

דוח תקופתי לשנת 2017

תוכן העניינים

תיאור עסקי התאגיד	פרק א.
דוח הדירקטוריון על מצב ענייני המבטח	פרק ב.
דוחות כספיים	פרק ג.
פרטים נוספים על המבטח	פרק ד.
הצהרת האקטואר בענפי הביטוח	פרק ה.

שירביט חברה לביטוח בע"מ

פרק א'

תיאור עסקי התאגיד
ליום 31 בדצמבר, 2017

מספר עמוד	תוכן עניינים
5	1. חלק א' - פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה
5	1.1. פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה
6	1.2. תחומי פעילות
6	1.3. השקעות בהון החברה ועסקאות במניותיה
7	1.4. חלוקת דיבידנדים
8	2. חלק ב' - תיאור עסקי החברה לפי תחומי פעילות
8	2.1. ביטוח רכב חובה
8	2.1.1. מוצרים ושירותים
11	2.1.2. תחרות
12	2.1.3. לקוחות
13	2.2. ביטוח רכב רכוש
13	2.2.1. מוצרים ושירותים
16	2.2.2. תחרות
17	2.2.3. לקוחות
19	3. חלק ג' - מידע נוסף אודות ענפי ביטוח שלא נכללו בתחומי הפעילות
19	פירוט עסקי ביטוח כללי שלא נכללו בתחומי הפעילות
24	4. חלק ד' - מידע נוסף ברמת כלל התאגיד
24	4.1. מגבלות ופיקוח החלים על פעילות כלל התאגיד
28	4.2. חסמי כניסה ויציאה
28	4.3. גורמי הצלחה קריטיים בפעילות התאגיד ושינויים החלים בהם
29	4.4. השקעות
29	4.5. ביטוח משנה
34	4.6. הון אנושי
36	4.7. שיווק והפצה
37	4.8. ספקים ונותני שירותים
37	4.9. רכוש קבוע
38	4.10. עונתיות
38	4.11. נכסים בלתי מוחשיים
39	4.12. גורמי סיכון
40	4.13. הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה
41	5. חלק ה' - היבטי ממשל תאגידי
41	5.1. דירקטורים חיצוניים
41	5.2. מבקר הפנים בחברה
42	5.3. רואה חשבון מבקר
43	5.4. אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי
44	5.5. יישום משטר כושר הפירעון לפי דירקטיבת Solvency II

שם החברה: שירביט חברה לביטוח בע"מ (להלן: "החברה")

מס' החברה ברשם: 51-2904608

כתובת הדואר האלקטרוני : Office@Shirbit.co.il

כתובת: יד חרוצים 18, נתניה 4216002

טלפון: 076-8622202

פקסימיליה: 076-8622209

תאריך המאזן: 31 בדצמבר 2017

תאריך הדוח: 29 במרץ 2018

1. חלק א: פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה

1.1. פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה

1.1.1. תיאור כללי

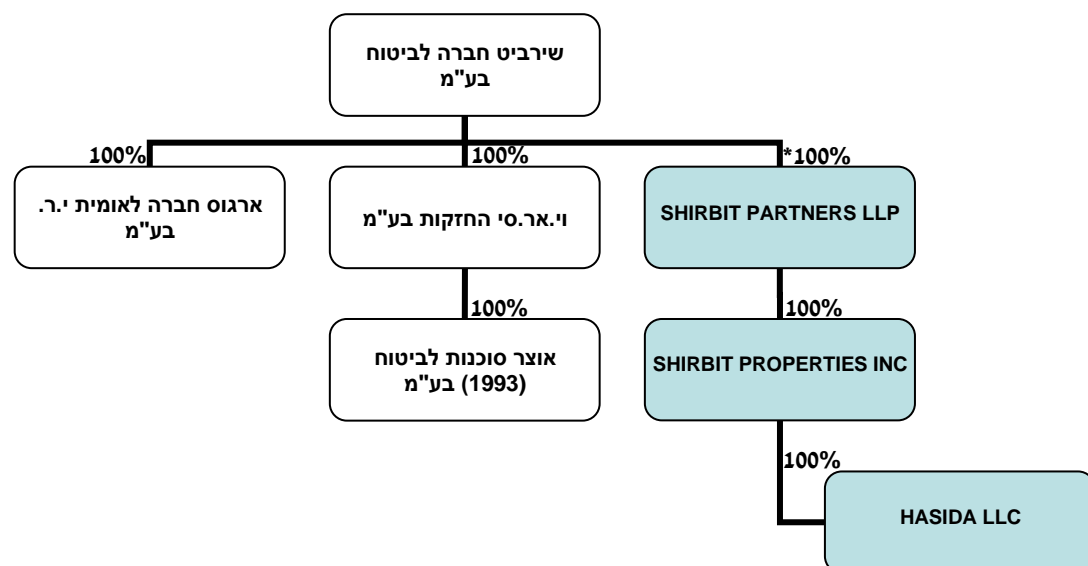
1.1.1.1. שירביט חברה לביטוח בע"מ (להלן: "החברה"), הינה חברה בבעלותו המלאה של מר יגאל רב נוף, המוחזקת על ידו באמצעות חברה פרטית בבעלותו המלאה.

1.1.1.2. החברה התאגדה כחברה פרטית ביום 15.2.2000 והחלה פעילותה ביום 1.4.2000.

1.1.1.3. החברה פועלת כמבטח ישיר ובאמצעות סוכנים. הפעילות העסקית של החברה מתרכזת בענפי הביטוח הכללי (אלמנטרי), ובעיקר בשני תחומי פעילות: ביטוח רכב רכוש וביטוח רכב חובה. כמו כן פועלת החברה בענפי ביטוח דירות, בתי עסק והנדסי, ביטוח תאונות אישיות, בריאות, נסיעות לחו"ל וביטוח ימי וענפים נוספים.

1.1.1.4. הנהלת החברה ומשרדיה הראשיים ממוקמים באזור התעשייה הדרומי בנתניה, במבנה שזכויות החכירה בו מוחזקות על ידי חברת בת. לחברה סניפים בערים הבאות: ירושלים, אשדוד, חיפה ותל אביב.

1.1.2. תרשים מבנה ההחזקות של החברה

* כ-1% מהזכויות בשותפות מוחזקות במישרין על ידי בעל השליטה בחברה, מר יגאל רבנוף.

1.1.2.1. **וי.אר.סי. החזקות בע"מ** (להלן: "**וי.אר.סי.**") - חברה-בת בבעלות מלאה של החברה, המחזיקה בזכויות החכירה במבנה משרדים באזור התעשייה הדרומי של נתניה, המשמש את מטה החברה והנהלת הקבוצה. בבעלותה של וי.אר.סי. נדל"ן מניב (לפרטים נוספים אודות נכסי הנדל"ן, ראו סעיף 4.9 להלן).

1.1.2.2. **ארגוס חברה לאומית י.ר. בע"מ** (להלן: "**ארגוס**") - חברה-בת בבעלות מלאה של החברה. פעילותה היחידה של ארגוס היא החזקת נכס נדל"ן מניב הכנסות, הממוקם בתל-אביב.

1.1.2.3. **אוצר סוכנות לביטוח (1993) בע"מ** (להלן: "**אוצר**") - חברה-בת של וי.אר.סי. שמשה עד לשנת 2003 כסוכנות ביטוח. אוצר אינה עוסקת עוד במכירות פוליסות ביטוח ופעילותה מתמצה בגביית עמלות בגין פוליסות משנים קודמות.

1.1.2.4. **SHIRBIT PARTNERS LLP** (להלן: "**השותפות**") - שותפות שהוקמה במדינת פלורידה ארה"ב המצוייה בשליטת החברה.

1.1.2.5. **SHIRBIT PROPERTIES INC** - חברה פרטית שהוקמה במדינת פלורידה ארה"ב, המוחזקת במלואה על ידי השותפות.

1.1.2.6. **HASIDA LLC** - חברה פרטית שהוקמה במדינת פלורידה ארה"ב המוחזקת במלואה על ידי SHIRBIT PROPERTIES INC.

1.1.2.7. השותפות והחברות האמורות בסעיפים 1.1.2.4 - 1.1.2.6 עוסקים ברכישה והחזקה של נכסי מקרקעין מניבים במדינת פלורידה שארה"ב וניהולם לצורכי השקעה.

1.2. תחומי פעילות

1.2.1. החברה פועלת כמבטחת בשני תחומים עיקריים:

1.2.1.1. **ביטוחי רכב חובה** - ביטוח לכיסוי נזקי גוף עקב שימוש ברכב מנועי למטרות תחבורה.

1.2.1.2. **ביטוחי רכב רכוש** - ביטוח לכיסוי נזקי רכוש שנגרמו לרכב המבוטח בקרות מקרה הביטוח (להלן: "**ביטוח מקיף**") ונזקי רכוש שנגרמו לצד שלישי בקרות מקרה הביטוח (להלן: "**ביטוח צד ג'**").

1.2.2. **ביטוחי רכוש ויתר ענפי הביטוח**

החברה פועלת בתחומי ביטוח נוספים שאינם עיקריים, כגון: דירות וביטוחי רכוש ובכלל זה בתי עסק, הנדסי וקבלנים, חבויות, וביטוח בריאות, לרבות נסיעות לחו"ל ותאונות אישיות.

1.3. השקעות בהון החברה ועסקאות במניותיה

כתבי התחייבויות ושטרי הון

ביום 25 בפברואר, 2016 הנפיקה החברה כתבי התחייבות נדחים לבנקים כדלקמן: כתב התחייבות נדחה על סך של 30 מיליון ש"ח כמכשיר הון משני מורכב וכתב התחייבות נדחה על סך של 20 מיליון ש"ח כמכשיר הון שלישוני. במקביל פעלה החברה לפדיון מוקדם של שני כתבי התחייבות נדחים אשר הונפקו על ידיה בשנת 2012, בסכום כולל של 30 מיליון ש"ח (נכון למועד ההנפקה). ביום 30 באוגוסט, 2017 פרעה החברה סך של 10 מיליון ש"ח של כתבי התחייבות נדחים אשר הונפקו על ידיה בשנת 2012.

למעט האמור לעיל, בשנתיים האחרונות לא בוצעו השקעות בהון החברה ו/או עסקאות במניות החברה.

לפרטים נוספים ראה באור 16 לדוחות הכספיים.

1.4. חלוקת דיבידנדים

לאחר תקופת הדוח, ביום 15 בינואר, 2018 אישר דירקטוריון החברה עדכון של מדיניות חלוקת הדיבידנד, הכפופה לעמידת החברה בהוראות כל דין ובתנאים הבאים במצטבר: (א) עודף ההון של החברה לאחר החלוקה יהיה בהתאם לדרישות ההון של הממונה על רשות ההון, ביטוח וחסכון שהוא גם המפקח על הביטוח (להלן: "הממונה") ותקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח) התשנ"ח-1998 ("תקנות הון עצמי מינימלי"). (ב) לאחר ביצוע החלוקה יש לחברה יחס הון עצמי מוכר להון עצמי נדרש ("יחס כושר פירעון") בשיעור של לפחות 115% לפי תקנות הון עצמי מינימלי (ג) לאחר ביצוע החלוקה על החברה לעמוד ביחס כושר פירעון בשיעור של 100% לפחות לפי הוראות ליישום למשטר כושר פרעון כלכלי של חברות ביטוח מבוסס Solvency II.

לפרטים אודות מגבלות על חלוקת דיבידנד והתנאים לחלוקתו, ראו באור 12 לדוחות הכספיים - "הון עצמי ודרישות הון".

הערה:

בדוח זה הכולל תיאור עסקי התאגיד ליום 31 בדצמבר, 2017 כללה החברה, ביחס לעצמה וביחס לתאגידים המוחזקים על-ידיה, מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, תשכ"ח-1968. מידע כאמור כולל, בין היתר, תחזיות, מטרות, הערכות ואומדנים, המתייחסים לאירועים או עניינים עתידיים, אשר התממשותם אינה ודאית ואינה בשליטת החברה. מידע צופה פני עתיד בדוח זה יזוהה בדרך כלל באופן ספציפי, או באמירות כמו "החברה צופה", "החברה מעריכה", "בכוונת החברה", וביטויים דומים.

מידע צופה פני עתיד אינו מהווה עובדה מוכחת והוא מבוסס רק על הערכתה הסובייקטיבית של החברה, אשר הסתמכה בהנחותיה, בין השאר, על ניתוח מידע כללי, שהיה בפניה במועד עריכת דוח זה, ובכללו פרסומים ציבוריים, מחקרים וסקרים, אשר לא ניתנה בהם התחייבות לנכונותו או שלמותו של המידע הכלול בהם ונכונותו לא נבחנה על-ידי החברה באופן עצמאי.

בנוסף התממשותו ו/או אי התממשותו של המידע הצופה פני עתיד יושפעו מגורמים אשר לא ניתן להעריכם מראש והם אינם מצויים בשליטת החברה ובכללם, גורמי הסיכון המאפיינים את פעילות החברה כמפורט בסעיף 4.12 להלן בדוח זה וכן מההתפתחויות בסביבה הכללית ובגורמים החיצוניים המשפיעים על פעילות החברה, כמפורט בסעיף 2 לדוח הדירקטוריון.

לפיכך, על אף שהחברה מאמינה שציפיותיה, כפי שמופיעות בדוח זה, הינן סבירות, הרי שאין כל ודאות כי תוצאותיה בפועל של החברה בעתיד תהיינה בהתאם לציפיות אלה והן עשויות להיות שונות מאלו שהוצגו במידע צופה פני עתיד המובא בדוח זה.

2. חלק ב': תיאור עסקי החברה לפי תחומי פעילות

2.1. ביטוח רכב חובה

תחום ביטוח החובה הוא תחום מרכזי בפעילותן של מרבית חברות הביטוח ומהווה כ-24% מסך פעילות הביטוח האלמנטארי בישראל, נכון לשלושת הרבעונים הראשונים של שנת 2017. חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975 (להלן: "הפלת"ד") מעגן את מושג האחריות המוחלטת (אחריות שאינה תלויה באשם מצד הנהג או אחרים, בכפוף לחריגים שמנויים בחוק) בתחום זה. בניגוד לפוליסות ביטוח אחרות, השימוש ברכב מנועי ללא ביטוח חובה בתוקף מהווה עבירה פלילית.

בעידוד הממונה, הפך הענף לתחרותי בשנים האחרונות ומאפשר קביעת מחירים דיפרנציאליים בהתאם למאפיינים שונים, כגון גיל ומין הנהג, ותק נהיגה, היסטוריית תאונות, מאפייני הרכב (כגון, קיום מערכות התרעה על אי שמירת מרחק או סטייה מנתיב, מערכות בלימה אוטונומיות ומספר כריות האוויר).

2.1.1. מוצרים ושירותים

2.1.1.1. ענפי הפעילות, המוצרים העיקריים הכלולים בתחום הפעילות, שימושיהם ומהות הכיסויים הביטוחיים

1. בתחום פעילות ביטוח רכב חובה משווק מוצר יחיד - פוליסת ביטוח רכב חובה על פי פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], תש"ל-1970 (להלן: "פקודת רכב מנועי").

2. פקודת רכב מנועי מחייבת כל אדם המשתמש ברכב (או המתיר לאחר להשתמש בו) להחזיק בפוליסת ביטוח ברת תוקף המכסה את בעל הרכב והנוהג בו מפני כל חבות שהם עשויים לחבות בה לפי הפלת"ד ומפני חבות שהם עשויים לחוב בשל נזק גוף שנגרם כתוצאה משימוש ברכב מנועי לנהג הרכב, לנוסעים ברכב, או להולכי רגל שנפגעו על ידי כלי הרכב.

3. קרנית

הפלת"ד והצווים שהוצאו מכוחו קבעו את הקמת קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים (להלן: "קרנית") שתפקידה לפצות נפגעים הזכאים לפיצויים לפי הפלת"ד, אך נבצר מהם לתבוע פיצויים שלא באשמתם. החל מינואר 2010 משמשת קרנית, מכוח תקנות ייעודיות, צינור להעברת כספי פרמיה למוסד ביטוח הלאומי (וממנו לקופות החולים), כחלק מהליך שהעביר את עיקר האחריות למימון ההוצאות הרפואיות הכרוכות בתאונות דרכים לקופות החולים. למימון הוצאות אלה, על פי הצו, על כל חברה להעביר לקרנית 9.4% מהפרמיה.

בשנת 2016 פרסם הממונה חוזר לפיו מהדוח הכספי של קרנית, לחציון הראשון של שנת 2016, עולה שיש בקרנית סכום עודף של כ-1.2 מיליארד ₪, העולה על הנדרש לקרנית למימון פעולותיה והבטחת יציבותה. כתוצאה, הורה הממונה השבת סכום הכסף העודף שקיים בקרנית לציבור המבוטחים בביטוח רכב מנועי. לפרטים נוספים ראו סעיף 2.1.1.5 להלן.

4. ביטוח שיורי ("הפול")

הפול הוא התאגיד המנהל של המאגר לביטוח רכב חובה שליד איגוד חברות הביטוח בישראל, המנהל את הביטוח המשותף למשתמשים ברכב מנועי שלא הצליחו לרכוש פוליסת ביטוח באופן ישיר אצל מבטחים בישראל (להלן: "הפול" או "הביטוח השיורי"). כל חברות הביטוח הפועלות בתחום ביטוח רכב חובה, נושאות מדי שנה לפי חלקן היחסי (בהתאם לנתח השוק היחסי שלהן בענף ביטוח רכב חובה), ברווחי או בהפסדי "הפול".

2.1.1.2. מאפייני המוצרים

1. פוליסות הביטוח המשווקות על ידי החברה, כמו גם על ידי יתר חברות הביטוח בתחום ביטוח רכב חובה, מתבססות על פוליסה תקנית הקבועה בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תנאי חוזה לביטוח חובה של רכב מנועי), התש"ע-2010, אשר נוסחה וסדר סעיפיה מחייבים את חברות הביטוח. בהתאם לתקנות האמורות, רשאיות חברות הביטוח לערוך שינויים בפוליסה התקנית ולהוסיף לה נספח הרחבות לכיסויים נוספים ובלבד שאלו מיטיבים את תנאיה.
2. בחודש אוגוסט, 2016 פורסם חוזר ביטוח 11-1-2016 "תיקון הוראות החוזר המאוחד בענף ביטוח רכב חובה". התיקון מבטל את הסעיף שהגביל את חברות הביטוח להעמיד את תעריף ביטוח החובה על תקרה של 90% מהתעריף בביטוח השיויר.
3. בחודש ספטמבר 2016, פורסם חוזר ביטוח 15-1-2016 "תיקון הוראות החוזר המאוחד בענף ביטוח רכב חובה" המעדכן את דמי הביטוח לכלי רכב פרטיים בביטוח השיויר. בין הוראות התיקון - הוספת מאפיינים לרכב הנלקחים בחשבון במסגרת קביעת תעריפי הביטוח השיויר (כגון מערכת יציבות, מערכת למניעת תאונות ומימן הנהג/ת), במטרה להתאים טוב יותר את תעריפי הביטוח לסיכון המבוטח ולסיכון של כלי הרכב. מאפיינים אלו היו צפויים להוזיל את תעריפי ביטוחי החובה בשנת 2017, אולם השפעת ירידת שיעור ריבית ההיוון, כמתואר להלן בס"ק 4 גרמה בפועל לעליית תעריפי ביטוח החובה.
4. בשנת 2016, פורסמו תקנות הביטוח הלאומי (היוון) (תיקון), התשע"ו-2016 המתקנות את תקנות הביטוח הלאומי (היוון), התשל"ח-1978 (להלן: "תקנות ההיוון"). בהתאם לתיקון תקנות ההיוון, חל בשנת 2017 עדכון של שיעור ריבית ההיוון החלה על גמלאות שמשלם המוסד לביטוח הלאומי בגין מקרים המשמשים עילה גם לחייב צד שלישי לפי פקודת הנזיקין או חוק הפלת"ד (זכות שיבוש). שיעור הריבית הוקטן מ - 3% לשיעור של 2%. בגין תשלום הגמלאות כאמור, זכאי המוסד לביטוח לאומי לתבוע את חברות הביטוח בגין כספים ששילם או עתיד לשלם למבוטחיהן. כתוצאה מתיקון תקנות ההיוון, הגדילה החברה את עתודות התביעות וייקרה את התעריפים על מנת לכסות את פרמיית הסיכון המעודכנת.
- לפרטים נוספים אודות השינוי בריבית ההיוון ראו באור 25(ה)6) לדוחות הכספיים.
5. חברות הביטוח קובעות את דמי הביטוח בענף זה, בהסתמך על המלצות המפעיל¹, שהוא בעל הזיכיון מטעם הממונה לבדיקה ומתן המלצות ביחס לתעריפי החובה היוצרות תעריף דיפרנציאלי (מחיר זול יותר לבעלי פרופיל סיכון נמוך ומחיר גבוה יותר לבעלי פרופיל סיכון גבוה) על-פי משתנים, כאמור לעיל, המאושרים על-ידי הממונה.
6. תביעות הביטוח בתחום זה מתאפיינות בזמן בירור ארוך יחסית, אשר עשוי לחלוף בין מועד קרות האירוע לבין מועד התגבשות הנזק וסילוק התביעה ("זנב תביעות ארוך").

¹ חברת רון בינה אקטוארית בע"מ (להלן: "המפעיל").

2.1.1.3. השווקים העיקריים של מוצרי התחום ומגמות ושינויים בביקוש ובהיצע

1. החברה משווקת ומוכרת פוליסות ביטוח חובה בעיקר למגזר הפרטי ולמגזר המוסדי, הכולל קולקטיבים המחזיקים בצי רכב פרטיים בין היתר, באמצעות השתתפות במכרזים עסקיים.
2. היקף פעילות החברה בשנת 2017 בענף ביטוח רכב חובה עמד על כ- 167.3 מיליון ש"ח, לעומת כ-174.5 מיליון ש"ח בשנת 2016. ירידה של כ- 4% בהיקף הפעילות.
3. בשנת 2017 חל קיטון של כ- 16% במספר הרכבים שביטחה החברה בביטוח חובה, בהשוואה למספר הרכבים שביטחה בשנת 2016, זאת בעיקר כתוצאה מהעובדה שהחברה לא הגישה הצעה למכרז לביטוח כלי רכב של עובדי המדינה.

2.1.1.4. שינויים מהותיים הצפויים בחלקה של החברה בשווקים העיקריים ובתמהיל המוצרים

לא צפויים שינויים מהותיים.

2.1.1.5. מגבלות, חקיקה, אילוצים

פעילות החברה בתחום זה כפופה להוראות הדין החלות על מבטחים הפועלים בתחום, לרבות לפקודת רכב מנועי ולפלט"ד, כמו גם להוראות הממונה, כפי שמתפרסמות מעת לעת. פעילות החברה בתחום זה מפוקחת על ידי רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר.

1. בחודש ספטמבר 2016, פורסם חוזר ביטוח 14-1-2016 "השבת כספים מקרנית למבוטחים" הכולל הוראות להשבת כסף עודף שקיים בחשבון קרנית לציבור המבוטחים בביטוח חובה לרכב.

בחודש נובמבר 2017, פורסם תיקון לחוזר שעיקרו הקטנת גובה אחוז דמי ההשבה מ-13% ל-7% החל מחודש דצמבר 2017.

2. בחודש פברואר 2017, הוגשה הצעה לתיקון חוק הפלט"ד על פיה תתווסף להגדרה של "רכב מנועי או רכב" גם אופניים חשמליים וכתוצאה מכך רכיבה באופניים חשמליים תחייב רכישת פוליסת ביטוח חובה מתאימה.

3. בחודש פברואר 2017, הוגשה הצעה לתיקון פקודת ביטוח רכב מנועי, על פיה יועלה תעריף ההעמסה למימון עלות לביטוח אופנועים במסגרת הפול, משיעור הנע בין 5.5% לבין 6.5% לשיעור של 11%.

בחודש ינואר 2018, התקיים דיון בבג"צ 16/909 שהוגש על ידי הפול נגד הממונה, בענין תעריף הפול המאושר לאופנועים. במסגרת הדיון הודיע ב"כ הממונה כי בסמוך לפני הדיון הועלתה הצעת חוק לשינוי מרכיב ההעמסה לאופנועים לדיון בפני ועדת השרים לחקיקה וזכתה לתמיכת הממשלה, ובהתאם צפויה להיות מקודמת. בהתאם קבע ביהמ"ש לבקשת ב"כ הממונה כי יגיש הודעת עדכון בדבר קידום הליכי החקיקה עד חודש אפריל, 2018.

בחודש ינואר 2018, בסמוך לאחר הדיון בוועדת השרים לענייני חקיקה, עברה הצעת החוק בקריאה טרומית ובחודש מרץ 2018, במסגרת דיון בוועדת הרפורמות בכנסת החליטה הוועדה לאשר לקריאה ראשונה את הצעת החוק עם שינוי כך שמרכיב ההעמסה יעמוד על 5.8%.

4. בחודש יוני 2017, פורסמה טיוטת חוזר 2017-9582 "טיוטת צו לעדכון חלוקת הנטל בתאונות בהן מעורבים אופנועים". על פי חלוקת הנטל הקיימת, בתאונות דרכים בהן מעורבים כלי רכב ואופנועים, נושא מבטח כלי הרכב שאינו אופנוע ב-75% מתשלום הפיצויים של נזקי הגוף של רוכב האופנוע. על פי טיוטת הצו מוצע לעדכן את חלקו של מבטח כלי הרכב שאינו אופנוע ל-95%.

5. בחודש דצמבר 2017, התקבל תיקון לפקודת רכב מנועי, שבין עיקריו: הוספת אפשרות להוציא תעודת ביטוח באמצעים אלקטרוניים, ביטול החובה להחזיק בתעודת ביטוח מקורית, הוראות לעניין אופן המצאת תעודת ביטוח למבוטחים, הוראות לעניין שמירת התעודה על ידי המבטח ודרכים לביטול הפוליסה.

6. חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה 1995
סעיף 328 (א) לחוק הביטוח הלאומי, מקנה למוסד לביטוח לאומי (להלן: "המל"ל") זכות תביעה מצד שלישי להשבת גמלאות ששולמו או שישולמו על ידי המל"ל, אם המקרה משמש עילה גם לחייב צד שלישי לפי פקודת הנזיקין או חוק הפל"ד (למשל אם עובד נפגע בתאונת דרכים שהיא גם תאונת עבודה).

בחודש מרץ 2018 פורסם חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנת 2019), התשע"ח-2018 המתקן חוקים שונים במטרה לשמור על מדיניות פיסקלית אחראית, לעמוד בתקרת הגירעון ובמגבלת ההוצאה הממשלתית ולהגדיל את הכנסות המדינה. בין התיקונים בחוק - הוספת סעיף 328א לחוק הביטוח הלאומי, בדבר ההתחשבנות הנערכת בין המל"ל לצד שלישי. הסעיף קובע כי המל"ל לא יגיש תובענות או דרישות תשלום נגד חברות ביטוח וקובע הסדר שיבוב חדש לפיו כל חברת ביטוח תעביר סכום קבוע שנתי לצורך כיסוי חבותה, לפי תקנות שיפרסם שר האוצר.

על פי התיקון הסדר השיבוב החדש יחול על תאונות דרכים שיתרחשו החל מיום 1 בינואר, 2019 וביחס לתאונות דרכים שהתרחשו בין 1 בינואר, 2014 ובין 31 בדצמבר, 2018 ושטרם הוגשה לגביהן תביעה או דרישה מהמל"ל עד ליום 1 בינואר, 2019 יפורסם בתקנות סכום חד פעמי כולל שיעבירו חברות הביטוח למל"ל ואופן חלוקת הסכום האמור בין כל חברות הביטוח.

2.1.2. תחרות

2.1.2.1. תחום זה מתאפיין בתחרות גדולה בין חברות הביטוח. על פי פרסומי רשות שוק ההון ביטוח וחסכון פועלות כיום 13 חברות ביטוח ובנוסף הפול וקרנית, וחלקה של החברה בענף ביטוח חובה, נכון לשלושת הרבעונים הראשונים של שנת 2017, הוא 3.3%. חברות הביטוח הגדולות העוסקות בתחום זה הן "מנורה", "הראל", "שלמה", "ישיר אי.די.איי" ו"הפניקס", המהוות כ-57.7% משוק הביטוח. חברות הביטוח הקטנות והבינוניות מהוות כ-44.3% מהשוק. ההבדלים בין חברות גדולות לבין חברות קטנות אינם באים לידי ביטוי, מאחר שאין יתרון לגודל החברה בתחום זה.

2.1.2.2. החברה מתמודדת עם התחרות בתחום ביטוח זה, מול כל חברות הביטוח הפועלות בתחום, ופועלת להגדלת חלקה בשוק ולשיפור מעמדה התחרותי בשווקים כדאיים מבחינת הרווחיות, תוך ניצול הידע בכל הקשור בדיפרנציאציה.

2.1.2.3. לפי פרסומי רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון חל בענף ביטוח רכב חובה גידול בהיקף של 5.6% בדמי הביטוח ברוטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2017, לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

2.1.2.4. התחרות הקשה בין חברות הביטוח המאפיינת את תחום הפעילות, באה לידי ביטוי, בין היתר, בהבדלים בתעריפי הביטוח, מתן אשראים ארוכים ומתן הטבות נוספות. בשנת 2017 חלה עליה של התעריפים לאור ירידת שיעור ריבית ההיוון [לפרטים ראה סעיף 2.1.1.2 לעיל] ולאור שינוי המשתנים בתמחור הביטוח. כך לדוגמא, רכב ישן שלא מותקנים בו אמצעי בטיחות, ישלם דמי ביטוח גבוהים מרכב שאמצעי הבטיחות מותקנים בו.

2.1.2.5. לאור התחרות בתחום זה, כלי רכב רבים מבוטחים בביטוח מקיף בחברות השונות מהחברות בהן הם מבוטחים בביטוח חובה.

גם אתר האינטרנט של הממונה, אשר מספק מידע השוואתי של תעריפי פוליסות ביטוח חובה המוצעים על ידי חברות הביטוח, בהתאם לפרמטרים אשר משליכים על גובה הפרמיה, מגביר את התחרות ותורם לתופעה זו של תנודתיות תיק ביטוח רכבי החובה בשוק.

2.1.2.6. לאור ירידת ריבית ההיוון לשיעור של 2% בתקנות ההיוון, חלה בשנת הדוח עליה בתעריפים, כפוף למגבלות שנקבעו בתעריף המקסימלי שפרסם הממונה. להערכת החברה התעריפים צפויים להמשיך לעלות. לפרטים ראו סעיף 2.1.1.2 ס"ק (3) ו - (4) לעיל.

2.1.2.7. שיטות עיקריות של החברה להתמודד עם התחרות:

1. קביעת תעריף דיפרנציאלי בהתבסס בעיקר על גיל, ותק הנהג, מין הנהג ומערכות בטיחות חדשניות ברכב.
2. רמת שירות גבוהה ואיכותית.
3. תגמול ותמריצים לסוכנים.
4. פרסום בערוצי תקשורת שונים.
5. שיווק ומכירה באמצעות כלי דיגיטליים מתקדמים.

2.1.2.8. במדד שירות חברות הביטוח של אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון, לשנת 2016, דורגה החברה במקום הראשון בתביעות בתחום זה, שנה שניה ברציפות.

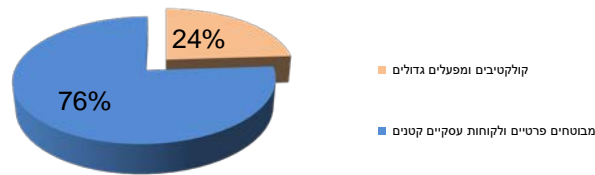
2.1.3. לקוחות

2.1.3.1. לחברה אין לקוח שסך הכנסות החברה ממנו בתחום זה מהוות 10% או יותר מסך ההכנסות.

2.1.3.2. להלן פילוח נתונים עבור שיעור מסך הפרמיה ברוטו של החברה, ביחס לכל קבוצת לקוחות החברה בתחום לשנת 2017:

שנה	סה"כ פרמיות ברוטו (אלפי ₪)	קולקטיבים ומפעלים (אלפי ₪)	מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים (אלפי ₪)	שיעור קולקטיבים ומפעלים גדולים
2017	167,292	40,700	126,592	24%

להלן פילוח נתונים עבור שיעור מסך הפרמיה ברוטו של החברה, ביחס לכל הכוחות לקוחות החברה בתחום רכב חובה לשנת 2017 :

2.1.3.3. להלן פירוט בדבר הפלח המשותף של לקוחות החברה, המבוטחים הן בביטוח חובה והן בביטוח רכוש, על-פי ערוצי השיווק של החברה:

1. ביטוח באמצעות סוכנים: כ-84% מהמבוטחים הרוכשים ביטוח חובה באמצעות סוכנים אותם מפעילה החברה, מבוטחים הן בביטוח חובה והן בביטוח רכוש.
2. ביטוח ישיר: כ-89% מהמבוטחים בביטוח חובה המתקשרים עם החברה במכירה ישירה, מבוטחים הן בביטוח חובה והן בביטוח רכוש.
3. ביטוח מוסדי: כ-100% מהמבוטחים המוסדיים של החברה מבוטחים הן בביטוח חובה והן בביטוח רכוש.

2.1.3.4. נתונים אודות ותק והתמדה של לקוחות:

1. להלן נתונים אודות ותק והתמדת לקוחות במונחי מחזור פרמיות ברוטו (במיליוני ש"ח):

שנות ותק	פוליסות חדשות	שנה	שנתיים	שלוש שנים ומעלה	סה"כ
התפלגות ותק לקוחות	64.8	34.4	19.4	48.8	167.4

2. שיעור החידושים בשנת 2017 עמד על כ-57%. שיעור זה נובע בעיקר מהתחרות הקשה בשוק בשל התעריף הדיפרנציאלי.

2.2. ביטוח רכב רכוש

2.2.1. מוצרים ושירותים

2.2.1.1. ענפי הפעילות, המוצרים העיקריים, שימושיהם ומהות הכיסויים הביטוחיים, הכלולים בתחום הפעילות

1. ביטוח רכב רכוש הוא ביטוח הרשות הנפוץ ביותר בתחום פעילות ביטוח כללי. ביטוח זה כולל כיסוי לנזקי רכוש לכלי הרכב המבוטח ולנזקי רכוש הנגרמים על-ידי כלי הרכב המבוטח לצד שלישי, וכולל שני כיסויים עיקריים: (א) נזקים הנגרמים כתוצאה מתאונה. (ב) גניבה. תחום ביטוח רכב רכוש הוא תחום הפעילות הגדול והמשווק ביותר בכל חברות הביטוח העוסקות בביטוח האלמנטארי. בשנת 2017 הגיע היקף התחום לכ- 6.5 מיליארד ש"ח.

2. בתחום פעילות ביטוח רכב רכוש קיימים שני מוצרים עיקריים כדלקמן:

א. **ביטוח רכב מקיף** - ביטוח רכב רכוש הכולל גם ביטוח צד ג'. הביטוח נועד לכסות נזקים לרכוש המבוטח ונזקים שהרכוש המבוטח גורם לרכוש אחר. במסגרת זו נכללים: תאונות, נזקים עצמיים שנגרמו לרכוש המבוטח עצמו, גניבה, שריפה ועוד.

ב. **ביטוח רכב צד ג'** - ביטוח רכב רכוש הנועד לכסות נזקים שגרם הרכוש המבוטח לרכוש של צד שלישי, ובכללם, נזקים הנגרמים לרכב אחר וכן נזקים עקיפים הנגרמים לרכוש אחר. גובה הכיסוי מוגבל לסכום הנקוב בפוליסה. ביטוח זה משמש בעיקר לכלי רכב ישנים ששוויים נמוך.

3. בשלושת הרבעונים הראשונים של שנת 2017, נגרמו לכל חברות הביטוח רווחים בתחום הפעילות, כתוצאה משיפור בפעילות החיתום ועונת חורף קלה יחסית לשנים קודמות. הרווח הכולל של ענף הביטוח בישראל בתחום רכב רכוש בשלושת הרבעונים הראשונים של שנת 2017 עמד על סך של כ- 461.3 מיליון ש"ח (לעומת הפסד של כ- 105.9 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה בשנת 2016) ובניכוי רווחי השקעות, שעמדו על סך של כ- 138.8 מיליון ש"ח - הגיע הרווח החיתומי בענף לכ- 322.5 מיליון ש"ח.

4. בשנת 2017 הסתכם היקף פעילות החברה בתחום בכ- 265.2 מיליון ש"ח (לעומת כ- 297.4 מיליון ש"ח בשנת 2016) - ירידה של כ- 11% בהיקף הפעילות. תחום ביטוח רכב רכוש מהווה כ- 49% מהפעילות הכוללת של החברה בענף הביטוח האלמנטארי. תרומתו של התחום לרווחיות הכוללת של החברה בשנת 2017 הייתה חיובית, וגרמה לרווח של כ- 0.8 מיליון ש"ח, לעומת הפסד של כ- 21.2 מיליון ש"ח בשנת 2016.

5. החברה פועלת בתחום זה באמצעות מספר ערוצי שיווק: באמצעות סוכני ביטוח (משווקים); ביטוח מוסדי (קולקטיבים); שיווק ישיר ללקוחות פרטיים ומוסדיים. בשנת 2017 לא ניגשה החברה למכרז לביטוח כלי רכב של עובדי המדינה. בשנת 2018 השתתפה החברה במספר מכרזים של גופים עסקיים וזכתה במכרז לביטוח כלי רכב של עובדי המדינה בהיקף של 3%. בשנים 2014 - 2017 הגדילה החברה, משמעותית, את ערוץ שיווק הסוכנים, בהמשך לפעילותה בהיבט זה בשנים קודמות. מגמות אלו מאפשרות לחברה להמשיך במדיניות של פיזור סיכונים התיק הביטוחי וחלוקת פעילות השיווק למספר ערוצי שיווק שאינם תלויים זה בזה, ובאופן ספציפי, מאפשרות לחברה למזער את הסיכון של נטישת לקוחות. נכון למועד הדוח, מהווה ערוץ שיווק הסוכנים צינור שיווק מרכזי של החברה בתחומי רכב רכוש.

6. בשל התחרות ועקב הרעה בתוצאות העסקיות של החברה בשנת 2017, החברה פעלה לטיוב תיק הלקוחות שלה ולשיפור התמחור של פוליסות ביטוח רכב רכוש, ומקווה כי כתוצאה מכך יחול שיפור בתוצאות החיתומיות גם בשנים הבאות. תחום ביטוח רכב רכוש מהווה תחום פעילות חשוב מאחר והוא משמש כפלטפורמה ומסייע לפעילות החברה בתחומים רווחיים כגון ביטוח חובה, ביטוח דירות, ביטוח עסקים וביטוח תאונות אישיות.

2.2.1.2 מאפייני המוצרים

1. ביטוח רכב רכוש הוא תחום ביטוח שכיח ביותר והגדול מבין תחומי הביטוח הכללי במונחי פרמיה, בכל חברת ביטוח העוסקת בביטוח אלמנטארי. תחום ביטוח רכב רכוש בישראל מייצר פרמיה בשיעור של כ- 39% מתוך כלל הפרמיה בענף הביטוח האלמנטארי בישראל. לתחום זה יש השפעה מהותית על רווחיות ועל תוצאות החברה, בשלהמפורט לעיל ובשל רמת השייר ששיעורה גבוה משמעותית ביחס ליתר הענפים.

2. בביטוח רכב רכוש קביעת סכום הנזק והפיצוי בגינו, נעשית על-פי רוב, בסמוך למועד התביעה ("זנב תביעות קצר").
3. לאור שכיחות הנזקים הגבוהה יחסית, קיימת מודעות צרכנית גבוהה ביותר לביטוח רכב רכוש, ועל כן מתאפיין מוצר זה בפעילות מכירה פשוטה יחסית, שאינה דורשת פעולות שכנוע מצד המשווק בנחיצותו.
4. פוליסת ביטוח רכב רכוש מבוססת על נוסח המפורסם בתקנות שהותקנו מכוח חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 (להלן: "הפוליסה התקנית" ו-"חוק הפיקוח", בהתאמה). בכפוף לאישור הממונה, רשאיות חברות ביטוח לשנות מנוסח הפוליסה התקנית, ובלבד שהשינויים מטיבים את תנאיה.
5. התעריף לביטוח רכב רכוש הוא תעריף אקטוארי דיפרנציאלי, הכפוף לאישור הממונה ונקבע על בסיס פרמטרים שונים כגון דגם הרכב, נפח מנוע, שנת ייצור, המיגון, מספר נהגים ברכב, מין וגיל הנהגים, ניסיון תביעות בעבר וכיוצא באלה. בתהליך ההפקה והחיתום של פוליסת ביטוח רכב רכוש משולבים הן התעריף הדיפרנציאלי והן נהלים שנועדו לבחון את ניסיון תביעות העבר של המבוטח (לדוגמא: דרישת הצגת אישור היעדר תביעות במהלך שלוש השנים האחרונות ממבטח קודם ואישור בדבר מיגון הרכב).
6. ביטוח צד ג' מכסה נזקים שנגרמו לרכוש צד ג', עד לגובה הסכום הנקוב בפוליסה כגבול האחריות.
7. לאחר הפעלת פוליסת הביטוח על-ידי המבוטח, ולאחר שהחברה פיצתה את המבוטח בהתאם לתנאי הפוליסה, רשאית החברה להיכנס בנעלי המבוטח ולתבוע בשמו את הגורם שהסב את הנזק ולהיפרע ממנו בגין הנזק - תביעת שיבוב.
8. תחום ביטוח רכב רכוש הוא תחום עתיר הוצאות. כמות העובדים המוקצית לפעילות גבוהה והוצאות התפעול גבוהות ונובעות מיישום הוראות רגולציה רבות כגון חוזר יישוב תביעות.

2.2.1.3. השווקים העיקריים של מוצרי התחום מגמות ושינויים בביקוש ובהיצע

עיקר פעילות החברה בתחום ביטוח רכב רכוש הוא בביטוח מקיף של רכבים פרטיים ומסחריים במשקל עד 3.5 טון. החברה משווקת את פוליסות הביטוח בעיקר למגזר הפרטי ולמגזר המוסדי, הכולל קולקטיבים ומפעלים גדולים המחזיקים בצי רכב פרטיים. כן פעילה החברה בנשיות ייעודיות למגזר העסקי כגון אוטובוסים זעירים, מוניות ומשאיות קלות.

2.2.1.4. שינויים מהותיים הצפויים בחלקה של החברה בשווקים העיקריים ובתמהיל המוצרים

לא צפויים שינויים מהותיים.

2.2.1.5. מגבלות, חקיקה, אילוצים שונים

פעילות החברה בתחום זה כפופה להוראות הדין החלות על מבטחים הפועלים בתחום ומפוקחת על-ידי רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר.

1. בחודש אוגוסט 2017, פורסמה טיוטת חוזר ביטוח 2015-445 "תיקון הוראות החוזר המאוחד - הוראות בענף רכב רכוש" המסדירה את אופן עבודת חברת ביטוח עם שמאי רכב ומוסכים בעת טיפול בתביעות מבטחי רכב רכוש וצד ג', במטרה להבטיח הליך תביעות ביטוח הוגן, יעיל, שקוף ומקצועי. הטיטה מציעה

לבטל את רשימת שמאי החוץ הקיימת כיום ובמקומה להורות לחברות הביטוח לעשות שימוש במאגר שמאים. בנוסף קובעת הטייטה עקרונות לענין פיצוי מבוטח שבחר לתקן את רכבו באמצעות מוסך הסדר ומגדירה תנאים שישי לכלול בהסכם ההתקשרות בין חברת הביטוח לבין מוסך ההסדר. הטייטה גם מחייבת את חברות הביטוח לדרג את רצון שביעות המבוטח מהשירות שקיבל ממוסך הסדר.

2. בחודש מרץ, 2018 פורסמו תקנות רישוי שירותים ומקצועות בענף הרכב (השפעה אסורה על שיקול דעת של שמאי רכב), תשע"ח-2018. התקנות קובעות מהי פניה לשמאי המהווה השפעה אסורה על שיקול דעתו של השמאי ובאילו מקרים רשאי מנהל מקצועי של מוסך (כהגדרתו בחוק חוק רישוי שירותים ומקצועות בענף הרכב, התשע"ו-2016) לפנות בכתב למוסך בבקשה לשנות שומת רכב.

2.2.2. תחרות

2.2.2.1. תחום זה מאופיין בתחרות בין כל חברות הביטוח העוסקות בביטוח אלמנטארי. חברות הביטוח מתחרות ביניהן על בסיס רמות שונות של תעריף דיפרנציאלי, שנקבע בהתבסס על מאפיינים של הנהג ורכבו, כגון שכיחות גניבות של דגם הרכב, מספר תביעות קודמות בשלוש השנים האחרונות של כל המורשים לנהוג ברכב דרך קבע ועוד, אשר נועדו לבדל משתנים של נהגים ולתת להם עדיפות במסגרת אותו תעריף.

2.2.2.2. פעילות חברות הביטוח הישיר בענף משמעותית יותר לעומת ענפי ביטוח אחרים, תוך ניצול היתרון שיש להן באי תשלום עמלות למשווקים. להערכת החברה, תחום ביטוח רכב רכוש ימשיך להיות תחום עיקרי בביטוח אלמנטארי ויתאפיין בתחרות משוכללת גם בעתיד². בין חברות הביטוח קיימת תחרות עזה, להשגת נתחי שוק גדולים יותר ולשימוש בפלטפורמת ביטוח רכב רכוש להשגת לקוחות בתחומי ביטוח אחרים שמקורם בביטוח רכב רכוש (כגון רכב חובה).

2.2.2.3. בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2017 החזיקו 5 קבוצות הביטוח הגדולות בנתח שוק של כ-63% מענף ביטוח רכב רכוש בישראל. נתח השוק של "מנורה החזקות" היה הגדול ביותר והכנסותיה מדמי ביטוח עמדו על כ- 1.3 מיליארד ש"ח. החברה השנייה "ישיר איי.די.איי" עם דמי ביטוח בסך של כ- 916.5 מיליון ש"ח, לאחריה "הפניקס" עם דמי ביטוח בסך של כ- 821.7 מיליון ש"ח ו-"מגדל" עם דמי ביטוח בסך של כ- 596.7 מיליון ש"ח. "כלל" עם דמי ביטוח בסך של כ- 572.0 מיליון ש"ח, "הראל" עם דמי ביטוח בסך של כ- 556.2 מיליון ש"ח, "איילון" עם דמי ביטוח בסך של כ- 523.4 מיליון ש"ח, "שלמה" עם דמי ביטוח בסך של כ- 304.9 מיליון ש"ח, "הכשרה" עם דמי ביטוח של כ- 288.7 מיליון ש"ח, "איי.איי.ג'י" עם דמי ביטוח בסך של כ- 273.5 מיליון ש"ח, "שירביט" עם דמי ביטוח של כ- 213.7 מיליון ש"ח ו-"ביטוח חקלאי" עם דמי ביטוח של כ- 127.2 מיליון ש"ח.

² יובהר, כי הערכות החברה בדבר ענף ביטוח רכב רכוש כאמור לעיל, הינן בבחינת מידע צופה פני עתיד. הערכות החברה מתבססות על היכרותה את השוק בו היא פועלת ועל המגמות בשוק זה. עם זאת, יתכן והערכות אלה של החברה לא תתממשנה, הואיל והן תלויות בגורמים חיצוניים שאינם בשליטת החברה, ובין היתר, שינוי במבנה השוק, שינויים אצל מתחרים ו/או ספקים ו/או לקוחות, שינויים רגולאטוריים, ולאור השפעתם של גורמי הסיכון שהחברה חשופה להם.

2.2.2.4. פרמיות החברה באותה תקופה הסתכמו בסך של כ- 265.2 מיליון ש"ח. נתחי השוק של חברות הביטוח הקטנות והבינוניות באותה תקופה היו כדלקמן: "שיר איי.די.אי" 14.0%, "אילון" 9.38%, "שלמה" 4.7%, "הכשרה" 4.4%, "איי.אי.גל" 4.2%, "שירביט" 3.3%, ו"ביטוח חקלאי" 2.0%. נתוני נתח השוק מלמדים כי בניגוד למקובל בתחומי ביטוח אלמנטארי או ביטוח חיים, יתרון הגודל של חברות הביטוח הגדולות אינו בא לידי ביטוי באופן מלא.

לפירוט אודות רווחיות תחום רכב רכוש בישראל ראו סעיף 2.2.1.1 ס"ק (3) לעיל.

2.2.2.5. בעקבות הקפדה יתרה על החיתום והתעריף בתחום זה, קטן נתח השוק של החברה בתחום ועמד בתשעת החודשים הראשונים לשנת 2017 על כ- 3.3%, לעומת כ-4% בשנת 2016. במקביל, גיוונה החברה את פעילות השיווק וההפצה באמצעות פעולות שונות כגון פרסום באמצעי תקשורת וגיוס סוכני ביטוח חדשים. למרות הקשיים האובייקטיביים ביכולת ליצור רווחיות בתחום, משקיעה החברה משאבים ומבצעת פעולות שונות במטרה לייצר תיק רווחי, איכותי וגדול ככל הניתן.

2.2.2.6. שיטות עיקריות של החברה להתמודדות עם התחרות:

1. קביעת תעריף דיפרנציאלי ובחינתו בתדירות גבוהה;
2. שיווק ישיר;
3. התמחות בביטוחים מוסדיים;
4. תודעת שירות גבוהה ומתן שירות איכותי;
5. תגמול מיוחד לסוכנים בעלי תיק איכותי;
6. פרסומים בערוצי תקשורת שונים;
7. פרסומים ומכירות דיגיטליים.

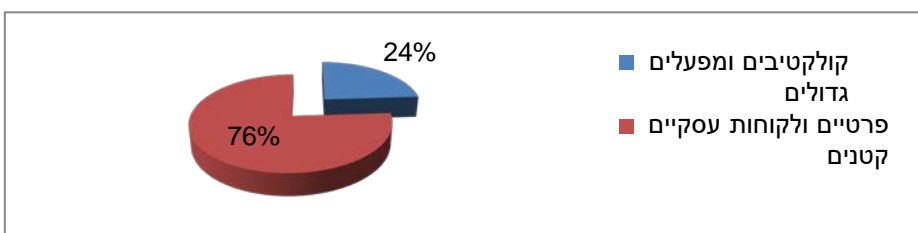
2.2.3. לקוחות

2.2.3.1. לחברה אין לקוח אשר שיעור ההכנסות ממנו בתחום הפעילות בשנת 2017 מהווה 10% או יותר מסך הכנסות החברה.

2.2.3.2. להלן פילוח פרמיות ברוטו בתחום הפעילות ושיעורן מסך הפרמיות ברוטו של החברה, של לקוחות החברה בהתאם לסוגם, לשנת 2017:

שנה	סה"כ פרמיות ברוטו (אלפי ₪)	קולקטיבים ומפעלים (אלפי ₪)	מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים (אלפי ₪)	שיעור קולקטיבים ומפעלים גדולים
2017	265,165	63,492	201,673	24%

להלן פילוח נתונים עבור שיעור מסך הפרמיה ברוטו של החברה, ביחס לכל קבוצת לקוחות החברה בתחום רכב רכוש לשנת 2017:

2.2.3.3. להלן פירוט בדבר שיעור לקוחות החברה להם ביטוח חובה ובנוסף
ביטוח רכב רכוש, על-פי ערוצי השיווק של החברה:

1. ביטוח באמצעות סוכנים: כ-84% מהמבוטחים.

2. ביטוח ישיר: כ-89% מהמבוטחים.

3. ביטוח מוסדי: כ-100% מהמבוטחים המוסדיים.

2.2.3.4. להלן נתונים אודות ותק והתמדת לקוחות במונחי מחזור פרמיה (במיליוני
ש"ח):

שנות ותק	פוליסות חדשות	ותק שנה	ותק שנתיים	ותק שלוש שנים ומעלה	סה"כ
התפלגות ותק לקוחות	99.5	50.4	30.0	82.5	265.2

שיעור החידושים בשנת 2017 עמד על כ-66%. בשנה זו, חל קיטון של כ-
10% במצבת כלי הרכב המבוטחים על ידי החברה, אשר נבע בעיקרו מכל
שהחברה לא הגישה הצעה למכרז לביטוח כלי רכב של עובדי המדינה.

3. חלק ג' - מידע נוסף אודות ענפי ביטוח שלא נכללו בתחומי הפעילות

עסקי הביטוח אשר לא נכללו בתחומי הפעילות המדווחים:

3.1 ביטוח דירה

3.1.1 מהות הכיסוי הביטוחי - ביטוח רכוש הכולל אחת מהחלופות הבאות:

- א. כיסוי לנזקים למבנה הדירה.
 - ב. כיסוי לנזקים שנגרמו לתכולת הדירה.
 - ג. כיסוי הן לנזקים למבנה הדירה והן לנזקים שנגרמו לתכולת הדירה.
- לכיסוי מתווספים כיסויים נוספים, כגון חבויות (בעיקר ביטוח אחריות כלפי צד שלישי וביטוח חבות מעבידים כלפי עובדי משק הבית).

3.1.2 **מאפיינים ייחודיים של המוצרים** - על פי תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח דירות ותכולתן), התשמ"ו-1986, פוליסה בתחום ביטוח דירות היא תקנית בהתאם לנוסח ותנאים המפורטים בתוספת לתקנות. לפוליסה התקנית ניתן להוסיף הרחבות לגבי היקף הכיסוי, החבויות, הסיכונים, והרכוש המבוטח (כגון הרחבה לביטוח אחריות כלפי צד שלישי או לעניין כיסוי סכום נוסף, בבית הרשום בבית משותף בפנקסי המקרקעין).

הגורמים העיקריים המשפיעים על רווחיות תחום זה הם: הפרמיה שגובה החברה, עלות ביטוחי המשנה, ערוצי השיווק, כמות הפריצות ונזקי טבע.

החברה זיהתה את התחום כבעל השפעה חיובית על רווחיה וכתחום שעשוי להיות עבודה מנוע צמיחה, בין היתר לאור העובדה שחלק ניכר מבעלי דירות לא מבטחים את רכושם בביטוח דירות. בשנים האחרונות פעלה החברה להגדלת התחום, בין היתר, באמצעות מוקדי שיווק והרחבת פעילות הסוכנים בתחום.

הוצאות המושטות על החברה - התחום עתיר הוצאות כגון סקרים, רכישת ביטוח כנגד קטסטרופה על השיירים של החברה וכן תשלום לנותני שירות בגין נזקי מים, מכוח כתבי שירות המהווים חלק מפוליסת דירות.

עמלות - התחום עתיר עמלה בערוץ שיווק סוכנים, מאפיין אשר הביא את חברות הביטוח להפחתת עמלות השיווק. נכון למועד זה, פעילות החברה בתחום ביטוח הדירות באמצעות ערוץ שיווק סוכנים, אינה מהותית, אולם החברה פועלת, ועתידה להמשיך ולפעול, גם בשנת 2017, להרחבת פעילותה בתחום זה באמצעות ערוץ הסוכנים.

פריצות - גידול בכמות הפריצות משפיע על מספר התביעות המוגשות ועל רווחיות התחום.

למרות שהתחום עתיר ביטוח משנה, הרווחיות החיתומית בו נשמרת לאורך זמן. בשנת 2017 גדל היקף פעילות החברה בתחום והיווה כ-5.3% מהיקף הפעילות של החברה, ותרומתו לרווחיות עמדה על סך של כ-5.8 מיליון ש"ח, לעומת כ-5.3 מיליון ש"ח בשנת 2016.

3.1.3. מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים

פעילות החברה בתחום זה כפופה להוראות הדין החלות על מבטחים הפועלים בתחום, לחוק הפיקוח ולהוראות הממונה, כפי שמתפרסמות מעת לעת. פעילות החברה בתחום מפוקחת על-ידי רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון שבמשרד האוצר.

בחודש נובמבר 2016, פורסם חוזר ביטוח 2016-1-21 "תיקון הוראות החוזר המאוחד - הוראות בענף ביטוח דירה" המסדיר את אופן הטיפול בתחום נזקי המים בביטוחי דירות. בין היתר נקבע בחוזר מנגנון לבחירת שרברב בקרות מקרה הביטוח והוטלו בו חובות שונות על חברות הביטוח לרבות ניהול רשימת שרברבים בהסדר, דירוג השרברבים שבהסדר והטלת אחריות על חברת הביטוח לאיכות התיקון והשירות שייתן שרברב שבהסדר למבוטח. הוראות החוזר חלות על חוזי ביטוח שתחילת מועד תקופת הביטוח על פיהן מיום 3 בספטמבר, 2017.

3.1.4. תחום ביטוח דירות אינו מהווה, בנפרד ובמקובץ עם ענפים בעלי מאפיינים דומים משמעותית, רכיב עסקי מהותי של החברה, ואינו עולה כדי "תחום פעילות".

3.2. ביטוח עסקים

3.2.1. **מהות הכיסוי הביטוחי - הכיסוי הבסיסי** הוא לתכולת ורכוש בית העסק. הכיסוי הביטוחי הינו כנגד סיכונים כגון אש, רעידות אדמה, נזקי טבע ופריצות וניתן להרחיבו גם לנזקים תוצאתיים כגון אובדן רווחים (כתוצאה משריפות או רעידות אדמה).

תחום זה נמכר במסגרת אוגדן ביטוחי המכיל חבילת כיסויים תחת פוליסה אחת לבית העסק, אשר כולל גם ביטוח חבויות.

3.2.2. **מאפיינים ייחודיים של המוצרים - תחום ביטוח זה מתאפיין בתחרותיות עזה** ובהבדלים רבים בין חוזי הביטוח השונים, הנובעים ממאפייניו הספציפיים של הנכס המבוטח. בנוסף, קיימת בתחום זה תלות בביטוחי משנה, מאחר שהענף עתיר ביטוחי משנה.

גורמים עיקריים המשפיעים על רווחיות התחום: עלות ביטוחי המשנה, היקף פריצות, נזקי האש והמצב הכלכלי במשק.

פרמיות הביטוח נקבעות בהתאם לרמת הסיכון של כל בית עסק באופן פרטני.

היקף הפעילות בתחום ביטוח העסקים בחברה בשנת 2017 הסתכם בכ- 3.3 מיליון ש"ח, לעומת כ- 3.6 מיליון ש"ח בשנת 2016 (ירידה של כ-8% בהיקף הפעילות).

בשנת 2017 הסתכמה פעילות החברה בתחום בהפסד בסך של כ- 0.3 מיליון ש"ח, לעומת רווח של כ- 0.1 מיליון ש"ח בשנת 2016. בשנת 2018, מתעתדת החברה לשווק פוליסות עסקיות קטנות-בינוניות לעסקים שאינם עתירי חבויות. הערוץ השיווקי המרכזי בתחום זה צפוי להשאר ערוץ הסוכנים.

3.2.3. מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים

הפעילות בתחום ביטוח עסקים כפופה להוראות הדין החלות על מבטחים הפועלים בתחום, וכן להוראות הממונה, כפי שמתפרסמות מעת לעת. כמו כן טעונה הפעילות בתחום זה רישוי בהתאם לחוק הפיקוח ומפוקחת על ידי אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר.

3.2.4. תחום ביטוח עסקים אינו מהווה, בנפרד ובמקובץ עם ענפים בעלי מאפיינים דומים משמעותית, רכיב עסקי מהותי של החברה, ואינו עולה כדי "תחום פעילות".

3.3. ביטוחי חבויות

3.3.1. **מהות הכיסוי הביטוחי** - ביטוחי חבויות מספקים מענה לאחריות מבוטחים כלפי צדדים שלישיים, בגין נזקים שנגרמו להם כתוצאה מרשלנות המבוטחים, כגון:

1. **ביטוח צד שלישי** - מכסה את חבות המבוטח בגין נזקים שנגרמו לצד שלישי. תעריפי פוליסות הביטוח מותאמים לסיכונים הכלליים בהתאם למאפייני בית העסק המבוטח ולסיכונים.
2. **חבות מעבידים** - כיסוי למבוטח בגין אחריות לנזקים שנגרמים לעובד בשל ותוך כדי עבודתו אצל המבוטח.
3. **ביטוחים הנדסיים** - ראו סעיף 3.3.3 להלן.

ביטוחי החבויות כוללים ביטוחים נוספים כגון, אחריות מקצועית, חבות המוצר וכיוצ"ב.

3.3.2. **מאפיינים ייחודיים של המוצרים** - ביטוחי החבויות הם מורכבים ודורשים התמחות ספציפית. תחום זה מתאפיין בזמן ניהול תביעות ארוך יחסית. קיימת תלות בין תחום זה לבין ביטוחי משנה, בעיקר בתביעות בעלות היקף כספי גדול.

ביטוחי החבויות משווקים כחלק מאגדן הכיסויים של בית העסק וקשורים בקשר הדוק עם ביטוח העסקים ועל כן, מושפע התחום מהתחרות הקיימת בענף ביטוחי עסקים. בשנת 2017 נזקף לחברה רווח בתחום זה בסך של כ- 5.5 מיליון ש"ח, לעומת הפסד בסך של כ- 1.3 מיליון ש"ח בשנת 2016. בשנת 2017 חל גידול של כ- 36% בתפוקה, בהשוואה לשנת 2016 (13.5 מיליון ש"ח בשנת 2017, לעומת 9.9 מיליון ש"ח בשנת 2016). החברה מעריכה, כי פעולותיה כאמור לעיל יביאו בשנים הקרובות להמשך השיפור בשיעור הרווחיות בתחום³.

3.3.3. **ביטוחים הנדסיים** - הכנסות החברה מביטוחים הנדסיים נובעות בעיקרן משני תתי תחומים ביטוחיים: ציוד מכני הנדסי (צ.מ.ה) וביטוחי קבלנים. בשנים האחרונות התאפיין תחום זה ברווחיות, ועל כן הקצתה החברה משאבים לפיתוחו ופעלה להגברת מכירות פוליסות בתחום. התחום עתיר ביטוח משנה. בשנת 2017 סך הפרמיה עמד על כ- 34.4 מיליון ש"ח, לעומת כ- 26.1 מיליון ש"ח בשנת 2016 - גידול של כ-32%. הרווח שנזקף לחברה בגין פעילותה בתחום בשנת 2017, עמד על כ- 6.7 מיליון ש"ח לעומת רווח של כ- 2.3 מיליון ש"ח בשנת 2016 - גידול של כ- 191%.

3.3.4. מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים

הפעילות בתחום חבויות כפופה להוראות הדין החלות על מבטחים הפועלים בתחום, וכן להוראות הממונה כפי שמתפרסמות מעת לעת, כמו כן טעונה הפעילות בתחום זה רישוי בהתאם לחוק הפיקוח ומפוקחת על-ידי רשות שוק ההון. ביטוח וחסכון במשרד האוצר.

3.3.5. תחום ביטוח חבויות אינו מהווה, בנפרד ובמקובץ עם תחומים בעלי מאפיינים דומים משמעותית, רכיב עסקי מהותי של החברה, ואינו עולה כדי "תחום פעילות".

³ יובהר, כי הערכות החברה בדבר שיפור הרווחיות בתחום ביטוחי החבויות כאמור לעיל, הן בבחינת מידע צופה פני עתיד. הערכות החברה מתבססות על נסיון העבר, היכרותה את השוק בו היא פועלת ועל המגמות בשוק זה. עם זאת, יתכן והערכות אלה של החברה לא תתממשנה, הואיל והן תלויות בגורמים חיצוניים שאינם בשליטת החברה, ובין היתר, שינוי במבנה השוק, שינויים אצל מתחרים ו/או ספקים ו/או לקוחות, שינויים רגולאטוריים, ולאור השפעתם של גורמי הסיכון שהחברה חשופה להם.

3.4. ביטוח נסיעות לחו"ל

3.4.1. **מהות הכיסוי הביטוחי** - ביטוח נסיעות לחו"ל נועד לתת למבוטחים כיסוי בגין נזקים רפואיים, נזקי רכוש ונזקים אחרים שעלולים להגרם להם בעת שהותם בחו"ל.

בשנת 2017 נכנסו לתוקף הוראות חדשות של הממונה הקובעות נוסח חדש של מבנה הפוליסה וחלות על פוליסות המשווקות או מתחדשות החל מיום 3 בספטמבר, 2017.

הפוליסה במתכונתה המעודכנת מורכבת מרובד בסיסי הכולל כיסוי החזר הוצאות רפואיות בחו"ל, החזר הוצאות מיוחדות בחו"ל (כגון הוצאות הטסת מלווה למקום אשפוז או בשל הריון עד שבוע 12 שאובחן לראשונה בחו"ל) וכיסויים שנכללים ברובד הבסיסי והמבוטח זכאי לבטלם - חבות כלפי צד שלישי וכיסוי איתור וחילוץ.

בנוסף רשאיות חברות הביטוח להציע למבוטח הרחבות לפוליסה כגון, ביטול וקיצור נסיעה, החמרה של מצב בריאותי קיים ונזקי רכוש לכבודה במהלך נסיעת המבוטח לחו"ל.

3.4.2. מאפיינים ייחודיים של המוצרים - תחום ביטוח זה מתאפיין בתקופות ביטוח קצרות ביותר, בערוצי שיווק ייחודיים, ובעונתיות משמעותית (מרבית הפעילות מתרכזת במהלך עונת הקיץ, החגים ועונת הסקי). החברה משווקת פוליסות ביטוח נסיעות לחו"ל גם באמצעות אתר האינטרנט שלה.

בשנת 2017 הסתכמה הפרמיה בגין מוצר זה, בסך של כ- 27.7 מיליון ש"ח והרווח שנזקף לחברה עמד על סך של כ- 4.6 מיליון ש"ח. מדובר בגידול בתפוקה של כ- 8.6% לעומת שנת 2016, בה הסתכמה הפרמיה בסך של כ- 25.5 מיליון ש"ח. מאחר שתחום זה עתיר הוצאות, שולי הרווח של החברה בשנים האחרונות היו קטנים ביותר. החברה פועלת לפיתוח מוצר זה ולהגדלת היקף הפעילות ונתח השוק שלה, תוך הקטנת הוצאותיה, ובפרט עלויות השיווק. נוכח כניסתו לתוקף של חוזר "מעורבות גוף שאינו בעל רישיון בשיווק ומכירה של מוצר ביטוח שאינו ביטוח קבוצתי" [לפרטים ראה סעיף 3.4.3 ס"ק 2 להלן] צופה החברה עלייה בהוצאות בגין שיווק המוצר.

3.4.3. מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים

הפעילות בתחום נסיעות לחו"ל כפופה להוראות הדין החלות על מבטחים הפועלים בתחום ולהוראות הממונה כפי שמתפרסמות מעת לעת. כמו כן טעונה הפעילות בתחום זה רישוי בהתאם לצו הפיקוח על עסקי ביטוח (תכניות ביטוח חדשות ושינוי תכניות), תשמ"ב-1981 והיא מפוקחת על-ידי רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר.

1. בחודש ינואר 2017, פורסם חוזר ביטוח 2016-1-26 "תיקון הוראות החוזר המאוחד- שער 6 חלק 3 פרקים 1, 3, ו-4 - ביטוח נסיעות לחו"ל". החוזר קובע הוראות בדבר ניסוח תכנית ביטוח נסיעות לחול ואופן שיווקה, באופן שיבטיח כיסוי ראוי והליך מכירה הוגן. הוראות החוזר חלות על חוזי ביטוח שיימכרו או יחודשו החל מחודש ספטמבר, 2017.

2. בחודש יולי 2017, פורסם חוזר סוכנים ויועצים 2017-10-4 "מעורבות גוף שאינו בעל רישיון בשיווק ומכירה של מוצר ביטוח שאינו קבוצתי". הוראות החוזר מגדירות ומסדירות את ההתקשרות של גוף מפוקח עם גוף חיצוני בקשר לשיווק או מכירת מוצר ביטוח שאינו קבוצתי. לעניין ביטוח נסיעות לחו"ל מועד כניסת הוראות החוזר לתוקף ביום 3 ביוני, 2018.

3.4.4. תחום ביטוח נסיעות לחו"ל אינו מהווה, בנפרד ובמקובץ עם תחומים בעלי מאפיינים דומים משמעותית, רכיב עסקי מהותי של החברה, ואינו עולה כדי "תחום פעילות".

3.5. החברה פועלת בתחומי ביטוח נוספים בעלי היקף פעילות נמוך ובכלל זה: ביטוח בריאות, ביטוח ימי, ביטוחי תאונות אישיות ועוד.

3.6. במהלך שנת 2017 לא חל שינוי מהותי בתמהיל תחומי הביטוח המתוארים לעיל בהשוואה לשנים 2015 ו-2016.

4. חלק ד': מידע נוסף ברמת כלל התאגיד

4.1. מגבלות ופיקוח החלים על פעילות התאגיד

לפרטים בדבר עודף ההון הקיים מעל להון הנדרש וכן החלופה לפיה חושב ההון הנדרש, ראו באור 12 לדוחות הכספיים.

כפיפות הפעילות לחוקים ספציפיים

פעילויות החברה כפופות להוראות הדין החלות על מבטחים הפועלים בתחומי פעילות החברה, לרבות חוק הפיקוח, חוק חוזה הביטוח, חוק איסור הלבנת הון, וכן להוראות הממונה כפי שמתפרסמות מעת לעת. פעילויות החברה מפוקחות על-ידי אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר.

להלן יובא תיאור תמציתי של הוראות הדין החלות על החברה ואשר הינן בעלות השלכה מהותית על דוחותיה הכספיים:

4.1.1. חוק חוזה הביטוח, התשמ"א-1981

חוק זה מסדיר היבטים שונים הנוגעים לפוליסת הביטוח ויחסי מבטח-סוכן-מבוטח. על פי החוק, חוזה ביטוח הוא חוזה בין מבטח לבין מבוטח המחייב את המבטח, תמורת דמי ביטוח, לשלם בקרות מקרה הביטוח תגמולי ביטוח למוטב. החוק כולל בין השאר, הוראות בדבר חובות גילוי של המבוטח ותוצאות אי הגילוי, תנאים לביטול חוזה ביטוח, מעמד המוטב וזכויותיו, השלכות של חוק חוזה הביטוח מסדיר היבטים שונים הנוגעים לחוזה הביטוח ויחסי מבטח-סוכן-מבוטח. על פי החוק, חוזה ביטוח הוא חוזה בין מבטח לבין מבוטח המחייב את המבטח, תמורת פרמיות, לשלם, בקרות מקרה הביטוח, תגמולי ביטוח למוטב. החוק כולל, בין היתר, הוראות בדבר חובות גילוי של המבוטח ותוצאות אי הגילוי, תנאים לביטול חוזה ביטוח, מעמד המוטב וזכויותיו, השלכות של שינויים בסיכון המבוטח, התנאים, המועדים ואופן תשלום תגמולי הביטוח, הודעה על מקרה הביטוח, ועוד.

בחודש מרס 2017, הוגשה הצעה חוק חוזה הביטוח (תיקון - סדרי דין מזורזים בתביעות ביטוח), התשע"ז-2017. הצעת החוק מחייבת מבטח שלא שילם באופן מלא או חלקי את תגמולי הביטוח, לפרט בהזדמנות הראשונה את נימוקי החלטתו. כן קובעת הצעת החוק סדר דין מזורז לביטול תביעות ביטוח בבתי משפט. בין היתר קובע סדר הדין המזורז המוצע, שמבטח יהיה זכאי להתגונן בפני תביעת מבטח רק ברשות בית המשפט ושההליכים המשפטיים בתביעת מבטח לא יימשכו מעל 6 חודשים.

4.1.2. חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א - 1981

חברות הביטוח כפופות להוראות חוק הפיקוח ותקנות הפיקוח שהותקנו מכוחו המסדירים נושאי פיקוח רבים, לרבות: כהונת הממונה על רשות שוק ההון ביטוח וחסכון במשרד האוצר גם כמפקח על הביטוח, הגדרת תפקידיו וסמכויותיו לרבות הסמכתו ליתן הוראות הנוגעות לדרכי פעולתם וניהולם של מבטחים ושל סוכני ביטוח, של נושאי משרה בהם ושל כל מי שמועסק על-ידם, וזאת כדי להבטיח את ניהולם התקין והשמירה על עניינם של המבוטחים או הלקוחות, לרבות סמכות הממונה לברר תלונות מהציבור, וכדי למנוע פגיעה ביכולתו של מבטח לקיים את התחייבויותיו. עיסוק בביטוח לרבות בתיווך בביטוח מחייב קבלת רישיון, הוראות בדבר החזקה של אמצעי שליטה במבטח וסוכנות ביטוח, מסירת דינים וחשבונות והסמכת שר האוצר להתקין תקנות בעניינים שונים הקשורים לפיקוח על הביטוח, כגון הון עצמי, קביעת תנאי הביטוח של תכניות הביטוח ודמי הביטוח ועוד.

בהתאם לחוק זה, הוקמה רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון בחודש נובמבר 2016, הפועלת כיחידה ממשלתית עצמאית ונפרדת.

תפקידי הרשות הם שמירה על עניינם של המבוטחים ולקוחות הגופים המפוקחים; הבטחת יציבותם וניהולם התקין של הגופים המפוקחים, על מנת לקיים את התחייבויותיהם ללקוחותיהם; קידום התחרות בשוק ההון, הביטוח והחיסכון ובמערכת הפיננסית; ועידוד חדשנות טכנולוגית ועסקית.

מתוקף חוק הפיקוח הותקנו, בין היתר, התקנות העיקריות הבאות:

4.1.3. **תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון), התשנ"ח-1988** - קובעות הוראות החלות על מבטח בדבר תוכן ופרטי הדוחות הכספיים השנתיים והתקופתיים, ואת העקרונות החשבונאיים לעריכתם.

4.1.4. **תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998** (להלן: "תקנות הון מינימלי") - קובעות הוראות לפיהן מחויב המבטח בהחזקת הון ראשוני והון עצמי מינימליים, כקבוע בתקנות. תקנות הון מינימלי אף מתייחסות לחלוקת דיבידנד ומוסיפות וקובעות את אופן חישוב דרישות ההון השונות. לפרטים נוספים אודות מדיניות חלוקת דיבידנד של החברה ראו סעיף 1.4 לעיל.

4.1.5. **תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012** - קובעות כללי ומגבלות השקעה החלים על כל הגופים המוסדיים, לרבות כספי נוסטרו.

דירקטוריון וועדותיו

1. **תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דירקטוריון וועדותיו), התשס"ז-2007** (להלן: "תקנות הדירקטוריון") - הקובעות, בין היתר, כללים להבטחת פעילותו התקינה של הדירקטוריון וכשרות חבריו, נוכחות בישיבות, תדירות ישיבות ונושאים נוספים הקשורים לעבודת הדירקטוריון. כן נקבעו כללים לעניין ועדות הדירקטוריון, ובכלל זה ועדת ביקורת וועדת מאזן.

2. **ביום 4 במרס, 2018** פורסמה טיוטת חוזר 2017-540 "דירקטוריון גוף מוסדי" המעדכנת את הוראות החוזר המאוחד לענין דירקטוריון גוף מוסדי. הטיטה כוללת הוראות בנושא הרכב הדירקטוריון וכשרות חבריו, תפקידיו, סמכויותיו ואופן התנהלותו והוראות לענין ועדות הדירקטוריון. הוראות החוזר יחליפו את תקנות הדירקטוריון וחוזר הממונה בדבר נוהל עבודת הדירקטוריון וועדותיו.

הגנת הפרטיות

חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א 1981 (להלן: "חוק הגנת הפרטיות")

חוק הגנת הפרטיות קובע, בין היתר, הוראות בדבר מאגרי מידע, כהגדרת החוק, לרבות הסדרים בעניינים העיקריים הבאים: חובת רישום מאגר בפנקס מאגרי המידע, הוראות לגבי איסוף מידע למאגר מידע, ניהול, שימוש והחזקה של מאגר מידע, זכות העיון במידע, חובת אבטחת המידע במאגר ועוד.

בחודש מאי 2017, פורסמו תקנות הגנת הפרטיות (אבטחת מידע), התשע"ז-2017 החלות על כל הגופים המנהלים או מחזיקים במאגרי מידע. התקנות קובעות הסדר רחב ומקיף לעניין ההגנה הפיזית והלוגית על מאגרי מידע וניהולם ותחילתן מיום 8 במאי, 2018.

הוראות וחוזרי הממונה - כללי

4.1.8. בשנת 2014 נכנס לתוקף חוזר מאוחד שפרסם הממונה, המרכז ומשלב הוראות שבחוזרי הממונה השונים (להלן - "החוזר המאוחד"). החוזר המאוחד מאוגד על פי תוכן העניינים של הרגולציה הכוללת שבתחום סמכויות הממונה.

להלן עיקרי הוראות דין וטיטוטות שפורסמו החלים על החברה ובעלי השלכה מהותית:

4.1.9. ניהול השקעות ואשראי

1. בחודש אפריל 2017 פורסמו הטיטוטות הבאות: חוזר גופים מוסדיים-2015-365 "כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים" וחוזר גופים מוסדיים-2015-366 "כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים - תיקון". התיקונים על פי הטיטוטות מרחיב את אפשרויות ההשקעה של הגופים המוסדיים ומאפשר להם להשקיע, בתנאים מסויימים, בחברות שהן צדדים קשורים העוסקות במתן אשראי למשקי בית.

2. בחודש פברואר 2018, פורסמה טיטוט חוזר גופים מוסדיים 2017-536 "ועדת השקעות שאינן תלויות תשואה". החוזר נועד להחליף תקנות קיימות הכוללות הוראות בענין ועדת השקעות שאינן תלויות תשואה והוא כולל הוראות לענין הרכב הוועדה, כשירות חברה, הגבלות לענין מינוי חבר ועדה, תפקידי הוועדה ודרכי עבודתה.

4.1.10. צירוף לביטוח

בחודש יוני 2016, פורסם חוזר ביטוח 2016-1-7 "צירוף לביטוח" שענינו עדכון הוראות להסדרת התנהלות חברות הביטוח בעת צירוף מועמד לביטוח וחידוש פוליסה קיימת.

בחודש מרץ 2017, פורסם חוזר ביטוח 2017-1-4 "צירוף לביטוח - תיקון" לפיו יתווסף לחוזר הקיים נספח "נהגים שאין לעשות בהם שימוש בעת צירוף לביטוח" המפרט נהגים אסורים על חברות ביטוח בקשר עם הליך צירוף לביטוח.

4.1.11. בירור ויישוב תביעות

בחודש פברואר 2017, פורסם חוזר גופים מוסדיים 2017-9-5 "בירור ויישוב תביעות וטיפול בפניות הציבור" (תיקון) המתקן חוזר קיים באותו נושא. החוזר מתייחס לעקרונות וכללים ליישוב תביעות, מערכת כללים של גופים מוסדיים בנושא לרבות חובות משלוח הודעות, ותפקידי האורגנים בנושא בירור יישוב תביעות.

4.1.12. סיכוני סייבר - בחודש אוגוסט 2016, פורסם חוזר גופים מוסדיים 2016-9-14 "ניהול סיכוני סייבר בגופים מוסדיים" המפרט עקרונות והוראות להתמודדות עם סיכוני סייבר בגוף מוסדי וניהולם, במטרה להגן על נכסי הגוף המוסדי.

4.1.13. הוראות בנושא דירקטיבת 2 SOLVENCY

1. בחודש יוני 2017, פורסם חוזר ביטוח 2017-1-9 "הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II" (להלן - "חוזר סולבנסי"). חוזר סולבנסי מכונן משטר כושר פירעון חדש לחברות הביטוח, בהתבסס על הוראות דירקטיבה אירופאית המכונה Solvency II שאומצה על ידי האיחוד האירופי ומיושמת החל מ-2016 במדינות החברות באיחוד. הדירקטיבה מבוססת על שלושה נדבכים, טומנת בחובה שינוי יסודי ומקיף של האסדרה הנוגעת למשטר כושר פירעון של חברות ביטוח, ובין מטרותיה העיקריות - שיפור ההגנה על כספי מבוטחים, באמצעות הבטחת קיומם של אמצעים להבטחת כושר פירעון המשקפים באופן נאות את הסיכונים שלהם חשופות חברות ביטוח. הוראות החוזר מתייחסות לנדבך הראשון בדירקטיבה, שהוא כמותי ועניינו יחס כושר פירעון מבוסס סיכון. הוראות החוזר בתוקף מיום 30 ביוני, 2017 והחל ממועד זה ועד סוף 2024 חלה תקופת פריסה במהלכה עולה מדי שנה שיעור ההון הנדרש לכושר פירעון.

2. בחודש אוקטובר 2017, נשלח למנהלי חברות הביטוח מכתב הממונה שה. 2017-5742 "חלוקת דיבידנד על ידי חברת ביטוח". המכתב מפרט באילו תנאים תהיה חברת ביטוח רשאית לחלק דיבידנד עד למועד קבלת אישור הממונה בדבר ביצוע ביקורת רואה חשבון מבקר על יישום חוזר סולבנסי ולאחר מועד קבלת אישור הממונה כאמור.

3. בחודש דצמבר 2017, פורסם חוזר 2017-1-20 "מבנה הגילוי הנדרש בדוח התקופתי ובאתר האינטרנט של חברות ביטוח בנושא משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס סולבנסי II". בחוזר נקבעו תנאים לבחינת מתן אישור הממונה בדבר ביצוע ביקורת לראשונה על יישום הוראות חוזר סולבנסי.

4. בחודש ינואר 2018, פורסם חוזר 2018-1-13 "הוראות בדבר כושר פרעון של מבטח". החוזר מעגן את ההסדרים הקיימים בתקנות הון עצמי מינימלי הנוגעים לענין הון עצמי נדרש לכושר פרעון של חברת ביטוח. הוראות החוזר חלות על החברה עד שתקבל אישור הממונה כי ביצעה ביקורת רואה חשבון על יישום הוראות חוזר סולבנסי.

4.1.14. ממשק אינטרנטי לאיתור מוצרי ביטוח

1. בחודש אוקטובר 2016, פורסם חוזר ביטוח 2016-1-17 "ממשק אינטרנטי לאיתור מוצרי ביטוח" המפרט דרישות מחברות הביטוח לצורך הפעלת ממשק אינטרנטי מרכזי לאיתור מוצרי ביטוח, שמקים הממונה.

2. בחודש פברואר 2018, פורסמה טיוטת תיקון לחוזר האמור. לפי הוראות הטיוטה, על מנת להגביר את רמת האבטחה באתר ולאפשר גישה פשוטה ונוחה יותר למידע יידרשו חברות הביטוח לדווח פרטי קשר של המבוטח. בנוסף יידרשו החברות לדווח אודות מקרי הביטוח שבגינם הוגשה תביעה, על מנת להקל על מבוטחים לגשת לנתוני התביעות שלהם.

4.1.15. בחודש פברואר 2017, פורסם חוזר ביטוח 2017-1-1 "אחזור מידע אישי" המבטל חוזר קודם. החוזר מחייב את חברות הביטוח לאפשר למבוטחיהן שימוש בחשבון אישי מקוון שבאמצעותו ישלפו נתונים של מוצרי הביטוח שלהם בחברה ושל תביעות שהגישו ולאפשר משלוח והעברת מסמכים והודעות לחברה באמצעות כלים טכנולוגיים.

4.1.16. בחודש פברואר 2017, פורסם חוזר ביטוח 2017-1-3 "ביטול פוליסת ביטוח" הקובע הוראות אחידות לביטול פוליסה על ידי המבוטח, לרבות אופן הביטול והקצאת עמוד באתר האינטרנט של חברת הביטוח המיועד לביטול פוליסה.

4.1.17. בחודש ינואר 2018, פורסמה טיוטת חוזר 2017-528 "הנהגת כתבי שירות ואופן שיווקם". על פי הטיוטה, בעת שיווק כתב שירות על ידי חברת ביטוח, חלה חובה לאפשר למבוטח לרכוש פוליסת ביטוח גם ללא כתב שירות, עמלות הסוכן לא יושפעו ממכירת כתבי השירות.

4.1.18. בחודש פברואר 2018, פורסמה טיוטת חוזר 2017-533 "אישור קיום ביטוח" המתיחסת לתחומי הביטוח בהם נדרש מבוטח להציג למזמין עבודה אישור קיום ביטוח (למשל ביטוח אחריות מקצועית או ביטוח חבות מעבידים). הטיוטה מכתיבה נוסח של אישור קיום ביטוח בהתאם לנספח המצורף לה.

4.1.19. בחודש פברואר 2018, פורסמה טיוטת חוזר גופים מוסדיים 2017-558 "שירות לקוחות גופים מוסדיים" הבאה לתקן חוזר משנת 2011. הטיוטה מוסיפה הוראות במטרה לשפר את טיב השירות, איסור העברת מידע לצד שלישי אודות לקוח ללא אישורו, הקצבת זמנים למענה גוף מוסדי לפניית לקוחות באמצעות הטלפון ועוד.

4.2 חסמי כניסה ויציאה

4.2.1 **חסמי הכניסה העיקריים בפעילות החברה הם:** דרישות רישוי על-פי הוראות חוק הפיקוח; דרישות הדין בעניין ההון העצמי הנדרש ממבטח (ראו סעיפים 4.1.2 ו-4.1.6 לעיל וכן באור 12 לדוחות הכספיים); הקמת מערכות מידע תומכות; הקמת מערך מכירות ושירות; התקשרויות עם מבטחי משנה (ראו סעיף 4.5.3 להלן).

4.2.2 בחודש מאי, 2000 נתן הממונה היתר להחזקת אמצעי שליטה במבטח לבעל השליטה (להלן: "היתר השליטה"), המתיר לו להחזיק, במישרין או בעקיפין, באמצעי השליטה בחברה, בהתאם לתנאים שנקבעו בהיתר השליטה. בין היתר נקבעו בהיתר השליטה תנאים ומגבלות ביחס לאופן החזקת אמצעי השליטה בחברה; ביחס להעברה, מכירה, או הנפקה של אמצעי שליטה; ביחס לשיעור ההחזקה המינימלי של בעל השליטה בחברה; ביחס לאופן מימון החזקת אמצעי השליטה; וביחס לדמי הניהול שבעל השליטה יהא רשאי לקבל מהחברה.

כמו כן, במסגרת היתר השליטה וכתב ההתחייבות מכוחו, התחייב בעל השליטה להשלים את ההון העצמי הנדרש מהחברה בהתאם לתקנות הון מינימלי או כל תקנה אחרת שתבוא במקומן.

4.2.3 **חסמי יציאה עיקריים בפעילות החברה:** התחייבויות החברה כלפי לקוחותיה (במוצרים שונים התחייבויותיה הינן בעלות אופי ארוך טווח) ומשך הזמן הארוך הנדרש בחלק מהענפים לסילוק תביעות עבר (ראו סעיפים 2.1.1.2 (6) ו- 3.3.2 לעיל).

4.3 גורמי הצלחה קריטיים בפעילות החברה ושינויים החלים בהם

ניתן למנות את הגורמים הבאים כגורמי הצלחה המשותפים לתחומי הפעילות השונים של החברה:

- 4.3.1 גיוון תחומי פעילות.
- 4.3.2 פעילות והתמקצעות בנישות ביטוחיות ליצירת בידול מול חברות ביטוח מתחרות.
- 4.3.3 מערך שיווק מגוון הפעיל במספר ערוצי שיווק ופיתוח מערכות שיווק חדשניות.
- 4.3.4 התאמת מוצרים קיימים לצרכי הלקוחות ופיתוח מוצרים חדשים, לרבות בתחום ביטוח הפרט.
- 4.3.5 שירות איכותי ברמה גבוהה.
- 4.3.6 פיתוח מערכות מידע תומכות למערכות המחשוב של החברה (ראו סעיף 4.9.4 להלן).
- 4.3.7 שימור ופיתוח הון אנושי איכותי, בין היתר, באמצעות הדרכות מקצועיות.
- 4.3.8 שימור לקוחות במסגרת מחלקת המכירות והחידושים.
- 4.3.9 תעדוף לקוחות ותיקים ואיכותיים.
- 4.3.10 הקטנת פעילות בעסקים עתירי חביונות שלא הניבו רווחים לאורך זמן (ראו סעיף 3.3.2 לעיל).
- 4.3.11 הקפדה על חידושי פוליסות איכותיות.
- 4.3.12 המשך שיפור תדמית.
- 4.3.13 הגדלת היקף המכירות האיכותיות.
- 4.3.14 הגדלת הרווח מהשקעות.

4.4. השקעות

4.4.1. מבנה ניהול ההשקעות

דירקטוריון החברה מתווה את מדיניות ההשקעות הכוללת של החברה. בנוסף ובהתאם להוראות חוק הפיקוח ותקנות ההשקעות מונתה ועדת השקעות של דירקטוריון החברה להשקעות ההון העצמי של החברה ולהשקעת כספים לכיסוי ההתחייבויות הביטוחיות שאינן התחייבויות תלויות תשואה. ועדת ההשקעות מתכנסת אחת לחודש לפחות ומנחה את מנהל ההשקעות בדבר אופן ההשקעות ואפיקיהן.

תפקידי ועדת ההשקעות לקבוע, באישור הדירקטוריון, את מדיניות ההשקעות של החברה במסגרת המדיניות העסקית הכוללת שלה, לאשר עסקאות מסוימות והחזקה בניירות ערך מסוגים שונים, להנחות את מנהל ההשקעות ביישום מדיניות ההשקעות, לקבוע אמות מידה לבחינת יישום מדיניות ההשקעות שנקבעה ולבצע בקרה על יישום המדיניות.

4.4.2. ניהול ההשקעות

החברה מנהלת כספי נוסטרו בלבד. כספי ההתחייבויות הביטוחיות והון החברה מושקעים בנכסים שונים לרבות מניות, פיקדונות בבנקים, אגרות חוב סחירות, אגרות חוב לא סחירות (חברות ממשלתיות וחברות ציבוריות) נגזרים פיננסיים והשקעות אלטרנטיביות כגון קרנות גידור וגופים למתן הלוואות. בנוסף משקיעה החברה בנדל"ן במדינת פלורידה שבארה"ב.

חלק מההשקעות מנוהלות באמצעות בתי השקעות חיצוניים מובילים, בעיקר באג"ח ממשלתי, באג"ח קונצרני ובמניות, בארץ ובח"ל.

4.4.3. החברה משקיעה באמצעות חברות שבבעלותה (במישרין ובאמצעות חברות בת) בזכויות במקרקעין ברחבי הארץ ובארה"ב.

לפרטים נוספים אודות השקעות החברה ראו סעיף 4.9 להלן ובאורים 7 ו- 10 לדוחות הכספיים.

4.5. ביטוח משנה

4.5.1. כללי

ביטוח משנה הוא אחד הכלים שבאמצעותם מקטינה החברה את הסיכונים הביטוחיים שלה ומצמצמת את חשיפתה לסיכונים, לרבות בעת כניסתה לתחומי ביטוח חדשים.

החברה מחדשת את חוזה ביטוח המשנה, בדרך כלל על בסיס שנתי, ומפזרת את הסיכונים בין מבטחי משנה שונים.

4.5.2. מדיניות החשיפה למבטחי משנה

בהתאם למדיניות החשיפה למבטחי משנה, עורכת החברה חוזים עם מבטחי משנה שונים בדירוג בינלאומי של (A-) ומעלה בכל הענפים.

4.5.3. הסדרי ביטוח משנה הנפוצים בחברה:

4.5.3.1. ביטוח משנה חוזי (Treaty)

בתחילת כל שנה מתקשרת החברה עם מבטחי משנה בחוזי ביטוח משנה שנתיים, שעניינם כיסוי הפוליסות המשווקות על ידה, בהתאם לענפי הביטוח השונים. החוזים נחלקים לשני סוגים עיקריים:

1. **ביטוחי משנה יחסיים - בענפי ביטוח רכוש וביטוח רכב חובה** (Proportional Reinsurance).

2. **ביטוחי משנה לא יחסיים ("הפסד יתר") - ("Excess of Loss") - בענפי ביטוח חבויות והגנה מפני קטסטרופות, דוגמת אסונות טבע ורעידת אדמה.**

4.5.3.2. ביטוח משנה פקולטטיבי

חוזי ביטוח עם מבטחי משנה לכיסוי חשיפה ספציפית. השימוש בביטוח משנה פקולטטיבי נועד לתת מענה בפוליסות בהן סכומי הביטוח חורגים מסכום הביטוח המקסימלי הנקוב בחוזה ביטוח המשנה ו/או כאשר הסיכון הספציפי אינו מכוסה במסגרת חוזה ביטוח המשנה.

4.5.4. ביטוח רכב חובה

בשנת הדו"ח רכשה החברה ביטוח משנה כדלקמן:

4.5.4.1. ביטוח משנה לא יחסי

1. ביטוח משנה מסוג "Excess of Loss", המקנה לחברה כיסוי עד לסכום של 200 מיליון ש"ח עם השתתפות עצמית של החברה בגובה 4 מיליון ש"ח.
2. הפרמיה נקבעת על פי מספר כלי הרכב המבוטחים.
3. כ-60% ממבטחי המשנה בתחום זה הם בדירוג (AA-) ומעלה. יתר מבטחי המשנה מדורגים (A-) ומעלה.
4. בתקופת הדיווח, לא הופעל חוזה ביטוח משנה זה.
5. בתקופת הדוח לא חלו שינויים מהותיים בהסדרים עם מבטחי משנה בחוזה זה.
6. אף מקרה ביטוח בחברה לא הגיע לסכום המתקרב לתקרת השייר ולא ידוע לחברה על תביעות המתקרבות לסכום זה.

4.5.4.2. ביטוח משנה יחסי

1. החל משנת 2016 התקשרה החברה בחוזה ביטוח משנה יחסי מסוג Quota Share ("מכסה").
2. החוזה מקנה לחברה שיעור עמלה קבוע מהפרמיה המועברת למבטחי המשנה.
3. מבטח המשנה העיקרי בחוזה זה הוא Swiss Re. 60% מהחשיפה מכוסה על ידי מבטחי משנה בדירוג (AA-) ו-15% מהחשיפה על ידי מבטחי משנה בדירוג (A-). לשינוי בהסדר לאחר תקופת הדיווח ראה סעיף 4.5.11 להלן.
4. שייר החברה וחלקם של מבטחי המשנה מוגנים בחוזה "Excess of Loss" כמפורט בסעיף 4.5.4.1 לעיל.

4.5.5. ביטוח משנה - רכב רכוש

בענף זה מתקשרת החברה בחוזה ביטוח משנה לא יחסי מסוג "Excess of Loss" לצורך כיסוי ביטוחי מפני נזקי טבע כגון, ברד, שיטפון וכיוצ"ב.

בהתאם לחוזה ביטוח המשנה, משולמת למבטח המשנה פרמיה הנקבעת בהתאם לכמות הרכבים המבוטחים בענף ביטוח רכב רכוש. בחוזים מסוג זה לא משולמות לחברה עמלות בגין פרמיות ביטוח משנה. כ-30% מפרמיית ביטוח משנה בתחום ביטוח רכב רכוש, שנזקפה לטובת מבטחי משנה בשנת 2017, הינה בגין מבטחי משנה בדירוג מקבוצת (AA) והשאר בגין מבטחי משנה בדירוג מקבוצה (A).

אף מקרה ביטוח בחברה לא הגיע לסכום המתקרב לתקרת הכיסוי הביטוחי ולא ידוע לחברה על תביעות המתקרבות לסכומי תקרת הכיסוי הביטוחי.

במהלך שנת הדיווח לא הופעל חוזה זה על ידי החברה.

4.5.6. ביטוח משנה - ביטוחי רכוש

4.5.6.1. ביטוח משנה - אש וסיכונים נלווים

1. לחברה התקשרויות בביטוח משנה יחסי "Quota Share" ו-"SURPLUS" המספק מענה לכל הענפים הקשורים לביטוחי רכוש/אש ובהם כלולים: דירות, עסקים, משכנתא (ביטוח מבנה) ותתי ענפים הכלולים בהם.
2. מבטחי המשנה שחלקם בפרמיה עולה על 10%:
Swiss Re (AA-), Hannover Re (AA), GIC Re (A-),
R+V Versicherung AG (AA-), Odyssey Re (A-).
3. כ-41.5% מפרמיית ביטוח משנה בתחום ביטוח רכוש, שנזקפה לטובת מבטחי משנה בשנת 2017, הינה בגין מבטחי משנה בדירוג מקבוצת (AA) והשאר בגין מבטחי משנה בדירוג מקבוצה (A).
4. שייר החברה מוגן ע"י חוזה מסוג "Excess of Loss".

4.5.6.2. ביטוח משנה - הנדסי

1. החברה רכשה ביטוח משנה יחסי "Quota Share", המספק מענה לכל הענפים המתייחסים לענף הנדסי: ביטוח ציוד מכני הנדסי (צמ"ה), ביטוח קבלנים, שבר מכני וציוד אלקטרוני.
2. מבטחי המשנה שחלקם בפרמיה עולה על 10%:
Swiss Re (AA-), R+V Versicherung AG (AA-), GIC Re (A-).
3. כ-80% מפרמיית ביטוח משנה בתחום ביטוח רכוש, שנזקפה לטובת מבטחי משנה בשנת 2017, הינה בגין מבטחי משנה בדירוג מקבוצת (AA) והשאר בגין מבטחי משנה בדירוג מקבוצה (A).
4. שייר החברה מוגן ע"י חוזה מסוג Excess of Loss.

4.5.7. חוזה הגנה על שייר החברה - רכוש בפני נזקי טבע ו/או רעידת אדמה

חשיפה לאסונות/קטסטרופות (כגון רעידת אדמה) היא קריטית לכל מבטח. על מנת להגן על פעילותה בענפי הרכוש וההנדסי, רכשה החברה חוזה הגנה על שייר החברה. להלן פרטי החוזה:

1. שיעור ההסתברות לנזק המקסימאלי בנזקי קטסטרופה ורעידת אדמה (MPL) בשנת 2017 עמד על כ-2.4% מסכום הביטוח בשייר, באופן התואם את מדיניות החברה.
2. חוזה ביטוח משנה זה הוא לא יחסי מסוג "Excess of Loss".

3. הכיסוי נותן מענה לחשיפת החברה ברמת השייר, בארבעה ענפי הביטוח הבאים בהם פעילה החברה:

א. ביטוח דירות (כולל ביטוח משכנתאות).

ב. ביטוח בתי עסק.

ג. ביטוח הנדסי.

ד. ביטוח רכב רכוש.

4. סכום הביטוח (לפני שקלול השתתפות עצמית של המבוטחים) אליו היו חשופים מבטחי המשנה נכון ליום 31.12.2017:

א. בביטוח יחסי דירות (כולל משכנתאות) ועסקים - כ-774 מיליון ש"ח.

ב. בביטוח יחסי הנדסי וקבלנים - כ-250 מיליון ש"ח.

ג. בביטוח לא יחסי - כ-110 מיליון ש"ח.

5. כ-45% מסכום החשיפה של מבטחי המשנה כאמור לעיל, מכוסה על ידי מבטחי משנה בדירוג (AA-) ומעלה, ויתרת סכום החשיפה מכוסה על ידי מבטחי משנה בדירוג (A-) ומעלה.

6. החשיפה של מבטח המשנה העיקרי עימו התקשרה החברה, היא בשיעור של כ-26% מסכום החשיפה הכולל של מבטחי המשנה לסיכון זה.

7. מבטחי משנה אשר החשיפה שלהם לסיכון רעידת אדמה עולה על 10% מסך החשיפה לרעידת אדמה הם: (AA-) Hannover re, (AA-) R+V Versicherung AG, (A-) GIC Re, ו- (AA-) Swiss Re.

8. אף מקרה ביטוח בחברה לא הגיע לסכום המתקרב לתקרת הכיסוי הביטוחי ולא ידוע לחברה על תביעות המתקרבות לסכומי תקרת הכיסוי הביטוחי.

4.5.8. ריכוז תוצאות ביטוח משנה בביטוח כללי (אלפי ש"ח):

סח"כ			יתר ענפי החבויות			רכב חובה			
2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	
6,828	95,935	112,178	2,727	3,040	3,472	4,101	92,895	108,706	פרמיות ביטוח משנה
4,782	(1,900)	(3,156)	6,900	1,207	863	(2,118)	(3,107)	(4,019)	תוצאות
סח"כ			יתר ענפי רכוש			רכב רכוש			
2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	
24,986	31,345	38,411	24,558	30,606	37,797	428	739	614	פרמיות ביטוח משנה
2,697	3,357	4,548	2,425	3,277	3,767	272	80	781	תוצאות

פירוט הפרמיות ששולמו למבטחי משנה בתחום ביטוח הרכוש בחלוקה לפי סוגי פרמיה (באלפי ש"ח):

סה"כ			שאר ענפי רכוש			רכב רכוש			
2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	
6,126	7,464	10,194	6,126	7,464	10,194	--	--	--	רעידת אדמה
1,875	1,880	1,910	1,447	1,141	1,296	428	739	614	ביטוח משנה לא יחסי
16,985	22,001	26,307	16,985	22,001	26,307	--	--	--	ביטוח משנה יחסי

פירוט מבטחי משנה שחלקם בפרמיה מהווה יותר מ-10% מסך הפרמיה בגין עסקי ביטוח משנה בשנת 2017:

שם מבטח המשנה	דירוג S&P פירסום הדוח	נכון למועד	פרמיה שנרשמה לטובת מבטח (באלפי ש"ח) לשנת 2017
Swiss re	AA-		87,302
R+V Versicherung AG	AA-		19,602

4.5.9. החברה לא הגיעה לתקרות ביטוח המשנה שנקבעו לשנת 2017 במהלך תקופת הדיווח ולא ידוע לחברה על תביעות תלויות ועומדות כנגדה, נכון למועד זה, המתקרבות לתקרה שנקבעה בחוזה ביטוח המשנה.

4.5.10. שינויים מהותיים בהסדרים בתקופת הדוח

בתקופת הדוח לא חלו שינויים מהותיים בהסדרים עם מבטחי משנה.

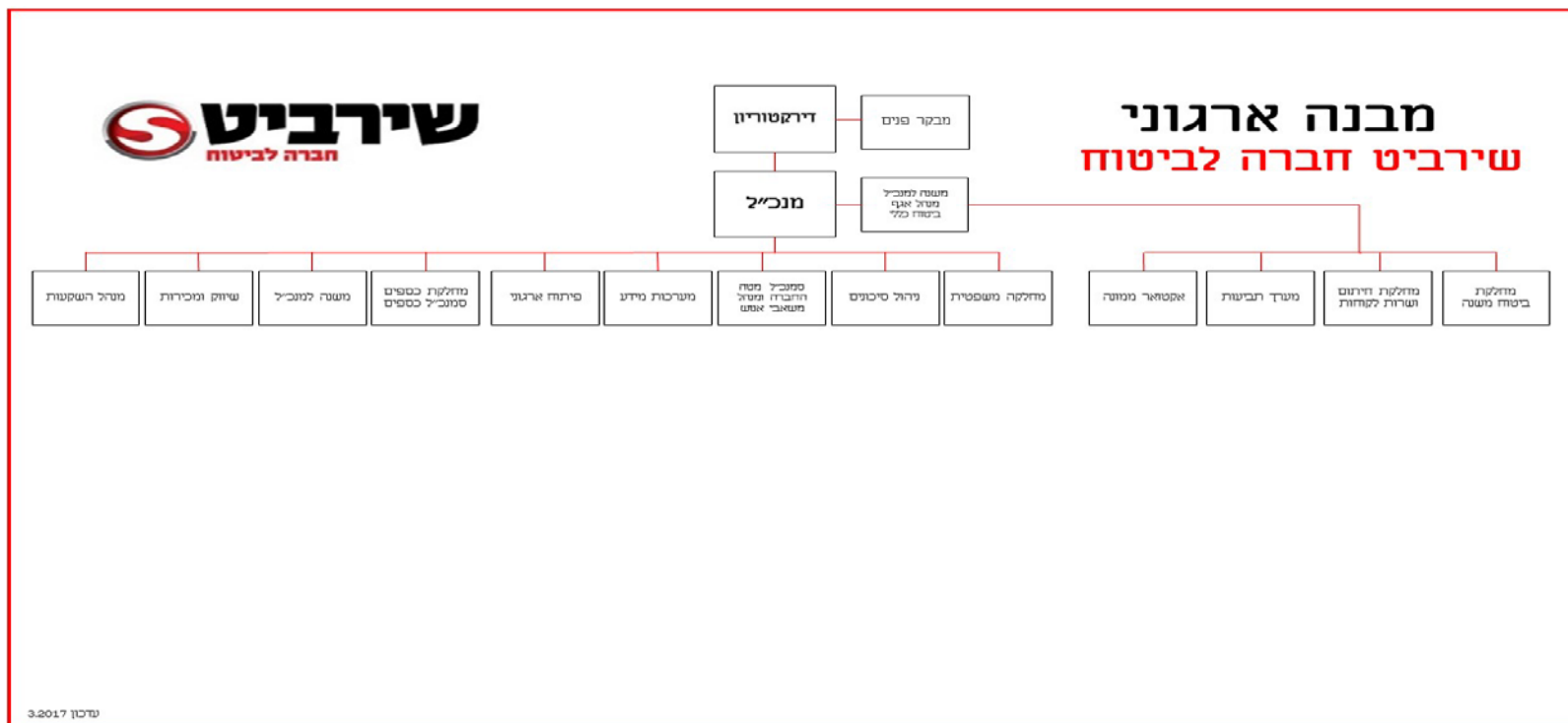
4.5.11. שינויים מהותיים בהסדרים לאחר תקופת הדוח

החל מיום 1 בינואר, 2018 הקטינה החברה את חלקם של מבטחי המשנה בחוזה היחסי בענף רכב חובה מסוג "QUOTA SHARE" מ-75% עד ל-61%.

4.5.12. לפרטים נוספים בדבר ביטוח משנה ראו באור 25 ו-6 לדוחות הכספיים.

4.6. הון אנושי

תיאור המבנה הארגוני בחברה:

4.6.1. נכון ליום 31.12.17 העסיקה החברה 234 עובדים.

4.6.2. פילוח העובדים על-פי תחומי פעילות:

תחום	כמות עובדים 2017	כמות עובדים 2016
ביטוח כללי	45	39
תביעות ושירות לקוחות	96	98
הנהלה ומטה	31	31
שיווק	26	30
כספים והשקעות	26	25
ביטוח בריאות	5	3
חברה בת	5	5
סה"כ	234	231

4.6.3. **אימוץ מדיניות תגמול** - ביום 28 בפברואר, 2017 אישר דירקטוריון החברה, בהמלצת ועדת הביקורת, מדיניות תגמול לבעלי תפקיד מרכזי בחברה (כהגדרת מונח זה במדיניות התגמול (להלן: "**מדיניות התגמול**"). מדיניות התגמול חלה על נושאי המשרה ובעלי תפקידים מרכזיים בה, מסדירה את מבנה התגמול בחברה וקובעת את רכיבי התגמול אשר החברה רשאית להעניק, ביניהם שכר בסיס, זכויות סוציאליות ותנאים נלווים, מענקים ותנאי סיום כהונה. לפרטים נוספים אודות מדיניות התגמול ראו באתר החברה⁴. מדיניות התגמול מאמצת את עקרונות התגמול שכפי שעולה מהוראות הממונה שפורסמו בחוזרים שענינם מדיניות תגמול בגופים מוסדים.

4.6.4. **הסכמי העסקה** - עובדי החברה, לרבות נושאי משרה בכירים, מועסקים על בסיס הסכמים אישיים. העובדים מתוגמלים על בסיס שכר קבוע ותנאים סוציאליים כמקובל ובהתאם להוראות מדיניות התגמול. לפרטים נוספים אודות תגמולים לנושאי המשרה ועובדי ההנהלה הבכירה, ראו תקנה 21 לחלק ד' לדוח התקופתי - "פרטים נוספים על התאגיד" (להלן: "**חלק ד' לדוח התקופתי**").

4.6.5. **הסכם קיבוצי** - בחודש אוגוסט 2016, נחתם הסכם קיבוצי בין החברה לבין הסתדרות העובדים הכללית החדשה וועד עובדי החברה (להלן: "**וועד העובדים**"). תקופת ההסכם לשלוש שנים, החל מיום 1 באוגוסט, 2016 ועד ליום 31 ביולי, 2019. ההסכם מסדיר את תנאי העבודה של כל עובדי החברה למעט מנהלים בדרג שהוגדר בהסכם ולמעט עובדים בתפקידים שהוגדרו בהסכם.

4.6.6. **הדרכה** - החברה עורכת הדרכות באמצעות נותני שירותים חיצוניים ובאמצעות עובדי החברה. בשנת 2017 התקיימו הדרכות וסדנאות מקצועיות לעובדים, מנהלים וסוכני הביטוח והתקיימו קורסי הכשרה לעובדים מסוימים בתחומי שירות, סילוק תביעות ומכירות.

4.6.7. **ביטוח דירקטורים ונושאי משרה** - ראו תקנה 29א בחלק ד' לדוח התקופתי.

4.7. שיווק והפצה

4.7.1. כללי

פעילות השיווק וההפצה של החברה לפרט ולקולקטיבים ולגורמים המחזיקים בצי רכב, מתבצעת באמצעות הערוצים כדלקמן:

1. **סוכני ביטוח** - עיקר פעילות השיווק.

2. **מכירה ישירה** - באמצעות מוקדים ישירים.

3. **ביטוח מוסדי** (בעיקר רכב רכוש ורכב חובה) - קולקטיבים ומפעלים גדולים המחזיקים בצי רכב, באמצעות סוכנים ובאמצעות מכירה ישירה על-ידי החברה.

4.7.2. **שיווק באמצעות סוכני ביטוח**

4.7.2.1. בחברה פועלת מחלקת שיווק סוכנים שמגייסת סוכנים חדשים באמצעות מפקחי רכישה ומשמרת את מערך הסוכנים הקיים. בשנת 2017 התמקדה החברה בהגדלת ערוץ ההפצה של סוכני ביטוח איכותיים, במקביל להפסקת עבודה של סוכני ביטוח הפסדיים.

4.7.2.2. במהלך השנים האחרונות חל שינוי וטיוב של תיק הסוכנים של החברה שבא לידי ביטוי בפעולות הבאות:

1. הגדלת מספר הסוכנים העובדים עם החברה בענפי הפרט ובעיקר בתחום רכב רכוש ודירות ובתי עסק.

2. בשנת 2017 גדלה הפעילות בערוץ הסוכנים בביטוח כלי רכב מסוג מוניות.

3. סיום התקשרויות עם סוכנים שלא עמדו ביעדי היקף הפעילות ו/או ביעדי רווחיות שהוגדרו על-ידי החברה ו/או לא הקפידו לפעול על פי הנחיות החיתום של החברה. תהליך זה יימשך כחלק מתכנית העבודה לשנים הקרובות.

4.7.2.3. הסוכנים מתקשרים עם לקוחות בתמורה לעמלה בשיעור משתנה שמשלמת להם החברה ונקבעת בהתאם לענף הביטוח ולעסקה. בעסקאות מיוחדות (כגון עסקאות עם קולקטיב) משלמת החברה לסוכנים עמלה מיוחדת, לרוב נמוכה מהעמלה השוטפת. לעמלות הסוכנים מתווסף מע"מ שאינו מקוזז, היות שהחברה מוכרת לעניין זה כמוסד כספי.

4.7.3. **שיווק והפצה - ביטוח רכב חובה**

4.7.3.1. מבנה העמלות:

1. ביטוח ישיר וביטוח מוסדי ישיר - לא משולמת עמלה.
2. ביטוח מוסדי באמצעות סוכנים - שיעור עמלה ממוצע של כ-1.75%.
3. ביטוח באמצעות סוכנים - שיעור עמלה ממוצע של כ-4.5%.
4. שיעור העמלה הממוצע בתחום זה, כולל מע"מ, הנו כ-3.1%.

4.7.3.2. לחברה סוכן אחד שהיווה כ-14.4% מתפוקת התחום בשנת 2017. למרות היקף תפוקת הסוכן, לחברה אין תלות בפעילותו.

4.7.4. שיווק והפצה - ענף ביטוח רכב רכוש

4.7.4.1. מבנה העמלות:

1. ביטוח ישיר במכירה ישירה - לא משולמת עמלה.
 2. ביטוח מוסדי באמצעות סוכנים - שיעור עמלה ממוצע של כ-4.8%.
 3. ביטוח באמצעות סוכנים - שיעור עמלה ממוצע של כ-15.7%.
- 4.7.4.2. פעילות השיווק וההפצה של החברה בתחום ביטוח רכב רכוש באמצעות מכירה ישירה היוותה כ-15.4% מתפוקת התחום לשנת 2017.
- 4.7.4.3. לחברה סוכן אחד אשר היווה כ-12% מתפוקת התחום בשנת 2017.
- 4.7.4.4. למרות היקף הפעילות במכירה ישירה והיקף פעילותם של הסוכנים האמורים, לחברה אין תלות כלשהי בערוצי ההפצה הנ"ל.

4.8. ספקים ונותני שירותים

החברה קשורה בהסכמים שונים במסגרת פעילותה השוטפת, לרבות הסכמים לקבלת שירותים, הסכמים לרכישת מוצרים והסכמים עם ספקי חומרה ותוכנה. החברה התקשרה עם ספקי חומרה ותוכנה למטרת רכישת מוצרים חדשים ולצורך קבלת שירותי תחזוקה שוטפת ושירותים נוספים למערכותיה.

ספקים עיקריים עימם קשורה החברה בהסכמים בתחום המערכת הביטוחית:

1. "קומטק בע"מ" - בית תוכנה המספק שירותים אלה לחברה ולחברות ביטוח נוספות.
 2. "קוד אואזיס בע"מ" - בית תוכנה המספק שירותים אלה לחברה.
 3. "דורטל בע"מ" - חברה לתמיכה בתוכנות בהן משתמשת החברה בשוטף.
 4. IFN - בית תוכנה המספק שירותים למערכות לניהול ארכיונים ותהליכי עבודה.
 5. חברת IBM - מספקת לחברה תשתיות חומרה למערכות הביטוחיות.
- סה"כ הוצאות החברה בנושא שירותי תוכנה ותמיכה הסתכמו בשנת 2017 לסך של 3,855 אלפי ש"ח ובשנת 2016 הסתכמו לסך של כ-4,057 אלפי ש"ח.

4.9. רכוש קבוע

4.9.1. וי.אר.סי. (חברה בת בבעלותה המלאה של החברה) מחזיקה בזכויות חכירה (עד ליום 1 באפריל, 2037) ממנהל מקרקעי ישראל, בשטח משרדים של כ-3 דונם ברוטו, באזור התעשייה הדרומי בנתניה. נכס זה הוא אחד מנכסי המקרקעין העיקריים של הקבוצה. השטח הבנוי במתחם זה הוא כ-3,118 מ"ר. שטח המשרדים משמש את החברה, החברות המאוחדות שלה וחברות קשורות נוספות, בפעילותן העסקית.

4.9.2. בבעלות החברה נכסי מקרקעין נוספים ברחבי הארץ, לשימושה (לרבות סניפי החברה) ולמטרות השכרה, וכן נכסי מקרקעין בארה"ב למטרות השקעה, המוחזקים על ידיה באופן ישיר ובאמצעות חברות בת שלה בארה"ב שהוקמו לשם כך. לפרטים נוספים אודות נכסי המקרקעין שבבעלות החברה, ראו באור 6 - "רכוש קבוע" ובאור 7 - "נדל"ן להשקעה", לדוחות הכספיים של החברה.

4.9.3. בבעלות החברה נכס מקרקעין ברחוב ירמיהו בתל-אביב. על המקרקעין האמורים בנתה החברה דירות להשכרה במסגרת החוק לעידוד השקעות הון, על סמך אישור מפעל מאושר שקיבלה החברה ממרכז ההשקעות.

4.9.4 השקעות במערכות מחשב

בשנת 2017 השקיעה החברה סכום של 3,890 אלפי ש"ח בשדרוג והטמעה של מערכות המידע והמחשוב המשמשות אותה ובפיתוח מוצרים חדשים. השקעה זו כוללת: פיתוח, הטמעה ויישום הוראות רגולציה בהתאם לתכנית עבודה, פיתוח מוצרים עסקיים והשקעה בתשתיות המחשוב ובכלל זה רכישת שרתים חדשים, שיפור מערכות אבטחת המידע והגנת הסייבר,

4.9.5 מערכות הליבה המרכזיות של החברה: קומטק, קוד אואזיס, מוניטין, פריים ומערכת IFN לניהול תהליכים ומסמכים.

4.10 עונתיות

4.10.1 ההכנסות מפעילות החברה (ביטוח רכב חובה ורכוש) מתאפיינות באחוז הכנסות גבוה ברבעון הראשון של השנה ובעיקר בחודש ינואר, ביחס להכנסות ברבעונים אחרים, כתוצאה מנטיה של לקוחות מוסדיים ולקוחות עסקיים של החברה לחדש את הביטוח בתקופה זו של השנה.

4.10.2 לעונתיות המתוארת אין השפעה על הרווחיות של כל רבעון מאחר שמנגנון עתודות הביטוח מווסת את אופן חלוקת הפרמיה על פני השנה כולה.

4.10.3 בתביעות לא ניתן להצביע על עונתיות, למעט השפעה לא מהותית של נזקי מזג אוויר (הצפה, קרה ושטפון) בשנים המאופיינות בחודשי חורף קשים. העונתיות מתבטאת בשיעור תביעות רכוש גבוה יותר, אך לא מהותי.

4.10.4 נתונים כספיים משתנים (באלש"ח) בביטוח כללי בפילוח עונתי לשנתיים שקדמו לדוח:

2015		2016		2017		
תביעות ששולמו ותלויות	דמי ביטוח	תביעות ששולמו ותלויות	דמי ביטוח	תביעות ששולמו ותלויות	דמי ביטוח	
91,682	166,970	128,089	215,507	94,108	173,334	רבעון ראשון
115,118	110,442	123,391	115,329	118,820	128,262	רבעון שני
99,632	115,741	121,255	131,876	104,892	136,849	רבעון שלישי
92,568	97,251	94,688	102,926	109,688	111,025	רבעון רביעי
399,000	490,404	467,423	565,638	427,508	549,470	סה"כ

4.11 נכסים בלתי מוחשיים

4.11.1 מאגרי מידע

בבעלות החברה 2 מאגרי מידע הרשומים על שמה בהתאם להוראות חוק הגנת הפרטיות. מאגרי המידע כוללים נתונים על לקוחות, עובדים, סוכנים וספקים של החברה. המאגרים חיוניים ביותר לניהול ותפעול שוטף של עסקי החברה והתנהלותה.

4.11.2. סימן מסחר

על שם החברה רשום ברשות הפטנטים שבמשרד המשפטים סימן המסחר "שירביט חברה לביטוח בע"מ".

לפרטים אודות נכסים בלתי מוחשיים נוספים של החברה, ראו באור 4 לדוחות הכספיים.

4.12. גורמי סיכון

להלן גורמי הסיכון העיקריים אליהם חשופה החברה ומידת השפעתם הפוטנציאלית על החברה:

השפעת גורם הסיכון על פעילות החברה			גורם סיכון
השפעה גבוהה	השפעה בינונית	השפעה נמוכה	
סיכונים מקרו			
	X	X	האטה כלכלית במשק המקומי
	X		תנודתיות בשווקים הפיננסים
	X		תנודתיות בשערי חליפין
	X	X	סיכון ריבית
X			סיכון מדד
	X		סיכון אשראי
סיכונים ענפיים			
	X		סיכונים קטסטרופה
	X		צד נגדי ביטוח משנה
	X	X	סיכון תחרותי
	X		סיכונים משפטיים
		X	שינויים רגולטוריים
סיכונים מיוחדים לחברה			
	X		סיכונים תפעוליים
	X		סיכונים אבטחת מידע
	X		פגיעה במוניטין
	X	X	סיכון חיתומי
	X	X	סיכונים רזרבה
	X		תלות בערוצי מכירה
X			סיכונים ALM
	X		סיכונים ציות וממשל תאגידי

4.12.1. לפרטים אודות גורמי הסיכון להם חשופה פעילות החברה, ראו באור 25 - "ניהול סיכונים" לדוחות הכספיים.

4.12.2. יובהר, כי המידע בדבר גורמי הסיכון החיצוניים להם חשופה החברה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד. הערכות וציפיות החברה בנושא זה מתבססות על נסיון העבר, על היכרות החברה עם השווקים בהם פועלת ועל הערכותיה באשר להתפתחותה הכלכלית והעסקית. עם זאת, יתכן וציפיותיה ותחזיותיה של החברה לא תתממשנה, וזאת, בין היתר, בשל תלותן בגורמים חיצוניים שאינם בשליטת התאגיד (והמפורטים בסעיף זה), המצב הביטחוני והכלכלי של המשק הישראלי ושינויים מאקרו-כלכליים.

4.13. הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה

4.13.1. בשנת 2014 נחתם הסכם בין החברה לבין שירביט אחזקות בע"מ, בעלת השליטה המלאה בחברה, על פיו ניתנים לחברה שירותי ניהול מאת בעלת השליטה. לפרטים נוספים ראו באור 26(ה) לדוחות הכספיים.

4.13.2. בביטוח משנה בענף ביטוח חובה, התקשרה החברה, החל משנת 2016, בביטוח משנה יחסי מסוג Quota Share ("מכסה"). לפרטים נוספים אודות ההתקשרות ראה סעיף 4.5.4.2 לעיל.

4.13.3. נכון למועד דוח זה, החברה אינה קשורה בהסכמים מהותיים ו/או בהסכמי שיתוף פעולה, למעט כמפורט לעיל.

5. חלק ה': היבטי ממשל תאגידי

5.1 דירקטורים חיצוניים

- 5.1.1 **שם:** חן לבון. **תעודת זהות:** 058233784. **שנת לידה:** 1963.
מען: אילנות 43, ראש העין. **נתינות:** ישראלית.
חברות בוועדות הדירקטוריון: חבר בוועדת מאזן ובוועדת הביקורת.
מכהן כדירקטור משנת 2013.
השכלה: דוקטורנט באוניברסיטת בן גוריון במסלול מינהל עסקים; תואר מוסמך בכלכלה מאוניברסיטת בן גוריון תואר בוגר בכלכלה ומנהל עסקים מאוניברסיטת בן גוריון;
- 5.1.2 **שם:** רן אפרתי. **תעודת זהות:** 028073260. **תאריך לידה:** 1971.
מען: הרצל 76, בת ים. **נתינות:** ישראלית.
חברות בוועדות הדירקטוריון: חבר בוועדת השקעות, בוועדת ביקורת, ובוועדת מאזן.
מכהן כדירקטור משנת 2013.
השכלה: תואר בוגר בניהול וכלכלה מהאוניברסיטה הפתוחה.
- 5.1.3 **שם:** יוסף ג'קסון. **תעודת זהות:** 000189662. **שנת לידה:** 1941.
מען: גלעד 4, רמת גן. **נתינות:** ישראלית.
חברות בוועדות הדירקטוריון: חבר בוועדת ביקורת.
מכהן כדירקטור משנת 2012.
השכלה: תואר בוגר ותואר מוסמך בפילוסופיה וגיאוגרפיה מהמכון להיסטוריה של המדעים.
- 5.1.4 **שם:** דורית זינגר. **תעודת זהות:** 55999460. **שנת לידה:** 1959.
מען: זעירא מרדכי 14, תל אביב. **נתינות:** ישראלית.
חברות בוועדות הדירקטוריון: חברה בוועדת ביקורת.
מכהנת כדירקטור משנת 2017⁵.
השכלה: תואר בוגר בכלכלה מאוניברסיטת תל אביב; תואר מוסמך במנהל עסקים מאוניברסיטת תל אביב.

5.2 מבקר הפנים בחברה

5.2.1 פרטי מבקר הפנים

- שם:** רו"ח מאיר איליה, שותף במשרד רו"ח רוזנבלום, הולצמן.
מבקר הפנים הוא נותן שירותים חיצוני לחברה.
מועד תחילת כהונה: מרץ 2013.

⁵ החלה לכהן בדירקטוריון ביום 14 בספטמבר, 2017

5.2.2 היקף ההעסקה

בשנת 2017 הושקעו 1,820 שעות ביקורת פנים בחברה.

קביעת היקף שעות ההעסקה, אפשרה מידה קלה של גמישות, והתבססה על הפרמטרים הבאים: תוכנית עבודת מבקר הפנים לשנת 2017, במסגרת תוכנית עבודתו הרב השנתית; הצעה לתוכנית עבודה של מבקר הפנים לשנת 2017; דרישות רגולציה; שיקול דעת ועדת הביקורת.

היקף העסקה לשנת 2017

שעות ביקורות בחברה (בגין פעילות בישראל בלבד)	שעות ביקורות בחברה מוחזקת (בגין פעילות בישראל בלבד)
1,720	100

היקף שעות העסקה לשנת 2016

שעות ביקורות בחברה (בגין פעילות בישראל בלבד)	שעות ביקורות בחברה מוחזקת (בגין פעילות בישראל בלבד)
1,870	----

5.2.3 תגמול - תגמול מבקר הפנים המכהן בשנת 2017, הסתכם לכדי סך כולל של 348 אלפי ש"ח.

לדעת הדירקטוריון, אין בתגמול מבקר הפנים ליצור כל חשש להשפעה על הפעלת שיקול דעתו המקצועי ביחס לביקורת הפנימית בחברה.

5.3 רואה החשבון המבקר

5.3.1 פרטי רואה החשבון המבקר של החברה הוא "קוסט, פורר, גבאי את קסירר", החל מחודש יוני 2008. ר"ח יאיר קופל מכהן כשותף המטפל בחברה.

5.3.2 שכר רואי החשבון (ללא מע"מ) ופירוט שעות העבודה שהושקעו על ידם, בגין השנים 2016 ו-2017:

שנת 2017				
היקף השכר (אלפי ש"ח)	שכר בגין שירותי ביקורת	שכר בגין שירותים הקשורים בביקורת	שכר בגין שירותי מס מיוחדים	שכר בגין שירותים אחרים
405	-	-	-	79
2,287	-	-	-	350
מספר שעות העבודה				

שנת 2016				
שכר בגין שירותים אחרים	שכר בגין שירותי מס מיוחדים	שכר בגין שירותים הקשורים בביקורת	שכר בגין שירותי ביקורת חשבונאית	
40	19	-	506	היקף השכר (אלפי ש"ח)
190	80	-	2,553	מספר שעות העבודה

5.4. אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

5.4.1. בהתאם להוראות חוזר גופים מוסדיים 7-9-2010, שעניינו "בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים", חובה על על חברות ביטוח לצרף לדוחות הכספיים השנתיים והרבעוניים, הצהרות של המנכ"ל ושל מנהל הכספים, בדבר נאותות בקורות ונהלים של הגוף המוסדי שתוכננו להבטיח, כי מידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוחות, נרשם, מעובד, מסוכם ומדווח בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) והוראות הממונה. בקורות ונהלים אלה כוללים, בין השאר, בקורות ונהלים שתוכננו להבטיח, כי מידע שהגוף המוסדי נדרשים לגלות, בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) והוראות הממונה, נצבר ומועבר להנהלת הגוף המוסדי, לרבות למנכ"ל ולסמנכ"ל הכספים, באופן המתאים, וזאת על מנת לאפשר קבלת החלטות במועד המתאים, בהתייחס לדרישות הגילוי.

5.4.2. בקורות ונהלים לגבי הגילוי

הנהלת החברה, בשיתוף המנכ"ל וסמנכ"ל הכספים של החברה, העריכה לתום התקופה המכוסה בדוח שנתי זה, את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של החברה. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל החברה וסמנכ"ל הכספים הסיקו, כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של החברה הינן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהחברה נדרשת לגלות בדוח השנתי, בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

5.4.3. בקרה פנימית על דיווח כספי

במהלך התקופה המכוסה בדוח שנתי זה ואשר מסתיימת ביום 31 בדצמבר, 2017 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי.

5.4.4. הצהרות המנכ"ל, סמנכ"ל הכספים וכן דוח ההנהלה והדירקטוריון בדבר אפקטיביות הבקורות והנהלים וקיומם, מצורפים לדוח הדירקטוריון.

5.5. יישום משטר כושר פירעון לפי דירקטיבת Solvency II

5.5.1. דירקטיבת Solvency II (להלן: "הדירקטיבה") נועדה ליצור משטר אירופאי אחיד לפיקוח על חברות הביטוח במדינות האיחוד, להבטיח את כושר פירעונן ולתמוך בשוק יעיל וגמיש.

5.5.2. בהוראת הממונה בשנים האחרונות נערכו כל חברות הביטוח בישראל, באופן הדרגתי, ליישום משטר כושר פירעון חדש המתבסס על הדירקטיבה. הערכות החברות כללה גם ביצועי תרגילי IQIS (סימולציות של השפעת הדירקטיבה על הונו של המבטח בהינתן תמהיל העסקים והמאזן הקיימים שלו) שמטרתם לכייל את המודל החדש.

5.5.3. הממונה פרסם הוראות שונות שעניינן "הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II" (להלן: "המתווה"). ביום 1 ביוני, 2017 פורסם חוזר סולבנסי (לפרטים ראה [סעיף 4.1.13](#) לעיל) ולפיו החל מיום 30 ביוני, 2017 חברות הביטוח יידרשו לחשב את יחס כושר הפרעון הכלכלי שלהן, בכפוף להוראות תקופת פריסה שכוללת הקלות מסויימות בדרישות ההון.

5.5.4. החברה פעלה בהתאם להנחיות הממונה והחל משנת 2017 אף מיישמת את ההוראות לענין יישום המתווה.
לפרטים נוספים ראו ביאור 12 לדו"ח הכספי.

שירביט חברה לביטוח בע"מ

פרק ב'

דוח הדירקטוריון על מצב ענייני המבטח

ליום 31 בדצמבר, 2017

שירביט חברה לביטוח בע"מדין וחשבון הדירקטוריון על מצב ענייני המבטחליום 31 בדצמבר, 2017

אנו מתכבדים להגיש את דוח הדירקטוריון של שירביט חברה לביטוח בע"מ (להלן - החברה) ליום 31 בדצמבר, 2017. הדוח סוקר את פעילות החברה לתקופה של השנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2017.

1. תיאור החברה**1.1 בעלת המניות של החברה**

החברה הינה חברה פרטית. נכון למועד הדוח החברה הינה בבעלות מלאה של שירביט אחזקות בע"מ (100%) (להלן - חברת האם) שהינה חברה פרטית, בבעלותו המלאה של מר יגאל רבנוף.

למבנה הארגוני של החברה - ראה סעיף 1.1.2 בפרק א' - "תיאור עסקי התאגיד" (להלן - דוח תיאור עסקי התאגיד).

1.2 תחומי פעילות של החברה

1.2.1 פעילותה העיקרית של החברה היא בתחום הביטוח הכללי ובעיקר בענפי רכב רכוש, רכב חובה, דירות, בתי עסק, תאונות אישיות, נסיעות לחו"ל וענפי ביטוח נוספים. לתאור תחומי הפעילות ולמבנה האחזקות של החברה ראה סעיפים 1 ו-2 לדוח תיאור עסקי התאגיד.

1.2.2 החברה כפופה להוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א - 1981, והתקנות שהותקנו על פיו, וביניהן, תקנות הכוללות הוראות בדבר ניהול עסקים של חברות ביטוח, תקנות הכוללות הוראות בדבר ההון העצמי המינימאלי הנדרש מחברות ביטוח, תקנות השקעה הכוללות הוראות בדבר סוגי נכסים שמחזיק מבטח כנגד התחייבויותיו לסוגיהן ומגבלות ההשקעה לגבי חלק מהן, תקנות בדבר החזקת עתודות ביטוח ותביעות תלויות ודרכי חישובן, תקנות בדבר תוכנם, פרטיהם והעקרונות החשבונאיים לעריכתם של הדוחות הכספיים השנתיים והביניים והוראות שהוצאו מכוח כל התקנות הנ"ל.

1.2.3 לפרטים אודות לקוחות החברה, גורמי השיווק שלה, והתקשרויותיה עם מבטחי משנה, ראה דוח תיאור עסקי התאגיד.

1.3 התפתחויות מאז הדוח השנתי האחרון**1.3.1 הליכים משפטיים**

לעניין התפתחויות בדבר חשיפה לאישור בקשות להגשת תובענות ייצוגיות נגד החברה, ראה [באור 27](#) לדוחות הכספיים המאוחדים.

1.3.2 מיסוי

ראה [באור 24](#) לדוחות הכספיים המאוחדים.

1.3.3 מגבלות ופיקוח על עסקי התאגיד

לעניין שינויים מהותיים בחקיקה ובהסדרה בקשר לתחומי הפעילות של החברה, במהלך התקופה ראה דוח תיאור עסקי התאגיד, סעיפים: 2.1.1.5; 2.2.1.5; 3.1.3; 3.4.3; 4.1.

1.3.4 ניהול סיכונים

ראה [באור 25](#) לדוחות הכספיים המאוחדים.

2. הסביבה העסקית**2.1 כללי**

ענף הביטוח בישראל מאופיין בתחרות גבוהה הנגרמת, בין השאר, מפעילות החברות בתחומים ומוצרים דומים, והוא מושפע מגורמים חיצוניים כגון שינויים בתקנות הפיקוח, שוק הביטוח העולמי, שוק ההון, רמת הפשיעה בישראל ועוד.

2.2 שינויים מהותיים בסביבה המקרו כלכלית של החברה בשנת הדוח

תוצאות החברה ובכלל זה הכנסות מהשקעות, היקף מכירות והיקף התביעות נגדה, מושפעים במידה רבה משווקי ההון, האינפלציה, הריבית, המט"ח, המצב הכלכלי והמצב הפוליטי-ביטחוני.

שנת 2017 התאפיינה במגמה חיובית באפיקי המניות בארץ ובעולם וזאת בשל פרמטרים חיוביים בצמיחה העולמית ולמרות שלוש העלאות ריבית בארה"ב. תשואות האג"ח בארץ התאפיינו בירידת תשואות וזאת בשל הריבית הנמוכה בארץ והצפי לאי העלאתה עד לסוף שנת 2018.

התפתחות המשק, שוקי ההון והכספים**צמיחה**

בקריאה ראשונה לרבעון הרביעי, נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מצביעים על גידול ניכר בקצב הצמיחה של המשק הישראלי, בשיעור של 3.6% ברבעון הרביעי של שנת 2017, בשיעורים שנתיים, לעומת 4% ברבעון השלישי. בהתאם, הסתכמה צמיחת המשק הישראלי בשנת 2017 בכ- 3.4%, לעומת צמיחה של 4% בשנת 2016.

תחזית הצמיחה המעודכנת של בנק ישראל לשנת 2018 הינה כ- 3.4%.

האינפלציה בישראל

מדד המחירים לצרכן בשנת 2017 עלה ב- 0.3%, נמוך מצפי האינפלציה של בנק ישראל שעמד על 1.0% בתחילת השנה. זאת, לעומת ירידה בשיעור של 0.3% בשנת 2016. לשינויים בשיעור האינפלציה כאמור השפעה על הדוחות הכספיים של החברה, לאור העובדה שרבות מהתחייבויותיה צמודות למדד המחירים לצרכן.

שוקי האג"ח והמניות**שוקי האג"ח**

בשנת 2017 נרשמה בשוק אגרות החוב הממשלתיות מגמה חיובית, כאשר ירידת התשואות נפרסה על כל השנה. ירידת התשואות התרחשה למרות עליות הריבית בארה"ב ועליית התשואות בארה"ב ובשל הצפי לאי עליית ריבית בישראל עד לסוף שנת 2018.

במדדי אגרות החוב הקונצרניות נרשמה מגמה חיובית כאשר תל בונד 20 עלה בכ- 7.1% ומדד תל בונד 40 עלה בכ- 4.4%. שאר מדדי התל בונד גם סגרו בעליות נאות.

הריבית בשנת 2017 נשארה ללא שינוי, בדומה לריבית בשנת 2016.

לסביבת הריבית הנמוכה השפעה גבוהה על התוצאות העסקיות של החברה והיא עלולה לגרום לקשיים בהשגת התשואה הנדרשת על נכסי החברה, ללא העלאת רמת הסיכון בהשקעות החברה.

2. הסביבה העסקית (המשך)

2.2 שינויים מהותיים בסביבה המקרו כלכלית של החברה בשנת הדוח (המשך)

שוקי האג"ח והמניות (המשך)

שוקי המניות

הרבעון הרביעי של שנת 2017 התאפיין במגמה חיובית במדדי המניות, כאשר מדד ת"א-35 עלה בכ- 7.8% ומדד ת"א 90 עלה בכ- 7.4%. שנת 2017 הסתיימה במגמה חיובית, כאשר מדד ת"א-35 עלה בכ- 2.7% ומדד ת"א 90 עלה בשיעור של כ- 21.2%. בלטו לטובה מדדי מניות הבנקים והנדל"ן שעלו בשיעור של כ- 24% בממוצע. בלטו לרעה מניות הביומד, והנפט-גז שירדו בכ- 17%, ו- 17.8% בהתאמה.

בשוק האמריקאי נרשמה מגמה חיובית ביותר במהלך שנת 2017, כאשר מדד הנאסד"ק עלה בכ- 28.2%, מדד ה-S&P500 עלה בכ- 19.4% ומדד הדאו-ג'ונס עלה בכ- 25.1%.

להלן תשוואות המדדים השונים בבורסה לניירות ערך בתל-אביב לשנת 2017:

שינוי במדדי האג"ח					שינוי במדדי המניות				
10-12/16	10-12/17	1-12/16	1-12/17	שם המדד	10-12/16	10-12/17	1-12/16	1-12/17	שם המדד
%					%				
(1.71)	1.48	0.71	3.42	ממשלתי צמוד	1.93	6.24	(3.79)	2.65	ת"א-35
(0.94)	0.78	1.15	3.65	ממשלתי שקלי	5.80	4.55	17.27	21.19	ת"א-90
(0.56)	1.30	2.05	4.65	אג"ח כללי	1.63	5.56	(2.49)	6.39	ת"א-125
0.25	1.57	2.33	5.79	תל בונד 60	12.18	8.60	17.81	24.10	ת"א-בנקים
0.62	1.65	3.95	6.42	אג"ח קונצרני	3.84	10.79	(4.59)	(2.50)	ת"א-תקשורת

במהלך שנת 2017 פוחת שיעור היציג של הדולר מול השקל בכ- 9.8%. מול האירו פוחת שיעור השקל בכ- 2.7%. חוזקת האירו אל מול השקל נבעה בעיקר מהתחזקות האירו אל מול הדולר. החברה מחזיקה יתרות מט"ח, ועל כן לשינוי בשער החליפין של הדולר יש השפעה על רווחיות החברה. מעת לעת, משתמשת החברה בנגזרים פיננסיים לצורך הגנה וגידור מפני תנודות בשער החליפין של הדולר.

3. הסברי הדירקטוריון למצב עסקי התאגיד

3.1 המצב הכספי

3.1.1 להלן נתונים עיקריים מהדוחות הכספיים המאוחדים:

ליום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
אלפי ש"ח		
1,288,832	1,383,304	1,424,035
976,403	954,262	868,829
210,098	206,264	209,622
102,712	94,707	95,029
956,715	965,243	959,366
40,193	60,273	50,651

נתונים מאזניים

סה"כ מאזן	
סה"כ השקעות פיננסיות	
סה"כ הון	
יתרת רווח (עודפים)	
התחייבויות בגין חוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה	
התחייבויות פיננסיות	

3.1.2 הון עצמי:

ההון העצמי גדל מכ- 206.3 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר, 2016 לכ- 209.6 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר, 2017. גידול בסך כולל של כ- 3.3 מיליון ש"ח, הנובע בעיקר משערוך הרכוש הקבוע ורווח שוטף בתקופת הדיווח.

3.1.3 דיבידנד:

בתקופת הדוח לא חולק דיבידנד.

3.1.4 התחייבויות פיננסיות:

בתקופת הדוח פרעה החברה סך של 10 מיליוני ש"ח של כתבי התחייבות נדחים. כתוצאה, קטנה יתרת ההתחייבויות הפיננסיות מכ- 60.3 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר, 2016 לכ- 50.7 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר, 2017.

לפרטים נוספים בדבר התחייבויות פיננסיות, ראה [באור 16](#) לדוחות הכספיים המאוחדים.

3.2 התפתחות פרמיות

הכנסות מפרמיות שהורווחו בשייר בביטוח כללי בתקופת הדוח הסתכמו לסך של כ- 396.1 מיליוני ש"ח לעומת 464.9 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. סיבת הקיטון העיקרית היא הימנעות החברה מהשתתפות במכרז לביטוח רכבי עובדי מדינה בשנת 2017. פרמיות ברוטו, בניכוי פרמיות המיוחסות למכרז עובדי המדינה, צמחו בשיעור של כ- 13%. כמו כן, ביחס לשנת 2017 החברה הגדילה את שיעור השתתפות מבטחי המשנה בחוזה מסוג Quota Share לכיסוי החשיפות בענף רכב חובה. כתוצאה מכך, קטנו פרמיות בשייר בתקופת הדוח, בהשוואה לתקופה מקבילה אשתקד.

לעניין ההתאמה בין פרמיה ברוטו לפרמיה מורווחת, ראה [באור 17](#) לדוחות הכספיים המאוחדים.

3. הסברי הדירקטוריון למצב עסקי התאגיד (המשך)

3.2 התפתחות פרמיות (המשך)

3.2.1 להלן נתונים על התפתחות מחזורי הפרמיות והדמים בחברה (במיליוני ש"ח):

מחזור פרמיות		פרמיות שהורווחו		
ברוטו	שייר	ברוטו	שייר	
549.5	398.9	534.1	396.1	שנה שהסתיימה ביום 31.12.2017
565.6	438.4	554.8	464.9	שנה שהסתיימה ביום 31.12.2016
490.4	458.6	486.0	454.8	שנה שהסתיימה ביום 31.12.2015
(2.8%)	(9.0%)	(3.7%)	(14.8%)	שיעור השינוי בשנת 2017
15.3%	(4.4%)	14.2%	2.2%	שיעור השינוי בשנת 2016

3.2.2 להלן נתונים על שיעור השינוי בדמי הביטוח ברוטו לפי ענפים (במיליוני ש"ח):

שיעור השינוי	10-12/16	10-12/17	שיעור השינוי	1-12/16	1-12/17	ענף ביטוחי
%			%			
0.0	33.2	33.2	(4.1)	174.5	167.3	רכב חובה
2.4	50.3	51.5	(10.8)	297.4	265.2	רכב רכוש
46.4	2.8	4.1	30.4	12.5	16.3	ביטוח חבויות
34.3	16.6	22.3	24.0	81.2	100.7	ענפי רכוש ואחרים
8.0	102.9	111.1	(2.8)	565.6	549.5	סה"כ

3.2.3 להלן התפלגות פרמיות שהורווחו לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2017:

שייר		ברוטו		ענף ביטוחי
%	מליוני ש"ח	%	מליוני ש"ח	
16.3	64.8	30.8	164.6	רכב חובה
65.9	261.1	49.0	261.8	רכב רכוש
2.8	10.9	2.7	14.3	ביטוח חבויות
15.0	59.3	17.5	93.4	ענפי רכוש ואחרים
100.0	396.1	100.0	534.1	סה"כ

3.3 התפתחות הרווח לתקופה והרווח הכולל לתקופה

הרווח הכולל של החברה בתקופת הדוח הסתכם לסך של כ- 3.4 מיליוני ש"ח בהשוואה להפסד כולל בסך של כ- 3.8 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי של החברה בתקופת הדוח הסתכם לסך של כ- 0.7 מיליוני ש"ח בהשוואה להפסד בסך של כ- 7.1 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

רווח כולל אחר אשר נזקף בתקופת הדוח והסתכם בכ- 2.6 מיליון ש"ח, נבע בעיקר מהערכה מחדש שבוצעה לבניין משרדים בנתניה, בו ממוקמים משרדי החברה.

הרווח הכולל לפני מס מביטוח כללי הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 2.8 מיליוני ש"ח לעומת הפסד כולל בסך של כ- 16.7 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הכולל לפני מס מסעיפים שאינם מיוחסים לתחום הביטוח הסתכם לסך של כ- 2.6 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל לפני מס בסך של כ- 11.2 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

לפירוט והסברי הרווח לתקופה לפי תחומי פעילות לפני מס, ראה סעיפים 3.4.3 ו- 3.4.4 להלן.

3. הסברי הדירקטוריון למצב עסקי התאגיד (המשך)

3.4 תוצאות הפעילות

3.4.1 להלן נתונים נבחרים מהדוחות על רווח או הפסד ורווח כולל אחר ופירוט לפי רבעונים בשנת 2017, כמפורט להלן:

1-12/16	1-12/17	10-12/17	7-9/17	4-6/17	1-3/17	
אלפי ש"ח						
554,828	534,116	136,411	140,957	132,658	124,090	פרמיות שהורווחו ברוטו *
464,908	396,142	97,897	104,301	99,960	93,984	פרמיות שהורווחו בשייר
29,628	27,798	11,873	8,258	7,069	598	רווחים מהשקעות, נטו
						שינוי בהתחייבויות ביטוחיות
						ותשלומים בגין חוזי ביטוח
393,395	313,643	84,263	75,446	83,891	70,043	בשייר
						עמלות והוצאות רכישה
98,852	105,563	27,685	29,835	26,568	21,475	אחרות
						רווח (הפסד) לפני מסים על
(8,733)	1,833	(2,964)	7,000	(4,073)	1,870	ההכנסה
(7,120)	745	(2,456)	4,502	(2,621)	1,320	רווח נקי (הפסד)
3,286	2,613	3,479	(321)	(216)	(329)	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו
(3,834)	3,358	1,023	4,181	(2,837)	991	סה"כ רווח (הפסד) כולל

(*) דוח זה מציג על-פי כללי ה-IFRS את דמי הביטוח המורווחים, אשר הינם דמי הביטוח הרשומים בניכוי השינוי בפרמיה שטרם הורווחה.

3.4.2 התפלגות פרמיות שהורווחו ברוטו לתקופה לפי ענפי הביטוח העיקריים:

1-12/16	1-12/17	10-12/17	7-9/17	4-6/17	1-3/17	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	ענף
%	%	%	%	%	%	ביטוח כללי
52.4	49.0	49.4	47.2	49.3	50.3	רכב
290,945	261,808	67,335	66,542	65,455	62,476	רכוש
31.8	30.8	31.1	30.2	31.0	31.1	רכב חובה
176,173	164,630	42,395	42,544	41,090	38,601	אחר
15.8	20.2	19.6	22.6	19.7	18.5	
87,710	107,678	26,681	31,871	26,113	23,013	
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	99.9	
554,828	534,116	136,411	140,957	132,658	124,090	

3.4.3 רווחים מהשקעות:

בתקופת הדוח לחברה רווחים מהשקעות, המוצגים בדוח על רווח או הפסד ורווח כולל אחר, בסך של 27.8 מיליוני ש"ח, לעומת רווחים מהשקעות בסך של 29.6 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ- 6.1%.

הקיטון ברווחים מהשקעות בתקופת הדוח נבע בעיקר מירידת שער הדולר לעומת תקופה מקבילה אשתקד.

3. הסברי הדירקטוריון למצב עסקי התאגיד (המשך)

3.4 תוצאות הפעילות (המשך)

3.4.3 הכנסות מהשקעות: (המשך)

התשואה הנומינלית לשנת 2017 בגין תיק ההשקעות הסתכמה לשיעור של כ- 2.4%, לעומת שיעור של כ- 2.1% בתקופה המקבילה אשתקד.

כמו כן, החברה (במישרין ובאמצעות חברות בת) בעלת זכויות במקרקעין לצורכי השקעה ברחבי הארץ ובארה"ב.

לפרטים נוספים ראה סעיף 4.4 לדוח תיאור עסקי התאגיד ו**באור 18** לדוחות הכספיים המאוחדים.

להלן התפלגות הנכסים המנוהלים בחברה:

31.12.16	31.12.17	
%	%	
3	4	מזומנים ושווי מזומנים
45	41	אגרות חוב ממשלתיות סחירות
34	29	אגרות חוב קונצרניות סחירות
4	6	מניות ותעודות סל מנייתיות
14	14	אגרות חוב לא סחירות, פקדונות והלוואות
-	6	אחר
100	100	סה"כ

3.4.4 ביטוח כללי:

דמי ביטוח שהורווחו ברוטו בתקופת הדוח הסתכמו לסך של 534.1 מיליוני ש"ח לעומת סך של 554.8 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

רווחים מהשקעות נטו הסתכמו בתקופת הדוח לסך של 22.5 מיליוני ש"ח לעומת רווחים מהשקעות בתקופה המקבילה, בסך של 16.8 מיליוני ש"ח.

סך התשלומים והשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר לתקופת הדוח הסתכמו לסך של 313.6 מיליוני ש"ח לעומת 393.4 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הקיטון מקורו בענפי רכב רכוש וחובה, אשר נובע מקיטון בצי רכבים בעקבות הימנעות החברה מהשתתפות במכרז לביטוח רכבי עובדי מדינה בשנת 2017 וכן מהגדלת שיעור השתתפות מבטחי המשנה בחוזה מסוג QUOTA SHARE לכיסוי החשיפות בענף רכב חובה.

עמלות והוצאות רכישה אחרות בתקופת הדוח הסתכמו לסך של 105.6 מיליוני ש"ח המהווים כ- 19.8% ביחס לפרמיות שהורווחו ברוטו, לעומת 98.9 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, המהווים שיעור של כ- 17.8%. הגידול באחוז נובע משינוי בתמהיל התיק (גידול בתפוקת סוכנים).

3. הסברי הדירקטוריון למצב עסקי התאגיד (המשך)

3.4 תוצאות הפעילות (המשך)

3.4.4 ביטוח כללי: (המשך)

רכב רכוש

סך דמי הביטוח שהורווחו ברוטו בתחום זה הסתכם בתקופת הדוח לסך של 261.8 מיליוני ש"ח, לעומת סך של 290.9 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. תחום זה הינו תחום הפעילות העיקרי של החברה אשר מהווה כ- 49.0% מהיקף פעילותה. הרווח הכולל לפני מסים בתקופת הדוח הסתכם לסך של 0.6 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד של 21.8 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. המעבר מהפסד לרווח נובע משיפור בתוצאות חיתומיות.

יחס התביעות מדמי הביטוח בברוטו ובשייר (להלן - L.R.) בתקופה הינו כ- 80% לעומת כ- 87% בתקופה המקבילה אשתקד. יחס התביעות, כולל הוצאות (Combined L.R.), בתקופה הינו כ- 101% לעומת כ- 106% בתקופה המקבילה אשתקד.

רכב חובה

דמי הביטוח שהורווחו ברוטו בתחום זה הסתכמו בתקופת הדוח לסך של 164.6 מיליוני ש"ח, לעומת סך של 176.2 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ- 6.6%. ההפסד הכולל לפני מסים על ההכנסה בתקופת הדוח הסתכם לסך של 21.5 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד של 3.6 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול בהפסד נובע מחיזוק התחייבויות ביטוחיות לאור אי הוודאות בבסיס התפתחות התשלומים בעקבות ההשלכות של שינויים בריבית ההיוון לפי המלצת ועדת וינוגרד ([ראה באור 25\(ה\)6\(א\)](#)) וכן מהתפתחות שלילית בגין שנות החיתום הישנות. וזאת בקיזוז קיטון בהתחייבויות ביטוחיות בעקבות הגדלת ריבית ההיוון משיעור של 1.25% לשיעור של 1.6% ([ראה באור 25\(ה\)6\(ב\)](#)).

ענפי רכוש ואחרים

פרמיות שהורווחו ברוטו בתחום זה הסתכמו בתקופת הדוח לסך של 93.4 מיליוני ש"ח, לעומת סך של 76.4 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הכולל לפני מסים בתקופת הדוח הסתכם לסך של 17.8 מיליוני ש"ח לעומת רווח של 9.1 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול ברווח נובע בעיקר משיפור בתוצאות חיתומיות ומגידול בתפוקה בענפי הנדסי ונסיעות לחו"ל.

ענפי חבויות אחרים

פרמיות שהורווחו ברוטו בתחום זה הסתכמו בתקופת הדוח לסך של 14.3 מיליוני ש"ח, לעומת סך של 11.3 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הרווח הכולל לפני מסים בתקופת הדוח הסתכם לסך של 5.9 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד של 0.4 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול ברווח נובע מהתפתחות חיובית בהערכות האקטואריות.

3.4.5 פעילות שלא מיוחסת למגזרים

פעילות זו כוללת בעיקרה את ההון וההתחייבויות ואת הנכסים המוחזקים כנגדם בחברה.

הרווח הכולל לפני מס בתקופת הדוח הסתכם לסך של 2.6 מיליוני ש"ח, לעומת רווח בסך של 11.2 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון ברווח נובע בעיקר מקיטון בהכנסות מהשקעות המיוחסות לפעילות זו (בעיקר באפיק מניות והשקעות במט"ח).

4. תזרים מזומנים

תזרימי המזומנים שנבעו מפעילות שוטפת בשנת הדוח הסתכמו לסך של כ- 25.2 מיליוני ש"ח, לעומת תזרימי המזומנים ששימשו לפעילות שוטפת בסך של כ- 12.1 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה.

תזרימי המזומנים ששימשו לפעילות השקעה בתקופת הדוח הסתכמו לסך של 4.4 מיליוני ש"ח, לעומת סך של 3.2 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה.

תזרימי המזומנים ששימשו לפעילות מימון בשנת הדוח הסתכמו לסך של כ- 10 מיליוני ש"ח, לעומת תזרימי המזומנים שנבעו מפעילות מימון בסך של כ- 20 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה.

כתוצאה מהאמור לעיל, גדלו יתרות המזומנים ושווי המזומנים לסוף התקופה בסך של כ- 10.3 מיליוני ש"ח (4.7 מיליוני ש"ח לסוף התקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016).

5. מקורות מימון

יתרת ההתחייבויות הפיננסיות לתאריך הדוח הינה 50.7 מיליוני ש"ח. בדבר פרטים על ההתחייבויות הפיננסיות של החברה, ראה [באור 16](#) לדוחות הכספיים המאוחדים.

6. יעדים עיקריים לשנת 2017

- 6.1 הגדלת נתח החברה בשוק הביטוח בתחומי פעילות עיקריים שלה, בין היתר באמצעות חידוש ביטוחים בערוץ הקולקטיבים וגיוס קולקטיבים חדשים.
- 6.2 פיתוח מערכות מיכון וכלים דיגיטליים, תוך שימת דגש על חדשנות ומודרניזציה.
- 6.3 הרחבת פעילות בענפי ביטוח בתי עסק, קבלנים וביטוח תאונות אישיות.
- 6.4 הרחבת פעילות המכירות הצולבות לרבות באמצעות ערוץ השיווק הישיר וערוץ הסוכנים.
- 6.5 חיתום קפדני ובקורות חיתום.
- 6.6 גיוס סוכנים איכותיים.

7. נתונים אודות יחס כושר פירעון וסף ההון (MCR)

בחודש יוני 2017, פורסם חוזר ביטוח 2017-1-9 "הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II". החוזר מכונן משטר כושר פירעון חדש לחברות הביטוח, בהתבסס על הוראות דירקטיבה אירופאית המכונה Solvency II שאומצה על ידי האיחוד האירופי ומיושמת החל משנת 2016 במדינות החברות באיחוד.

בהתאם לחוזר האמור על החברה לקיים משטר כושר פירעון כלכלי, וזאת מבלי לגרוע מחובתה לקיים את הוראות תקנות ההון והוראות הממונה שניתנו מכוחן.

בחוזר שפורסם בחודש דצמבר 2017 (להלן - חוזר הגילוי) נכללו הוראות בקשר למבנה דוח יחס כושר פירעון כלכלי, אישורו על ידי האורגנים המתאימים בחברה, ביקורתו על ידי רואה החשבון המבקר של החברה ודרישות הגילוי לגביו.

בחודש מרס 2018, לאחר תאריך הדיווח, פורסם חוזר "הוראות בדבר הון עצמי לכושר פירעון של מבטח" (להלן - חוזר כושר פירעון). חוזר כושר פירעון מחליף את ההוראות בדבר ההון העצמי הנדרש הכלולות בתקנות ההון הקיימות. חוזר כושר פירעון אינו מבצע שינויים בתקנות ההון, למעט הוספת הסדרים המחויבים ליישום משטר כושר פירעון כלכלי.

להלן נתונים אודות יחס כושר פירעון וסף הון (MCR) ליום 31 בדצמבר, 2016:

א. יחס כושר פירעון

31 בדצמבר, 2016	
בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח	
288,709	ללא התחשבות בהוראות לתקופת הפריסה:
257,853	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון (SCR)
30,856	הון נדרש לכושר פירעון (SCR)
112%	עודף ליום הדוח
	יחס כושר פירעון (באחוזים)
288,709	עמידה באבני דרך בתקופת הפריסה:
153,200	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון בתקופת הפריסה
135,509	הון נדרש לכושר פירעון בתקופת הפריסה
	עודף בתקופת הפריסה

ב. סף הון (MCR)

31 בדצמבר, 2016	
בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח	
68,940	סף הון (MCR)
248,912	הון עצמי לעניין סף הון (MCR)

הנתונים לעיל לא בוקרו ולא נסקרו על ידי רואי החשבון המבקרים.

יובהר, כי המידע בדבר יעדי החברה ותוכניתה האסטרטגית הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד. ציפיות החברה בנושא זה מתבססות על היכרות החברה את השוק בו היא פועלת ועל הערכות החברה באשר להתפתחותה העסקית, המסחרית והטכנולוגית. עם זאת, יתכן וציפיותיה ותחזיותיה של החברה לא תתממשנה, וזאת, בין היתר, בשל תלותן בגורמים חיצוניים שאינם בשליטת החברה, שינויים המתרחשים במשק הישראלי בכלל ובשוק הביטוח בפרט, התפתחות רגולטורית ושינויים אצל סוכנים ו/או מבטחי משנה ו/או מתחרים, העשויים להשפיע על יעדיה ועל הדרך להשיגם.

חברי הדירקטוריון מודים להנהלת החברה, עובדיה וסוכניה על תרומתם לחברה.

גיל ספיר מנכ"ל	יגאל רבנוף יו"ר הדירקטוריון	29 במרס, 2018 תאריך אישור הדוחות הכספיים
-------------------	--------------------------------	---

הצהרת המנהל הכללי (*)

אני, גיל ספיר, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של שירביט חברה לביטוח בע"מ (להלן - "חברת הביטוח") לשנת 2017 (להלן - "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית על דיווח כספי* של חברת הביטוח; וכן-
 - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברת הביטוח, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
 - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
 - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי; וכן-
5. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברת הביטוח לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-
 - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

גיל ספיר
מנהל כללי

29 במרס, 2018

(*) כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים 2010-9-7 לענין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

הצהרת סמנכ"ל הכספים (*)

אני, רונן שקד, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של שירביט חברה לביטוח בע"מ (להלן: "חברת הביטוח") לשנת 2017 (להלן - "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
 4. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית על דיווח כספי^(*) של חברת הביטוח; וכן-
 - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברת הביטוח, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקוחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
 - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
 - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי; וכן-
 5. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברת הביטוח לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-
 - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

רונן שקד
סמנכ"ל כספים

29 במרס, 2018

(*) כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים 2010-9-7 לענין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

דוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

1. ההנהלה, בפיקוח הדירקטוריון של שירביט חברה לביטוח בע"מ (להלן - "חברת הביטוח") אחראית לקביעתה וקיומה של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי. מערכת הבקרה הפנימית של חברת הביטוח תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של חברת הביטוח לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) והוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.
 2. ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקורת מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.
 3. הנהלת חברת הביטוח בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר, 2017, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO), ובמודל Control Objectives for Information and Technology (COBIT) related בתהליכי ה-ITGC.
- בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר, 2017, הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

29 במרס, 2018

תאריך אישור הדוחות הכספיים

יגאל רבנוף
יו"ר הדירקטוריוןגיל ספיר
מנכ"לרונן שקד
סמנכ"ל כספים

דוח רואה החשבון המבקר לבעלי המניות
של שירביט חברה לביטוח בע"מ בהתאם להוראות הממונה
על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של שירביט חברה לביטוח בע"מ (להלן - החברה) ליום 31 בדצמבר, 2017, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה- Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן - COSO). הדירקטוריון והנהלה של החברה אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של החברה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה- Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של חברה שהיא גוף מוסדי הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של בטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981. בקרה פנימית על דיווח כספי של חברה שהיא גוף מוסדי כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי החברה (לרבות הוצאתם מרשותה) (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 ושקבלת כספים והוצאת כספים של החברה נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של החברה; ו- (3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי החברה, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, החברה קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר, 2017, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים המאוחדים של החברה לימים 31 בדצמבר, 2017 ו-2016 ולכל אחת מהשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר, 2017, 2016 ו-2015 והדוח שלנו מיום 29 במרץ, 2018, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים וכן הפניית תשומת לב לאמור [בבאור 27](#) לדוחות הכספיים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

שירביט חברה לביטוח בע"מ

פרק ג' - דוחות כספיים מאוחדים

ליום 31 בדצמבר, 2017

שירביט חברה לביטוח בע"מ

דוחות כספיים מאוחדים ליום 31 בדצמבר, 2017

תוכן העניינים

עמוד

2	דוח רואה החשבון המבקר
3-4	דוחות מאוחדים על המצב הכספי
5	דוחות מאוחדים על רווח או הפסד ורווח כולל אחר
6	דוחות מאוחדים על השינויים בהון
7-8	דוחות מאוחדים על תזרימי המזומנים
9-99	באורים לדוחות הכספיים המאוחדים
100	דוח רואה חשבון המבקר על מידע כספי נפרד
101-103	נספח לדוחות הכספיים המאוחדים

דוח רואה החשבון המבקר

לבעלי המניות של שירביט חברה לביטוח בע"מ

ביקרנו את המידע הכספי המצורף של שירביט חברה לביטוח בע"מ והחברות בנות שלה (להלן - החברה) הכולל את הדוחות המאוחדים על המצב הכספי לימים 31 בדצמבר, 2017 ו-2016 ואת הדוחות המאוחדים על רווח או הפסד ורווח כולל אחר, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לכל אחת מהשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר, 2017, 2016 ו-2015. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה של החברה. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973. על פי תקנים אלה נדרש מאתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על-ידי הדירקטוריון וההנהלה של החברה וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו, הדוחות הכספיים המאוחדים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי המאוחד של החברה לימים 31 בדצמבר, 2017 ו-2016 ואת תוצאות הפעולות המאוחדות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים המאוחדים לכל אחת מהשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר, 2017, 2016 ו-2015, בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם לדרישות הגילוי כפי שנקבעו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, הננו מפנים את תשומת הלב לאמור בבאור 27 לדוחות הכספיים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

ביקרנו גם בהתאם לתקני ה-PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי החשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה ליום 31 בדצמבר, 2017 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO והדוח שלנו מיום 29 במרס, 2018 כלל חוות דעת בלתי מסוייגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה.

קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

תל-אביב,
29 במרס, 2018

נכסים

ליום 31 בדצמבר		באור	
2016	2017		
אלפי ש"ח			
4,442	5,761	4	נכסים בלתי מוחשיים
459	-	(ר')24	נכסי מסים נדחים
36,093	37,273	5	הוצאות רכישה נדחות
33,356	35,261	6	רכוש קבוע
64,773	70,072	7	נדל"ן להשקעה
158,123	257,110	13	נכסי ביטוח משנה
1,990	4,402		נכסי מסים שוטפים
8,409	10,251	8	חייבים ויתרות חובה
91,302	94,643	9	פרמיות לגבייה
		10	השקעות פיננסיות:
771,058	634,772		נכסי חוב סחירים
142,084	123,141		נכסי חוב שאינם סחירים
30,519	42,395		מניות
10,601	68,521		אחרות
954,262	868,829		סך כל ההשקעות הפיננסיות
30,095	40,433	11	מזומנים ושווי מזומנים
1,383,304	1,424,035		סך כל הנכסים

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

הון והתחייבויות

ליום 31 בדצמבר		באור	
2016	2017		
אלפי ש"ח			
		12	הון:
41,766	41,766		הון מניות
52,869	52,869		פרמיה על מניות
16,922	19,958		קרנות הון
94,707	95,029		יתרת רווח
206,264	209,622		סך כל ההון
			התחייבויות:
965,243	959,366	13	התחייבויות בגין חוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה
7,370	9,711	24(ו')	התחייבויות בגין מסים נדחים
11,238	12,599	14	התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
132,916	182,086	15	זכאים ויתרות זכות
60,273	50,651	16	התחייבויות פיננסיות
1,177,040	1,214,413		סך כל ההתחייבויות
1,383,304	1,424,035		סך כל ההון וההתחייבויות

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

29 במרס, 2018		גיל ספיר מנכ"ל	יגאל רבנוף יו"ר הדירקטוריון	תאריך אישור הדוחות הכספיים
רונן שקד סמנכ"ל כספים				

לשנה שהסתיימה ביום					
31 בדצמבר					
2015	2016	2017		באור	
אלפי ש"ח (למעט נתוני רווח נקי (הפסד) למניה)					
486,037	554,828	534,116	17		פרמיות שהורווחו ברוטו
31,192	89,920	137,974	17		פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
454,845	464,908	396,142			פרמיות שהורווחו בשייר
23,823	29,628	27,798	18		רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
4,534	14,538	22,810	19		הכנסות מעמלות
483,202	509,074	446,750			סך כל ההכנסות
399,000	467,423	427,508			תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
19,297	74,028	113,865			תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
379,703	393,395	313,643	20		עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
94,475	98,852	105,563	21		הוצאות הנהלה וכלליות
21,098	22,679	22,713	22		הוצאות מימון
1,883	2,881	2,998	23		סך כל ההוצאות
497,159	517,807	444,917			רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(13,957)	(8,733)	1,833			מסים על ההכנסה (הטבת מס)
(5,125)	(1,613)	1,088	24		רווח נקי (הפסד)
(8,832)	(7,120)	745			רווח כולל אחר:
2,450	4,675	4,868			הערכה מחדש בגין שערך רכוש קבוע
(235)	(1,377)	(650)			הפסד אקטוארי בגין תוכניות להטבה מוגדרת
35	(33)	(676)			התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ
(562)	21	(929)	24		השפעת המס בגין רכיבים של רווח כולל אחר
1,688	3,286	2,613			רווח כולל אחר, נטו
(7,144)	(3,834)	3,358			סה"כ רווח (הפסד) כולל
(0.21)	(0.17)	0.02			רווח נקי (הפסד) למניה (בש"ח)
41,764	41,764	41,764			מספר המניות ששימשו לחישוב הפסד למניה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

הון המניות	פרמיה על מניות	קרנות הון אלפי ש"ח	יתרת רווח	סה"כ הון
יתרה ליום 1 בינואר, 2015				
41,766	52,869	10,916	98,135	203,686
-	-	-	(8,832)	(8,832)
-	-	2,450	-	2,450
-	-	-	(235)	(235)
-	-	35	-	35
-	-	(650)	88	(562)
-	-	1,835	(147)	1,688
-	-	1,835	(8,979)	(7,144)
-	-	-	13,556	13,556
41,766	52,869	12,751	102,712	210,098
-	-	-	(7,120)	(7,120)
-	-	4,675	-	4,675
-	-	-	(1,377)	(1,377)
-	-	(33)	-	(33)
-	-	(471)	492	21
-	-	4,171	(885)	3,286
-	-	4,171	(8,005)	(3,834)
41,766	52,869	16,922	94,707	206,264
-	-	-	745	745
-	-	4,868	-	4,868
-	-	-	(650)	(650)
-	-	(676)	-	(676)
-	-	(1,156)	227	(929)
-	-	3,036	(423)	2,613
-	-	3,036	322	3,358
41,766	52,869	19,958	95,029	209,622
יתרה ליום 31 בדצמבר, 2017				

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			נספח	
2015	2016	2017		
אלפי ש"ח				
				<u>מזומנים נטו ששימשו לפעילות שוטפת</u>
			א	מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות שוטפת)
(34,454)	(12,081)	25,213		
				<u>תזרימי מזומנים מפעילות השקעה</u>
				השקעה ברכוש קבוע
(1,244)	(1,359)	(772)		השקעה בנכסים בלתי מוחשיים
(2,153)	(2,035)	(3,890)		תמורה ממימוש רכוש קבוע
368	194	245		
(3,029)	(3,200)	(4,417)		מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה
				<u>תזרימי מזומנים מפעילות מימון</u>
				קבלת (פרעון) התחייבות פיננסית, נטו
-	20,000	(10,000)		
				מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) מימון
-	20,000	(10,000)		הפרשי שער בגין יתרות מזומנים ושווי מזומנים של פעילות חוץ
35	(3)	(458)		
(37,448)	4,716	10,338		<u>עלייה (ירידה) במזומנים ושווי מזומנים</u>
62,827	25,379	30,095		<u>יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה</u>
25,379	30,095	40,433		<u>יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה</u>

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
אלפי ש"ח		
(8,832)	(7,120)	745
(7,435)	(9,353)	(16,629)
(3,845)	(4,681)	(1,716)
(666)	(5,342)	(3,399)
(2,512)	(1,955)	(2,169)
(164)	5	711
2,167	2,768	2,998
(51)	(185)	(80)
(4,234)	(3,579)	(1,299)
2,975	3,176	3,570
2,673	2,554	2,571
(14,169)	8,528	(5,877)
2,900	(84,969)	(98,987)
87	(1,703)	(1,180)
(5,125)	(1,613)	1,088
(5,829)	(8,206)	(5,403)
(26,972)	14,121	78,312
(1,173)	(9,392)	(3,341)
4,857	510	(689)
(5,477)	71,884	49,118
(61,993)	(27,432)	(2,401)
(2,170)	(2,847)	(2,946)
30,461	28,552	29,490
(7,315)	(6,949)	(1,760)
13,823	2,832	109
1,572	883	1,976
36,371	22,471	26,869
(34,454)	(12,081)	25,213

נספח א' - תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת נמשכת (1)

רווח נקי (הפסד)
התאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת:

התאמות לסעיפי רווח והפסד:

רווחים נטו מהשקעות פיננסיות:

נכסי חוב סחירים

נכסי חוב שאינם סחירים

מניות

אחרות

התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו

הוצאות מימון בגין התחייבויות פיננסיות ואחרות

רווח ממימוש רכוש קבוע ונדל"ן להשקעה

שינוי בשווי הוגן של נדל"ן להשקעה

פחת והפחתות:

רכוש קבוע

נכסים בלתי מוחשיים

שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח

שינוי בנכסי ביטוח משנה

שינוי בהוצאות רכישה נדחות

מסים על ההכנסה (הטבת מס)

שינויים בסעיפים מאזניים אחרים:

רכישת נדל"ן להשקעה, נטו

רכישות, נטו של השקעות פיננסיות

פרמיות לגבייה

חייבים ויתרות חובה

זכאים ויתרות זכות

סך ההתאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת

מזומנים ששולמו והתקבלו במהלך השנה עבור:

ריבית ששולמה

ריבית שהתקבלה

מסים ששולמו

מסים שהתקבלו

דיבידנד שהתקבל

מזומנים, נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) שוטפת

(1) תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת כוללים רכישות ומכירות, נטו של השקעות פיננסיות הנובעות מפעילות בגין חוזי ביטוח.

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

באור 1: - כללי

א. פעילות החברה

החברה פועלת כמבטח ישיר ובאמצעות סוכנים בענפי הביטוח הכללי, בעיקר בענפים רכב רכוש, רכב חובה, דירות, בתי-עסק, תאונות אישיות, נסיעות לחו"ל ואחרים. כתובת החברה הראשית הינה רחוב יד חרוצים 18, נתניה.

בשנת 2015 הוקמו במדינת פלורידה שבארה"ב, הגופים שלהלן: שותפות בשליטת החברה - SHIRBIT PARTNERS LLP (להלן - השותפות); חברת SHIRBIT PROPERTIES INC המוחזקת במלואה על ידי השותפות; חברת HASIDA LLC המוחזקת במלואה על ידי חברת SHIRBIT PROPERTIES INC. עיקר עסקי החברות הוא החזקת נכסי מקרקעין מניבים בארה"ב וניהולם לצורכי השקעה.

ב. הגדרות

דוחות כספיים אלו:

החברה	- שירביט חברה לביטוח בע"מ.
הקבוצה	- החברה והחברות המאוחדות.
חברות מאוחדות	- חברות או שותפויות שדוחותיהן מאוחדים, במישרין או בעקיפין, עם דוחות החברה.
החברה האם	- חברת שירביט אחזקות בע"מ.
צדדים קשורים	- כהגדרתם ב- IAS 24.
בעלי עניין ובעל שליטה	- כהגדרתם בתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים) התש"ע-2010.
הממונה	- הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.
חוק הפיקוח	- חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.
תקנות ההון	- תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998, על תיקון.
תקנות כללי ההשקעה	- תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012 ו"חוזר כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים", שפורסם על ידי הממונה.
חוזי ביטוח	- חוזים לפיהם צד אחד (המבטח) לוקח סיכון ביטוחי משמעותי מצד אחר (בעל הפוליסה), על ידי הסכמה לפצות את בעל הפוליסה אם אירוע עתידי לא ודאי מוגדר (מקרה הביטוח) ישפיע באופן שלילי על בעל הפוליסה.
התחייבויות בגין חוזי ביטוח	- עתודות ביטוח ותביעות תלויות במגזר הפעילות ביטוח כללי.
נכסי ביטוח משנה	- חלקם של מבטחי המשנה בעתודות הביטוח ובתביעות התלויות.

באור 1: - כללי (המשך)

ג. הגדרות (המשך)

בדוחות כספיים אלה:

- פרמיות - פרמיות לרבות דמים.
- פרמיות שהורווחו - פרמיות המתייחסות לתקופת הדוח.
- מדד - מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.
- דולר - דולר של ארה"ב.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. בסיס הצגת הדוחות הכספיים

1. בסיס המדידה

הדוחות הכספיים של החברה ערוכים על בסיס העלות, למעט נדל"ן להשקעה, בנייני משרד לשימוש עצמי, נכסים והתחייבויות פיננסיות (בגין מכשירים נגזרים) המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד והתחייבויות ביטוחיות והתחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו. למידע נוסף בדבר אופן המדידה של נכסים והתחייבויות אלו, ראה סעיפים ה', ו', ז', ח' ו-יג' להלן.

2. מתכונת העריכה של הדוחות הכספיים

דוחות כספיים אלו נערכו בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן - IFRS). כמו כן, הדוחות הכספיים נערכו בהתאם לדרישות הגילוי כפי שנקבעו בחוק הפיקוח והתקנות שהותקנו על-פיו.

3. תקופת המחזור התפעולי

תקופת המחזור התפעולי הרגיל של החברה, עולה בעיקרה על שנה, במיוחד בהתייחס לעסקי ביטוח כללי בעלי זנב ארוך.

4. מבנה הדיווח הנוכחי

הדוחות המאוחדים על המצב הכספי, הכוללים בעיקר את הנכסים וההתחייבויות של החברה, הוצגו לפי סדר נזילות ללא הבחנה בין שוטף ללא שוטף. הצגה זו מספקת מידע מהימן ורלוונטי יותר, כפי שנדרש ב- IAS 1 והנחיות הממונה.

5. מדיניות חשבונאית עקבית ויישום לראשונה של תקני IFRS

המדיניות החשבונאית שיושמה בדוחות הכספיים יושמה באופן עקבי בכל התקופות המוצגות, למעט אם נאמר אחרת.

לענין רישום הצבירה ויישום לראשונה של הנוהג המיטבי בביטוח כללי בשנת 2015, ראה באור 2(ה)(ד)(3.6) להלן.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים

השיקולים

בתהליך יישום עיקרי המדיניות החשבונאית של הקבוצה שקלה ההנהלה את הנושאים הבאים, שלהם ההשפעה המהותית ביותר על הסכומים שהוכרו בדוחות הכספיים:

סיווג ויעוד ההשקעות הפיננסיות

הנהלת החברה הפעילה שיקול דעת בבואה לסווג ולייעד את ההשקעות הפיננסיות לקבוצות הבאות:

- נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד.
- השקעות המוחזקות לפדיון.
- הלוואות וחייבים.

ראה סעיף ו' ובאור 10 להלן.

אומדנים והנחות

בעת הכנת הדוחות הכספיים, נדרשת ההנהלה להסתייע באומדנים, הערכות והנחות המשפיעים על יישום המדיניות החשבונאית ועל הסכומים המדווחים של נכסים, התחייבויות, הכנסות והוצאות. האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. השינויים באומדנים החשבונאיים נזקפים בתקופה בה נעשה השינוי באומדן.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים ואקטואריים, המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הקבוצה, נדרשת הנהלת הקבוצה להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת הקבוצה על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות לרבות ציפיות לעתיד, ככל שניתנות להערכה, בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה, בין היתר, עקב שינויים רגולטוריים שפורסמו או צפויים להתפרסם בתחום הביטוח ואשר קיימת אי וודאות באשר לאופן התממשותם והשלכותיהם.

להלן ההנחות העיקריות שנעשו בדוחות הכספיים בקשר לאי הודאות לתאריך הדיווח ואומדנים קריטיים שחושבו על ידי הקבוצה ואשר שינוי מהותי באומדנים ובהנחות עשויים לשנות את ערכם של נכסים והתחייבויות בדוחות הכספיים בשנה העוקבת:

1. התחייבויות בגין חוזי ביטוח

ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח מבוססות על שיטות הערכה אקטוארית ועל הנחות המפורטות בבאור 25' להלן.

ההערכות האקטואריות וההנחות השונות נגזרות בעיקרן מניסיון העבר ומבוססות על כך שדפוס ההתנהגות והתביעות בעבר מייצג את מה שיקרה בעתיד. השתנות בגורמי הסיכון, בשכיחות האירועים או בחומרתם, וכן שינוי המצב המשפטי עשויים להשפיע באופן מהותי על גובה ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח. לגבי שינויים בהנחות העיקריות וניתוחי רגישות של הסיכון הביטוחי ראה באור 25 להלן.

2. תביעות משפטיות

נגד החברה תלויות ועומדות תביעות משפטיות וכן בקשות לאישור תובענות כייצוגיות. בהערכות סיכויי התביעות המשפטיות שהוגשו נגד החברה הסתמכה החברה על חוות דעת יועציה המשפטיים. הערכות אלה של היועצים המשפטיים מתבססות על מיטב שיפוטם המקצועי, בהתחשב בשלב בו מצויים ההליכים, וכן על הניסיון המשפטי שנצבר בנושאים השונים. מאחר שתוצאות התביעות תקבענה בחלקן בבתי המשפט, עלולות תוצאות אלה להיות שונות מהערכות אלה. ראה מידע נוסף בסעיף יד' ובבאור 27 להלן.

בנוסף לתביעות האמורות, החברה חשופה לטענות/תביעות משפטיות שטרם נטענו/הוגשו, וזאת, בין היתר, בהתקיים ספק בפרשנות הסכם ו/או הוראת דין ו/או אופן יישומם.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים (המשך)

אומדנים והנחות (המשך)

3. קביעת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים לא סחירים

השווי ההוגן של אגרות חוב בלתי סחירות, הניתן לצרכי באור בלבד, מחושב לפי מודל המבוסס על היוון תזרימי המזומנים כאשר שיעורי הריבית להיוון נקבעים על ידי חברה המספקת ציטוט ריביות ושיעורי ריבית לגופים מוסדיים. השווי ההוגן של קרנות השקעה נקבע על פי ערך נכס נקי (NAV) בהתבסס על דוחות כספיים של הקרנות ומדיווחים המתקבלים מקרנות.

4. ירידת ערך של השקעות פיננסיות

כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית שקיים הפסד מירידת ערך בגין הלוואות וחייבים המוצגים בעלותם המופחתת, סכום ההפסד נזקף לדוח רווח והפסד, ראה סעיף י' להלן.

בכל תאריך דיווח בוחנת הקבוצה האם קיימת ראייה אובייקטיבית כאמור.

5. קביעת השווי ההוגן של נדל"ן להשקעה ובנייני משרד לשימוש עצמי

נדל"ן להשקעה הניתן למדידה מהימנה מוצג לפי שווי הוגן לתאריך הדיווח כאשר שינויים בשווי ההוגן נזקפים לרווח או הפסד. השווי ההוגן נקבע בדרך כלל על ידי מעריכי שווי חיצוניים בלתי תלויים, בהתאם להערכות שווי כלכליות, הכוללות שימוש בטכניקות הערכה והנחות לגבי אומדנים של תזרימי מזומנים עתידיים הצפויים מהנכס ואומדן שיעור היוון מתאים לתזרימי מזומנים אלה. לעתים נקבע השווי ההוגן בהתייחס לעסקאות שנעשו לאחרונה בנדל"ן בעל אופי ומיקום דומים לזה המוערך. ראה מידע נוסף בסעיף ח' להלן.

במידת השווי ההוגן של נדל"ן להשקעה נדרשים מעריכי השווי והנהלת החברה להשתמש בהנחות מסוימות לגבי שיעורי התשואה הנדרשים לגבי נכסי הקבוצה, מחירי ההשכרה העתידיים, שיעורי התפוסה, חידושי חוזים, הסתברות להשכרת שטחים פנויים, הוצאות תפעול הנכסים, איתנותם הפיננסית של השוכרים והשלכות הנובעות מהשקעות שיידרשו לפיתוח עתידי, על מנת להעריך את תזרימי המזומנים העתידיים מהנכסים. שינוי בהנחות המשמשות במדידת הנדל"ן להשקעה עשוי לגרום לשינוי בשווי ההוגן.

לעניין קביעת השווי ההוגן של בנייני משרד - ראה סעיף ז' להלן.

6. הטבות בגין פנסיה והטבות אחרות לאחר סיום העסקה

התחייבות בגין תוכניות להטבה מוגדרת לאחר סיום העסקה, נקבעת תוך שימוש בטכניקות הערכה אקטואריות. חישוב ההתחייבות כרוך בקביעת הנחות בין השאר לגבי שיעורי היוון, שיעורי תשואה צפויים על נכסים, שיעור עליית השכר ושיעורי תחלופת עובדים. יתרת ההתחייבויות עשויה להיות מושפעת בצורה משמעותית בגין שינויים באומדנים אלו. לפרטים נוספים ראה סעיף יג' להלן.

7. נכסי מסים נדחים

נכסי מסים נדחים מוכרים בגין הפסדים מועברים לצורכי מס והפרשים זמניים, שטרם נוצלו, במידה שצפוי שתהיה הכנסה חייבת עתידית שכןגדה ניתן יהיה לנצלם. נדרש אומדן של ההנהלה, על מנת לקבוע את סכום נכסי המסים הנדחים שניתן להכיר בו בהתבסס על העיתוי וסכום ההכנסה החייבת במס הצפויה. לפרטים נוספים ראה סעיף יז' להלן.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ג. מטבע הפעילות ומטבע חוץ

1. מטבע הפעילות ומטבע ההצגה

מטבע ההצגה ומטבע הפעילות של הדוחות הכספיים הינו שקלים חדשים.

הקבוצה קובעת עבור כל חברה בקבוצה, לרבות חברות המוצגות לפי שיטת השווי המאזני, מהו מטבע הפעילות של כל חברה.

נכסים והתחייבויות של חברה מוחזקות המהווה פעילות חוץ מתורגמים לפי שער סגירה בכל תאריך דיווח. פריטי דוח רווח או הפסד מתורגמים לפי שער חליפין ממוצעים בכל התקופות המוצגות. הפרשי התרגום שנוצרו נזקפים לרווח (הפסד) כולל אחר.

הלוואות בין-חברתיות בקבוצה, אשר אין כוונה לסלקן והן אינן צפויות להיפרע בעתיד הנראה לעין מהוות במהותן חלק מההשקעה בפעילות חוץ, ולפיכך הפרשי שער מהלוואות אלו (בניכוי השפעת המס) נזקפים, לרווח (הפסד) כולל אחר.

בעת מימוש פעילות חוץ, או בעת מימוש חלקי של פעילות חוץ, תוך איבוד שליטה, הרווח (ההפסד) המצטבר המתייחס לאותה פעילות, שהוכר כרווח כולל אחר נזקף לרווח או הפסד. בעת מימוש חלקי של פעילות חוץ תוך שימור השליטה בחברה המאוחדת, חלק יחסי של הסכום שהוכר ברווח הכולל האחר מיוחס מחדש לזכויות שאינן מקנות שליטה.

2. עסקאות, נכסים והתחייבויות במטבע חוץ

עסקאות הנקובות במטבע חוץ (מטבע השונה ממטבע הפעילות) נרשמות עם ההכרה הראשונית בהן לפי שער החליפין במועד העסקה. לאחר ההכרה הראשונית, נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ מתורגמים בכל תאריך דיווח למטבע הפעילות לפי שער החליפין במועד זה. הפרשי שער נזקפים לדוח רווח והפסד.

נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבע חוץ המוצגים לפי שווי הוגן מתורגמים למטבע הפעילות בהתאם לשער החליפין במועד שבו נקבע השווי ההוגן.

עסקאות ביטוח משנה לסוגיהן מתורגמות למטבע הפעילות בהתאם להסכמים שנחתמו עם מבטחי המשנה.

3. פריטים כספיים צמודי מדד

נכסים והתחייבויות כספיים הצמודים על פי תנאיהם לשינויים במדד מותאמים לפי המדד הרלוונטי, בכל תאריך דיווח, בהתאם לתנאי ההסכם.

ד. דוחות כספיים מאוחדים

הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את הדוחות של חברות שלחברה יש שליטה בהן (חברות בנות). שליטה מתקיימת כאשר לחברה יש כח השפעה על הישגות המושקעת, חשיפה או זכויות לתשואות משתנות כתוצאה ממעורבותה ביישגות המושקעת וכן היכולת להשתמש בכח שלה כדי להשפיע על סכום התשואות שינבע מהיישגות המושקעת. בבחינת שליטה מובאת בחשבון השפעת זכויות הצבעה פוטנציאליות רק אם הן ממשיות. איחוד הדוחות הכספיים מתבצע החל ממועד השגת השליטה, ועד למועד בו הופסקה השליטה.

הדוחות הכספיים של החברה והחברות הבנות ערוכים לתאריכים ולתקופות זהים. המדיניות החשבונאית בדוחות הכספיים של החברות הבנות יושמה באופן אחיד ועקבי עם זו שיושמה בדוחות הכספיים של החברה. יתרות ועסקאות הדדיות מהותיות ורווחים והפסדים הנובעים מעסקאות בין חברות הקבוצה בוטלו במלואם בדוחות הכספיים המאוחדים.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ה. חוזי ביטוח בביטוח כללי

IFRS 4, הדן בחוזי ביטוח, מאפשר למבטח להמשיך במדיניות החשבונאית בה נקט לפני מועד המעבר לתקינה הבינלאומית לגבי חוזי ביטוח שהוא מנפיק (לרבות עלויות רכישה קשורות ונכסים בלתי מוחשיים קשורים) וכן חוזי ביטוח משנה שהוא רוכש. להלן תמצית המדיניות החשבונאית בקשר לחוזי ביטוח:

- (א) הכרה בהכנסה - ראה סעיף טו' להלן.
 - (ב) סעיף תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו ושייר כולל, בין היתר, סילוק ועלויות טיפול ישירות בגין תביעות ששולמו, הוצאות עקיפות ליישוב תביעות תלויות שאירעו בשנת הדוח וכן עדכון ההפרשה לתביעות התלויות (הכוללת הפרשה לעלויות ישירות ועקיפות בטיפול בתביעות) שנרשמה בשנים קודמות.
 - (ג) התחייבויות בגין חוזי ביטוח והוצאות רכישה נדחות:

עתודות הביטוח והתביעות התלויות הכלולים בסעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, וחלקם של מבטחי משנה בעתודות ובתביעות התלויות, הכלול בסעיף נכסי ביטוח משנה, חושבו בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (חשוב עתודות ביטוח בביטוח כללי), התשע"ג-2013 (להלן - תקנות חישוב עתודות), הנחיות הממונה ושיטות אקטואריות מקובלות לחישוב תביעות תלויות, המיושמות בהתאם לשיקול דעתם של האקטוארים הממונים.
 - (ד) סעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, מורכב מעתודות ביטוח ותביעות תלויות, כלהלן:
 - (1) הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה, (Unearned Premium Reserve), משקפת את דמי הביטוח המתייחסים לתקופת ביטוח שלאחר תאריך הדיווח.
 - (2) הפרשה לפרמיה בחסר (Premium Deficiency Reserve). הפרשה זו נרשמת במידה והפרמיה שטרם הורווחה (בניכוי הוצאות) אינה מכסה את העלויות הצפויות בגין חוזי הביטוח. בענפי רכב רכוש, מקיף דירות ובתי עסק, ההפרשה מבוססת, בין היתר, על מודל שנקבע בתקנות חישוב עתודות.
 - (3) תביעות תלויות מחושבות לפי המודלים כמפורט להלן:
 - 3.1 תביעות תלויות וחלקם של מבטחי המשנה בהן נכללו לפי הערכה אקטוארית, למעט לגבי הענפים המפורטים בסעיף 3.2 להלן. הוצאות עקיפות ליישוב תביעות נכללו לפי הערכה אקטוארית. התחשיב האקטוארי בביטוח כללי (למעט ביטוח בריאות, תאונות אישיות ונסיעות לחו"ל) בוצע על ידי האקטואר, ד"ר סטיוארט קוטס, ובענפי ביטוח בריאות, תאונות אישיות ונסיעות לחו"ל על ידי האקטואר, מר דב רפאל.
 - 3.2 בענפי ביטוח מקיף לבתי עסק, ביטוח הנדסי, ביטוח ימי, חלק מענף תאונות אישיות ובריאות וענפי חבויות, בהם קבע האקטואר כי לא ניתן ליישם מודל אקטוארי עקב העדר מובהקות סטטיסטית נכללו התביעות התלויות בהתבסס על הערכות מומחים חיצוניים ועובדי החברה שמטפלים בתביעות, דיווח חברות מוסרות בעסקים נכנסים, וכן בתוספת IBNR ככל שנדרש.
 - 3.3 עודף הכנסות על הוצאות:
- לגבי עסקים עם זנב תביעות ארוך (ענפים בהם הזמן הנדרש למתן הודעה על קרות הנזק ו/או לקביעת הנזק והפיצוי בגינו, ארוך ועשוי להתמשך מספר שנים), כגון ענפי חבויות ורכב חובה, חושב עד ליום 31 בדצמבר, 2015 עודף הכנסות על הוצאות על בסיס תלת שנתי מצטבר (להלן - העודף).

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ה. חוזי ביטוח בביטוח כללי (המשך)

(ד) (3) תביעות תלויות מחושבות לפי השיטות כמפורט להלן: (המשך)

3.3 עודף הכנסות על הוצאות: (המשך)

העודף חושב, בהתאם לתקנות חישוב עתודות ולהנחיות הממונה, על בסיס ההכנסות מפרמיות בניכוי תביעות והוצאות רכישה (עד מגבלה שנקבעה על ידי הממונה כשיעור מהפרמיה), בתוספת הכנסות מהשקעות המחושבות לפי שיעור תשואה ריאלית של 3% לשנה (ללא תלות בתשואה בפועל על ההשקעות), בניכוי חלקם של מבטחי המשנה, לפי ענפי הביטוח ושנת החיתום המתאימה. העודף המצטבר עד למועד שחרורו, ממועד שנת תחילת הביטוח בניכוי הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה, בניכוי הוצאות רכישה נדחות ובניכוי התביעות התלויות כפי שחושבו כמפורט לעיל (להלן - הצבירה), נכלל עד ליום 31 בדצמבר, 2015 בסעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, והגירעון נזקק כהוצאה בדוח רווח והפסד.

לענין ביטול העודף, ראה סעיף 3.6 להלן.

3.4 שיבובים ושרידים מובאים בחשבון בבסיס הנתונים לפיו מחושבות ההערכות האקטואריות של התביעות התלויות. בענפים שאינם סטטיסטיים נלקחים השיבובים בחשבון בעת הערכת הסיכון הכלול בתיקי התביעה על בסיס פרטני.

3.5 להערכת החברה התביעות התלויות הינן נאותות, וזאת בהתחשב בכך שהתביעות התלויות מחושבות בעיקרן על בסיס אקטוארי ויתרתן כוללת הפרשות מתאימות ככל שנדרש ל-IBNR.

3.6 שינויים בחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי החל מיום 31 בדצמבר, 2015:

בחדש ינואר 2013 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (חישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי), התשע"ג-2013 (להלן - "התקנות החדשות") וחוזר, שעודכן בחדש ינואר 2015. בנוסף פורסמה בחדש ינואר 2015 עמדת הממונה, לעניין נוהג מיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי לצורך הדוחות הכספיים (להלן ביחד - "התיקון").

התיקון ביטל את תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי חישוב הפרשות לתביעות עתידיות בביטוח כללי), התשמ"ה-1984, כאשר במקומן תבואנה התקנות החדשות. השינוי המרכזי שחל לאור התיקון היה ביטול הצבירה בענפי רכב חובה וחבויות ויישום עמדת הממונה לעניין הנוהג המיטבי המפורטת בבאור 25 (ה) להלן.

התיקון נכנס לתוקף החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר, 2015.

כצעד משלים לתיקון עודכנו, בחדש אוקטובר 2015, הוראות המדידה, הכלולות בחוזר המאוחד, לגבי חלקם של מבטחי משנה בהוצאות רכישה נדחות ובפרמיה שטרם הורווחה בענף ביטוח כללי וזאת החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר, 2015 (להלן - התוספת לתיקון).

התיקון והתוספת לתיקון טופלו כשינוי מדיניות חשבונאית אשר יישומו למפרע אינו פרקטי ולפיכך השפעת השינוי נזקפה כהתאמה לעודפים ליום 31 בדצמבר, 2015 ללא יישום למפרע.

השפעת התיקון האמור על הדוחות הכספיים של החברה ליום 31 בדצמבר, 2015 הייתה הגדלת סעיף יתרת העודפים בסך של 13,556 אלפי ש"ח, נטו ממס.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ה. חוזי ביטוח בביטוח כללי (המשך)

(ה) הוצאות רכישה נדחות בביטוח כללי כוללות עמלות לסוכנים והוצאות הנהלה וכלליות בקשר עם רכישה פוליסות, המתייחסות לפרמיות שטרם הורווחו. הוצאות הרכישה מחושבות לפי שיעורי ההוצאות בפועל או לפי שיעורים תקינים, שנקבעו בתקנות הפיקוח, כאחוז מהפרמיה שטרם הורווחה, לכל ענף בנפרד, לפי הנמוך שבהם.

(ו) עסקים המתקבלים מהתאגיד המנהל של המאגר לביטוח רכב חובה ("הפול") בע"מ (להלן - הפול) ומחברות ביטוח אחרות נכללים לפי דיווחים המתקבלים עד לתאריך הדיווח בתוספת הפרשות לפי העניין, והכול בהתאם לשיעור השתתפות החברה בהם.

ו. מכשירים פיננסיים

1. מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים

מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים כוללים הן נכסים פיננסיים והן התחייבויות פיננסיות. נכסים פיננסיים כוללים השקעות פיננסיות (נכסי חוב סחירים, נכסי חוב שאינם סחירים, מניות ואחרות) וכן נכסים פיננסיים אחרים כגון: פרמיות לגבייה, חייבים אחרים, מזומנים ושווי מזומנים. כמו כן, מכשירים פיננסיים כוללים התחייבויות פיננסיות, כגון הלוואות ואשראי שנתקבלו ואשראי ספקים וזכאים אחרים.

ההכרה הראשונית במכשירים פיננסיים שאינם נגזרים הינה לפי שווי הוגן ולגבי מכשירים שאינם מוצגים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד בתוספת כל עלויות העסקה הישירות הניתנות לייחוס. לאחר ההכרה הראשונית, מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים נמדדים לפי שווי הוגן דרך רווח או הפסד, אם הם מוחזקים למסחר או אם יועדו ככאלה בעת ההכרה הראשונית בהם.

מכשיר פיננסי מוכר כנכס או כהתחייבות במועד קבלת התנאים החוזיים על ידי החברה (מועד העסקה).

מזומנים ושווי מזומנים

מזומנים כוללים יתרות מזומנים לשימוש מיידי ופקדונות לפי דרישה. שווי מזומנים כוללים השקעות לזמן קצר, ברמת נזילות גבוהה, אשר ניתנות להמרה בנקל לסכומים ידועים של מזומנים ואשר חשופות לסיכון בלתי משמעותי של שינויים בשווי ואשר אינם מוגבלים בשעבוד.

השקעות המוחזקות לפדיון

כאשר לחברה יש כוונה מפורשת ויכולת להחזיק מכשירי חוב עד למועד פדיונם, מכשירי החוב מסווגים כמוחזקים לפדיון. השקעות המוחזקות לפדיון נמדדות לפי עלות מופחתת בשיטת הריבית האפקטיבית המביאה בחשבון גם את עלויות העסקה בניכוי הפסדים מירידת ערך.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1. מכשירים פיננסיים (המשך)

נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד

מכשיר פיננסי מסווג כנמדד לפי שווי הוגן דרך רווח והפסד, אם הוא מוחזק למסחר או אם יועד ככזה בעת ההכרה הראשונית בו.

הלוואות וחייבים

הלוואות וחייבים הינן השקעות המוחזרות בתשלומים קבועים או הניתנים לקביעה שאינן נסחרות בשוק פעיל. לאחר ההכרה הראשונית, הלוואות מוצגות על פי תנאיהן לפי העלות, תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית, ובניכוי הפרשה לירידת ערך. חייבים לזמן קצר מוצגים לפי תנאיהם, בדרך כלל בערכם הנומינלי.

2. מכשירים פיננסיים נגזרים

נגזרים פיננסיים מוכרים לראשונה לפי שווי הוגן. עלויות עסקה הניתנות לייחוס נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן. לאחר ההכרה הראשונית, נמדדים הנגזרים לפי שווי הוגן, כשהשינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח או הפסד.

3. נכסים והתחייבויות צמודי מדד שאינם נמדדים לפי שווי הוגן

ערכם של נכסים והתחייבויות פיננסיות צמודי מדד, שאינם נמדדים לפי שווי הוגן, משוערכים בכל תקופה בהתאם לשיעור עליית המדד בפועל.

4. החברה קיבלה החלטות לייצור הנכסים כדלקמן:

נכסים סחירים סווגו כנכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד. נכסים שאינם סחירים העונים לקריטריונים של קבוצת הלוואות וחייבים, סווגו לקבוצה זו ונמדדו על פי עלות מופחתת, תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית. נכסים מוחזקים לפדיון - נכסים אלו כוללים אגרות חוב סחירות המוחזקות במסגרת התחייבויות שאינן תלויות תשואה. נכסים אלו סווגו לקטגוריית "מוחזק לפדיון" מהנימוקים הבאים: בכוונת וביכולת החברה להחזיק בנכסים אלו עד למועד פדיונם הסופי. כמו כן, עומדים נכסים אלו כנגד התחייבויות ביטוחיות שבמרביתן הינן צמודות מדד, סיווג הנכסים לקטגוריה זו יוצר התאמה חשבונאית ברגישות לשינויים במדד בין הנכסים להתחייבויות שכנגדן הם עומדים.

5. קיזוז מכשירים פיננסיים

נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות מקוזזים והסכום נטו מוצג בדוח על המצב הכספי אם קיימת זכות שניתנת לאכיפה משפטית לקזז את הסכומים שהוכרו, וכן קיימת כוונה לסלק את הנכס ואת ההתחייבות על בסיס נטו או לממש את הנכס ולסלק את ההתחייבות במקביל. הזכות לקזז חייבת להיות ניתנת לאכיפה משפטית לא רק במהלך העסקים הרגיל של הצדדים לחוזה אלא גם במקרה של פשיטת רגל או חדלות פרעון של אחד הצדדים. על מנת שהזכות לקזז תהיה קיימת באופן מיידי, אסור שהיא תהיה תלויה באירוע עתידי או שיהיו פרקי זמן שבהם היא לא תחול, או שיהיו אירועים שיגרמו לפקיעתה.

6. התחייבויות פיננסיות

ההתחייבויות מוכרות לראשונה בשווי הוגן. הלוואות והתחייבויות אחרות הנמדדות בעלות מופחתת, מוצגות בניכוי עלויות עסקה ישירות.

לאחר ההכרה הראשונית, הטיפול החשבונאי בהתחייבויות פיננסיות מבוסס על סיווגם כמפורט להלן:

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1. מכשירים פיננסיים (המשך)

6. התחייבויות פיננסיות (המשך)

(א) התחייבויות פיננסיות בעלות מופחתת

לאחר ההכרה הראשונית, הלוואות מוצגות על פי תנאיהן לפי העלות בניכוי עלויות עסקה ישירות תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית.

(ב) התחייבויות פיננסיות הנמדדות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד

התחייבויות פיננסיות הנמדדות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד כוללות התחייבויות פיננסיות המוחזקות למסחר והתחייבויות פיננסיות המיועדות עם ההכרה הראשונית בהן להיות מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

נגזרים מסווגים כמוחזקים למסחר אלא אם הם מיועדים לשמש כמכשירים להגנה אפקטיבית.

ניתן לייעד התחייבות במועד ההכרה לראשונה לשווי הוגן דרך רווח או הפסד, בכפוף לתנאים שנקבעו ב- IAS 39.

7. גריעת מכשירים פיננסיים

(א) נכסים פיננסיים

נכס פיננסי נגרע כאשר פקעו הזכויות החוזיות לקבלת תזרימי המזומנים מהנכס הפיננסי, או החברה העבירה את הזכויות החוזיות לקבלת תזרימי המזומנים מהנכס הפיננסי, או נטלה על עצמה מחויבות לשלם את תזרימי המזומנים שהתקבלו במלואם לצד השלישי, ללא עיכוב משמעותי, ובנוסף העבירה באופן ממשי את כל הסיכונים וההטבות הקשורים בנכס או לא העבירה ואף לא הותירה באופן ממשי את כל הסיכונים וההטבות הקשורים בנכס אך העבירה את השליטה בנכס.

כאשר החברה העבירה את זכויותיה לקבל תזרימי מזומנים מהנכס ולא העבירה ולא הותירה, באופן ממשי, את הסיכונים וההטבות הקשורים בנכס ואף לא העבירה את השליטה בנכס, מוכר נכס חדש בהתאם למידת המעורבות הנמשכת של החברה בנכס. מעורבות נמשכת בדרך של ערבות לנכס המועבר נמדדת לפי הנמוך מבין היתרה המקורית של הנכס בדוחות הכספיים והסכום המרבי של התמורה שהחברה עשויה להידרש לשלם בחזרה.

(ב) התחייבויות פיננסיות

התחייבות פיננסית נגרעת כאשר היא מסולקת, דהיינו ההתחייבות נפרעה, בוטלה או פקעה. התחייבות פיננסית מסולקת כאשר החייב (הקבוצה):

- פורע את ההתחייבות על ידי תשלום במזומן, בנכסים פיננסיים אחרים, בסחורות או שירותים, או

- משוחרר משפטית מההתחייבות.

כאשר התחייבות פיננסית קיימת מוחלפת בהתחייבות אחרת כלפי אותו מלווה בתנאים שונים מהותית, או כאשר נעשה שינוי מהותי בתנאי התחייבות קיימת, ההחלפה או השינוי מטופלים כגריעה של ההתחייבות המקורית וכהכרה של התחייבות חדשה. ההפרש בין היתרה בדוחות הכספיים של שתי ההתחייבויות הנ"ל נזקף לדוח רווח והפסד. במידה שההחלפה או השינוי אינם מהותיים, הם מטופלים כשינוי תנאי ההתחייבות המקורית ולא מוכר רווח או הפסד מההחלפה. בעת הבחינה האם מדובר בשינוי מהותי בתנאי התחייבות קיימת, מביאה החברה בחשבון שיקולים איכותיים וכמותיים.

8. לגבי ירידת ערך נכסים פיננסיים, ראה סעיף י' להלן.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ז. רכוש קבוע

פריטי הרכוש הקבוע מוצגים לפי העלות בתוספת עלויות רכישה ישירות, בניכוי פחת שנצבר.

הפחת מחושב בשיעורים שנתיים שווים על בסיס שיטת הקו הישר לאורך תקופת החיים השימושיים בנכס כדלקמן:

%		
2 - 4	בניינים	
7 - 15	ריהוט וציוד משרדי	
15	כלי רכב	
25 - 33	מחשבים וציוד היקפי	
ראה להלן	שיפורים במושכר	
(בעיקר 33%)		

שיפורים במושכר מופחתים לפי שיטת הקו הישר על פני תקופת השכירות (לרבות תקופת האופציה להארכה שבידי הקבוצה שבכוונתה לממשה) או בהתאם לתקופת החיים המשוערת של השיפור, לפי הקצר שבהם.

אורך החיים השימושיים, שיטת הפחת וערך השייר נבחנים לפחות בכל סוף שנה והשינויים מטופלים כשינוי אומדן חשבונאי, באופן של מכאן ולהבא. הפחתת נכסים מופסקת כמקדם מבין המועד בו הנכס מסווג כמוחזק למכירה לבין המועד שבו הנכס נגרע.

שערוך בנייני המשרד נזקף לקרן הערכה מחדש המוצגת בהון, בניכוי השפעת המס. קרן הערכה מחדש מועברת ישירות לעודפים כאשר הנכס נגרע.

לצורך קביעת השווי ההוגן של בנייני משרדים מתבססת הקבוצה על הערכת שווי שמבוצעת על ידי מעריכים חיצוניים בלתי תלויים שהינם מומחים בהערכות שווי של נדל"ן והינם בעלי הידע והניסיון הנדרשים.

הערכות מחדש מבוצעות באופן סדיר על מנת לוודא שהיתרה בדוחות הכספיים אינה שונה באופן מהותי מהערך שהיה נקבע לפי השווי ההוגן בתאריך הדיווח.

ירידת ערך של נכס שהוערך מחדש נזקפת ישירות לרווח כולל אחר, עד לסכום שבו קיימת יתרת זכות בקרן ההערכה מחדש בגין אותו נכס. ירידת ערך נוספת, אם קיימת, נזקפת לרווח או הפסד. עלייה בערכו של נכס כתוצאה מהערכה מחדש, מוכרת לרווח או הפסד עד לסכום שבו היא מבטלת ירידה, שהוכרה קודם לכן לרווח או הפסד. כל עלייה נוספת לאחר מכן נזקפת לקרן הערכה מחדש.

ח. נדל"ן להשקעה

נדל"ן להשקעה הינו נדל"ן (קרקע או מבנה, או שניהם) המוחזק על ידי הבעלים (מחכיר בחכירה תפעולית) או חוכר בחכירה מימונית, לצורך הפקת דמי שכירות או לשם עליית ערך, או שתיהן, ושלא לצורך שימוש בייצור או הספקת סחורות או שירותים או למטרות מנהליות, או מכירה במהלך העסקים הרגיל.

נדל"ן להשקעה נמדד לראשונה לפי העלות כולל עלויות רכישה ישירות. לאחר ההכרה הראשונית, נדל"ן להשקעה נמדד בשווי ההוגן, אשר משקף את תנאי השוק במועד הדיווח. רווחים או הפסדים הנובעים משינויים בשווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה, נזקפים לרווח או הפסד במועד התהוותם. נדל"ן להשקעה אינו מופחת באופן שיטתי.

נדל"ן להשקעה נגרע כאשר הוא ממומש או כאשר נפסק השימוש בו ולא צפויות הטבות כלכליות עתידיות ממימוש. ההפרש בין התמורה נטו ממימוש הנכס לבין היתרה בדוחות הכספיים מוכר לרווח או הפסד בתקופה שבה נגרע הנכס.

לצורך קביעת השווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה מתבססת הקבוצה על הערכת שווי שמבוצעת על ידי מעריכים חיצוניים בלתי תלויים שהינם מומחים בהערכות שווי של נדל"ן והינם בעלי הידע והניסיון הנדרשים.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ט. נכסים בלתי מוחשיים

נכסים בלתי מוחשיים הנרכשים בנפרד נמדדים עם ההכרה הראשונית לפי העלות בתוספת עלויות רכישה ישירות.

נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים שימושיים מוגדר מופחתים על פני אורך החיים השימושיים שלהם ונבחנת לגביהם ירידת ערך כאשר קיימים סימנים המצביעים על ירידת ערך. תקופת ההפחתה ושיטת ההפחתה של נכס בלתי מוחשי בעל אורך חיים שימושיים מוגדר נבחנות לפחות בכל סוף שנה.

1. תוכנות

נכסי החברה כוללים מערכות מחשב המורכבות מחומרה ותוכנות. תוכנות המהוות חלק אינטגרלי מחומרה, אשר אינה יכולה לפעול ללא התוכנות המותקנות עליה, מסווגות כרכוש קבוע. לעומת זאת, רישיונות לתוכנות העומדות בפני עצמן ומוסיפות פונקציונליות נוספת לחומרה, מסווגים כנכסים בלתי מוחשיים.

2. הפחתה

הפחתת תוכנות נזקפת לדוח רווח והפסד על פני אומדן אורך החיים השימושי של התוכנות, מהמועד שבו התוכנות זמינות לשימוש, שהינו 3-6 שנים.

האומדנים בדבר שיטת הפחת ואורך החיים השימושי נבחנים מחדש לפחות בכל סוף שנת דיווח.

י. ירידת ערך

הקבוצה בוחנת בכל תאריך דיווח האם קיימת ראיה אובייקטיבית לירידת ערך בגין נכס פיננסי או קבוצה של הנכסים הפיננסיים כדלקמן:

1. השקעות פיננסיות

נכסים פיננסיים המוצגים בעלות מופחתת

ראיה אובייקטיבית לירידת ערך קיימת כאשר אירוע אחד או יותר השפיעו באופן שלילי על אומדן תזרימי המזומנים העתידיים מהנכס לאחר מועד ההכרה. סכום ההפסד הנזקף לדוח רווח והפסד נמדד כהפרש בין יתרת הנכס בדוחות הכספיים לבין הערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים (שאינם כוללים הפסדי אשראי עתידיים שטרם התהוו), המהוונים בהתאם לשיעור הריבית האפקטיבית המקורית של הנכס הפיננסי. אם הנכס הפיננסי נושא ריבית משתנה, ההיוון נעשה בהתאם לשיעור הריבית האפקטיבית הנוכחית. בתקופות עוקבות הפסד מירידת ערך מבוטל כאשר ניתן לייחס באופן אובייקטיבי את השבת ערכו של הנכס לאירוע שהתרחש לאחר ההכרה בהפסד. ביטול כאמור נזקף לרווח והפסד עד לגובה ההפסד שהוכר.

הקבוצה בוחנת ראיות לירידת ערך לגבי נכסי חוב המסווגים להלוואות וחייבים ברמת הנכס הבודד.

2. ביטוח משנה

(א) ההתחייבויות של מבטחי המשנה כלפי החברה אינן משחררות אותה מהתחייבויותיה כלפי המבוטחים על פי פוליסות הביטוח.

מבטח משנה, אשר לא יעמוד בהתחייבויותיו על פי חוזי ביטוח המשנה, עלול לגרום לחברה הפסדים.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

י. ירידת ערך (המשך)

2. ביטוח משנה (המשך)

(ב) החברה מבצעת, אם וכאשר נדרש, הפרשה לחובות מסופקים בגין חובות מבטחי משנה שגבייתם מוטלת בספק על בסיס הערכות סיכון פרטניות ועל בסיס עומק החוב.

בנוסף, בקביעת חלקם של מבטחי המשנה בהתחייבויות הביטוחיות מתחשבת החברה, בין היתר, בהערכת אפשרות הגביה ממבטחי המשנה. כאשר חלקם של מבטחי המשנה כאמור מחושב על בסיס אקטוארי, חלקם של אותם מבטחי משנה שבקשיים מחושב בהתאם להמלצת האקטואר, המביאה בחשבון את כלל גורמי הסיכון. כמו כן, מתחשבת החברה בעת עריכת ההפרשות, בין היתר, בנכונות הצדדים להגיע להסכמי CUT OFF (ניתוק התקשרויות בדרך של פירעון סופי של החובות) במטרה לצמצם את החשיפה.

3. פרמיות לגבייה

הפרשה לחובות מסופקים בגין פרמיות לגבייה בעסקי ביטוח כללי מחושבת לפי אומדנים המבוססים, בין היתר, על עומק החובות בפיגור ועל הבטחונות הקיימים.

4. נכסים שאינם פיננסיים

החברה בוחנת את הצורך בירידת ערך נכסים לא פיננסיים, שאינם הוצאות רכישה נדחות, נד"ל להשקעה, בנייני משרד לשימוש עצמי, נכסים הנובעים מהטבות לעובדים ונכסי מס נדחים כאשר ישנם סימנים כתוצאה מאירועים או שינויים בנסיבות המצביעים על כך שהיתרה בדוחות הכספיים אינה בר-השבה. במקרים בהם היתרה בדוחות הכספיים של הנכסים הלא פיננסיים עולה על הסכום בר-ההשבה שלהם, מופחתים הנכסים לסכום בר-ההשבה שלהם. השווי בר-ההשבה הינו הגבוה מבין שווי הוגן בניכוי עלויות מכירה ושווי שימוש. בהערכת שווי השימוש מהוונים תזרימי המזומנים הצפויים לפי שיעור ניכיון לפני מס המשקף את הסיכונים הספציפיים לכל נכס. בגין נכס שאינו מייצר תזרימי מזומנים עצמאיים נקבע סכום בר-ההשבה עבור היחידה מניבת המזומנים שאליה שייך הנכס. הפסדים מירידת ערך נזקפים לדוח על רווח או הפסד לסעיף הוצאות אחרות.

הפסד מירידת ערך של נכס מבוטל רק כאשר חלו שינויים באומדנים ששימשו בקביעת הסכום בר-ההשבה של הנכס מהמועד בו הוכר לאחרונה ההפסד מירידת הערך. ביטול ההפסד כאמור מוגבל לנמוך מבין סכום ירידת הערך של הנכס שהוכר בעבר (בניכוי פחת או הפחתה) או סכום בר-ההשבה של הנכס. לגבי נכס הנמדד לפי העלות, ביטול הפסד כאמור נזקף לרווח או הפסד.

יא. מדידת שווי הוגן

שווי הוגן הוא המחיר שהיה מתקבל במכירת נכס או המחיר שהיה משולם להעברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה.

מדידת שווי הוגן מבוססת על ההנחה כי העסקה מתרחשת בשוק העיקרי של הנכס או ההתחייבות, או בהיעדר שוק עיקרי, בשוק הכדאי (advantageous) ביותר.

השווי ההוגן של נכס או התחייבות נמדד תוך שימוש בהנחות שמשתתפים בשוק ישתמשו בעת תמחור הנכס או ההתחייבות, בהנחה שמשתתפים בשוק פועלים לטובת האינטרסים הכלכליים שלהם.

מדידת שווי הוגן לנכס לא פיננסי מביאה בחשבון את היכולת של משתתף בשוק להפיק הטבות כלכליות באמצעות הנכס בשימוש המיטבי שלו או על ידי מכירתו למשתתף אחר בשוק שישתמש בנכס בשימוש המיטבי שלו.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יא. מדידת שווי הוגן (המשך)

הקבוצה משתמשת בטכניקות הערכה שהן מתאימות לנסיבות ושקיימים עבורן מספיק נתונים שניתנים להשגה כדי למדוד שווי הוגן, תוך מיקסום השימוש בנתונים רלוונטיים שניתנים לצפייה ומיזעור השימוש בנתונים שאינם ניתנים לצפייה.

השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים הנסחרים בשוק פעיל נקבע על ידי מחירי השוק בתאריך הדיווח. בגין מכשירים פיננסיים שלהם אין שוק פעיל, השווי ההוגן נקבע באמצעות שימוש בשיטות הערכה. שיטות אלו כוללות התבססות על עסקאות שבוצעו לאחרונה בתנאי שוק, התייחסות לשווי השוק הנוכחי של מכשיר אחר דומה במהותו, היוון תזרימי מזומנים או שיטות הערכה אחרות. השווי של אגרות חוב בלתי סחירות והלוואות, הניתן לצורכי באור בלבד, מחושב לפי מודל המבוסס על היוון תזרימי המזומנים, ראה בנוסף באור 10' להלן.

כל הנכסים וההתחייבויות הנמדדים בשווי הוגן או שניתן גילוי לשווי ההוגן שלהם מחולקים לקטגוריות בתוך מידרג השווי ההוגן, בהתבסס על רמת הנתונים הנמוכה ביותר, המשמעותית למדידת השווי ההוגן בכללותה:

- רמה 1: מחירים מצוטטים (ללא התאמות) בשוק פעיל של נכסים והתחייבויות זהים.
- רמה 2: נתונים שאינם מחירים מצוטטים שנכללו ברמה 1 אשר ניתנים לצפייה במישרין או בעקיפין.
- רמה 3: נתונים שאינם מבוססים על מידע שוק ניתן לצפייה (טכניקות הערכה ללא שימוש בנתוני שוק ניתנים לצפייה).

יב. הון מניות

עלויות המתייחסות ישירות להנפקת מניות, מוצגות כהפחתה מההון.

יג. הטבות לעובדים

בקבוצה קיימים מספר סוגי הטבות לעובדים:

1. הטבות עובד לזמן קצר

הטבות לעובדים לזמן קצר הינן הטבות אשר חזויות להיות מסולקות במלואן לפני 12 חודשים לאחר תום תקופת הדיווח השנתית שבה העובדים מספקים את השירותים המתייחסים.

הטבות אלו כוללות משכורות, ימי חופשה, מחלה, דמי הבראה והפקדות מעסיק לביטוח לאומי ומוכרות כהוצאה עם מתן השירותים. התחייבות בגין בונוס במזומן או תוכנית להשתתפות ברווחים, מוכרת כאשר לקבוצה קיימת מחויבות משפטית או משתמעת לשלם את הסכום האמור בגין שירות שניתן על ידי העובד וניתן לאמוד באופן מהימן את הסכום.

2. הטבות לאחר סיום העסקה

תכנית להטבה מוגדרת

לקבוצה תוכנית להטבה מוגדרת בגין תשלום פיצויים בהתאם לחוק פיצויי פיטורין. לפי החוק, זכאים עובדים לקבל פיצויים עם פיטוריהם או עם פרישתם. ההתחייבות בשל סיום העסקה נמדדת לפי שיטת שווי אקטוארי של יחידת הזכאות החזויה. החישוב האקטוארי מביא בחשבון עלויות שכר עתידיות ושיעור עזיבת עובדים, וזאת על בסיס הערכה של עיתוי התשלום. הסכומים מוצגים על בסיס היוון תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, לפי שיעורי הריבית בהתאם לתשואה במועדי הדיווח של אגרות חוב קונצרניות צמודות מדד באיכות גבוהה, אשר מועד פרעון דומה לתקופת ההתחייבות המתייחסת לפיצויי הפרישה.

הקבוצה מפקידה כספים בגין התחייבויותיה לתשלום פיצויים לחלק מעובדיה באופן שוטף בקרנות פנסיה וחברות ביטוח (להלן - נכסי התוכנית). נכסי התוכנית הם נכסים המוחזקים על ידי קרן הטבות עובד לזמן ארוך או בפוליסות ביטוח כשירות. נכסי התוכנית אינם זמינים לשימוש נושי הקבוצה, ולא ניתן לשלםם ישירות לקבוצה.

ההתחייבות בשל הטבות לעובדים המוצגת בדוח על המצב הכספי מייצגת את הערך הנוכחי של התחייבות הטבות המוגדרת בניכוי השווי ההוגן של נכסי התוכנית.

מדידות מחדש של ההתחייבויות נטו נזקפות לרווח כולל אחר.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

י. הפרשות

הפרשה בהתאם ל-37 IAS מוכרת כאשר לקבוצה קיימת מחויבות בהווה (משפטית או משתמעת) כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר, צפוי שיידרש שימוש במשאבים כלכליים על מנת לסלק את המחויבות וניתן לאמוד אותה באופן מהימן. כאשר הקבוצה צופה שחלק או כל ההוצאה תוחזר לחברה, כגון בחוזה ביטוח, ההחזר יוכר כנכס נפרד, רק במועד בו קיימת וודאות למעשה לקבלת הנכס. ההוצאה תוכר בדוח רווח והפסד בניכוי החזר ההוצאה.

להלן סוג ההפרשה שנכללה בדוחות הכספיים:

תביעות משפטיות

הפרשה בגין תביעות מוכרת כאשר לקבוצה קיימת מחויבות משפטית בהווה או מחויבות משתמעת כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר, כאשר יותר סביר מאשר לא כי הקבוצה תידרש למשאביה הכלכליים לסילוק המחויבות וניתן לאמוד אותה באופן מהימן.

ט. הכרה בהכנסה

1. פרמיות

פרמיות בביטוח כללי נרשמות כהכנסות על בסיס דוחות תפוקה חודשיים. הפרמיות מתייחסות בעיקרן לתקופת ביטוח של שנה. ההכנסות מפרמיה ברוטו ושינויים בפרמיה שטרם הורווחה בגינה, נרשמים בסעיף פרמיות שהורווחו ברוטו.

פרמיות בענף רכב חובה נרשמות בעת פירעון הפרמיה הואיל והכיסוי הביטוחי מותנה בתשלום הפרמיה.

פרמיות מפוליסות שתחילת הביטוח שלהן לאחר תאריך הדיווח נרשמות כהכנסות מראש.

ההכנסות שנכללו בדוחות הכספיים המאוחדים הינן לאחר ביטולים שנתקבלו מבעלי פוליסות, ובניכוי ביטולים והפרשות עקב אי פירעון דמי הביטוח, בכפוף להוראות כל דין.

2. עמלות

הכנסות מעמלות ביטוח חיים בסוכנויות ביטוח מאוחדות מוכרות כהכנסה על בסיס מועדי הזכאות לתשלום העמלות על פי ההסכמים עם חברות הביטוח, בניכוי הפרשות להחזרי עמלות עקב ביטולים צפויים של פוליסות ביטוח.

הכנסות מעמלות מביטוח משנה בביטוח כללי נזקפות בעת התהוותן.

3. הכנסות מדמי שכירות

הכנסות מדמי שכירות מוכרות לפי שיטת הקו הישר על פני תקופת השכירות. עלייה קבועה בדמי השכירות לאורך תקופת החוזה, מוכרת כהכנסה בהתאם לשיטת הקו הישר על פני תקופת השכירות.

4. רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו, הכנסות מימון והוצאות מימון

רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו והכנסות מימון כוללים הכנסות ריבית והפרשי הצמדה בגין נכסי חוב, הכנסות מדיבדנדים, שינויים בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד, רווחים (הפסדים) ממטבע חוץ בגין נכסי חוב, שינויים בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה והכנסות מדמי שכירות של נדל"ן להשקעה.

הכנסות ריבית מוכרות עם צבירתן, באמצעות שיטת הריבית האפקטיבית.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

טו. הכרה בהכנסה (המשך)

4. רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו, הכנסות מימון והוצאות מימון (המשך)

הכנסות מדיבידנדים מוכרות במועד בו מוקנית לקבוצה הזכות לקבלת תשלום. באם מתקבל הדיבידנד בגין מניות סחירות, מכירה החברה בהכנסות מדיבידנד ביום האקס.

רווחים והפסדים מהפרשי שער ושינויים בשווי ההון של ההשקעות מדווחים בנטו.

הוצאות מימון כוללות הוצאות ריבית והפרשי הצמדה על הלוואות שנתקבלו, ריבית והפרשי שער על פיקדונות ועל יתרות מבטחי משנה, ושינויים בגין ערך הזמן בגין הפרשות. עלויות האשראי, שאינן מהוונות, נזקפות לדוח רווח והפסד לפי שיטת הריבית האפקטיבית.

טז. הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות הנהלה וכלליות מסווגות להוצאות עקיפות ליישוב תביעות (הנכללות בסעיף תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח), להוצאות הקשורות ברכישה (הנכללות בסעיף עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות) וליתרת הוצאות הנהלה וכלליות אחרות הנכללות בסעיף זה. הסיווג נערך בהתאם למודלים פנימיים של החברה המבוססים על הוצאות ישירות שנזקפו והוצאות עקיפות שהועמדו.

יז. מסים על ההכנסה

תוצאות המס בגין מסים שוטפים או נדחים נזקפות לרווח או הפסד, למעט אם הן מתייחסות לפריטים הנזקפים לרווח כולל אחר או להון.

1. מסים שוטפים

חבות בגין מסים שוטפים נקבעת תוך שימוש בשיעורי המס וחוקי המס שחוקקו או אשר חקיקתם הושלמה למעשה, עד לתאריך הדיווח, וכן התאמות נדרשות בקשר לחבות המס לתשלום בגין שנים קודמות.

2. מסים נדחים

מסים נדחים מחושבים בגין הפרשים זמניים בין הסכומים הנכללים בדוחות הכספיים לבין הסכומים המובאים בחשבון לצורכי מס.

יתרות המסים הנדחים מחושבות לפי שיעור המס הצפוי לחול כאשר הנכס ימומש או ההתחייבות תסולק, בהתבסס על חוקי המס שחוקקו או אשר חקיקתם הושלמה למעשה עד לתאריך הדיווח.

בכל תאריך דיווח נכסי מסים נדחים נבחנים ובמידה שלא צפוי ניצולם הם מופחתים, הפרשים זמניים בגינם לא הוכרו נכסי מסים נדחים נבחנים בכל תאריך דיווח ובמידה שניצולם צפוי מוכר נכס מס נדחה מתאים.

המסים הנדחים בגין נדל"ן להשקעה המוחזק במטרה להשיב את מרבית ההטבות הכלכליות הגלומות בו בדרך של מימוש ולא בדרך של שימוש, נמדדים לפי אופן היישוב הצפוי של נכס הבסיס, על בסיס מימוש ולא שימוש.

בחישוב המסים הנדחים לא מובאים בחשבון המסים שהיו חלים במקרה של מימוש ההשקעות בחברות מוחזקות, כל עוד מכירת ההשקעות בחברות מוחזקות אינה צפויה בעתיד הנראה לעין. כמו כן, לא הובאו בחשבון מסים נדחים בגין חלוקת רווחים על ידי חברות מוחזקות כדיבידנדים, מאחר שחלוקת הדיבידנד אינה כרוכה בחבות מס נוספת, או בשל מדיניות החברה שלא ליזום חלוקת דיבידנד על ידי חברה מאוחדת הגוררת חבות מס נוספת.

מסים נדחים מקוזזים אם קיימת זכות חוקית לקיזוז נכס מס שוטף כנגד התחייבות מס שוטפת והמסים הנדחים מתייחסים לאותה ישות החייבת במס ולאותה רשות מס.

יח. רווח (הפסד) למניה

רווח (הפסד) למניה מחושב על ידי חלוקה של הרווח הנקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות בחברה במספר המניות הרגילות המשוקלות הקיים בפועל במהלך התקופה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יט. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה שלפני יישומם

IFRS 9 - מכשירים פיננסיים

בחודש יולי 2014 ה-IASB פירסם את הנוסח המלא והסופי של IFRS 9 - מכשירים פיננסיים, המחליף את IAS 39 - מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה. IFRS 9 (להלן - התקן החדש) מטפל בכל שלושת האספקטים הקשורים למכשירים פיננסיים: סיווג ומדידה, ירידת ערך וחשבונאות גידור.

התקן החדש קובע כי בעת ההכרה לראשונה כל הנכסים הפיננסיים יימדדו בשווי הוגן. בתקופות עוקבות יש למדוד מכשירי חוב בעלות מופחתת רק אם מתקיימים שני התנאים המצטברים הבאים:

- הנכס מוחזק במסגרת מודל עסקי שמטרתו היא להחזיק בנכסים על מנת לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים הנובעים מהם.

- על פי התנאים החוזיים של הנכס הפיננסי, החברה זכאית, במועדים מסויימים, לקבל תזרימי מזומנים המהווים אך ורק תשלומי קרן ותשלומי ריבית על יתרת קרן.

המדידה העוקבת של כל יתר מכשירי החוב והנכסים הפיננסיים האחרים תהיה על פי שווי הוגן. התקן החדש קובע הבחנה בין מכשירי חוב אשר ימדדו בשווי הוגן דרך רווח או הפסד ומכשירי חוב שימדדו בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר.

נכסים פיננסיים שהינם מכשירים הוניים יימדדו בתקופות עוקבות בשווי הוגן, וההפרשים ייזקפו לרווח והפסד או לרווח (הפסד) כולל אחר, על פי בחירת החברה לגבי כל מכשיר ומכשיר. אם מדובר במכשירים הוניים המוחזקים למטרות מסחר, חובה למדוד אותם בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

כמו כן, התקן החדש כולל מודל חדש הבנוי משלושה שלבים למדידת ירידת ערך של מכשירי חוב פיננסיים אשר אינם נמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד ומתבסס על הפסדי אשראי צפויים ("EXPECTED CREDIT LOSS MODEL"). כל שלב קובע את אופן המדידה של הפסדי האשראי הצפויים וזאת בהתבסס על שינויים שחלו בסיכון האשראי של מכשיר החוב. כמו כן, ניתנת הקלה במודל זה לנכסים פיננסיים בעלי תקופות אשראי קצרות, כגון לקוחות.

לעניין גריעה ובנושא התחייבויות פיננסיות קובע התקן החדש את אותן הוראות שנדרשות לפי הוראות IAS 39 לגבי גריעה ולגבי התחייבויות פיננסיות שלא נבחרה לגביהן חלופת השווי ההוגן.

לגבי התחייבויות שלגביהן נבחרה חלופת השווי ההוגן, סכום השינוי בשווי ההוגן של ההתחייבות - המיוחס לשינויים בסיכון האשראי של החברה - ייזקף לרווח כולל אחר. כל יתר השינויים בשווי ההוגן ייזקפו לרווח או הפסד.

התקן החדש כולל דרישות חדשות בנוגע לחשבונאות גידור.

התקן ייושם החל מהתקופות השנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2018.

בחודש ספטמבר 2016 פורסם תיקון לתקן IFRS 4 אשר מתיר לישות שמנפיקה חוזי ביטוח לאמץ את IFRS 9 עם התאמות (להלן - The overlay approach) או לדחות את אימוץ IFRS 9 ליום 1 בינואר, 2021 (להלן - גישת הדחיה).

לצורך יישום גישת הדחיה על הישות לעמוד בקריטריונים הבאים:

1. הישות לא יישמה קודם לכן גרסה כלשהי של IFRS 9.
2. פעילויות הישות הן באופן ניכר פעילויות הקשורות לביטוח.

בהתאם לתקן, פעילויות הישות הן באופן ניכר פעילויות הקשורות לביטוח כאשר:

(א) הערך בספרים של התחייבויות הנובע מחוזי ביטוח, כולל רכיבי פיקדון או נגזרים משובצים אשר הופרדו מחוזי הביטוח, הוא משמעותי ביחס לסך הערך בספרים של כלל התחייבויות; וכן

(ב) שיעור הערך בספרים של ההתחייבויות הקשורות לביטוח ביחס לסך הערך בספרים של כלל ההתחייבויות הינו:

- גדול מ-90%; או

- בין 80% ל-90% כולל, וכן למבטח אין פעילות משמעותית שאיננה קשורה לביטוח.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יט. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

IFRS 9 - מכשירים פיננסיים (המשך)

מבטח אשר בוחר ליישם את גישת הדחייה נדרש לתת גילוי אשר יאפשר למשתמשים בדוחות הכספיים:

1. להבין כיצד הישות עומדת בקריטריונים לצורך יישום גישת הדחייה;
2. לערוך השוואה בין מבטחים אשר מיישמים את גישת הדחייה לבין ישויות שמיישמות את IFRS9.

להערכת החברה היא עומדת בקריטריונים לעיל ובכוונתה לדחות את יישום IFRS 9 ליום 1 בינואר, 2021.

IFRS 16 - חכירות

בינואר 2016 פרסם ה-IASB את תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 16 בדבר חכירות (להלן - התקן החדש).

בהתאם לתקן החדש, חכירה מוגדרת כחובה, או חלק מחובה, אשר מעביר בתמורה לתשלום את זכות השימוש בנכס לתקופת זמן מוגדרת.

להלן עיקרי השפעות התקן החדש:

- התקן החדש דורש מחוכרים להכיר בכל החכירות בנכס מול התחייבות בדוח על המצב הכספי (פרט למקרים מסוימים) באופן דומה לטיפול החשבונאי בחכירה מימונית בהתאם לתקן הקיים-IAS 17 חכירות.
- חוכרים יכירו בהתחייבות בגין תשלומי החכירה ומנגד יכירו בנכס זכות-שימוש. כמו כן, החוכרים יכירו בהוצאות ריבית ובהוצאות פחת בנפרד.
- תשלומי חכירה משתנים שאינם תלויים במדד או בריבית אשר מבוססים על ביצוע או שימוש (לדוגמה, אחוז מהפדיון) יוכרו כהוצאה מצד החוכרים או כהכנסה מצד המחכירים במועד היווצרותם.
- במקרה של שינוי בתשלומי חכירה משתנים הצמודים למדד, על החוכר להעריך מחדש את ההתחייבות בגין החכירה כאשר השפעת השינוי תיזקף לנכס זכות-השימוש.
- התקן החדש כולל שני חריגים שבהם החוכרים רשאים לטפל בחכירות בהתאם לטיפול החשבונאי הקיים בהתייחס לחכירות תפעוליות וזאת במקרה של חכירות נכסים בעלי ערך כספי נמוך או במקרה של חכירות לתקופה של עד שנה.
- הטיפול החשבונאי מצד המחכיר נותר ללא שינוי מהותי לעומת התקן הקיים, קרי, סיווג כחכירה מימונית או כחכירה תפעולית.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יט. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

16 IFRS - חכירות (המשך)

התקן החדש בינואר 2019, או לאחריו. אימוץ מוקדם אפשרי, בשלב זה אין בכוונת החברה לאמץ את התקן החדש באימוץ מוקדם.

התקן החדש מאפשר לחוכרים לבחור באחת מגישות היישום הבאות:

1. יישום למפרע מלא - במקרה זה, השפעת יישום התקן החדש לתחילת התקופה המוקדמת ביותר המוצגת תיזקף להון. כמו כן, החברה תציג מחדש את דוחותיה הכספיים המוצגים כמספרי השוואה.
2. גישת יישום למפרע חלקי - לפי גישה זו, לא תידרש הצגה מחדש של מספרי ההשוואה. יתרת ההתחייבות למועד יישום התקן החדש לראשונה, תחושב תוך שימוש בריבית ההיוון הקיימת במועד יישום התקן החדש לראשונה. לגבי יתרת נכס זכות-שימוש, החברה יכולה להחליט, לגבי כל חכירה בנפרד, ליישם את אחת משתי החלופות הבאות:
 - הכרה בנכס בגובה ההתחייבות שהוכרה, עם התאמות מסוימות.
 - הכרה בנכס כאילו מאז ומעולם נמדד בהתאם להוראות התקן החדש.

הפרש כלשהו הנוצר במועד יישום התקן החדש לראשונה בעקבות יישום למפרע חלקי, אם קיים, ייזקף להון.

להערכת החברה, לתקן לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 17, חוזי ביטוח

בחודש מאי 2017 פרסמה הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) את תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 17 בדבר חוזי ביטוח (להלן - התקן החדש). התקן החדש קובע כללים להכרה, מדידה, הצגה וגילוי בקשר לחוזי ביטוח ומחליף את ההוראות הקיימות בנושא. התקן החדש צפוי לגרום לשינויים משמעותיים בדיווח הכספי של חברות ביטוח.

בהתאם לתקן החדש יש למדוד את ההתחייבות הביטוחית כערך הנוכחי של תזרימי המזומנים הצפויים מחוזי הביטוח תוך התחשבות באי הוודאות הגלומה בתחזיות אלו (מרווח הסיכון). כמו כן, הרווח הגלום הצפוי בחוזי הביטוח הנגזר מהחישובים כאמור יוכר על פני תקופת הכיסוי, וההשפעה של שינויים בהנחות (למעט ריבית) תיפרס גם היא על פני תקופת הכיסוי. הפסד יוכר באופן מיידי אם קבוצת חוזי ביטוח אינה צפויה להיות רווחית, או הופכת למפסידה.

לגבי חוזי ביטוח מסוימים (בדרך כלל חוזי ביטוח כללי עם כיסוי ביטוחי של עד שנה) ניתן ליישם מודל מדידה פשוט יותר שאינו שונה משמעותית מהמדידה המקובלת כיום.

התקן החדש ייושם החל מיום 1 בינואר, 2021. אימוץ מוקדם אפשרי, כל עוד IFRS 9 מכשירים פיננסים וכן IFRS 15 הכרה בהכנסה מחוזים עם לקוחות, מיושמים במקביל.

התקן החדש ייושם למפרע. אם יישום למפרע אינו מעשי ניתן לבחור באחת משתי הגישות הבאות:

1. גישת יישום למפרע חלקי.
2. גישת השווי ההוגן.

החברה בוחנת את ההשלכות של אימוץ התקן על הדוחות הכספיים.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יט. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

תיקונים ל- IAS 40 נדל"ן להשקעה - העברות של נדל"ן להשקעה

בחודש דצמבר 2016 פרסם ה- IASB תיקונים ל- IAS 40 נדל"ן להשקעה (להלן - התיקונים). התיקונים מבהירים ומספקים הנחיות יישום להוראות IAS 40 לגבי העברות של נדל"ן להשקעה או לנדל"ן להשקעה. עיקרי התיקונים הינם הקביעה כי רשימת האירועים המפורטת בתקן לגבי העברות נדל"ן להשקעה מהוות דוגמאות לראיות לשינוי בשימוש הנדל"ן ואינן מהוות רשימה סגורה. כמו כן, התיקונים מבהירים כי שינוי בכוונת ההנהלה, כשלעצמה, לא מספקת ראיה לשינוי בשימוש.

התיקונים ייושמו למפרע החל מהדוחות הכספיים לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2018. אימוץ מוקדם אפשרי. התיקונים מאפשרים לבחור ביישום למפרע חלקי, שלפיו התיקונים ייושמו לגבי העברות שהתרחשו החל מתקופת היישום לראשונה ואילך, ולא תידרש הצגה מחדש של מספרי ההשוואה. במקרה זה, תיאומים לערך בספרים של נכסים למועד היישום לראשונה של התיקונים יזקפו ישירות להון.

התיקונים בתוקף החל מיום 1 בינואר, 2018. התיקונים ייושמו באופן פרוספקטיבי (מכאן ואילך) החל מהתקופה בה התיקונים מיושמים לראשונה. כאשר קיים מידע זמין לתקופות קודמות, אזי ניתן ליישם את התיקונים למפרע. תיאומים למועד היישום לראשונה אם קיימים, ייזקפו להון.

להערכת החברה, לאחר בחינת השלכות יישום התיקונים, ליישומם לא צפויה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של החברה.

פרויקט השיפורים בתקינה הבינלאומית לשנים 2015-2017

בחודש דצמבר 2017 פרסם ה- IASB את התיקונים הבאים במסגרת פרויקט השיפורים מחזור 2015-2017. להלן עיקרי התיקונים:

<u>תקנים רלוונטיים</u>	<u>עיקרי התיקון</u>
<u>IAS 12</u>	התיקון מבהיר כי על חברה להכיר בהשלכות המס הנובעות מתשלום דיבידנד במסגרת רווח או הפסד, רווח כולל אחר או בהון, לפי הסיווג בדוח הכספי של אותה עסקה או אירוע אשר יצרו את הרווח הניתן לחלוקה.

התיקונים ייושמו החל מהתקופות השנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2019. אימוץ מוקדם של כל אחד מהתיקונים בנפרד אפשרי תוך מתן גילוי מתאים.

IFRIC 23 - טיפול באי - ודאות הקשורה למסים על ההכנסה

בחודש יוני 2017 פרסם ה- IASB את IFRIC 23 - טיפול באי - ודאות הקשורה למסים על ההכנסה (להלן - הפרשנות). הפרשנות מבהירה את כללי ההכרה והמדדה של נכסים או התחייבויות בהתאם להוראות IAS 12 מסים על ההכנסה במצבים בהם קיימת אי-ודאות הקשורה למסים על ההכנסה. הפרשנות מתייחסת ומספקת הנחיות לבחינת קיבוץ מקרים של אי-ודאות המתייחסים למסים על הכנסה, בחינת התייחסות של רשויות המס, מדידת השלכות אי-הודאות הקשורה למסים על הכנסה על הדוחות הכספיים וכן טיפול בשינויים בעובדות ובנסיבות של אי-הודאות.

להערכת החברה, לפרשנות לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כ. פרטים על המדד ושער החליפין היציג של הדולר

שער החליפין יציג של הדולר %	מדד המחירים לצרכן	
	מדד ידוע %	מדד בגין %

לשנה שהסתיימה ביום

31 בדצמבר, 2017	0.4	0.3	(9.8)
31 בדצמבר, 2016	(0.2)	(0.3)	(1.5)
31 בדצמבר, 2015	(1.0)	(0.9)	0.3

באור 3: - מגזרי פעילות

א. כללי

מגזרי הפעילות נקבעו בהתבסס על המידע הנבחן על ידי מקבל ההחלטות התפעוליות הראשי (CODM), לצורכי קבלת החלטות לגבי הקצאת משאבים והערכת ביצועים. בהתאם לזאת, למטרות ניהול, החברה בנויה לפי מגזרי פעילות בהתבסס על המוצרים והשירותים של היחידות העסקיות ולה מגזרי הפעילות הבאים:

1. מגזר ביטוח כללי

מגזר הביטוח הכללי כולל את ענפי החבויות והרכוש. בהתאם להוראות הממונה מפורט מגזר הביטוח הכללי לפי ענפי רכב חובה, רכב רכוש, ענפי רכוש ואחרים וענפי חבויות אחרים.

• ענף רכב חובה

ענף רכב חובה מתמקד בכיסוי אשר רכישתו על ידי בעל הרכב או הנוהג בו היא חובה על פי דין ואשר מעניק כיסוי לנזק גוף (לנהג הרכב, לנוסעים ברכב או להולכי רגל) כתוצאה משימוש ברכב מנועי.

• ענף רכב רכוש

ענף רכב רכוש מתמקד בכיסוי נזקי רכוש לרכב המבוטח ונזקי רכוש שהרכב המבוטח יגרום לצד שלישי.

• ענפי חבויות אחרים

ענפי החבויות מיועדים לכיסוי של חבויות המבוטח בגין נזק שהוא יגרום לצד שלישי. ענפים אלו כוללים: אחריות כלפי צד ג', אחריות מעבידים, אחריות מקצועית ואחריות המוצר.

• ענפי רכוש ואחרים

יתר ענפי הרכוש שאינם רכב וחבויות.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. תוצאות עסקי ביטוח כללי לפי ענפי הביטוח העיקריים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2017							
סה"כ	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי					
		סה"כ	ענפי חבויות אחרים (*)	ענפי רכוש (ואחרים*)	רכב רכוש	רכב חובה	
אלפי ש"ח							
549,470	-	549,470	16,348	100,665	265,165	167,292	פרמיות ברוטו
150,589	-	150,589	3,472	37,797	614	108,706	פרמיות ביטוח משנה
398,881	-	398,881	12,876	62,868	264,551	58,586	פרמיות בשייר
2,739	-	2,739	1,996	3,471	3,439	(6,167)	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
396,142	-	396,142	10,880	59,397	261,112	64,753	פרמיות שהורווחו בשייר
27,798	5,332	22,466	1,662	2,481	4,236	14,087	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
22,810	92	22,718	307	6,087	-	16,324	הכנסות מעמלות
446,750	5,424	441,326	12,849	67,965	265,348	95,164	סך כל ההכנסות
427,508	-	427,508	5,435	38,450	208,840	174,783	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
113,865	-	113,865	2,218	24,160	(85)	87,572	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
313,643	-	313,643	3,217	14,290	208,925	87,211	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
105,563	-	105,563	3,179	32,380	48,276	21,728	הוצאות הנהלה וכלליות
22,713	4,324	18,389	539	3,318	7,304	7,228	הוצאות מימון
2,998	2,685	313	2	39	-	272	סך כל ההוצאות
444,917	7,009	437,908	6,937	50,027	264,505	116,439	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
1,833	(1,585)	3,418	5,912	17,938	843	(21,275)	רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
3,542	4,152	(610)	(18)	(112)	(246)	(234)	סך כל הרווח (הפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה
5,375	2,567	2,808	5,894	17,826	597	(21,509)	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2017
		959,366	48,426	68,475	176,265	666,200	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר, 2017
		702,256	38,216	23,949	176,052	464,039	

(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מקיף דירות, נסיעות לחו"ל ובתי עסק, אשר הפעילות בגינם מהווה 60% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד שלישי וחבות מעבידים, אשר הפעילות בגינם מהווה 51% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. תוצאות עסקי ביטוח כללי לפי ענפי הביטוח העיקריים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016							
סה"כ	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי					
		סה"כ	ענפי חבויות אחרים (*)	ענפי רכוש (ואחרים*)	רכב רכוש	רכב חובה	
אלפי ש"ח							
565,638	-	565,638	12,494	81,234	297,427	174,483	פרמיות ברוטו
127,280	-	127,280	3,040	30,606	739	92,895	פרמיות ביטוח משנה
438,358	-	438,358	9,454	50,628	296,688	81,588	פרמיות בשייר
(26,550)	-	(26,550)	1,147	1,720	6,310	(35,727)	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
464,908	-	464,908	8,307	48,908	290,378	117,315	פרמיות שהורווחו בשייר
29,628	12,836	16,792	1,096	1,756	3,579	10,361	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
14,538	103	14,435	277	4,785	-	9,373	הכנסות מעמלות
509,074	12,939	496,135	9,680	55,449	293,957	137,049	סך כל ההכנסות
467,423	-	467,423	8,810	36,694	260,818	161,101	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו
74,028	-	74,028	1,557	19,392	487	52,592	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
393,395	-	393,395	7,253	17,302	260,331	108,509	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
98,852	-	98,852	2,417	25,979	47,124	23,332	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
22,679	3,550	19,129	417	2,710	7,736	8,266	הוצאות הנהלה וכלליות
2,881	2,727	154	7	147	-	-	הוצאות מימון
517,807	6,277	511,530	10,094	46,138	315,191	140,107	סך כל ההוצאות
(8,733)	6,662	(15,395)	(414)	9,311	(21,234)	(3,058)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
3,265	4,558	(1,293)	(29)	(185)	(530)	(549)	רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
(5,468)	11,220	(16,688)	(443)	9,126	(21,764)	(3,607)	סך כל הרווח (הפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה
		965,243	53,574	59,519	170,912	681,238	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2016
		807,120	43,869	22,401	170,356	570,494	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר, 2016

(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מקיף דירות, נסיעות לחו"ל ובתי עסק, אשר הפעילות בגינם מהווה 65% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד שלישי וחבות מעבידים, אשר הפעילות בגינם מהווה 54% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. תוצאות עסקי ביטוח כללי לפי ענפי הביטוח העיקריים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2015

לא מיוחס למגזרי פעילות	סה"כ	ביטוח כללי					סה"כ
		רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש (ואחרים*)	ענפי חבויות אחרים (*)	אלפי ש"ח	
490,404	-	490,404	10,441	66,141	248,073	165,749	פרמיות ברוטו
31,814	-	31,814	2,727	24,558	428	4,101	פרמיות ביטוח משנה
458,590	-	458,590	7,714	41,583	247,645	161,648	פרמיות בשייר
3,745	-	3,745	803	2,154	(1,816)	2,604	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
454,845	-	454,845	6,911	39,429	249,461	159,044	פרמיות שהורווחו בשייר
23,823	7,472	16,351	1,059	1,296	3,135	10,861	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
4,534	117	4,417	329	4,099	(11)	-	הכנסות מעמלות סך כל ההכנסות
483,202	7,589	475,613	8,299	44,824	252,585	169,905	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו
399,000	-	399,000	160	31,978	221,012	145,850	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
19,297	-	19,297	(4,462)	17,428	111	6,220	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
379,703	-	379,703	4,622	14,550	220,901	139,630	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
94,475	-	94,475	2,014	21,824	48,617	22,020	הוצאות הנהלה וכלליות
21,098	3,127	17,971	379	2,399	7,399	7,794	הוצאות מימון
1,883	2,084	(201)	(10)	(191)	-	-	סך כל ההוצאות
497,159	5,211	491,948	7,005	38,582	276,917	169,444	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(13,957)	2,378	(16,335)	1,294	6,242	(24,332)	461	רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
2,250	2,478	(228)	(5)	(30)	(95)	(98)	סך כל הרווח (הפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה
(11,707)	4,856	(16,563)	1,289	6,212	(24,427)	363	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2015
		956,715	58,892	49,975	156,363	691,485	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר, 2015
		883,561	47,872	18,303	155,976	661,410	

(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מקיף דירות, נסיעות לחו"ל ובתי עסק, אשר הפעילות בגינם מהווה 68% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד שלישי וחבות מעבידים, אשר הפעילות בגינם מהווה 57% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)
ג. נכסים והתחייבויות

31 בדצמבר, 2017		
סה"כ	לא מיוחס למגזרי פעילות אלפי ש"ח	ביטוח כללי
5,761	5,761	-
37,273	-	37,273
70,072	70,072	-
634,772	57,314	577,458
123,141	322	122,819
42,395	42,395	-
68,521	68,521	-
868,829	168,552	700,277
40,433	2,941	37,492
257,110	-	257,110
94,643	-	94,643
49,914	46,521	3,393
1,424,035	293,847	1,130,188
959,366	-	959,366
50,651	50,651	-
204,396	33,574	170,822
1,214,413	84,225	1,130,188

נכסים
נכסים בלתי מוחשיים
הוצאות רכישה נדחות
נדל"ן להשקעה
השקעות פיננסיות אחרות:
נכסי חוב סחירים
נכסי חוב שאינם סחירים
מניות
אחרות
סך כל השקעות פיננסיות אחרות
מזומנים ושווי מזומנים
נכסי ביטוח משנה
פרמיות לגבייה
נכסים אחרים
סך כל הנכסים
התחייבויות
התחייבויות בגין חוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה
התחייבויות פיננסיות
התחייבויות אחרות
סך כל ההתחייבויות

31 בדצמבר, 2016		
סה"כ	לא מיוחס למגזרי פעילות אלפי ש"ח	ביטוח כללי
4,442	4,442	-
36,093	-	36,093
64,773	64,773	-
771,058	141,515	629,543
142,084	1,002	141,082
30,519	30,519	-
10,601	10,601	-
954,262	183,637	770,625
30,095	2,232	27,863
158,123	-	158,123
91,302	-	91,302
44,214	41,888	2,326
1,383,304	296,972	1,086,332
965,243	-	965,243
60,273	60,273	-
151,524	30,435	121,089
1,177,040	90,708	1,086,332

נכסים
נכסים בלתי מוחשיים
הוצאות רכישה נדחות
נדל"ן להשקעה
השקעות פיננסיות אחרות:
נכסי חוב סחירים
נכסי חוב שאינם סחירים
מניות
אחרות
סך כל השקעות פיננסיות אחרות
מזומנים ושווי מזומנים
נכסי ביטוח משנה
פרמיות לגבייה
נכסים אחרים
סך כל הנכסים
התחייבויות
התחייבויות בגין חוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה
התחייבויות פיננסיות
התחייבויות אחרות
סך כל ההתחייבויות

באור 4 - נכסים בלתי מוחשיים - תוכנות מחשב

תנועה

אלפי ש"ח	עלות
19,463	יתרה ליום 1 בינואר, 2016
2,035	תוספות
(623)	גריעות
20,875	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016
3,890	תוספות
(283)	גריעות
24,482	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2017
<u>הפחתה שנצברה</u>	
14,502	יתרה ליום 1 בינואר, 2016
2,554	הפחתה שהוכרה במהלך השנה
(623)	גריעות
16,433	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016
2,571	הפחתה שהוכרה במהלך השנה
(283)	גריעות
18,721	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2017
<u>ערך בדוחות הכספיים, נטו</u>	
5,761	ליום 31 בדצמבר, 2017
4,442	ליום 31 בדצמבר, 2016

באור 5 - הוצאות רכישה נדחות

31 בדצמבר		ביטוח כללי
2016	2017	
אלפי ש"ח		
36,093	37,273	

הוצאות הרכישה הנדחות בביטוח כללי מחושבות בהתאם לאמור בבאור 2(ה) לעיל.

באור 6: -

רכוש קבוע

א. הרכב ותנועה

שנת 2017

קרקע ובנייני משרדים	מחשבים	כלי רכב	ציוד וריהוט משרדי	שיפורים במושכר	סה"כ
אלפי ש"ח					
43,661	2,593	3,374	2,546	272	52,446
-	447	272	53	-	772
4,868	-	-	-	-	4,868
(27)	(378)	(496)	(209)	(44)	(1,154)
48,502	2,662	3,150	2,390	228	56,932
14,018	1,828	1,531	1,454	259	19,090
2,485	448	424	211	2	3,570
(27)	(378)	(331)	(209)	(44)	(989)
16,476	1,898	1,624	1,456	217	21,671
32,026	764	1,526	934	11	35,261

עלות

יתרה ליום 1 בינואר, 2017
תוספות במשך השנה
הערכה מחדש שהוכרה ברווח כולל
אחר
גריעות במשך השנה

פחת שנצבר

יתרה ליום 1 בינואר, 2017
תוספות במשך השנה
גריעות במשך השנה
יתרה ליום 31 בדצמבר, 2017
יתרת עלות מופחתת ליום
31 בדצמבר, 2017

שנת 2016

קרקע ובנייני משרדים	מחשבים	כלי רכב	ציוד וריהוט משרדי	שיפורים במושכר	סה"כ
אלפי ש"ח					
38,986	2,377	3,550	2,367	265	47,545
-	432	668	252	7	1,359
4,675	-	-	-	-	4,675
-	(216)	(844)	(73)	-	(1,133)
43,661	2,593	3,374	2,546	272	52,446
11,936	1,604	1,825	1,317	256	16,938
2,082	440	441	210	3	3,176
-	(216)	(735)	(73)	-	(1,024)
14,018	1,828	1,531	1,454	259	19,090
29,643	765	1,843	1,092	13	33,356

עלות

יתרה ליום 1 בינואר, 2016
תוספות במשך השנה
הערכה מחדש שהוכרה ברווח כולל
אחר
גריעות במשך השנה

פחת שנצבר

יתרה ליום 1 בינואר, 2016
תוספות במשך השנה
גריעות במשך השנה
יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016
יתרת עלות מופחתת ליום
31 בדצמבר, 2016

ב. בנייני משרדים

בנייני המשרדים הינם בבעלות הקבוצה. חלק מזכויות הבעלות וזכויות החכירה בארץ טרם נרשמו על שם חברות הקבוצה בלשכת רישום המקרקעין. לעניין הערכה מחדש בשנת 2017, ראה באור 2(ז) לעיל וסעיף ג' להלן.

באור 6: - רכוש קבוע (המשך)

ג. הערכה מחדש של קרקע ומבנים

החברה התקשרה עם מעריכת שווי מוסמכת בלתי תלויה, על מנת לקבוע את השווי ההוגן של המבנים אשר בבעלותה. השווי ההוגן נקבע בחודש דצמבר 2017 בהתייחס לראיות מבוססות שוק ונחשב לרמה 3 במדרג השווי ההוגן.

כתוצאה מהשימוש במודל ההערכה מחדש, נוצרה קרן הערכה מחדש שיתרתה ליום 31 בדצמבר, 2017 הינה 20,632 אלפי ש"ח, נטו ממס (31 בדצמבר, 2016 - 16,920 אלפי ש"ח ו-31 בדצמבר, 2015 - 12,716 אלפי ש"ח). השינוי בקרן ההערכה מחדש במהלך השנה, לפני מס, הסתכם ל- 4,868 אלפי ש"ח.

אם הקרקע והמבנים היו נמדדים תוך שימוש במודל העלות, ערכיהם בדוחות הכספיים היו כדלקמן:

31 בדצמבר		
2016	2017	
אלפי ש"ח		
12,515	12,488	עלות
7,362	7,792	פחת שנצבר
5,153	4,696	עלות מופחתת

השווי ההוגן של הקרקע והמבנים נקבע בשיטת ההשוואה לנכסים דומים בשוק. ההערכה שבוצעה על ידי מעריכת השווי מבוססת על מחירי שוק פעיל, המותאמים בגין שוני במהות, במיקום או בתנאים של הנכס הספציפי.

באור 7: - נדל"ן להשקעה

א. תנועה

2016	2017	
אלפי ש"ח		
52,967	64,773	יתרה ליום 1 בינואר
8,506	5,403	רכישות ותוספות לנכסים קיימים
(200)	-	מימושים
(79)	(1,403)	הפרשי שער
3,579	1,299	התאמת שווי הוגן
64,773	70,072	יתרה ליום 31 בדצמבר

ג. נדל"ן להשקעה בישראל נמדד על בסיס השווי ההוגן, כפי שנקבע בהערכת שווי שבוצעה על ידי מעריכת שווי חיצונית בלתי תלויה שהיא בעלת כישורים מקצועיים מוכרים ונסיון רב בנוגע למיקום וסוג הנדל"ן שהוערך. השווי ההוגן נקבע בהתבסס על עסקאות שנערכו לאחרונה בשוק הנדל"ן ביחס לנדל"ן דומה ובמיקום דומה לזה של הנדל"ן שבבעלות הקבוצה, בשילוב עם גישת העלות וכן בהתבסס על אומדן תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים מהנכס. באמידת תזרימי המזומנים הובא בחשבון הסיכון המובנה שלהם והם מהווים בשיעור תשואה המשקף את הסיכונים הגלומים בתזרימי המזומנים, אשר נקבע בהתחשב בתשואה המקובלת בשוק המקרקעין, תוך התאמה למאפיינים הספציפיים של הנכס ורמת הסיכון של ההכנסות הצפויות ממנו.

ג. בתקופת הדוח החברה המשיכה להשקיע בנכסי נדל"ן בחו"ל באמצעות חברות בנות שלה שהוקמו לצורך כך כמפורט בבאור 1 לעיל.

באור 7: - נדל"ן להשקעה (המשך)

ד. הנחות משמעותיות (על בסיס ממוצעים משוקללים) ששימשו בהערכות השווי מוצגות להלן:

31 בדצמבר,
2017

נדל"ן להשקעה

80	דמי שכירות ממוצעים למ"ר לחודש (בש"ח)
7.6	תשואה על הנכס (ב-%)

עליה משמעותית בשווי השכירות המוערך או בשיעור עליית דמי השכירות, תביא לעליה משמעותית בשווי ההוגן של הנכסים. עליה משמעותית בשיעור התפוסה או ירידה משמעותית בשיעור ההיוון יביאו לעלייה בשווי ההוגן של הנכסים.

ה. פרטים בדבר זכויות במקרקעין המשמשות את הקבוצה כנדל"ן להשקעה:

31 בדצמבר

2016 2017

אלפי ש"ח

64,773

70,072

בבעלות

חלק מהקרקעות בבעלות טרם נרשם על שם חברות הקבוצה בלשכת רישום המקרקעין, לרוב בשל הסדרי רישום או בעיות טכניות.

באור 8: - חייבים ויתרות חובה

ההרכב

31 בדצמבר

2016 2017

אלפי ש"ח

591

1,526

730

1,196

74

169

2,271

2,470

1,904

1,821

2,839

3,069

8,409

10,251

חברות ביטוח ותוכני ביטוח:

חשבונות אחרים

מוסדות

הכנסות לקבל

הוצאות מראש

דמי חכירה מראש

אחרים

סה"כ חייבים ויתרות חובה

באור 9: - פרמיות לגבייה

א. ההרכב

31 בדצמבר	
2016	2017
אלפי ש"ח	
92,963	96,510
1,661	1,867
91,302	94,643
82,224	85,926

פרמיות לגבייה (ב) *

בניכוי - הפרשה לחובות מסופקים (ג)

סה"כ פרמיות לגבייה

(* כולל המחאות לגבייה והוראות קבע

ב. גיול

31 בדצמבר	
2016	2017
אלפי ש"ח	
84,303	87,522
4,857	4,834
919	1,071
1,223	1,216
6,999	7,121
91,302	94,643

ללא פיגור

בפיגור:

מתחת ל- 90 ימים

בין 90 ל- 180 ימים

מעל 180 יום

סה"כ

סה"כ פרמיות לגבייה

ג. להלן התנועה בהפרשה לחובות מסופקים בגין הפרמיות לגבייה

אלפי ש"ח
1,706
(45)
1,661
206
1,867

יתרה ליום 1 בינואר, 2016

קיטון בהפרשה

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016

גידול בהפרשה

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2017

באור 10: - פירוט השקעות פיננסיות

א. ההרכב:

31 בדצמבר, 2017				
סה"כ	הלוואות וחייבים	מוחזקים לפדיון	מוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד	
אלפי ש"ח				
634,772	-	69,411	565,361	נכסי חוב סחירים (ב)
123,141	123,141	-	-	נכסי חוב שאינם סחירים (ג)
42,395	-	-	42,395	מניות (ה)
68,521	-	-	68,521	אחרות (ו)
868,829	123,141	69,411	676,277	סה"כ

31 בדצמבר, 2016				
סה"כ	הלוואות וחייבים	מוחזקים לפדיון	מוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד	
אלפי ש"ח				
771,058	-	84,402	686,656	נכסי חוב סחירים (ב)
142,084	142,084	-	-	נכסי חוב שאינם סחירים (ג)
30,519	-	-	30,519	מניות (ה)
10,601	-	-	10,601	אחרות (ו)
954,262	142,084	84,402	727,776	סה"כ

ב. נכסי חוב סחירים

ההרכב:

31 בדצמבר		
2016	2017	
אלפי ש"ח		
438,212	373,888	אגרות חוב ממשלתיות
		מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד:
		שיועדו בעת ההכרה לראשונה
		נכסי חוב אחרים
		שאינם ניתנים להמרה
		מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד:
		שיועדו בעת ההכרה לראשונה
248,444	191,473	מוחזקים לפדיון (*)
84,402	69,411	סך הכל נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה
332,846	260,884	סך הכל נכסי חוב סחירים
771,058	634,772	
		(*) סך הכל השווי ההוגן של נכסי החוב הסחירים המוחזקים לפדיון:
		נכסי חוב אחרים:
88,572	75,502	שאינם ניתנים להמרה

באור 10: - פירוט השקעות פיננסיות (המשך)

ג. נכסי חוב שאינם סחירים

ההרכב:

שווי הוגן		ערך בדוחות הכספיים	
2016	2017	2016	2017
אלפי ש"ח			
96,070	83,613	92,002	77,789
50,082	45,352	50,082	45,352
146,152	128,965	142,084	123,141

מוצגים כהלוואות וחייבים:

אגרות חוב

הלוואות

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ד. פרטים בדבר ריבית והצמדה בגין נכסי חוב

31 בדצמבר	
2016	2017
ריבית אפקטיבית	
אחוזים	

נכסי חוב סחירים

בסיס הצמדה:

צמוד למדד

שקלי

צמוד מט"ח

3.39 3.15

3.92 3.97

2.86 3.42

31 בדצמבר	
2016	2017
ריבית אפקטיבית	
אחוזים	

נכסי חוב שאינם סחירים

בסיס הצמדה:

צמוד למדד

שקלי

צמוד מט"ח

4.97 4.82

3.52 4.18

4.53 4.53

ה. מניות

31 בדצמבר	
2016	2017
אלפי ש"ח	

סחירות -

מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד (שיועדו בעת ההכרה לראשונה)

30,519 42,395

באור 10: - פירוט השקעות פיננסיות (המשך)

1. השקעות פיננסיות אחרות

31 בדצמבר	
2016	2017
אלפי ש"ח	
8,184	45,474
2,417	23,047
10,601	68,521

סחירות
מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד (יועדו בעת ההכרה לראשונה)

שאינן סחירות
מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד (יועדו בעת ההכרה לראשונה)

סך הכל השקעות פיננסיות אחרות

השקעות פיננסיות אחרות כוללות בעיקר השקעות בתעודות סל, קרנות נאמנות, קרנות גידור וקרנות השקעה.

2. השיטות וההנחות ששימשו לקביעת השווי ההוגן

השווי ההוגן של השקעות הנסחרות באופן פעיל בשווקים פיננסיים מוסדרים נקבע על ידי מחירי השוק בתאריך הדיווח. בגין השקעות שלהן אין שוק פעיל, השווי נקבע כדלהלן:

נכסי חוב שאינם סחירים

השווי ההוגן של נכסי חוב פיננסיים שאינם סחירים אשר מידע לגבי השווי ההוגן ניתן לצרכי באור בלבד, נקבעים באמצעות הוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שערי ההיוון מתבססים בעיקרם על התשואות של אגרות חוב ממשלתיות והמרווחים של אגרות חוב קונצרניות כפי שנמדדו בבורסה לניירות ערך בתל אביב. ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברה שזכתה במכרז שפורסם על ידי משרד האוצר, להקמה ולתפעול של מאגר ציטוטי מחירים ושיעורי ריבית לגופים מוסדיים.

להלן שיעורי הריבית עבור נכסי חוב שאינם סחירים, אשר חושבו בהתאם למח"מ ממוצע של טווח הדירוג (*):

31 בדצמבר	
2016	2017
אחוזים	
2.21	1.70
3.47	1.95

AA- ומעלה

A

(*) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג "מעלות" ו"מדרוג". נתוני חברת מדרוג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמה: דירוג A כולל A- ועד A+.

ח. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

היתרה בדוחות הכספיים של מזומנים, פרמיות לגבייה, חייבים ויתרות חובה ונכסי מסים שוטפים תואמת או קרובה לשווי ההוגן שלהם.

באור 10: - פירוט השקעות פיננסיות (המשך)

ח. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות (המשך)

31 בדצמבר 2017			
סה"כ	רמה 1	רמה 2	רמה 3
אלפי ש"ח			
565,361	-	-	565,361
42,395	-	-	42,395
68,521	23,047	-	45,474
676,277	23,047	-	653,230
128,965	-	128,965	-

נכסי חוב סחירים
מניות
השקעות פיננסיות אחרות
סה"כ
נכסי חוב שאינם סחירים אשר ניתן
גילוי של שוויים ההוגן (10' ג' לעיל)

31 בדצמבר 2016			
סה"כ	רמה 1	רמה 2	רמה 3
אלפי ש"ח			
686,656	-	-	686,656
30,519	-	-	30,519
10,601	2,417	-	8,184
727,776	2,417	-	725,359
146,152	-	146,152	-

נכסי חוב סחירים
מניות
השקעות פיננסיות אחרות
סה"כ
נכסי חוב שאינם סחירים אשר ניתן
גילוי של שוויים ההוגן (10' ג' לעיל)

התנועה בנכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן והמסווגים לרמה 3

השקעות פיננסיות אחרות בשווי הוגן דרך רווח והפסד:

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח	
2016	2017
אלפי ש"ח	
-	2,417
119	956
2,298	19,674
2,417	23,047
119	956

יתרה ליום 1 בינואר
סך הרווחים שהוכרו ברווח והפסד (*)
רכישות

יתרה ליום 31 בדצמבר

(*) מתוכם:
סך הרווחים לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין
נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר

באור 11: - מזומנים ושווי מזומנים

31 בדצמבר	
2016	2017
אלפי ש"ח	
30,095	40,433

מזומנים ופקדונות למשיכה מיידית

המזומנים ושווי מזומנים בתאגידים הבנקאיים נושאים, ליום הדיווח, ריבית שוטפת המבוססת על שיעורי ריבית בגין הפקדות בנקאיות יומיות בשיעור של 0.01%.

באשר לתנאי הצמדה וריבית של המזומנים ופקדונות למשיכה מיידית, ראה באור 25 להלן.

באור 12: - הון ודרישות הון

א. הרכב הון המניות

31 בדצמבר, 2017 ו-2016	
מונפק ונפרע	רשום
מספר המניות	
41,764,000	50,000,000

מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ג. כ"א

ב. התנועה בהון המניות

לא חל שינוי בהון המניות בתקופות הדיווח.

ג. זכויות הנלוות למניות

למחזיקי המניות זכויות הצבעה באסיפה הכללית, זכות לדיבידנד, זכויות בפירוק החברה וזכות למינוי הדירקטורים בחברה.

ד. קרנות הון

קרנות הון כוללות:

קרן הערכה מחדש -

קרן הערכה מחדש משמשת לרישום התאמות בשווי ההוגן (בניכוי השפעת המס) של רכוש קבוע וירידות ערך עד למידה שהן מתייחסות לעליית ערך שנרשמה בגין אותו נכס בקרנות הון.

קרן תרגום -

קרן מתרגום של פעילויות חוץ המורכבת בעיקר מהשפעות של הדולר.

באור 12: - הון ודרישות הון (המשך)

ה. מדיניות ודרישות הון

1. מדיניות ההנהלה היא להחזיק בסיס הון איתן במטרה לשמר את יכולת החברה להמשיך את פעילותה כדי שתוכל להניב תשואה לבעלי מניותיה וכן על מנת לתמוך בפעילות עסקית עתידית. החברה כפופה לדרישות הון הנקבעות על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן - הממונה).

2. משטרי ההון החלים על החברה - כללי

בחודש יוני 2017 פורסמו הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברות ביטוח מבוסס Solvency II (להלן - חוזר סולבנסי), לפיהן חברת ביטוח תקיים משטר כושר פירעון כלכלי בהתאם להוראות כאמור.

בחודש יולי 2017 פורסמה טיוטת חוזר הכוללת הוראות בדבר הון עצמי לכושר פירעון של מבטח (להלן - חוזר דרישות הון משטר קודם). חוזר דרישות הון משטר קודם נועד לבוא במקום ההוראות בדבר ההון העצמי הקיים והנדרש הכלולות בתקנות ההון הקיימות והוראותיו תחולנה על חברת ביטוח שאינה כפופה לחוזר סולבנסי וכן על חברת ביטוח הכפופה לחוזר סולבנסי עד קבלת אישור הממונה.

ביום 4 במרס, 2018, לאחר תאריך הדיווח, פורסם חוזר "הוראות בדבר הון עצמי לכושר פירעון של מבטח" (להלן - חוזר כושר פירעון). חוזר כושר פירעון מחליף את ההוראות בדבר ההון העצמי הנדרש הכלולות בתקנות ההון הקיימות.

חוזר כושר פירעון אינו מבצע שינויים בתקנות ההון, למעט הוספת הסדרים המחויבים ליישום משטר כושר פירעון כלכלי. חוזר כושר פירעון יחול על חברת ביטוח שאינה כפופה למשטר כושר פירעון כלכלי וכן על חברת ביטוח הכפופה למשטר כושר פירעון כלכלי עד קבלת אישור הממונה לביצוע ביקורת רואה חשבון על יישום משטר כושר פירעון כלכלי.

3. משטר ההון לפי תקנות ההון

להלן נתונים בדבר ההון הנדרש והקיים של החברה בהתאם לתקנות ההון על תיקוניהן והנחיות הממונה:

31 בדצמבר		
2016	2017	
אלפי ש"ח		
170,059	163,431	הסכום הנדרש על פי תקנות והנחיות הממונה (א)
		הסכום הקיים המחושב על פי תקנות ההון:
206,264	209,622	הון ראשוני בסיסי
30,000	30,000	הון משני מורכב (ב)
23,311	20,000	הון שלישוני מורכב (ב)
53,311	50,000	סך הכל הון משני ושלישוני מורכב
259,575	259,622	סך ההון הקיים המחושב על פי תקנות ההון
89,516	96,191	עודף ליום הדוח

באור 12: - הון ודרישות הון (המשך)

ה. מדיניות ודרישות הון (המשך)

31 בדצמבר	
2016	2017
אלפי ש"ח	
114,038	101,777
1,892	2,770
8,024	8,582
19,295	19,176
26,810	31,126
170,059	163,431

(א) הסכום הנדרש כולל דרישות הון בגין:

פעילות בביטוח כללי

נכסים בלתי מוכרים כהגדרתם בתקנות ההון

סיכוני קטסטרופה בביטוח כללי

סיכונים תפעוליים

נכסי השקעה ונכסים אחרים

סך כל הסכום הנדרש על פי תקנות ההון

(ב) לעניין כתבי התחייבות נדחים המשמשים כהון משני/שלישוני מורכב, ראה באור 16 להלן.

(*) מלבד הדרישות הכלליות בחוק החברות, חלוקת דיבידנד מעודפי הון בחברת ביטוח כפופה גם לדרישות נזילות ועמידה בכללי תקנות ההשקעה.

4. משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II

כאמור לעיל, בחודש יוני 2017 פורסם חוזר סולבנסי שנועד לכונן משטר כושר פירעון חדש לחברות ביטוח בישראל. זאת, בהתבסס על הוראות דירקטיבה המכונה "Solvency II" (להלן - הדירקטיבה), שאומצה על ידי האיחוד האירופי ומיושמת החל מינואר 2016 בכל המדינות החברות בו.

הדירקטיבה כוללת בחינה מקיפה של סיכונים להם חשופות חברות ביטוח וסטנדרטים לניהולם ומדידתם, ומבוססת על שלושה נדבכים: נדבך ראשון כמותי שעניינו יחס כושר פירעון מבוסס סיכון, נדבך שני איכותי, הנוגע לתהליכי בקרה פנימיים, לניהול סיכונים, לממשל תאגידי ולתהליך הערכה עצמי של סיכונים וכושר פירעון (ORSA) ונדבך שלישי הנוגע לקידום משמעת שוק, גילוי ודיווח.

חוזר סולבנסי מבוסס על הנדבך הכמותי לפי הדירקטיבה והוראותיה הנלוות, תוך התאמה לשוק בישראל והוא מיושם בישראל החל מיום 30 ביוני, 2017 על נתוני 31 בדצמבר, 2016.

בהתאם לדירקטיבה קיימות שתי רמות של דרישות הון:

- ההון הנדרש לשמירה על כושר הפרעון של חברת ביטוח (להלן - SCR). ה-SCR רגיש לסיכונים ומבוסס על חישוב צופה פני עתיד על בסיס ההנחיות ליישום משטר כושר הפרעון החדש. דרישה זו נועדה להבטיח התערבות מדיקת ועתית של רשויות הפיקוח.

- רמה מינימלית של הון (להלן - MCR או סף הון).

בהתאם לחוזר סולבנסי, סף ההון יהיה שווה לגבוה שבין סכום ההון הראשוני המינימלי הנדרש לפי תקנות ההון לבין סכום הנגזר מגובה עתודות ביטוח ופרמיות (כהגדרתן בחוזר סולבנסי) המצוי בטווח שבין 25% לבין 45% מה-SCR.

חוזר סולבנסי כולל, בין היתר, הוראות מעבר כדלהלן:

באור 12: - הון ודרישות הון (המשך)

ה. ניהול ודרישות הון (המשך)

4. משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II (המשך)

(א) עמידה בדרישות ההון (SCR)

ההון הנדרש לכושר פירעון של חברת ביטוח בתקופה שתחילתה ביום 30 ביוני, 2017 וסיומה ביום 31 בדצמבר 2024 (להלן - תקופת הפריסה) יעלה בהדרגה, ב- 5% כל שנה, החל מ-60% מה-SCR ועד למלוא ה-SCR.

(ב) דרישת הון מוקטנת על סוגים מסוימים של השקעות המוחזקות על ידי המבטח בכל מועד דיווח, כאשר דרישה זו תלך ותגדל באופן הדרגתי במשך 7 שנים עד שדרישת ההון בגין השקעות אלו תגיע לשיעורה המלא.

על פי חישוב שביצעה החברה ליום 31 בדצמבר, 2016, לחברה עודף הון בהתחשב בהוראות המעבר בתקופת הפריסה וללא הוראות המעבר.

החישוב שערכה החברה כאמור, אינו מבוקר ואינו סקור. לפי הנחיות הממונה, הוגשו לממונה דוחות מיוחדים של רואה החשבון המבקר (שאינם מהווים ביקורת או סקירה) שמטרתם בדיקת תהליך ותוצאות החישוב שביצעה החברה כאמור.

לפירוט נוסף, בלתי מבוקר ובלתי סקור, ראה סעיף 7 בדוח הדירקטוריון.

למודל, במתכונתו הנוכחית, רגישות גבוהה מאוד לשינויים במשתני שוק ואחרים ולפיכך מצב ההון המשתקף ממנו עשוי להיות תנודתי מאוד.

כמו כן, קיימים גורמים המשפיעים מהותית על תוצאות הדיווח, שהטיפול בהם טרם נקבע סופית ונמצא בדיון בין הממונה לבין חברות הביטוח בישראל, כגון: אופן חישוב ריבית ההיוון, פעולות הנהלה בעת תרחיש קיצון וגורמים נוספים.

חישובי ההון הכלכלי הקיים וההון הנדרש (להלן - חישוב ההון) מבוססים על תחזיות והנחות הנשענות, בעיקרן על ניסיון העבר, כפי שעולה ממחקרים אקטואריים הנערכים מעת לעת. נוכח הרפורמות בשוק ההון, הביטוח והחיסכון והשינויים בסביבה הכלכלית, נתוני העבר אינם משקפים בהכרח את התוצאות העתידיות.

בהתאם לכל האמור לעיל, התוצאות יכולות להיות שונות באופן מהותי.

הוראות נוספות בקשר לדוח יחס כושר פירעון כלכלי

בחוזר שפורסם בחודש דצמבר 2017, (להלן - חוזר הגילוי) נכללו הוראות בקשר למבנה דוח יחס כושר פירעון כלכלי, אישורו על ידי האורגנים המתאימים בחברה, ביקורתו על ידי רואה החשבון המבקר של החברה ודרישות הגילוי לגביו.

בהתאם לחוזר הגילוי דוח יחס כושר פירעון כלכלי יפורסם לראשונה לציבור באתר האינטרנט של החברה, במועד פרסום הדוח התקופתי לרבעון השני של 2018.

5. דיבידנד

בהתאם למכתב שפרסמה הממונה, בחודש אוקטובר 2017, (להלן - המכתב) חברת ביטוח לא רשאית לחלק דיבידנד אלא אם לאחר ביצוע החלוקה יש לחברה יחס הון עצמי מוכר להון עצמי נדרש (יחס כושר פירעון) בשיעור של 115% לפחות לפי תקנות ההון הקיימות ויחס כושר פירעון לפי חוזר סולבנסי בשיעור של לפחות 100% לאחר ביצוע החלוקה, כשהוא מחושב ללא הוראות המעבר ובכפוף ליעד יחס כושר פירעון שקבע דירקטוריון החברה.

בהתאם למכתב, לאחר מועד קבלת אישור הממונה בדבר ביצוע ביקורת רואה חשבון מבקר על יישום הוראות חוזר סולבנסי חברת ביטוח תהיה רשאית לחלק דיבידנד אם עמדה ביחס כושר פירעון לפי חוזר סולבנסי כאמור לעיל.

כמו כן, על חברת הביטוח למסור לממונה בתוך עשרים ימי עסקים ממועד החלוקה תחזית רווח שנתי של החברה לשנתיים העוקבות למועד חלוקת הדיבידנד; תכנית שירות חוב מעודכנת של החברה שאושרה על ידי דירקטוריון החברה, וכן תכנית שירות חוב מעודכנת של חברת האחזקות המחזיקה בחברה שאושרה על ידי דירקטוריון חברת האחזקות; תכנית ניהול הון שאושרה על ידי דירקטוריון החברה; פרוטוקול הדיון בדירקטוריון החברה בו אושרה חלוקת הדיבידנד, בצירוף חומר הרקע לדיון.

באור 12: - הון ודרישות הון (המשך)

ה. ניהול ודרישות הון (המשך)

5. דיבידנד (המשך)

לאחר תקופה הדוח, ביום 15 בינואר, 2018 אישר דירקטוריון החברה עדכון של מדיניות חלוקת הדיבידנד, הכפופה לעמידת החברה בהוראות כל דין ובתנאים הבאים במצטבר:

- (א) עודף ההון של החברה לאחר החלוקה יהיה בהתאם לדרישות ההון של הממונה ותקנות ההון,
- (ב) לאחר ביצוע החלוקה יש לחברה יחס כושר פרעון בשיעור של לפחות 115% לפי תקנות ההון הקיימות,
- (ג) לאחר ביצוע החלוקה על החברה לעמוד ביחס כושר פירעון בשיעור של 100% לפחות לפי הוראות ליישום למשטר כושר פרעון כלכלי של חברות ביטוח מבוסס Solvency II.

באור 13: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח

א. הרכב ההתחייבויות

31 בדצמבר					
2016	2017	2016	2017	2016	2017
שייר		ביטוח משנה אלפי ש"ח		ברוטו	
807,120	702,256	158,123	257,110	965,243	959,366

ביטוח כללי (ב)

ב. ביטוח כללי

1. ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי לפי סוגים

31 בדצמבר					
2016	2017	2016	2017	2016	2017
שייר		ביטוח משנה אלפי ש"ח		ברוטו	
36,768	32,596	34,647	43,559	71,415	76,155
577,595	469,659	85,802	168,812	663,397	638,471
614,363	502,255	120,449	212,371	734,812	714,626
112,513	119,424	13,577	17,280	126,090	136,704
4,533	-	-	-	4,533	-
75,711	80,577	24,097	27,459	99,808	108,036
192,757	200,001	37,674	44,739	230,431	244,740
807,120	702,256	158,123	257,110	965,243	959,366
4,927	3,081	5,864	7,456	10,791	10,537
22,806	23,530	2,496	3,206	25,302	26,736
27,733	26,611	8,360	10,662	36,093	37,273
609,436	499,174	114,585	204,915	724,021	704,089
169,951	176,471	35,178	41,533	205,129	218,004
779,387	675,645	149,763	246,448	929,150	922,093

ענפי רכב חובה וחבויות
הפרשה לפרמיה שטרם
הורווחה
תביעות תלויות
סך ענפי רכב חובה
וחבויות (ראה 3 להלן)

ענפי רכוש ואחרים
הפרשה לפרמיה שטרם
הורווחה
הפרשה לפרמיה בחסר
תביעות תלויות
סך ענפי רכוש ואחרים
(ראה 4 להלן)
סה"כ התחייבויות בגין
חוזי ביטוח הכלולים
במגזר ביטוח כללי

הוצאות רכישה נדחות:
ענפי רכב חובה וחבויות
ענפי רכוש ואחרים
סך הכל הוצאות רכישה
נדחות
התחייבויות בגין חוזי
ביטוח כללי בניכוי
הוצאות רכישה נדחות:
ענפי רכב חובה וחבויות

ענפי רכוש ואחרים
סה"כ התחייבויות בחוזי
ביטוח כללי בניכוי
הוצאות רכישה נדחות

באור 13: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח (המשך)

ב. ביטוח כללי (המשך)

2. ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי לפי שיטות חישובן

31 בדצמבר						הערכות אקטואריות
2016	2017	2016	2017	2016	2017	
שייר		ביטוח משנה		ברוטו		
		אלפי ש"ח				
605,517	512,076	82,082	166,579	687,599	678,655	ד"ר סטיוארט קוטס
5,414	4,351	307	35	5,721	4,386	מר דב רפאל
610,931	516,427	82,389	166,614	693,320	683,041	סה"כ הערכות אקטואריות
						<u>הערכת מחלקת תביעות</u>
						<u>בגין התביעות התלויות</u>
						<u>הידועות</u>
						הערכת מחלקת תביעות
						בגין התביעות התלויות
						הידועות
20,707	17,683	27,510	29,657	48,217	47,340	תוספת לתביעות התלויות
19,691	13,459	-	-	19,691	13,459	בגין תביעות שאירעו אך
149,281	152,020	48,224	60,839	197,505	212,859	טרם דווחו (IBNR)
4,533	-	-	-	4,533	-	הפרשה לפרמיה שטרם
1,977	2,667	-	-	1,977	2,667	הורווחה
						הפרשה לפרמיה בחסר
						הערכות אחרות
						סך כל התחייבויות
						הביטוח בגין חוזי ביטוח
						הכלולים במגזר ביטוח
						כללי
807,120	702,256	158,123	257,110	965,243	959,366	

באור 13: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח (המשך)

ב. ביטוח כללי (המשך)

3. תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזרי ביטוח כללי, בניכוי הוצאות רכישה נדחות

ענפי רכב חובה וחבויות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2016	2017	2016	2017	2016	2017
שייר		ביטוח משנה		ברוטו	
		אלפי ש"ח			
698,790	609,436	40,965	114,585	739,755	724,021
72,290	56,966	80,262	100,539	152,552	157,505
5,844	11,612	(122)	257	5,722	11,869
8,607	19,525	2,311	(3,686)	10,918	15,839
86,741	88,103	82,451	97,110	169,192	185,213
2,490	2,065	806	649	3,296	2,714
173,605	196,300	8,025	6,131	181,630	202,431
176,095	198,365	8,831	6,780	184,926	205,145
609,436	499,174	114,585	204,915	724,021	704,089

יתרה לתחילת השנה
עלות התביעות המצטברת בגין
שנת חיתום שוטפת
שינוי ביתרות לתחילת שנה
כתוצאה מהצמדה למדד ורווח
השקעתי לפי הנחת ההיוון
הגלומה בהתחייבויות
שינוי באומדן עלות התביעות
המצטברת בגין שנות חיתום
קודמות
סך השינוי בעלות התביעות
המצטברת
תשלומים לשוב תביעות במהלך
השנה:
בגין שנת חיתום שוטפת
בגין שנות חיתום קודמות
סך תשלומים לשנה
יתרה לסוף השנה

1. יתרות הפתיחה והסגירה כוללות: תביעות תלויות, הפרשה לפרמיה בחסר, פרמיה שטרם הורווחה ובניכוי הוצאות רכישה נדחות.

2. עלות התביעות המצטברת (Ultimate) הינה: יתרת תביעות תלויות, הפרשה לפרמיה בחסר, פרמיה שטרם הורווחה ובניכוי הוצאות רכישה נדחות בתוספת סך תשלומי התביעות כולל הוצאות ישירות ועקיפות לשוב תביעות.

3. התשלומים כוללים הוצאות עקיפות לשוב תביעות (הנהלה וכלליות הנרשמות בתביעות) בייחוס לשנות החיתום.

באור 13: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח (המשך)

ב. ביטוח כללי (המשך)

4. תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזרי ביטוח כללי, בניכוי הוצאות רכישה נדחות

ענפי רכוש ואחרים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2016	2017	2016	2017	2016	2017
שייר		ביטוח משנה אלפי ש"ח		ברוטו	
152,301	169,951	30,269	35,178	182,570	205,129
272,437	220,240	16,545	19,279	288,982	239,519
8,397	7,554	3,335	4,751	11,732	12,305
280,834	227,794	19,880	24,030	300,714	251,824
196,828	146,848	8,613	9,808	205,441	156,656
70,350	76,080	8,976	10,860	79,326	86,940
267,178	222,928	17,589	20,668	284,767	243,596
7,202	6,187	2,618	2,993	9,820	9,180
(3,208)	(4,533)	-	-	(3,208)	(4,533)
169,951	176,471	35,178	41,533	205,129	218,004

יתרה לתחילת השנה
עלות התביעות המצטברת בגין
אירועים בשנת הדוח
שינוי בעלות התביעות המצטברות
בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח
סך השינוי בעלות התביעות
המצטברות
תשלומים לשוב תביעות במהלך
השנה:
בגין אירועים של שנת הדוח
בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח
סך תשלומים
שינוי בהפרשה לפרמיה שטרם
הורווחה, נטו מהוצאות רכישה
נדחות
שינוי בהפרשה לפרמיה בחסר
יתרה לסוף השנה

1. יתרות הפתיחה והסגירה כוללות: תביעות תלויות בתוספת הפרשה לפרמיה בחסר, פרמיה שטרם הורווחה ובניכוי הוצאות רכישה נדחות.
2. עלות התביעות המצטברת בגין אירועים בשנת הדוח כוללת את יתרת התביעות התלויות לסוף שנת הדוח בתוספת סך תשלומי התביעות בתקופת הדוח לרבות הוצאות ישירות ועקיפות לשוב תביעות.
3. התשלומים לשוב תביעות כוללים הוצאות ישירות ועקיפות לשוב (הנהלה וכלליות הנרשמות בתביעות) בייחוס לשנות הנזק.

באור 13: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח (המשך)

ב. ביטוח כללי (המשך)

5. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, ברוטו בענפי ביטוח רכב חובה וחבויות

31 בדצמבר 2017										
שנת חיתום										
סה"כ	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2017 (*)										
	2,714	3,306	3,485	3,526	3,865	5,029	4,813	2,164	3,128	4,255
		9,176	14,292	13,206	14,511	20,141	18,715	17,295	26,044	22,527
			35,856	31,985	30,700	40,762	41,682	38,492	54,014	57,194
				56,197	54,295	64,700	64,547	63,671	98,384	95,828
					81,551	94,066	88,727	84,435	131,802	128,067
						126,724	113,066	104,452	149,221	159,438
							142,877	129,545	170,389	183,826
								149,779	182,604	206,284
									198,489	231,636
										240,457
	157,505	153,010	154,450	146,066	159,125	183,204	185,855	176,225	220,447	238,047
		141,886	137,850	132,120	157,332	180,880	182,210	175,076	220,989	240,929
			135,685	137,795	143,747	187,222	186,373	178,698	225,729	256,449
				133,717	141,028	165,741	162,763	154,075	199,488	217,855
					150,259	176,146	166,493	166,239	212,964	231,126
						180,278	170,176	164,027	211,062	234,406
							173,138	167,311	216,390	239,586
								178,344	218,797	245,139
									222,013	250,192
										251,561
(97,276)		11,124	2,165	4,078	(9,231)	(14,537)	(10,375)	(24,269)	(22,525)	(33,706)
(6.62%)		7.27%	1.57%	2.96%	(6.55%)	(8.77%)	(6.37%)	(15.75%)	(11.29%)	(15.47%)
1,724,386	157,505	141,886	135,685	133,717	150,259	180,278	173,138	178,344	222,013	251,561
1,043,820	2,714	9,176	35,856	56,197	81,551	126,724	142,877	149,779	198,489	240,457
680,566	154,791	132,710	99,829	77,520	68,708	53,554	30,261	28,565	23,524	11,104
23,523										
704,089										

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה (**)

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

עודף (חסר) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה (***)

שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים

עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר, 2017

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר, 2017

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2007

סה"כ התחייבות בגין חוזי ביטוח בענף רכב חובה בניכוי הוצאות רכישה נדחות,

ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2017

(*) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

(**) אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

(***) הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת צבירה להערכת התביעות המצטברות. נכון ליום 31 בדצמבר, 2017 נובע בעיקרו משינויים בעתודות ביטוח בביטוח כללי (ראה באור 2(ה)(ד)).

בשנת 2011 עברה החברה לחישוב צבירה בענף רכב חובה על בסיס תלת שנתי מצטבר.

באור 13: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח (המשך)

ב. ביטוח כללי (המשך)

6. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, בשייר עצמי, בענפי ביטוח רכב חובה וחבויות

31 בדצמבר 2017										
שנת חיתום										
סה"כ	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2017 (*)										
	2,065	2,497	3,131	3,234	3,626	4,594	4,575	2,059	2,960	4,080
		4,438	13,664	12,177	13,965	19,531	18,223	16,936	25,687	22,125
			35,216	31,027	30,091	40,074	41,175	37,914	53,600	56,292
				55,154	53,536	63,993	64,001	63,062	93,363	94,900
					80,603	93,311	87,904	83,812	126,699	126,853
						125,845	112,244	103,825	144,108	158,237
							142,055	126,809	165,270	182,604
								146,998	177,414	205,062
									192,524	225,859
										234,678
	56,966	72,508	149,974	141,537	154,210	178,796	180,927	172,187	215,433	235,764
		60,511	133,059	140,709	153,207	176,708	178,765	171,440	214,116	233,279
			133,865	133,835	156,375	181,036	182,655	175,439	218,006	243,730
				131,692	137,059	159,788	158,856	150,356	185,335	208,006
					148,016	171,383	162,979	155,086	195,721	222,382
						176,566	167,944	158,556	194,709	226,008
							172,166	162,741	201,215	232,419
								173,634	204,028	237,219
									205,782	236,595
										238,252
(101,682)		11,997	(806)	2,143	(10,957)	(16,778)	(13,310)	(23,278)	(20,447)	(30,246)
(7.60%)		16.55%	(0.61%)	1.60%	(7.99%)	(10.50%)	(8.38%)	(15.48%)	(11.03%)	(14.54%)
1,497,450	56,966	60,511	133,865	131,692	148,016	176,566	172,166	173,634	205,782	238,252
1,019,576	2,065	4,438	35,216	55,154	80,603	125,845	142,055	146,998	192,524	234,678
477,874	54,901	56,073	98,649	76,538	67,413	50,721	30,111	26,636	13,258	3,574
21,300										
499,174										

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה (**)

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

עודף (חסר) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה (***)

שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים

עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר, 2017

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר, 2017

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2007

סה"כ התחייבות בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה וחבויות בניכוי הוצאות

רכישה נדחות ליום 31 בדצמבר, 2017

(*)

הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

(**)

אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

(***)

הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת צבירה להערכת התביעות המצטברות. נכון ליום 31 בדצמבר, 2017 נובע בעיקרו משינויים בעתודות ביטוח בביטוח כללי (ראה באור

2(ה)ד). בשנת 2011 עברה החברה לחישוב צבירה בענף רכב חובה על בסיס תלת שנתי מצטבר.

באור 13: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח (המשך)

ב. ביטוח כללי (המשך)

7. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, ברוטו בענף ביטוח רכב חובה

31 בדצמבר 2017										
שנת חיתום										
סה"כ	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2017 (*)										
	2,200	2,823	2,891	2,967	3,378	4,299	4,275	1,690	2,485	3,868
		8,601	13,160	11,548	13,389	18,992	17,463	14,846	22,820	19,995
			34,468	30,420	29,375	39,227	40,245	34,056	46,802	51,741
				54,266	52,405	62,888	62,712	56,595	85,999	85,742
					78,402	91,513	86,068	74,958	115,506	113,957
						123,436	110,087	92,028	130,360	142,145
							138,706	112,427	149,893	164,250
								130,286	160,832	182,707
									173,137	203,376
										211,024
	147,741	144,556	146,539	139,155	151,300	175,241	178,955	162,159	199,248	222,773
		136,341	131,667	125,692	149,910	173,477	175,626	161,958	198,590	221,956
			130,301	132,283	136,216	178,856	179,791	165,422	202,933	227,470
				128,538	134,477	158,524	156,573	138,573	175,972	187,718
					143,597	169,359	160,017	140,737	185,448	199,498
						173,252	162,776	142,805	182,405	202,697
							165,765	144,923	187,702	207,802
								156,025	188,638	213,007
									191,650	217,361
										218,889
(84,015)		8,215	1,366	3,745	(9,120)	(14,728)	(9,192)	(17,452)	(15,678)	(31,171)
(6.18%)		5.68%	1.04%	2.83%	(6.78%)	(9.29%)	(5.87%)	(12.59%)	(8.91%)	(16.60%)
1,592,099	147,741	136,341	130,301	128,538	143,597	173,252	165,765	156,025	191,650	218,889
954,526	2,200	8,601	34,468	54,266	78,402	123,436	138,706	130,286	173,137	211,024
637,573	145,541	127,740	95,833	74,272	65,195	49,816	27,059	25,739	18,513	7,865
19,875										
657,448										

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה (**)

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

עודף (חסר) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה (***)

שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים

עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר, 2017

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר, 2017

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2007

סה"כ התחייבות בגין חוזי ביטוח בענף רכב חובה בניכוי הוצאות רכישה נדחות

בשייר העצמי ליום 31 בדצמבר, 2017

(*)

הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

(**)

אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

(***)

הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת צבירה להערכת התביעות המצטברות. נכון ליום 31 בדצמבר, 2017 נובע בעיקרו משינויים בעתודות ביטוח בביטוח כללי (ראה באור

2(ה)ד). בשנת 2011 עברה החברה לחישוב צבירה בענף רכב חובה על בסיס תלת שנתי מצטבר.

באור 13: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח (המשך)

ב. ביטוח כללי (המשך)

8. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, בשייר עצמי, בענף ביטוח רכב חובה

31 בדצמבר 2017										
שנת חיתום										
סה"כ	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2017 (*)										
	1,762	2,253	2,891	2,967	3,378	4,299	4,275	1,690	2,485	3,868
		4,056	13,160	11,548	13,389	18,992	17,463	14,846	22,820	19,995
			34,468	30,420	29,375	39,227	40,245	34,056	46,802	51,741
				54,266	52,405	62,888	62,712	56,595	81,828	85,742
					78,402	91,513	86,068	74,958	111,335	113,957
						123,436	110,087	92,028	126,189	142,145
							138,706	112,427	145,722	164,250
								130,286	156,661	182,707
									168,966	198,845
										206,493
	48,058	64,702	143,667	135,665	147,629	171,974	175,120	159,085	195,514	222,773
		55,594	127,328	135,623	146,756	170,098	172,703	158,931	193,846	219,109
			129,163	129,244	150,591	174,336	176,795	162,823	198,283	223,016
				127,616	131,784	154,237	153,584	135,933	164,742	183,381
					142,730	166,659	157,464	138,094	171,324	196,191
						172,080	161,506	140,566	169,234	197,830
							165,765	143,824	175,718	204,010
								154,932	176,307	208,211
									178,064	208,308
										209,947
(90,956)		9,108	(1,835)	1,628	(10,946)	(17,843)	(12,181)	(18,999)	(13,322)	(26,566)
(7.31%)		14.08%	(1.44%)	1.26%	(8.31%)	(11.57%)	(7.93%)	(13.98%)	(8.09%)	(14.49%)
1,383,949	48,058	55,594	129,163	127,616	142,730	172,080	165,765	154,932	178,064	209,947
940,841	1,762	4,056	34,468	54,266	78,402	123,436	138,706	130,286	168,966	206,493
443,108	46,296	51,538	94,695	73,350	64,328	48,644	27,059	24,646	9,098	3,454
19,466										
462,574										

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה (**)

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

עודף (חסר) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה (***)

שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים

עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר, 2017

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר, 2017

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2007

סה"כ התחייבות בגין חוזי ביטוח בענף רכב חובה בניכוי הוצאות רכישה נדחות,

ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2017

(*) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

(**) אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות

(***) הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת צבירה להערכת התביעות המצטברות. נכון ליום 31 בדצמבר, 2017 נובע בעיקרו משינויים בעתודות ביטוח בביטוח כללי (ראה באור 2(ה)(ד)).

בשנת 2011 עברה החברה לחישוב צבירה בענף רכב חובה על בסיס תלת שנתי מצטבר.

באור 13: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח (המשך)

ב. ביטוח כללי (המשך)

9. נתונים בדבר שנות חיתום בענפי ביטוח רכב חובה

שנת חיתום						
2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
אלפי ש"ח						
190,440	189,544	167,615	156,604	163,918	174,200	169,406
18,211	8,559	11,414	12,282	16,672	10,320	2,979
-	-	17,073	12,940	777	-	-
24,597	20,516	13,655	8,791	6,690	2,120	465

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017:
 פרמיות ברוטו
 רווח כולל בשייר בגין שנת החיתום מצטבר (*)
 (*) כולל יתרת עודף הכנסות על הוצאות בשייר שנזקפו, בשנת 2015, ישירות לעודפים השפעת ההכנסות מהשקעות מצטבר על הרווח הכולל המצטבר בשייר בגין שנת החיתום

10. נתונים מצטברים בדבר שנות חיתום בענפי ביטוח חבויות אחרות

שנת חיתום						
2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
אלפי ש"ח						
8,459	9,607	9,889	9,066	10,441	12,494	16,348
(1,057)	1,894	899	1,117	1,020	1,674	1,338
-	-	413	521	426	-	-
1,088	1,068	700	449	407	362	188

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017:
 פרמיות ברוטו
 רווח (הפסד) כולל בשייר בגין שנת החיתום מצטבר (*)
 (*) כולל יתרת עודף הכנסות על הוצאות בשייר שנזקפו, בשנת 2015, ישירות לעודפים השפעת ההכנסות מהשקעות מצטבר על הרווח הכולל המצטבר בשייר בגין שנת החיתום

(*) לעניין ביטול עודף הכנסות על הוצאות ראה באור 2 ה(ד)(3.6).

באור 13: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח (המשך)

ב. ביטוח כללי (המשך)

11. הרכב רווח (הפסד) כולל בשייר בענף ביטוח רכב חובה

רווח כולל בגין שנת חיתום 2012 שהשתחררה בשנת הדוח (1)	התאמות בגין שנות חיתום קודמות	פעילות שלא נכללת בחישוב העתודות (2)	רווח (הפסד) כולל בגין השנים הפתוחות	אלפי ש"ח
רווח כולל בגין שנת חיתום שוטפת	רווח (הפסד) כולל בגין השנים הפתוחות	רווח (הפסד) כולל לפני מסים על הכנסה		

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר:

2017	2,745	-	-	(24,254)	-	(21,509)
2016	3,734	-	-	(7,341)	-	(3,607)
2015	-	-	23,307	(14,467)	(8,477)	363

- (1) שנת החיתום שהשתחררה בשנת הדיווח 2015 הינה 2012. ראה באור 2ה(ד)(3.6) בדבר שינויים בחישוב עתודות הביטוח החל מיום 31 בדצמבר, 2015.
- (2) סכומים אשר לא נכללו בחישוב העתודות הינם בעיקר עודף (חוסר) בהכנסות מהשקעות, יחסית לתשואה הנדרשת בהוראות תקנות הממונה וכן הוצאות העולות על המגבלה הקבועה בתקנות הפיקוח.

12. הרכב רווח (הפסד) כולל בשייר בענף ביטוח חבויות אחרות

רווח כולל בגין שנת חיתום שהשתחררה בשנת הדוח (1)	התאמות בגין שנות חיתום קודמות	פעילות שלא נכללת בחישוב העתודות (1)	רווח (הפסד) כולל בגין השנים הפתוחות	אלפי ש"ח
רווח (הפסד) כולל בגין חיתום שוטפת	רווח (הפסד) כולל בגין חיתום שוטפת	רווח (הפסד) כולל לפני מסים על הכנסה		

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר:

2017	1,320	-	-	4,574	-	5,894
2016	(194)	-	-	(249)	-	(443)
2015	-	(533)	1,321	515	(14)	1,289

- (1) שנת החיתום שהשתחררה בשנת הדיווח 2015 הינה 2012. ראה באור 2ה(ד)(3.6) בדבר שינויים בחישוב עתודות הביטוח החל מיום 31 בדצמבר, 2015.

באור 14: - התחייבויות בשל הטבות לעובדים

הטבות לעובדים כוללות הטבות לטווח קצר, הטבות לאחר סיום העסקה והטבות בגין פיטורין.

הטבות לאחר סיום העסקה

דיני העבודה וחוק פיצויי פיטורין בישראל מחייבים את החברה לשלם פיצויים לעובד בעת פיטורין או פרישה או לבצע הפקדות שוטפות בתוכנית הפקדה מוגדרת, לפי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, התשכ"ג-1963. התחייבויות החברה בשל כך מטופלות כהטבות לאחר סיום העסקה.

חישוב התחייבות החברה בשל הטבות לעובדים מתבצע על פי הסכם העסקה בתוקף ומבוסס על משכורת העובד ותקופת העסקתו יוצרים את הזכות לקבלת הפיצויים.

ההטבות לעובדים לאחר סיום העסקה, ממומנות, בדרך כלל, על ידי הפקדות המסווגות כתוכנית להטבה מוגדרת כמפורט להלן:

באור 14: - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

הטבות לאחר סיום העסקה (המשך)

תוכניות להטבה מוגדרת

תשלומי הפיצויים מטופלים על ידי הקבוצה בתוכנית להטבה מוגדרת לפיה מוכרת התחייבות בגין הטבות עובדים ובגינה הקבוצה מפקידה סכומים בפוליסות ביטוח מתאימות.

(א) שינויים בהתחייבות להטבה מוגדרת ובשווי הוגן של נכסי תוכנית

שנת 2017

יתרה ליום 1 בינואר 2017	עלות שירות שוטף	הוצאות ריבית, נטו	הפסד בתקופה	תשלומים מהתוכנית	אלפי ש"ח	רווח (הפסד) בגין מדידה מחדש ברווח כולל אחר				יתרה ליום 31 בדצמבר 2017
						תשואה על נכסי תוכנית (למעט סכומים שהוכרו בהוצאות ריבית נטו)	הפסד אקטוארי בגין שינויים בהנחות הפיננסיות	הפסד אקטוארי בגין סטיות בניסיון העבר	הפסד השפעה על רווח (הפסד) כולל אחר בתקופה	
(21,479)	(2,597)	(511)	(3,108)	816	-	(923)	(60)	(983)	-	(24,754)
10,241	-	(55)	(55)	(543)	275	58	-	333	2,179	12,155
(11,238)	(2,597)	(566)	(3,163)	273	275	(865)	(60)	(650)	2,179	(12,599)

התחייבויות להטבה מוגדרת
שווי הוגן של נכסי תוכנית
התחייבות נטו בגין הטבה מוגדרת

באור 14: - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

הטבות לאחר סיום העסקה (המשך)

תוכניות להטבה מוגדרת (המשך)

(א) שינויים בהתחייבות להטבה מוגדרת ובשווי הוגן של נכסי תוכנית (המשך)

שנת 2016

רווח (הפסד) בגין מדידה מחדש ברווח כולל אחר						הוצאות שנזקפו לרווח או הפסד				יתרה ליום 1 בינואר 2016
יתרה ליום 31 בדצמבר 2016	הפקדות שהופקדו על ידי המעביד	סה"כ השפעה על רווח (הפסד) כולל אחר בתקופה	רווח אקטוארי בגין סטיות בניסיון העבר	רווח (הפסד) אקטוארי בגין שינויים בהנחות הפיננסיות	תשואה על נכסי תוכנית (למעט סכומים שהוכרו בהוצאות ריבית נטו)	תשלומים מהתוכנית	סה"כ הוצאות שנזקפו לרווח או הפסד בתקופה	הוצאות ריבית, נטו	עלות שירות שוטף	
אלפי ש"ח										
(21,479)	-	(1,776)	(584)	(1,192)	-	1,209	(2,747)	(400)	(2,347)	(18,165)
10,241	2,425	399	-	190	209	(834)	(58)	(58)	-	8,309
(11,238)	2,425	(1,377)	(584)	(1,002)	209	375	(2,805)	(458)	(2,347)	(9,856)

התחייבויות להטבה מוגדרת

שווי הוגן של נכסי תוכנית

התחייבות נטו בגין הטבה מוגדרת

באור 14: - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

הטבות לאחר סיום העסקה (המשך)

תוכניות להטבה מוגדרת (המשך)

(ב) ההנחות העיקריות בגין תוכנית להטבה מוגדרת

2016	2017
%	
2.5	1.8
3.5	3.5

שיעור היוון (נומינלי)

שיעור עליית שכר צפויה (נומינלי)

(ג) סכומים, עיתוי ואי וודאות של תזרימי מזומנים עתידיים

להלן שינויים אפשריים הנחשבים לסבירים לסוף תקופת הדיווח, לכל הנחה אקטוארית בהנחה שיתר ההנחות האקטואריות נותרו ללא שינוי:

השינוי במחויבות להטבה מוגדרת
אלפי ש"ח

ליום 31 בדצמבר, 2017

מבחן רגישות לשינוי בשיעור עליית שכר צפויה

השינוי כתוצאה מ:

עליית שכר של 4% (במקום 3.5%)

707

מבחן רגישות לשינוי שיעור ההיוון של התחייבויות התוכנית

השינוי כתוצאה מ:

עליית שיעור היוון של 0.5%

706

ירידת שיעור היוון של 0.5%

706

באור 15: - זכאים ויתרות זכות

31 בדצמבר			
2016	2017		
אלפי ש"ח			
48,868	89,799	חברות ביטוח ותווכני ביטוח:	
17,444	18,911	פיקדונות של מבטחי משנה	
		חשבונות אחרים	
66,312	108,710	סך כל חברות הביטוח ותווכני ביטוח	
18,273	21,551	פרמיות מראש	
4,647	5,262	עובדים והתחייבויות אחרות בשל שכר ומשכורת	
15,489	15,795	ספקים ונותני שירותים	
8,360	10,662	הוצאות רכישה נדחות בגין ביטוח משנה	
7,479	8,290	סוכני ביטוח	
11,539	11,006	מבוטחים	
817	810	אחרים	
132,916	182,086		

באור 16: - התחייבויות פיננסיות

א. פירוט התחייבויות פיננסיות

פירוט התחייבויות פיננסיות			
31 בדצמבר			
2016	2017		
ערך בספרים	ערך בספרים	שווי הוגן	שווי הוגן
אלפי ש"ח			
67,361	60,273	57,946	50,231
-	-	420	420
67,361	60,273	58,366	50,651
	30,000		30,000
	23,311		20,000
	53,311		50,000

התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת

כתבי התחייבויות נדחים (*)

התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד

חוזת החלפת ריבית

סך התחייבויות פיננסיות

(*) מזה כתבי התחייבות נדחים המהווים:

הון משני מורכב (ראה ב'1)

הון שלישוני מורכב (ראה ב'1)

באור 16: - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ב. התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת

ב1. התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת - פרטים נוספים

31 בדצמבר, 2017

מועד הנפקה	סכום הלוואה מקורי	גורם מנפיק	תנאי הצמדה	סחיר/לא סחיר	סוג הריבית	ערך בספרים	שווי הוגן	מועדי תשלום הקרן	מועדי תשלום הריבית	תדירות תשלומי ריבית בשנה	זכות לפדיון מוקדם	הערות
באלפי ש"ח												

התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת:

כתב התחייבות נדחה	26.02.16	20,000	בנק	לא צמוד	לא סחיר	פריים+2.9%	20,089	22,822	25.2.23	26.05.16	4	26.02.21	הון שלישוני
כתב התחייבות נדחה	26.02.16	30,000	בנק	לא צמוד	לא סחיר	פריים+3.2%	30,142	35,124	25.2.24	26.05.16	4	26.2.21	הון משני

31 בדצמבר, 2016

מועד הנפקה	סכום הלוואה מקורי	גורם מנפיק	תנאי הצמדה	סחיר/לא סחיר	סוג הריבית	ערך בספרים	שווי הוגן	מועדי תשלום הקרן	מועדי תשלום הריבית	תדירות תשלומי ריבית בשנה	זכות לפדיון מוקדם	הערות
באלפי ש"ח												

התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת:

כתב התחייבות נדחה	26.02.16	20,000	בנק	לא צמוד	לא סחיר	פריים+2.9%	20,091	22,525	25.2.23	26.05.16	4	26.02.21	הון שלישוני
כתב התחייבות נדחה	26.02.16	30,000	בנק	לא צמוד	לא סחיר	פריים+3.2%	30,139	34,503	25.2.24	26.05.16	4	26.2.21	הון משני
כתב התחייבות נדחה	30.08.12	10,000	בנק	לא צמוד	לא סחיר	פריים+3.5%	10,043	10,333	30.8.17	30.11.12	4	30.08.15	הון שלישוני

באור 16: - התחייבויות פיננסיות (המשך)

2. התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת - פרטים בדבר ריבית והצמדה (המשך)

ריבית אפקטיבית	
31 בדצמבר	
2016	2017
אחוזים	
4.84	4.76

בסיס הצמדה:
שקלי

3. מועדי פירעון

ליום 31 בדצמבר	
2016	2017
אלפי ש"ח	
10,273	651
-	-
-	-
-	-
50,000	50,000
60,273	50,651

שנה ראשונה
שנה שניה
שנה שלישית
שנה רביעית
שנה חמישית ואילך
סה"כ

באור 17: - פרמיות שהורווחו

לשנה שהסתיימה ביום		
31 בדצמבר 2017		
ש"ח	ביטוח משנה	ברוטו
אלפי ש"ח		
398,881	150,589	549,470
(2,739)	(12,615)	(15,354)
396,142	137,974	534,116

פרמיות בביטוח כללי
שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורווחה
סה"כ פרמיות שהורווחו

לשנה שהסתיימה ביום		
31 בדצמבר 2016		
ש"ח	ביטוח משנה	ברוטו
אלפי ש"ח		
438,358	127,280	565,638
26,550	(37,360)	(10,810)
464,908	89,920	554,828

פרמיות בביטוח כללי
שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורווחה
סה"כ פרמיות שהורווחו

לשנה שהסתיימה ביום		
31 בדצמבר 2015		
ש"ח	ביטוח משנה	ברוטו
אלפי ש"ח		
458,590	31,814	490,404
(3,745)	(622)	(4,367)
454,845	31,192	486,037

פרמיות בביטוח כללי
שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורווחה
סה"כ פרמיות שהורווחו

באור 18: - רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
אלפי ש"ח			
			<u>רווחים מנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות שאינן תלויות תשואה, הון ואחרים</u>
			הכנסות מנדל"ן להשקעה:
4,234	3,579	1,299	שערוך נדל"ן להשקעה
1,308	1,997	2,877	הכנסות שוטפות בגין נדל"ן להשקעה
5,542	5,576	4,176	סך הכל הכנסות מנדל"ן להשקעה
			רווחים (הפסדים) מהשקעות פיננסיות, למעט ריבית, הפרשי הצמדה, הפרשי שער ודיבידנד בגין:
(13,913)	(5,271)	(3,998)	נכסים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד
(1,310)	(1,352)	(1,012)	נכסים המוחזקים לפדיון
(1,626)	(1,334)	(2,472)	נכסים המוצגים כהלוואות וחייבים
13,386	12,919	10,685	הכנסות ריבית והפרשי הצמדה מנכסים פיננסיים שאינם נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד
19,798	18,593	20,966	הכנסות ריבית והפרשי הצמדה מנכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד
			רווח (הפסד) מהפרשי שער בגין השקעות שאינן נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד ומנכסים אחרים
374	(386)	(2,523)	
1,572	883	1,976	הכנסות מדיבידנד
23,823	29,628	27,798	סך הכל רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

באור 19: - הכנסות מעמלות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
אלפי ש"ח			
4,417	14,435	22,718	עמלת ביטוח משנה, בניכוי שינוי בהוצאות רכישה נדחות בגין ביטוח משנה
117	103	92	עמלת סוכנויות ביטוח
4,534	14,538	22,810	סה"כ הכנסות מעמלות

באור 20: - תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
אלפי ש"ח			
			סך כל התשלומים והשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי:
399,000	467,423	427,508	ברוטו
19,297	74,028	113,865	ביטוח משנה
379,703	393,395	313,643	סך כל התשלומים והשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר

באור 21: - עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
אלפי ש"ח			
53,082	55,284	62,843	עמלות רכישה
41,305	45,272	43,900	הוצאות רכישה אחרות
88	(1,704)	(1,180)	שינוי בהוצאות רכישה נדחות ברוטו
94,475	98,852	105,563	סה"כ עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

באור 22: - הוצאות הנהלה וכלליות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
אלפי ש"ח			
43,013	46,539	47,904	שכר עבודה ונלוות
5,731	5,814	6,224	פחת והפחתות
14,608	15,067	14,575	אחזקת משרדים ותקשורת
5,270	6,285	5,344	שיווק ופרסום
6,677	6,861	7,604	ייעוץ משפטי ומקצועי
2,228	2,205	2,178	דמי ניהול (באור 26ה')
4,625	4,803	4,670	עמלות כרטיסי אשראי
2,823	3,003	2,587	אחרות
84,975	90,577	91,086	סה"כ (*)
			בניכוי:
22,572	22,626	24,473	סכומים שסווגו לסעיף שינוי בהתחייבויות ותשלומים בגין חוזי ביטוח
41,305	45,272	43,900	סכומים שסווגו לסעיף עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
21,098	22,679	22,713	הוצאות הנהלה וכלליות
9,362	10,023	10,463	(*) הוצאות הנהלה וכלליות כוללות הוצאות בגין מיכון בסך

באור 23: - הוצאות מימון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
אלפי ש"ח			
2,084	2,727	2,685	ריבית והפרשי הצמדה בגין כתבי התחייבויות נדחים
(201)	154	313	הוצאות ריבית והפרשי שער למבטחי משנה
1,883	2,881	2,998	סך הכל הוצאות מימון

באור 24: - מסים על ההכנסה

א. חוקי המס החלים על חברות הקבוצה

1. כללי

על הכנסות החברה וכל יתר החברות בקבוצה חל מס חברות בהתאם לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש], התשכ"א-1961 (להלן - הפקודה). בנוסף, על הכנסות החברה המסווגת כ"מוסד כספי" כהגדרתה בחוק מס ערך מוסף, תשל"ו-1975 חלים מס רווח ושכר. יצויין כי פעילותה של החברה המסווגת כמוסד כספי בענפי הביטוח מהווה את עיקר פעילות הקבוצה.

על הכנסות יתר החברות המוחזקות חל מס חברות.

2. חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985 (להלן - החוק)

על-פי החוק, עד לתום שנת 2007 נמדדו התוצאות לצורכי מס בישראל כשהן מותאמות לשינויים במדד.

בחודש פברואר 2008 התקבל תיקון לחוק, המגביל את תחולתו של החוק משנת 2008 ואילך. החל משנת 2008, נמדדות התוצאות לצורכי מס בערכים נומינליים למעט תיאומים מסוימים בגין שינויים במדד בתקופה שעד ליום 31 בדצמבר, 2007. תיאומים המתייחסים לרווחי הון, כגון בגין מימוש נדל"ן (שבח) וניירות ערך, ממשיכים לחול עד למועד המימוש. התיקון לחוק כולל, בין היתר, את ביטול תיאום התוספת והניכוי בשל אינפלציה והניכוי הנוסף בשל פחת (לנכסים בני פחת שנרכשו לאחר שנת המס 2007) החל משנת 2008.

3. הסדרי מס ייחודים לענף הביטוח

הסכם עם שלטונות המס

בין התאחדות חברות הביטוח לבין שלטונות המס קיים הסכם (להלן - הסכם המס) המתחדש ומתעדכן מדי שנה, המסדיר סוגיות מס ייחודיות לענף. ההפרשה בדוחות הכספיים מבוססת על הסכם שנחתם בחודש פברואר 2016 בגין השנים 2013 עד 2020.

ההסכם מתייחס בין היתר לנושאים הבאים:

(א) ייחוס הוצאות להכנסות מועדפות - להכנסות החייבות בשיעורי מס מופחתים ולהכנסות הפטורות ממס המתקבלות בחברות הביטוח ("הכנסות מועדפות") יתבצע ייחוס הוצאות שמשמעותו הפיכת חלק מההכנסות המועדפות להכנסות חייבות במס מלא, בהתאם לשיעור הייחוס. שיעור הייחוס שנקבע בהסכם תלוי במקור הכספים המניבים את ההכנסות המועדפות.

(ב) הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות - יבוצע תאום חלקי של ההפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות בתחום ביטוח כללי ובריאות, בגין כל שנת חיתום החל משנת 2013 עד שנת 2020. הסכום שתואם יוכר לצורכי מס על פני שלוש שנים החל מהשנה העוקבת לשנת התאום.

ההפרשה למס בדוחות הכספיים לשנת 2017 נערכה בהתאם לעקרונות ההסכם האמור לעיל.

באור 24: - מסים על ההכנסה (המשך)

ב. שיעורי המס החלים על ההכנסות של חברות הקבוצה

1. המס הסטטוטורי החל על מוסדות כספיים ובכללם החברה, המהווה את עיקר פעילות הקבוצה, מורכב ממס חברות וממס רווח.
2. בחדש דצמבר 2016, אושר חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2017 ו-2018), התשע"ז - 2016, אשר במסגרתו הופחת מס חברות משיעור של 25% ל- 24% החל מחודש ינואר 2017 ולשיעור של 23% החל מחודש ינואר 2018 ואילך. בהתאם לתיקון האמור שיעור המס הכולל שיחול על מוסדות כספיים, ובכלל זה החברה, בשנת 2017 יעמוד על 35.04% והחל מחודש ינואר 2018 על 34.19%.
3. להלן שיעורי המס הסטטוטוריים החלים על מוסדות כספיים ובכללם החברה בעקבות השינוי האמור:

שיעור מס כולל במוסדות כספיים	שיעור מס רווח	שיעור מס חברות	שנה
%			
37.58	17.75 (*)	26.5	2015
35.90	17.00	25.0	2016
35.04	17.00	24.0	2017
34.19	17.00	23.0	2018 ואילך

(*) שיעור מס משוקלל.

ג. שומות מס סופיות

לחברה הוצאו שומות מס סופיות עד וכולל שנת המס 2015.
לחברות מאוחדות אחרות הוצאו שומות מס סופיות עד וכולל שנת המס 2013.

ד. מסים על ההכנסה (הטבת מס) הכלולים בדוחות רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			מסים שוטפים (הטבת מס)
2015	2016	2017	
אלפי ש"ח			
1,050	31	(1,034)	מסים נדחים המתייחסים ליצירה והיפוך של הפרשים זמניים, ראה גם ו' להלן
(6,069)	(1,811)	1,551	מסים בגין שנים קודמות (שוטפים ונדחים)
56	745	357	התאמת יתרות המסים הנדחים בעקבות שינוי בשיעורי המס
(162)	(578)	214	
(5,125)	(1,613)	1,088	

באור 24: - מסים על ההכנסה (המשך)

ה. מסים על ההכנסה (הטבת מס) המתייחסים לסעיפי רווח כולל אחר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
אלפי ש"ח		
652	1,077	1,156
(88)	(492)	(227)
(2)	(606)	-
562	(21)	929

הערכה מחדש בגין שערך רכוש קבוע
הפסד אקטוארי בגין תוכניות להטבה מוגדרת
התאמת יתרות המסים הנדחים בעקבות שינוי
בשיעורי המס

ו. מסים נדחים

ההרכב:

סה"כ	אחרים	הפסדים לצרכי מס	השקעות פיננסיות	רכוש קבוע ונדל"ן להשקעה	הטבות לעובדים
אלפי ש"ח					
(9,321)	1,435	1	4,246	(18,638)	3,635
(585)	-	-	-	(1,077)	492
1,811	61	1,560	1,141	(951)	-
606	-	-	-	606	-
578	(86)	-	(244)	1,228	(320)
(6,911)	1,410	1,561	5,143	(18,832)	3,807
(929)	-	-	-	(1,156)	227
(1,657)	239	1,805	(3,847)	(99)	245
(214)	(14)	(65)	(125)	1	(11)
(9,711)	1,635	3,301	1,171	(20,086)	4,268

יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 1
בינואר, 2016

שינויים אשר נזקפו להון
שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד
השפעת השינוי בשיעור המס:

שנזקפו להון
שנזקפו לרווח והפסד
יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31
בדצמבר, 2016

שינויים אשר נזקפו להון
שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד
השפעת השינוי בשיעור המס:

שנזקפו לרווח והפסד
יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31
בדצמבר, 2017

באור 24: - מסים על ההכנסה (המשך)

ו. מסים נדחים (המשך)

המסים הנדחים מוצגים בדוח על המצב הכספי כדלקמן:

31 בדצמבר	
2016	2017
אלפי ש"ח	
459	-
7,370	9,711

נכסי מסים נדחים

התחייבויות בגין מסים נדחים

ז. מס תיאורטי

להלן מובאת התאמה בין סכום המס, שהיה חל אילו כל ההכנסות וההוצאות, הרווחים וההפסדים ברווח או הפסד היו מתחייבים במס לפי שיעור המס הסטטוטורי, לבין סכום מסים על ההכנסה שנזקף ברווח או הפסד:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
אלפי ש"ח		
(13,957)	(8,733)	1,833
37.58%	35.90%	35.04%
(5,245)	(3,135)	642
(109)	165	198
424	320	409
(65)	(204)	(422)
-	1,039	46
149	55	(399)
(162)	(578)	214
56	745	357
(173)	(20)	43
(5,125)	(1,613)	1,088
36.72%	18.47%	59.36%

רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה

שיעור המס הסטטוטורי הכולל החל על מוסדות כספיים

מס מחושב לפי שיעור המס הסטטוטורי הכולל
תוספת (הפחתה) בגין אי החלת מס רווח על חברות שאינן
מוסד כספי
עלייה (ירידה) במסים על ההכנסה הנובעת מהגורמים
הבאים:

הוצאות שאינן מותרות בניכוי לצורכי מס

הכנסות פטורות

הפסדים מועברים המחושבים בשיעור מס שונה

הפרשים בבסיס המדידה

עדכון יתרת מסים נדחים בגין שינויים בשיעורי המס

מסים בגין שנים קודמות (שוטפים ונדחים)

אחרים

מסים על ההכנסה (הטבת מס)

שיעור מס אפקטיבי ממוצע

באור 25: - ניהול סיכונים

החברה פועלת בכלל ענפי הביטוח הכללי (אלמנטרי), ומתמקדת בעיקר בתחום ביטוחי הרכב השונים. פעילויות החברה חושפות אותה לסיכונים הבאים:

- סיכונים ביטוחיים;
- סיכונים פיננסיים לרבות, סיכוני שוק; סיכוני נזילות וסיכוני אשראי;
- סיכוני ציות וממשל תאגידי;
- סיכונים תפעוליים.

א. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים

מדיניות ניהול הסיכונים של החברה מכוונת להבטיח חשיפה מבוקרת לסיכונים אלה במסגרת הדרישות הרגולטוריות, תוך שמירה על יעדיה העסקיים של החברה ועל איתנותה הפיננסית. מסמך המדיניות שאישר הדירקטוריון קובע, בין השאר, כיצד על החברה לפעול כדי להתמודד עם הסיכונים השונים, ותחומי האחריות החלים על מעגלי הבקרה המבטיחים את מזעור החשיפה לסיכונים.

תחום ניהול הסיכונים בחברה מרוכז על ידי היחידה לניהול סיכונים העוסקת בזיהוי, מיפוי, מעקב, כימות ובקרה בהתאם למדיניות ונהלי העבודה. מנהלת הסיכונים מזהה ומעריכה את הסיכונים, בשיתוף פעולה עם מנהלי יחידות תומכות וביניהם מחלקות: האקטואריה, השקעות, ביטוח משנה, כספים, חשבות, מערכות מידע והמחלקה המשפטית.

הסיכונים הביטוחיים:

סיכונים אלה הם סיכוני הליבה העסקיים של החברה כחברת ביטוח וכוללים, בין היתר, סיכוני זררבה, סיכוני חיתום וסיכון קטסטרופה:

1. סיכוני זררבה - הסיכון להערכה לא נכונה של ההתחייבויות הביטוחיות אשר עלולה לגרום לכך שהזררבות האקטואריות אינן מספקות לכיסוי התביעות.
2. סיכוני חיתום - הסיכון לשימוש בתמחיר שגוי כתוצאה מליקויים בתהליך החיתום ומהפער בין הסיכון בעת התמחור וקביעת הפרמיה, לבין ההתרחשות בפועל כך שהפרמיות הנגבות אינן מספיקות לכיסוי תביעות עתידיות והוצאות.
3. סיכון קטסטרופה - חשיפה לסיכון שאירוע בודד בעל השפעה רבה יביא להצטברות נזקים בהיקף גבוה.

מדידת החשיפה לסיכונים ביטוחיים נעשית על ידי האקטואר הממונה וצוות האקטואריה, המעבירים דיווח תקופתי למנהלת הסיכונים ולדירקטוריון ודיווחים שוטפים להנהלת החברה. כמו כן, על מנת להקטין את החשיפה לסיכונים אלה, נוקטת החברה מדיניות של הגבלת הסיכון על ידי קביעת נהלים והנחיות קפדניות בתחום החיתום, בניית מערך סילוק תביעות אפקטיבי וכן בעריכת הסדרי ביטוח משנה לצורך הגבלת החשיפה לסיכון הביטוחי.

החברה נוקטת מדיניות של הגבלת החשיפה לקטסטרופות (אירוע הקטסטרופה המהותי אליו חשופה החברה הוא רעידת אדמה בארץ) על ידי הגבלת החשיפה לקטסטרופות ולהפסד מרבי אליו מוכנה החברה להיחשף, כתוצאה מאירוע נזק בודד גדול או הצטברות נזקים בגין אירוע גדול במיוחד.

תהליך בקרת הסיכונים מנוהל באמצעות מעגלי הבקרה, כדלקמן:

- היחידות העסקיות: חיתום - ביצוע בקרה של תהליכי חיתום ותשלום תביעות ובכך מקטינים את רמת הסיכון לפוליסה בודדת. אקטואריה - ניתוח רווחיות ומחקר סטטיסטי לבחינת התאמת הפרמיה, חוזי ביטוח משנה, וכו'.
- מנהלת הסיכונים: בחינת אפקטיביות בקורות החיתום והאסטרטגיה להעברת הסיכון הביטוחי.
- מבקר פנימי: קיום תקין של תהליכי הבקרה המחויבים על פי נהלי החברה.

באור 25: - ניהול סיכונים (המשך)

א. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

הסיכונים הפיננסיים:

הסיכונים הפיננסיים הם סיכונים החושפים את הנכסים ו/או ההתחייבויות לשינויים בשווי הכלכלי שלהם וזאת כתוצאה משינויים בפרמטרים שונים הכוללים, בין היתר, שינויים בשערי ריבית, מדד, שערי מטבע חוץ, שערי מניות ומרווחי אשראי.

בניהול הסיכונים הפיננסיים נוטלים חלק מספר אורגנים ויחידות בחברה, החל מוועדת השקעות של הדירקטוריון, מנהל ההשקעות, מנהלת הסיכונים, בקרית השקעות והיחידה העורפית ('בק אופיס'). ניהול הסיכון מאפשר בקרה ושליטה מצד המנהל החברה, תוך בחינת אופן העמידה בתקנות השקעה, בדיקת מגבלות חשיפה, טיפול ומעקב אחר הסיכונים השונים באמצעות ביצוע סימולציות, ניתוחי רגישות ומבחני קיצון.

אחת לשנה מתכנסת ועדת ההשקעות של הדירקטוריון לבחינה ואישור מסמך מדיניות ההשקעה, לרבות מדיניות הקצאת אשראי, וקובעת את מגבלות החשיפה המתייחסות לגורמי הסיכון בתיק ההשקעות במטרה לצמצם הנזק העלול להיגרם כתוצאה משינויים לא צפויים בשווקים הפיננסיים כגון: תקרות השקעה במניות, חשיפה מירבית לאגרות חוב קונצרניות בהתייחס לדירוגים, חשיפה מירבית להשקעה בודדת, לענפי משק ולקבוצות לוויים וחשיפה למגזרי הצמדה (מט"ח ומדד).

הסיכונים התפעוליים:

הסיכונים התפעוליים הינם הסיכונים להפסדים, העלולים להיגרם מכישלון מערכות פנימיות בחברה וחשיפה לגורם האנושי, כגון טעויות אנוש אגב תהליכי העבודה השוטפים וכן מנזקים כתוצאה מאירועים חיצוניים לחברה. הסיכונים מנוהלים על ידי ההנהלה ומנהלי המחלקות המקצועיות תחת ריכוז ומעקב של מנהלת הסיכונים. החברה מבצעת סקרי סיכונים במטרה לאתר, לזהות, לאמוד ולדרג סיכונים מהותיים, לרבות סקר מעילות והונאות. ממצאי הסקרים מועברים לדירקטוריון, לוועדת ביקורת, למבקר הפנימי ולמנהלי המחלקות, אשר נדרשים לטפל בסיכונים המהותיים אשר זוהו במסגרת הסקר ופועלים במסגרת תכנית עבודה למזעור הסיכונים האמורים.

מדיניות ניהול הסיכונים שנקבעה על ידי הדירקטוריון מתייחסת גם לניהול הסיכונים התפעוליים. בנוסף, נקבעה מדיניות ספציפית לקטגוריות שונות של סיכונים תפעוליים, בהן מניעת מעילות והונאות, אבטחת מידע, המשכיות עסקית, וזאת גם בהתייחס לדרישות הרגולציה בנושאים אלה. המבקר הפנימי, המהווה נדבך חשוב במערך ניהול הסיכונים, פועל, בין היתר, במטרה לאתר ולהתריע על כשלים בתהליכי העבודה והמערכות השונות. תכנית עבודתו השנתית והרב שנתית מתבססת, בין היתר, על סקרי הסיכונים במטרה להפחית את הסיכונים התפעוליים.

ב. דרישות חוקיות

על גופים מוסדיים מוטלת חובה חוקית למנות מנהל סיכונים שתפקידו העיקריים הינם:

- זיהוי הסיכונים הביטוחיים והפיננסיים המהותיים לחוסנו של המבטח ולעמידה בחבותו למבוטחים קיימים ועתידיים.
 - כימות החשיפה והערכת ההשפעה הפוטנציאלית של הסיכונים המהותיים שזוהו לפי אמות מידה שיוגדרו על ידי המבטח ולתקופות עתידיות שיקבעו.
 - הערכת ההון העצמי הנדרש (ההון הכלכלי) מחברת הביטוח לצורך נשיאה בסיכונים המהותיים תוך התייחסות למידת המתאם בין הסיכונים השונים.
 - דיווח תקופתי למנהל הכללי, לדירקטוריון ולוועדת ההשקעות בדבר הסיכונים.
- החברה מינתה מנהלת סיכונים אשר אחראית, בין השאר, ליישום הדרישות הרגולטוריות בתחום זה.

דרישות רגולטוריות שונות לעניין ניהול הסיכונים חלות על החברה והעיקריות שבהן:

- פרק 10 לקודקס הרגולציה בנושא "ניהול סיכונים בגופים מוסדיים",
- הוראות לעניין ניהול החשיפה למבטחי משנה,
- הוראות לעניין ניהול סיכונים האשראי, הערכתם והבקרה עליהם.

בנוסף, החברה כפופה להוראות משטר כושר פירעון מבוסס סיכונים ברוח דירקטיבת Solvency II. לפרטים נוספים ראה באור 12 לעיל.

באור 25: - ניהול סיכונים (המשך)

ג. סיכוני שוק

סיכון שוק הינו הסיכון שהשווי ההוגן או תזרימי המזומנים העתידיים של נכסים פיננסיים, התחייבויות פיננסיות או התחייבויות ביטוחיות ישתנו כתוצאה משינויים במחירי השוק. סיכוני שוק כוללים, בין היתר, סיכונים הנובעים משינויים בשערי הריבית, בשערי מניות, במדד ובמטבע חוץ.

החברה מחזיקה בתיק השקעות (ניירות ערך סחירים בשוק ההון בארץ ובעולם, נגזרים פיננסיים והשקעות נוספות). תנודה בלתי צפויה של גורמי השוק (Market Factors), כגון שינויים בשיעורי ריבית, אינפלציה, שער החליפין ואירועים פוליטיים וכלכליים אחרים בארץ ובעולם, עשויה להשפיע על הון החברה.

1. מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק

להלן ניתוח רגישות ביחס להשפעת השינוי במשתנים אלה על הרווח (הפסד) לתקופה ועל ההכנסה הכוללת (הון). ניתוח הרגישות הינו ביחס לערך בספרים של הנכסים הפיננסיים, ההתחייבויות הפיננסיות וההתחייבויות בגין חוזי ביטוח, בגין משתנה הסיכון הרלבנטי נכון לכל מועד דיווח, ובהנחה שכל שאר המשתנים האחרים קבועים. כך, למשל, השינוי בריבית הינו בהנחה שכל הפרמטרים האחרים לא השתנו. כמו כן, הונח שהשינויים האמורים אינם משקפים ירידת ערך פרמנטית של נכסים המוצגים בעלות מופחתת ולפיכך, במבחני הרגישות לעיל, לא נכללו בגין נכסים אלו הפסדים מירידת ערך.

ניתוח הרגישות מביא לידי ביטוי השפעות ישירות בלבד ללא השפעות משניות.

יצוין גם כי הרגישויות אינן ליניאריות, כך ששינויים גדולים או קטנים יותר ביחס לשינויים שמתוארים להלן, אינם בהכרח אקסטרפולציה פשוטה של השפעת אותם שינויים. תוצאות מבחני הרגישות מוצגות בנטו, בניכוי השפעת מיסים.

ליום 31 בדצמבר, 2017

שיעור השינוי בשע"ח של הדולר		שיעור השינוי במדד		השקעות במכשירים הוניים		שיעור הריבית (א)		רווח (הפסד) הכנסה כוללת (הון) עצמי (ג)
				(ב)				
-10%	+10%	-1%	+1%	-10%	+10%	-1%	+1%	
אלפי ש"ח								
(8,268)	8,268	251	(251)	(6,259)	6,259	12,041	(10,392)	
(8,268)	8,268	251	(251)	(6,259)	6,259	12,041	(10,392)	

ליום 31 בדצמבר, 2016

שיעור השינוי בשע"ח של הדולר		שיעור השינוי במדד		השקעות במכשירים הוניים		שיעור הריבית (א)		רווח (הפסד) הכנסה כוללת (הון) עצמי (ג)
				(ב)				
-10%	+10%	-1%	+1%	-10%	+10%	-1%	+1%	
אלפי ש"ח								
(7,831)	7,831	725	(725)	(2,618)	2,618	14,704	(13,286)	
(7,831)	7,831	725	(725)	(2,618)	2,618	14,704	(13,286)	

(א) ניתוח הרגישות ביחס לשינוי בריבית הינו גם ביחס למכשירים בריבית קבועה וגם ביחס למכשירים בריבית משתנה. ביחס למכשירים בריבית קבועה, החשיפה הינה ביחס לערך הפנקסני של המכשיר, וביחס למכשירים עם ריבית משתנה, החשיפה הינה ביחס לתזרים המזומנים מהמכשיר הפיננסי. לצורך ניתוח הרגישות נלקח בחשבון שינוי בריבית מתחילת השנה גם לגבי נכסים שנרכשו במהלך השנה.

(ב) ניתוחי הרגישות מבוססים על הערך הכספי ולא על שווי כלכלי. על כן במבחני הרגישות לא נלקחו בחשבון, מתוך הנכסים בעלי סיכון ריבית ישיר, נכסי חוב שאינם סחירים, המסווגים כהלוואות חייבים, מזומנים ושווי מזומנים, נכסי ביטוח משנה, התחייבות בגין חוזי ביטוח, התחייבויות פיננסיות ופקדונות ויתרות מבטחי משנה. הנכסים עליהם הופעל ניתוח הרגישות מהווים כ- 48% מתוך סך הנכסים עבור חוזים שאינם תלויי תשואה.

(ג) השקעות במכשירים שאין להם תזרים קבוע, או שלחילופין, לחברה אין מידע ביחס לתזרים זה.

(ד) ניתוחי הרגישות ביחס להכנסה הכוללת מביאים לידי ביטוי גם את ההשפעה על הרווח (הפסד) לתקופה.

באור 25: - ניהול סיכונים (המשך)

ג. סיכוני שוק (המשך)

2. סיכון ריבית ישיר

סיכון ריבית ישיר הינו הסיכון ששינוי בריבית השוק יגרום לשינוי בשווי ההוגן של הנכס או ההתחייבות הפיננסית או בתזרים המזומנים הנובע מהם. סיכון זה מתייחס לנכסים שהסליקה שלהם נעשית במזומן. תוספת המילה "ישיר" מבליטה את העובדה ששינוי הריבית יכול להשפיע גם על סוגי נכסים אחרים אבל לא באופן ישיר, כדוגמת השפעת שינוי הריבית על שיערי המניות.

להלן יוצג פירוט הנכסים וההתחייבויות לפי החשיפה לסיכוני ריבית:

ליום 31 בדצמבר		
2016	2017	
אלפי ש"ח		
		נכסים עם סיכון ריבית ישיר:
771,058	634,772	נכסי חוב סחירים
142,084	123,141	נכסי חוב שאינם סחירים
282	4,691	השקעות פיננסיות אחרות (*)
30,095	40,433	מזומנים ושווי מזומנים (*)
158,123	257,110	נכסי ביטוח משנה (*)
1,101,642	1,060,147	סך כל הנכסים עם סיכון ריבית ישיר
281,662	363,888	נכסים ללא סיכון ריבית ישיר (1)
1,383,304	1,424,035	סך כל הנכסים
		התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר:
60,273	50,651	התחייבויות פיננסיות
965,243	959,366	התחייבויות בגין חוזי ביטוח
1,025,516	1,010,017	סך הכל התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר
151,524	204,396	התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר (2)
206,264	209,622	הון
1,383,304	1,424,035	סך כל ההון וההתחייבויות

ההתחייבויות הביטוחיות המהוונות הינן בענפי רכב חובה וחבויות. החברה משתמשת בריבית היוון של 1.6% (אשתקד - 1.25%) בהתבסס על ציפיות מחלקת ההשקעות בחברה.

(*) נכסים שלא נלקחו בחשבון במבחני הרגישות הנוגעים לסיכוני שוק כאמור בסעיף ג'1 לעיל.

(1) נכסים שאין להם סיכון ריבית ישיר - כוללים מניות, רכוש קבוע ומקרקעין להשכרה, הוצאות רכישה נדחות ונכסים בלתי מוחשיים וכן קבוצות מאזניות של נכסים פיננסיים (חייבים ויתרות חובה, פרמיה לגבייה ויתרות שוטפות של חברות ביטוח) שמשך החיים הממוצע (מח"מ) שלהם עד חצי שנה ולפיכך סיכון הריבית בגינם נמוך יחסית.

(2) התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר כוללות עתודות למס, יתרות חו"ז למיניהן וכו'.

באור 25: - ניהול סיכונים (המשך)

ג. סיכוני שוק (המשך)

3. פירוט הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

ליום 31 בדצמבר, 2017

בש"ח לא צמוד	בש"ח צמוד למדד	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	פריטים לא פיננסים ואחרים	סה"כ
אלפי ש"ח				
-	-	-	5,761	5,761
-	-	-	37,273	37,273
-	-	-	35,261	35,261
-	-	-	70,072	70,072
84,874	172,236	-	-	257,110
-	4,402	-	-	4,402
4,764	1,196	-	4,291	10,251
-	93,835	808	-	94,643
השקעות פיננסיות:				
נכסי חוב סחירים				
238,872	346,398	49,502	-	634,772
49,899	57,515	15,727	-	123,141
-	-	-	42,395	42,395
4,840	-	20,050	43,631	68,521
293,611	403,913	85,279	86,026	868,829
17,502	-	22,931	-	40,433
400,751	675,582	109,018	238,684	1,424,035
נכסי מסים שוטפים				
חייבים ויתרות חובה				
פרמיות לגבייה				
השקעות פיננסיות:				
נכסי חוב סחירים				
נכסי חוב שאינם סחירים				
מניות				
אחרות				
סה"כ השקעות פיננסיות				
מזומנים ושווי מזומנים				
סך כל הנכסים				

ליום 31 בדצמבר, 2017

בש"ח לא צמוד	בש"ח צמוד למדד	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	פריטים לא פיננסים ואחרים	סה"כ
אלפי ש"ח				
-	-	-	209,622	209,622
245,074	714,292	-	-	959,366
-	-	-	9,711	9,711
12,599	-	-	-	12,599
171,424	-	-	10,662	182,086
50,651	-	-	-	50,651
479,748	714,292	-	20,373	1,214,413
479,748	714,292	-	229,995	1,424,035
(78,997)	(38,710)	109,018	8,689	-
סך הכל הון				
התחייבויות:				
התחייבויות בגין חוזי ביטוח				
התחייבות בגין מסים נדחים				
התחייבות בשל הטבות לעובדים, נטו				
זכאים ויתרות זכות				
התחייבויות פיננסיות				
סך הכל התחייבויות				
סך הכל הון והתחייבויות				
סך הכל חשיפה				

באור 25: - ניהול סיכונים (המשך)

ג. סיכוני שוק (המשך)

3. פירוט הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2016

סה"כ	פריטים לא פיננסים ואחרים	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
אלפי ש"ח					
4,442	4,442	-	-	-	נכסים בלתי מוחשיים
459	459	-	-	-	נכסי מסים נדחים
36,093	36,093	-	-	-	הוצאות רכישה נדחות
33,356	33,356	-	-	-	רכוש קבוע
64,773	64,773	-	-	-	נדל"ן להשקעה
158,123	-	-	86,881	71,242	נכסי ביטוח משנה
1,990	-	-	1,990	-	נכסי מסים שוטפים
8,409	4,175	-	730	3,504	חייבים ויתרות חובה
91,302	-	1,519	89,783	-	פרמיות לגבייה
					השקעות פיננסיות:
771,058	-	95,973	374,048	301,037	נכסי חוב סחירים
142,084	-	17,446	68,332	56,306	נכסי חוב שאינם סחירים
30,519	30,519	-	-	-	מניות
10,601	10,319	-	-	282	אחרות
954,262	40,838	113,419	442,380	357,625	סה"כ השקעות פיננסיות
30,095	-	7,231	-	22,864	מזומנים ושווי מזומנים
<u>1,383,304</u>	<u>184,136</u>	<u>122,169</u>	<u>621,764</u>	<u>455,235</u>	סך כל הנכסים

ליום 31 בדצמבר, 2016

סה"כ	פריטים לא פיננסים ואחרים	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
אלפי ש"ח					
206,264	206,264	-	-	-	סך הכל הון
התחייבויות:					
965,243	-	-	734,866	230,377	התחייבויות בגין חוזי ביטוח
7,370	7,370	-	-	-	התחייבות בגין מסים נדחים
11,238	-	-	-	11,238	התחייבות בשל הטבות לעובדים, נטו
132,916	8,360	-	-	124,556	זכאים ויתרות זכות
60,273	-	-	-	60,273	התחייבויות פיננסיות
<u>1,177,040</u>	<u>15,730</u>	<u>-</u>	<u>734,866</u>	<u>426,444</u>	סך הכל התחייבויות
<u>1,383,304</u>	<u>221,994</u>	<u>-</u>	<u>734,866</u>	<u>426,444</u>	סך הכל הון והתחייבויות
<u>-</u>	<u>(37,858)</u>	<u>122,169</u>	<u>(113,102)</u>	<u>28,791</u>	סך הכל חשיפה

באור 25: - ניהול סיכונים (המשך)

ג. סיכוני שוק (המשך)

4. פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות במכשירים הוניים

ליום 31 בדצמבר, 2017

נסחרות במדד ת"א 100	נסחרות במדד מניות היתר	בחור"ל	סך הכל	% מסה"כ
אלפי ש"ח				
9,782	1,258	-	11,040	26.0
4,374	-	-	4,374	10.3
9,577	-	-	9,577	22.6
5,305	1,020	-	6,325	14.9
4,004	-	-	4,004	9.5
5,519	-	-	5,519	13.0
1,306	250	-	1,556	3.7
39,867	2,528	-	42,395	100.0

ענף משק

תעשייה

תקשורת ושרותי

מחשב

בנקים

בינוי ונדל"ן

שירותים פיננסיים

נפט וגז

אחר

סך הכל

ליום 31 בדצמבר, 2016

נסחרות במדד ת"א 100	נסחרות במדד מניות היתר	בחור"ל	סך הכל	% מסה"כ
אלפי ש"ח				
3,856	-	-	3,856	12.6
6,364	524	-	6,888	22.6
4,666	-	-	4,666	15.3
2,210	3,651	2,283	8,144	26.7
3,920	-	-	3,920	12.8
2,057	988	-	3,045	10.0
23,073	5,163	2,283	30,519	100.0

ענף משק

תעשייה

תקשורת ושרותי

מחשב

בנקים

בינוי ונדל"ן

השקעות ואחזקות

אחר

סך הכל

באור 25: - ניהול סיכונים (המשך)

ד. סיכוני נזילות

סיכון נזילות הינו הסיכון שהחברה תידרש לממש את נכסיה במחיר נחות על מנת לעמוד בהתחייבויותיה.

1. החברה חשופה לסיכונים הנובעים מאי הוודאות לגבי המועד בו היא תידרש לשלם תביעות והטבות אחרות למבוטחים ביחס להיקף הכספים שיהיו זמינים לכך באותו מועד.
 2. יצוין, כי צורך אפשרי לגיוס מקורות באופן בלתי צפוי ובזמן קצר, עשוי לחייב מימוש נכסים משמעותי באופן מהיר ומכירתם במחירים שלא בהכרח ישקפו את שווי השוק שלהם.
 3. ההשקעות הפיננסיות של החברה כוללות נכסי השקעה פיננסיים סחירים בסך של כ- 722,641 אלפי ש"ח, הניתנים למימוש מיידי (אשתקד - 812,178 אלפי ש"ח). כמו כן, לחברה יתרת מזומנים ושווי מזומנים בסך 40,433 אלפי ש"ח (אשתקד - 30,095 אלפי ש"ח).
- על פי כללי ההשקעה, על החברה להחזיק בנכסים נזילים, כהגדרתם בכללי ההשקעה, כנגד ההון העצמי וכנגד התחייבויות אחרות, בסכום שלא יפחת מ-30% מסכום ההון העצמי המזערי הנדרש ממנה, בהתאמות המפורטות בכללי ההשקעה.

ניהול נכסים והתחייבויות

החברה מנהלת את נכסיה והתחייבויותיה בהתאם לדרישות חוק הפיקוח על תקנותיו. הטבלאות להלן מרכזות את מועדי הפרעון המשוערים של סכומי התביעות התלויות וההתחייבויות הפיננסיות.

הטבלאות להלן מרכזות את מועדי הפרעון המשוערים של סכומי ההתחייבויות הביטוחיות והפיננסיות הבלתי מהוונות של החברה. היות שמדובר בסכומים בלתי מהוונים הרי שאין התאמה בינם לבין יתרות ההתחייבויות הביטוחיות בדוח על המצב הכספי.

ההתחייבויות חשופות לסיכון רזרבה. המודלים האקטואריים מבוססים על כך שדפוס ההתנהגות והתביעות בעבר מייצג את העתיד לקרות. אומדן התזרים חשוף לסיכון מודל ולסיכון הפרמטר הכולל את הסיכון שהסכום שישולם עבור סילוק ההתחייבויות הביטוחיות של החברה, או שמועד סילוק ההתחייבויות הביטוחיות, יהיה שונה מזה הצפוי.

בגין חוזי ביטוח כללי, ברוטו

עד שנה	מל 3 שנה ועד 3 שנים	מל 5 שנים ועד 5 שנים	מל 5 שנים ועד 5 שנים	ללא מועד פרעון מוגדר	סה"כ
אלפי ש"ח					
274,669	164,213	205,593	196,150	-	840,625
209,242	171,348	230,467	237,266	-	848,323

ליום 31 בדצמבר, 2017

ליום 31 בדצמבר, 2016

באור 25: - ניהול סיכונים (המשך)

ד. סיכוני נזילות (המשך)

בגין התחייבויות פיננסיות

עד שנה	שנה ועד 3 שנים	מעל שנה ועד 5 שנים	מעל 5 שנים	ללא מועד פרעון מוגדר	סה"כ
אלפי ש"ח					
651	-	-	-	-	50,651
10,273	-	-	-	-	60,273

ליום 31 בדצמבר, 2017

ליום 31 בדצמבר, 2016

ה. סיכונים ביטוחיים

הסיכונים הביטוחיים כוללים, בין היתר:

- סיכוני חיתום: הסיכון לשימוש בתמחיר שגוי כתוצאה מליקויים בתהליך החיתום ומהפער בין הסיכון בעת התמחור וקביעת הפרמיה, לבין ההתרחשות בפועל, כך שהפרמיות הנגבות אינן מספיקות לכיסוי תביעות עתידיות והוצאות. הפערים עשויים לנבוע משינויים מקריים בתוצאות העסקיות ומשינויים בעלות התביעה הממוצעת ו/או בשכיחות התביעות, כתוצאה מגורמים שונים.

החברה מנהלת סיכון זה על ידי:

- (1) הגבלתו של הסיכון באמצעות תהליכי חיתום המותאמים לכל סוג מוצר ביטוחי.
- (2) העברתו של חלק מהסיכון למבטחי משנה.

- סיכוני זרבה: הסיכון להערכה לא נכונה של ההתחייבויות הביטוחיות, אשר עלולה לגרום לכך שהזרבות האקטואריות אינן מספיקות לכיסוי כל ההתחייבויות והתביעות. המודלים האקטואריים על פיהם, בין היתר, מעריכה החברה את ההתחייבויות הביטוחיות, מבוססים על כך שדפוס ההתנהגות והתביעות בעבר מייצג את העתיד לקרות. חשיפת החברה מורכבת מהסיכונים הבאים:

- (1) סיכון מודל - הסיכון לבחירת מודל שגוי לתמחור ו/או להערכת ההתחייבויות הביטוחיות;
- (2) סיכון פרמטר - הסיכון לשימוש בפרמטרים שגויים וביניהם הסיכון שהסכום שישולם עבור סילוק ההתחייבויות הביטוחיות של החברה, או שמועד סילוק ההתחייבויות הביטוחיות, יהיה שונה מזה הצפוי.

- סיכון קטסטרופה: חשיפה לסיכון שאירוע בודד בעל השפעה רבה (קטסטרופה), כגון אסון טבע, מלחמה, טרור, נזקי טבע או רעידת אדמה, יביא להצטברות נזקים בהיקף גבוה. אירוע הקטסטרופה המהותי אליו חשופה החברה בארץ הינו רעידת אדמה.

גודל ההפסד המרבי הצפוי בעסקי ביטוח כללי, כתוצאה מהחשיפה לנזק בודד גדול או הצטברות נזקים בגין אירוע גדול במיוחד בהסתברות נזק מירבי (MPL בשייר) של כ-2.4%, הינו כ-1,134 מיליון ש"ח ברוטו וכ-4 מיליון ש"ח בשייר עצמי.

החברה מנהלת סיכון זה באמצעות העברתו למבטחי משנה בחו"ל במסגרת חוזה יחסי מסוג Quota Share and Surplus וחזזה לא יחסי מסוג Excess of Loss.

לעניין נתונים בדבר מוצרי הביטוח השונים, אשר בגינם נוצרת למבטח חשיפה לסיכונים הביטוחיים, ראה פירוט ההתחייבויות הביטוחיות לפי סיכונים ביטוחיים להלן.

באור 25: - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכונים ביטוחיים (המשך)

סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי

1. תיאור תמציתי של ענפי הביטוח העיקריים בהם החברה פועלת

החברה כותבת חוזי ביטוח בתחומי הביטוח הכללי בעיקר בענפי רכב חובה, רכב רכוש, דירות ובתי עסק.

פוליסת ביטוח רכב חובה מכסה את בעל הפוליסה והנוהג מפני כל חבות שהם עשויים לחוב לפי חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975 בשל נזק גוף שנגרם כתוצאה משימוש ברכב מנועי לנהג ברכב, לנוסעים ברכב, או להולכי רגל שנפגעו על ידי הרכב. תביעות ברכב חובה מתאפיינות ב-"זנב ארוך" (LONG TAIL) דהיינו לעיתים חולף זמן רב ממועד קרות האירוע ועד מועד הסילוק הסופי של התביעה.

פוליסה לביטוח נזקי רכב ולנזקי רכב רכוש צד ג' מעניקים למבוטח כיסוי לנזק רכוש. הכיסוי בדרך כלל מוגבל לשווי הרכב שניזוק. התעריף לביטוח רכב רכוש מחייב אישור, כמו גם אישור הפוליסה בכללותה, על ידי הממונה והינו תעריף אקטוארי ובחלקו דיפרנציאלי (שאינו אחיד לכלל המבוטחים ומותאם לסיכון). התעריף האמור מבוסס על מספר פרמטרים, הן אלה הקשורים לרכב המבוטח בפוליסה (כגון סוג הרכב, שנת ייצור, וכי"ב) והן אלה הקשורים לאפיוני המבוטח (גיל הנהג, ניסיון תביעות וכו'). תהליך החיתום מתבצע בחלקו באמצעות התעריף עצמו ובחלקו באמצעות מערכת נהלים שנועדו לבדוק את ניסיון התביעות של המבוטח הכוללים הצגת אישור העדר תביעות ממבטח קודם במשך שלוש שנים אחרונות, הצגת אישור מיגון עדכני וכו', ומשולבים באופן ממוכן בתהליך ההפקה של הפוליסות.

במרבית המקרים, הפוליסות בביטוחי רכב רכוש מונפקות לפרק זמן של שנה. כמו כן, במרבית המקרים, תביעות בגין פוליסות אלו מתבררות בסמוך למועד קרות מקרה הביטוח.

ביטוחי דירות ובתי עסק מיועדים להעניק למבוטח כיסוי כנגד נזק פיזי לרכושו ואובדן רווחים עקב הנזק לרכושו.

הסיכונים העיקריים המכוסים בפוליסות רכוש הינם סיכונים אש, התפוצצות, פריצה, רעידת אדמה ונזקי טבע. ביטוחי הרכוש כוללים לעיתים כיסוי לנזקי אובדן רווחים עקב הנזק הפיזי שנגרם לרכוש. במרבית המקרים, תביעות בגין פוליסות אלו מתבררות בסמוך למועד קרות מקרה הביטוח.

2. עקרונות חישוב ההערכה האקטוארית בביטוח כללי

כללי

(א) ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי כוללות את המרכיבים העיקריים הבאים:

- הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה.
- הפרשה לפרמיה בחסר.
- תביעות תלויות, כולל הפרשה להוצאות עקיפות לסילוק תביעות.
- בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

ההפרשה לפרמיה שטרם הורווחה והוצאות הרכישה הנדחות מחושבים בדרך שאינה תלויה בהנחות כל שהן ולכן אינן חשופות לסיכון הרזרבה. לעניין האופן בו מחושבות הפרשות אלה ראה באור 2 לעיל.

(ב) בהתאם להוראות הממונה התביעות התלויות מחושבות על ידי אקטואר, על-פי שיטות אקטואריות מקובלות. ההערכות מתבססות, בעיקרן, על ניסיון העבר של התפתחות סכום התשלומים וההערכות הפרטניות. הערכת התביעות התלויות נעשתה ברמת ברוטו וברמת ביטוח משנה בנפרד. שיבובים והשתתפות עצמית שתגבה מהמבוטחים, מחושבים על בסיס ניסיון העבר המשתקף בנתוני המודל האקטוארי.

באור 25: - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכונים ביטוחיים (המשך)

סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

2. עקרונות חישוב ההערכה האקטוארית בביטוח כללי (המשך)

כללי (המשך)

ג) השימוש בשיטות אקטואריות המבוססות על התפתחות התביעות מתאים בעיקר כאשר קיים מידע יציב ומספק בתשלומי התביעות ובהערכות הפרטניות כדי להעריך את סך עלות התביעות הצפויה.

ד) כן נכללות הערכות איכותיות ושיקול דעת באשר למידה שמגמות העבר לא ימשכו בעתיד. לדוגמה: עקב אירוע חד פעמי, שינויים פנימיים, כגון שינוי בתמהיל התיק, במדיניות החיתום ונוהלי הטיפול בתביעות וכן בגין השפעת גורמים חיצוניים כגון פסיקה משפטית, חקיקה וכו'. כאשר שינויים כאמור לעיל, לא באו לידי ביטוי באופן מלא בניסיון העבר, האקטואר מעדכן את המודלים ו/או מבצע הפרשות ספציפיות על סמך הערכות סטטיסטיות ו/או משפטיות לפי העניין.

ה) בתביעות גדולות בעלות אופי לא סטטיסטי, העתודה נקבעת (בברוטו ובשייר) על סמך חוות דעת מומחי החברה, ובהתאם להמלצות יועציהם המשפטיים.

ו) חלקם של מבטחי המשנה בתביעות התלויות נאמד בהתחשב בסוג ההסכם (יחסי/בלתי יחסי), ניסיון התביעות בפועל והפרמיה שהועברה למבטחי משנה.

ז) הערכת התביעות התלויות, כולל הפרשה להוצאות עקיפות בסילוק תביעות, עבור חלק החברה במאגר הישראלי לביטוח רכב (להלן - הפול) התבססה על חישוב שבוצע על ידי אקטואר הפול.

3. פירוט השיטות האקטואריות בענפי הביטוח העיקריים

הענפים בהם בוצעה הערכה על בסיס מודלים אקטואריים סטטיסטיים הינם רכב רכוש, רכב חובה ומקיף לדירות. שאר הענפים הינם קטנים בהיקפם לביצוע הערכה סטטיסטית.

בכל הענפים (המקובצים והלא מקובצים) הערכת התביעות התלויות נעשתה ברמת הברוטו וברמת המשנה בנפרד. התביעות התלויות ברמת השייר חושבו כהפרש ביניהן.

א) ענף רכב רכוש

בענף רכב רכוש ההתחייבויות מחושבות על בסיס התפתחות תשלומי התביעות, תוך חלוקה לסוגי הכיסויים כגון מקיף/צד ג' וסוגי הנזקים כגון תאונה/גניבה. לחודשי הנזק האחרונים, שאינם בשלים, נעשה גם שימוש בשיטת הממוצעים בקביעת עלות תביעה לפוליסה.

לצורך הערכת התביעות התלויות נעשה שימוש בשיטת Link Ratio. הופעל שיקול דעת כדי לאמוד את סכומי הנזק הסופיים בתביעות שאירעו בחודשים האחרונים של שנת 2017. בהערכה עבור נזקי צד ג' הונח גורם "זנב" של 1.45%. הסכום שנלקח בחשבון הינו סכום של הערכה נפרדת של נזקי צד ג', הערכת נזק עצמי והערכת נזקי גניבה. במקביל חושב חלק מבטחי המשנה בגין ביטוח רכב יוקרה וביטוח משאיות.

באור 25: - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכונים ביטוחיים (המשך)

סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

3. פירוט השיטות האקטואריות בענפי הביטוח העיקריים (המשך)

(ב) ענף רכב חובה

בענפי רכב חובה ההתחייבויות מחושבות על בסיס התפתחות תשלומים.

לאור אי הוודאות בבסיס התפתחות התשלומים, לצורך הערכת התביעות התלויות יושם מודל "Chain Ladder", תוך שימוש בתשלומים שבוצעו בשנת 2017 ובמקדמי ההתפתחות המתאימים. כמו כן נעשה שימוש בשיטת ה-BF להערכת יחס תביעות. יחס התביעות שנבחר הוא הגבוה מבין המודל הבסיסי לבין שיטת ה-BF.

הערכות פרטניות שנלקחו בחשבון: ביטוח לאומי, תביעות גדולות, סטיית תקן והוצאות רפואיות. כמו כן, בוצעה הפרשה לרזרבה בעקבות ההשלכות של שינויים בריבית ההיוון לפי המלצת ועדת וינוגרד, ראה סעיף 6 להלן. חלק החברה בתביעות התלויות של הפול, לרבות הפרשה להוצאות עקיפות בסילוק תביעות, נלקח בהתאם לדוח שהתקבל מהפול. הערכת חלקם של מבטחי משנה בתביעות בגין חוזי עודף (EXCESS) נאמדה על בסיס מודל Log Normal.

(ג) ענף דירות

בענף דירות ההתחייבויות מחושבות על בסיס התפתחות התשלומים תוך הפרדה לתביעות גדולות ותביעות רגילות.

השיטות בהן נעשה שימוש הינן: Link Ratio לכל השנים ו- Link Ratio לשלוש שנים האחרונות. הופעל שיקול דעת כדי לאמוד את סכומי הנזק הסופיים בתביעות שאירעו בחודשים האחרונים של שנת 2017. לא הונח גורם "זנב".

4. ההנחות העיקריות שנלקחו לצורך ההערכה האקטוארית

(1) נעשה היוון לתביעות תלויות בענף רכב חובה לפי שיעור ריבית שנתית של 1.6% (אשתקד - 1.25%) - ראה סעיף 6 להלן. חישוב ריבית היוון מתבסס על שיעור התשואה הגלומה בתיק הנכסים. התשואה הריאלית הפנימית הגלומה בנכסי החוב המוחזקים כנגד ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח החובה והחבויות, הינה כשיעור ריבית ההיוון אשר קבענו בשיעור של 1.6% ריאלי מתוך ראייה ארוכת טווח.

(2) נכללה תוספת בגין מרווח לסיכון (סטיית תקן) בבסיס העתודה בענף רכב חובה.

5. רגישות ההפרשות לשינויים בהנחות

- ההערכה האקטוארית כפופה לאי וודאות משמעותית. האומדנים האקטואריים לחיזוי התביעות התלויות, מתייחסים לתוחלת התביעות. בגלל האופי הסטוכסטי של תשלומי התביעות, יש אפשרות של סטיות סביב התוחלת. בנוסף לכך, האומדן הסטטיסטי מבוסס על הנחות שונות, אשר לא בהכרח יתממשו. במידה ויחול שינוי באופן סילוק התביעות או לחילופין בהיקף התביעות המדווחות, עלול להיווצר פער בין ההערכה האקטוארית לבין התוצאה בפועל. גם שינוי בגובה התשואה, עלול לגרום לפערים בין ההערכות לתוצאה בפועל.
- היות והמודל האקטוארי מבוסס על ניסיון העבר, הרי ששינוי לא צפוי בהנחות המודל או בהתנהגות התביעות, יגרמו לשינוי בעתודה.
- יצוין שסיכונים אלו נלקחו בחשבון תחת דרישות עמדת הממונה באומדנים לסיכונים הסיסטמיים.

באור 25: - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכונים ביטוחיים (המשך)

סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

6. שינויים בהנחות העיקריות ששימשו בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות בגין חוזי ביטוח כללי:

א. ריבית היוון קצבאות ביטוח לאומי

בהתאם לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995, (להלן - החוק) מוקנית למוסד לביטוח לאומי (להלן - המל"ל) זכות תביעה מצד שלישי להשבת גמלאות ששילם או עתיד לשלם, אם המקרה משמש עילה גם לחייב צד שלישי לפי פקודת הנזיקין או חוק הפלג"ד, כלומר המל"ל יכול לתבוע את חברות הביטוח בגין כספים אשר שילם או עתיד לשלם למבוטחיהן.

גובה הערך המהוון של הקצבאות שישולמו לנפגעי תאונות עבודה ואופן היווןן של אותן קצבאות, נקבע בתקנות הביטוח הלאומי (היוון), התשל"ח-1978 (להלן - התקנות).

בשנת 2016 פורסם תיקון לתקנות (להלן - התיקון) הכולל, בין היתר, עדכון של לוחות התמורה ושל שיעורי ההיוון לצורך חישוב הקצבאות האמורות.

בהתאם לתיקון יעמוד שיעור הריבית, החל משנת 2017, לצורך היוון קצבה שנתית על 2% במקום 3% שהיו קבועים בתקנות ערב תיקון.

כמו כן קובע התיקון כי לוחות התמורה ושיעורי היוון הקצבאות יעודכנו שוב ב-1 בינואר, 2020 ובכל ארבע שנים שלאחר מועד זה. בעדכון הקרוב שיעור ההיוון לא יפחת מ-1%.

בחודש אוקטובר 2017 התקנות נכנסו לתוקף. בעקבות זאת, גדלו הסכומים שעל חברות הביטוח לשלם למל"ל במסגרת תביעות שיבוב שמגיש המל"ל כנגד מבטחים בגין הקצבאות שזכאים להן נפגעי תאונות עבודה ובהתאמה יכול והדבר ישפיע גם על גובה הסכומים שיהיה על חברות הביטוח לשלם לנפגעים בתביעות נכות ומוות אחרות.

בהתאם לכך ביצעה החברה אומדן של השפעת העדכון האמור והגדילה את ההפרשות, בשנים 2016 ו-2017, בענף רכב חובה בסך של כ-21.2 מיליוני ש"ח במצטבר בשייר לפני מס.

יודגש כי בשלב זה קיימת אי ודאות בקשר להשפעת העדכון האמור על התחייבויות החברה לנפגעים בתביעות נכות ומוות אחרות - הנושא ממתין להחלטת בית המשפט העליון בנוגע לאופן היוון הקצבאות בתביעות שאינן מל"ל. כמו כן, יתכן שהעדכון הצפוי של שיעור הריבית ב-1 בינואר, 2020 יהיה שונה מתחזית החברה.

ביום 12 בפברואר, 2018, לאחר תאריך הדיווח, התקיים דיון בביהמ"ש העליון בערעור שהגיש נפגע נגד הפול. הנפגע ערער, בין היתר, על פסיקת ביהמ"ש המחוזי אשר החליט לא לשנות את ההלכה הקיימת לפיה יש לפסוק הפסדים עתידיים לפי ריבית של 3%. לאור חשיבותה של הסוגיה והשלכות הרוחב שיש לה ביקש ביהמ"ש העליון לקבל את עמדת היועץ המשפטי לממשלה (להלן - היועמ"ש) לסוגיה. בעמדת היועמ"ש צוין, בין היתר, כי השיקולים שנשקלו במסגרת הפחתת ריבית ההיוון של המל"ל אינם בהכרח אותם שיקולים לעניין שיעור ריבית ההיוון בפיצוי נזקי. השיקולים שיש להביא בחשבון לעניין פיצוי נזקי הינם רחבים יותר. כמו כן, כתב היועמ"ש כי הוחלט על הקמת ועדה בין-משרדית לבחינת הנושא ותגיש את מסקנותיה תוך שלושה חודשים (להלן - תקופת הביניים).

יש להדגיש כי ביהמ"ש העליון לא מצא מקום להיעתר לבקשה להכריע בשיעור הריבית בתקופת הביניים עד למתן פס"ד.

באור 25: - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכונים ביטוחיים (המשך)

סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

6. שינויים בהנחות העיקריות ששימשו בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות בגין חוזי ביטוח כללי (המשך):

ב. שינוי שיעור ריבית ההיוון המשמשת בחישוב התביעות התלויות

במהלך שנת 2017 עודכנה ריבית ההיוון המשמשת בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות בענף רכב חובה, משיעור שנתי ריאלי של 1.25% לשיעור שנתי ריאלי של 1.6%, על מנת לשקף את שיעור התשואה הגלומה בתיק הנכסים החופפים להתחייבויות בביטוח כללי.

כתוצאה משינוי אומדן זה, ליום 31 בדצמבר, 2017 קטנו ההתחייבויות הביטוחיות בענפי רכב חובה בשייר בסך של כ- 4.3 מיליוני ש"ח וגדל באותו סכום הרווח לפני מסים על ההכנסה, לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2017. הרווח לאחר מס לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2017 גדל בסך של כ- 2.7 מיליוני ש"ח.

ו. מידע בדבר סיכוני אשראי

1. חלוקת נכסי חוב על פי מיקומם

ליום 31 בדצמבר, 2017			
סה"כ	שאינם סחירים אלפי ש"ח	סחירים	
708,411	123,141	585,270	בארץ
49,502	-	49,502	בח"ל
757,913	123,141	634,772	סך הכל נכסי חוב
ליום 31 בדצמבר, 2016			
סה"כ	שאינם סחירים אלפי ש"ח	סחירים	
817,169	142,084	675,085	בארץ
95,973	-	95,973	בח"ל
913,142	142,084	771,058	סך הכל נכסי חוב

לפירוט הנכסים בחלוקה לדירוגים ראה סעיף ו' (2) להלן.

באור 25: - ניהול סיכונים (המשך)

1. מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

2. פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים

א.1 נכסי חוב

דירוג מקומי *

ליום 31 בדצמבר, 2017				
ס"ח	לא מדורג	נמוך מ- BBB	BBB עד A	AA ומעלה
אלפי ש"ח				
361,739	-	-	-	361,739
223,531	-	1,448	102,710	119,373
585,270	-	1,448	102,710	481,112
77,789	-	-	9,706	68,083
45,030	-	-	-	45,030
322	322	-	-	-
123,141	322	-	9,706	113,113
708,411	322	1,448	112,416	594,225

נכסי חוב בארץ

נכסי חוב סחירים:
אגרות חוב ממשלתיות
אגרות חוב קונצרניות
סך הכל נכסי חוב סחירים בארץ
נכסי חוב שאינם סחירים:
אגרות חוב קונצרניות
נכסי חוב אחרים לפי בטחונות:

בטחונות אחרים
לא מובטחים
סך הכל נכסי חוב שאינם
סחירים בארץ

סך הכל נכסי חוב בארץ

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים. לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

דירוג בינלאומי *

ליום 31 בדצמבר, 2017				
ס"ח	לא מדורג	נמוך מ- BBB	BBB	A ומעלה
אלפי ש"ח				
12,149	-	-	-	12,149
37,353	-	-	11,829	25,524
49,502	-	-	11,829	37,673

נכסי חוב בחו"ל

נכסי חוב סחירים:
אגרות חוב ממשלתיות
אגרות חוב קונצרניות
סך הכל נכסי חוב סחירים
בחו"ל

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים. לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

באור 25: - ניהול סיכונים (המשך)

1. מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

2. פירוט נכסים בחלוקה לדרוגים (המשך)

א.1. נכסי חוב (המשך)

דירוג מקומי *				
ליום 31 בדצמבר, 2016				
ס"כ	לא מדורג	נמוך מ- BBB	BBB עד A	AA ומעלה
אלפי ש"ח				
405,451	-	-	-	405,451
269,634	-	1,442	109,461	158,731
675,085	-	1,442	109,461	564,182
92,002	-	-	19,161	72,841
49,080	-	-	-	49,080
1,002	1,002	-	-	-
142,084	1,002	-	19,161	121,921
817,169	1,002	1,442	128,622	686,103

נכסי חוב בארץ

נכסי חוב סחירים:
אגרות חוב ממשלתיות
אגרות חוב קונצרניות
סך הכל נכסי חוב סחירים בארץ
נכסי חוב שאינם סחירים:
אגרות חוב קונצרניות
נכסי חוב אחרים לפי בטחונות:
בטחונות אחרים
לא מובטחים
סך הכל נכסי חוב שאינם
סחירים בארץ
סך הכל נכסי חוב בארץ

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים. לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

דירוג בינלאומי *				
ליום 31 בדצמבר, 2016				
ס"כ	לא מדורג	נמוך מ- BBB	BBB	A ומעלה
אלפי ש"ח				
32,761	-	-	-	32,761
63,212	-	-	21,926	41,286
95,973	-	-	21,926	74,047

נכסי חוב בחו"ל

נכסי חוב סחירים:
אגרות חוב ממשלתיות
אגרות חוב קונצרניות
סך הכל נכסי חוב סחירים
בחו"ל

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים. לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

באור 25: - ניהול סיכונים (המשך)

1. מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

2. פירוט נכסים בחלוקה לדרוגים (המשך)

א.2. סיכוני אשראי בגין נכסים אחרים (בארץ)

מידע נוסף

דירוג מקומי (*)

ליום 31 בדצמבר, 2017

ס"ח	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB עד A	A ומעלה	
אלפי ש"ח					
103,414	103,414	-	-	-	פרמיות לגביה, חייבים ויתרות חובה, למעט יתרות מבטחי משנה
48,961	48,961	-	-	-	השקעות פיננסיות אחרות
38,173	-	-	-	38,173	מזומנים ושווי מזומנים
(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים. לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.					

דירוג מקומי (*)

ליום 31 בדצמבר, 2016

ס"ח	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB עד A	A ומעלה	
אלפי ש"ח					
98,877	98,877	-	-	-	פרמיות לגביה, חייבים ויתרות חובה, למעט יתרות מבטחי משנה
282	282	-	-	-	השקעות פיננסיות אחרות
28,711	-	-	-	28,711	מזומנים ושווי מזומנים
(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים. לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.					

באור 25: - ניהול סיכונים (המשך)

1. מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

2. פירוט נכסים בחלוקה לדרוגים (המשך)

א.3. סיכוני אשראי בגין נכסים אחרים (בח"ל)

דירוג בינלאומי (*)					
ליום 31 בדצמבר, 2017					
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB	עד BBB	A ומעלה	
אלפי ש"ח					
19,560	19,560	-	-	-	השקעות פיננסיות אחרות
2,260	-	-	-	2,260	מזומנים ושווי מזומנים

דירוג בינלאומי (*)					
ליום 31 בדצמבר, 2016					
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB	עד BBB	A ומעלה	
אלפי ש"ח					
1,384	-	-	-	1,384	מזומנים ושווי מזומנים

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים. לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

3. מידע נוסף בדבר סיכוני אשראי

א) לעניין יתרות מבטחי משנה, ראה סעיף ו' (6) להלן.

ב) לעניין יתרות פרמיות לגבייה, ראה באור 9 לעיל.

4. גיול השקעות בנכסי חוב לא סחירים

31 בדצמבר		
2016	2017	
אלפי ש"ח		
142,084	123,141	נכסי חוב שערכם לא נפגם

5. פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות בנכסי חוב פיננסיים סחירים ושאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר, 2017		
סיכון אשראי מאזני		
אלפי ש"ח	% מסה"כ	
6,893	0.9	ענף משק
14,182	1.9	ביטוח
13,328	1.8	אנרגיה
26,371	3.5	השקעה ואחזקות
99,708	13.2	תעשייה
14,979	2.0	בינוי ונדל"ן
27,043	3.5	מסחר
86,013	11.3	תקשורת ושרותי מחשב
57,424	7.6	בנקים
38,084	5.0	שירותים פיננסיים
384,025	50.7	שירותים עסקיים אחרים
373,888	49.3	אג"ח מדינה
757,913	100.0	סך הכל

באור 25: - ניהול סיכונים (המשך)

1. מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

5. פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות בנכסי חוב פיננסים סחירים ושאינם סחירים (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2016		
סיכון אשראי מאזני		
אלפי ש"ח	%	מסה"כ
7,457	0.8	
5,907	0.6	
23,502	2.6	
31,873	3.5	
134,922	14.8	
14,849	1.6	
31,169	3.4	
101,437	11.1	
75,426	8.3	
48,388	5.3	
474,930	52.0	
438,212	48.0	
913,142	100.0	

ענף משק	
ביטוח	
אנרגיה	
השקעה ואחזקות	
תעשיה	
בינוי ונדל"ן	
מסחר	
תקשורת ושרותי מחשב	
בנקים	
שירותים פיננסיים	
שירותים עסקיים אחרים	
אג"ח מדינה	
סך הכל	

6. ביטוח משנה

החברה קשורה בהסכמים עם מבטחי משנה לצורך ניהול וגידור הסיכונים אליהם היא נחשפת במהלך פעילותה העיקרית. עם זאת, ביטוח המשנה אינו פוטר את החברה מחבותה כלפי מבטוחיה, ועל כן יציבות מבטחי המשנה עשויה להשפיע על תוצאות פעילותה.

החברה חשופה לסיכונים הנובעים מאי וודאות לגבי יכולת מבטחי המשנה לשלם את חלקם בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח (נכסי ביטוח המשנה) ואת חובותיהם בגין תביעות ששולמו. חשיפה זו מנוהלת על ידי מחלקת ביטוח משנה, תוך מעקב שוטף אחר מצבם של מבטחי המשנה בשוק העולמי, דירוגם, איתנותם, אופן פירעון התחייבויותיהם הכספיות, בחינת הסכמי ההתקשרות ועוד.

החברה חשופה לריכוז סיכון אשראי למבטח משנה בודד, עקב מבנה שוק ביטוח המשנה והכמות המוגבלת של מבטחי משנה בעלי דירוג מספק. כמו כן, חשיפות החברה מפוזרות בין מבטחי משנה שונים, והעיקריות שבהן הינן למבטחי משנה המדורגים בדירוגים בינ"ל גבוהים.

בהתאם להנחיית הממונה, קובע דירקטוריון החברה, אחת לשנה, מסגרות חשיפה מרביות למבטחי המשנה, עימם התקשרה ו/או תתקשר החברה, המבוססות על דירוגם הבינלאומי. במסגרת זו נקבעו מגבלות ותקרות בהיבט של דירוג מבטח המשנה, קטסטרופה, בקרה ומעקב אחר, איתנות פיננסית ופעולות לביצוע במצב של הרעה, גובה השייר שמוכנה החברה ליטול וכו'.

באור 25: - ניהול סיכונים (המשך)

ו. מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

6. ביטוח משנה (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2017

חובות בפיגור		סה"כ חשיפה (א)		פיקדונות מבטחי משנה		נכסי ביטוח משנה		סך פרמיות למבטחי משנה לשנת 2017	קבוצת דירוג
						ביטוח כללי			
				תביעות תלויות		פרמיה שטרם הורווחה		יתרות בחובה (זכות) נטו (ב)	
מעל שנה	בין חצי שנה לשנה			בביטוח רכב חובה וחבויות	בביטוח רכוש	בביטוחי רכוש וחבויות			
אלפי ש"ח									
-	-	103,991	60,222	124,481	14,251	36,345	(10,864)	87,302	AA ומעלה
-	-	11,172	7,687	12,098	1,727	7,864	(2,830)	19,602	Swiss Re AA-
-	-	4,814	1,161	515	3,442	2,302	(284)	5,634	R&V AA-
									אחרים
									A
301	-	29,949	20,729	31,718	8,039	14,328	(3,407)	38,051	אחרים
301	-	149,926	89,799	168,812	27,459	60,839	(17,385)	150,589	סה"כ

באור 25: - ניהול סיכונים (המשך)

1. מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

6. ביטוח משנה (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2016

חובות בפיגור		נכסי ביטוח משנה							קבוצת דירוג
		ביטוח כללי					סך פרמיות למבטחי משנה לשנת 2016		
		תביעות תלויות		פרמיה שטרם הורווחה		יתרות בחובה (זכות) נטו (ב)			
מעל שנה	בין חצי שנה לשנה	סה"כ חשיפה (א)	פיקדונות מבטחי משנה	בביטוח רכב חובה וחבויות	בביטוח רכוש		בביטוחי רכוש וחבויות		
אלפי ש"ח									
-	-	57,518	35,013	58,314	12,962	34,159	(12,904)	88,537	AA ומעלה
-	-	15,564	2,140	12,306	3,077	3,421	(1,100)	9,487	Swiss Re AA-
-	-	3,854	7,544	7,617	-	5,674	(1,893)	14,831	אחרים
150	-	15,466	4,171	7,565	8,058	4,970	(956)	14,425	A
150	-	92,402	48,868	85,802	24,097	48,224	(16,853)	127,280	AXIS A+
									אחרים
									סה"כ

באור 25: - ניהול סיכונים (המשך)

1. מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

6. ביטוח משנה (המשך)

הערות:

- (א) סה"כ החשיפה למבטחי המשנה הינה: יתרות בחובה (זכות) נטו, נכסי ביטוח משנה, בניכוי הפיקדונות.
- (ב) היתרות לא כוללות יתרות של חברות ביטוח בגין ביטוח משותף.
- (ג) החברה לא הפרישה לחובות מסופקים בגין החשיפה למבטחי משנה.
- (ד) הדירוג נקבע בעיקרו לפי חברת הדירוג S&P. בהעדר דירוג של S&P, נקבע הדירוג על ידי חברת דירוג אחרת והומר לפי מפתח שנקבע בתקנות דרכי ההשקעה.
- (ה) סך-כל החשיפה של מבטחי המשנה לאירוע רעידת אדמה בהסתברות נזק של 2.4% (בדומה לאשתקד) (MPL בשייר), הינו כ-1,134 מיליון ש"ח (אשתקד - 860 מיליון ש"ח), מתוכו חלקו של מבטח המשנה המשמעותי ביותר בחשיפה זו, הינו 303 מיליון ש"ח (אשתקד - 231 מיליון ש"ח).
- (ו) לא קיימים מבטחי משנה נוספים על אלו אשר פורטו לעיל, אשר החשיפה בגינם עולה על 10% מהחשיפה הכוללת של מבטחי משנה או שהפרמיה בגינם עולה על 10% מסך הפרמיות לביטוח משנה.

2. סיכונים גיאוגרפיים

ליום 31 בדצמבר, 2017

סך-כל חשיפה מאזנית	השקעות אחרות(*)	נדל"ן להשקעה	תעודות סל	מניות	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות	
אלפי ש"ח							
887,888	101,559	51,328	25,738	42,395	301,320	365,548	ישראל
67,891	17,832	18,744	4,756	-	23,524	3,035	ארה"ב
26,225	25,148	-	1,077	-	-	-	גרמניה
204,252	202,800	-	-	-	1,452	-	שווייץ
50,188	19,092	-	13,414	-	12,377	5,305	אחרות
1,236,444	366,431	70,072	44,985	42,395	338,673	373,888	סך הכל

ליום 31 בדצמבר, 2016

סך-כל חשיפה מאזנית	השקעות אחרות(*)	נדל"ן להשקעה	תעודות סל	מניות	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות	
אלפי ש"ח							
932,147	75,363	49,822	7,571	28,236	361,637	409,518	ישראל
71,516	2,989	14,951	613	2,283	26,763	23,917	ארה"ב
121,854	120,588	-	-	-	1,266	-	שווייץ
81,736	41,777	-	-	-	35,182	4,777	אחרות
1,207,253	240,717	64,773	8,184	30,519	424,848	438,212	סך הכל

(*) השקעות אחרות כוללות נכסי ביטוח משנה, מזומנים והשקעות פיננסיות אחרות שלא נכללו בטורים האחרים.

באור 26: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

א. יתרות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

ההרכב

31 בדצמבר		
2016	2017	
אלפי ש"ח		
2,269	2,499	חייבים ויתרות חובה - בעל שליטה (החברה האם)
2,366	2,623	יתרת חובות שוטפים הגבוהה ביותר במשך השנה

ב. עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2015		2016		2017	
בעל שליטה (החברה האם)	צד קשור	בעל שליטה (החברה האם)	צד קשור	בעל שליטה (החברה האם)	צד קשור
אלפי ש"ח					
-	22	-	22	-	22
-	2,228	-	2,205	-	2,178
3,959	-	4,755	-	4,615	-

הכנסות

דמי שכירות

ואחזקה

הוצאות

דמי ניהול (ראה ה')

להלן)

שכר מקצועי

ג. תגמולים והטבות לאנשי מפתח ניהוליים המועסקים בחברה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2015		2016		2017	
מס' אנשים	סכום (*)	מס' אנשים	סכום (*)	מס' אנשים	סכום (*)
אלפי ש"ח		אלפי ש"ח		אלפי ש"ח	
1,294	2	1,781	2	1,808	2
146	2	176	2	221	2
1,440		1,957		2,029	

הטבות לזמן קצר

הטבות לאחר העסקה

(*) סכומי התגמול במונחי עלות לחברה. הסכומים הנ"ל אינם כוללים מס שכר.

באור 26: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ד. תגמולים והטבות לצדדים קשורים ולבעלי עניין אחרים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2015		2016		2017	
מס' סכום	מס' אנשים	מס' סכום	מס' אנשים	מס' סכום	מס' אנשים
אלפי ש"ח		אלפי ש"ח		אלפי ש"ח	
1,070	2	1,028	2	990	2
513	5	732	5	474	5
1,583		1,760		1,464	

ה. התקשרויות

בחודש מאי 2014 התקשרה החברה בהסכם עם חברת האם, לפיו תשלם החברה דמי ניהול לחברת האם עבור מתן שירותי ניהול (להלן - ההסכם). על-פי ההסכם, הסכום החודשי שמשלמת החברה לחברת האם עומד על 150 אלפי ש"ח בתוספת מע"מ כחוק. ההסכם הינו לתקופה שמיום 1 בינואר, 2014 ועד ליום 31 בדצמבר, 2017, שלאחריה ממשיך ההסכם לחול כל עוד לא קבעו הצדדים אחרת.

באור 27: - התחייבויות תלויות והתקשרויות

א. בקשות לאישור תובענות כייצוגיות

להלן תאור בקשות לאישור תובענות כייצוגיות שהוגשו נגד החברה. להערכת הנהלת החברה, בהסתמך, בין היתר, על חוות דעת משפטיות שקיבלה מבאי כוחה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות במקום בו נדרשו הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה.

הבקשות לאישור תובענות כייצוגיות המפורטות בטבלה שלהלן מצויות בשלבים שונים של הבירור הדיוני.

התביעה המפורטת בסעיף 1 בטבלה להלן נמחקה על הסף על ידי בית המשפט. התובעים ערערו על החלטה זו לבית המשפט העליון והערעור נדחה ללא צו להוצאות.

לגבי התביעה המפורטת בסעיף 2 בטבלה להלן, להערכת הנהלת החברה, בהסתמך על חוות דעת יועציה המשפטיים, סיכויי בקשת האישור להתקבל הינם צפויים, עם זאת המשמעות הכספית של קבלת הבקשה אינה צפויה להיות מהותית מבחינת החברה.

לגבי התביעה המפורטת בסעיף 3 בטבלה להלן, להערכת הנהלת החברה, בהסתמך על חוות דעת יועציה המשפטיים, הבקשה במתכונתה הנוכחית אינה צפויה להתקבל.

לגבי התביעה המפורטת בסעיף 4 בטבלה להלן, אושרה על ידי בית המשפט בקשה מוסכמת שהגישו הצדדים להסתלקות (ביחס לקבוצה הראשונה - הסתלקות ללא צו להוצאות וביחס לקבוצה השנייה - הסתלקות מתוגמלת).

לגבי התביעה המפורטת בסעיף 5 בטבלה להלן, להערכת הנהלת החברה, בהסתמך על חוות דעת יועציה המשפטיים סיכויי בקשת האישור והתביעה להתקבל צפויים, עם זאת לחברה יש טענות בדבר צמצום הקבוצה הייצוגית הנטענת. המשמעות הכספית של קבלת הבקשה אינה צפויה להיות מהותית מבחינת החברה.

לגבי התביעה המפורטת בסעיף 6 בטבלה להלן להערכת הנהלת החברה, בהסתמך על חוות דעת יועציה המשפטיים, סיכויי בקשת האישור והתביעה להתקבל גבוהים מהסיכויים שהבקשה והתביעה תידחינה. עם זאת טרם ניתן להעריך השפעה כספית על החברה.

התביעות המפורטות בסעיפים 7 ו- 8 בטבלה להלן נמצאות בשלבים ראשונים ולא ניתן עדיין להעריך את סיכוייהן.

באור 27: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה	הצדדים	טענות מרכזיות	הקבוצה	פרטים	סכום התביעה
1.	05/15 מחוזי- מרכז	מבוטח בביטוח דירה נגד החברה וחברות נוספות	<p>לטענת התובעים הנתבעות נוקטות במדיניות פסולה של הימנעות מתשלום תגמולי ביטוח בגין רכיב מע"מ, עבור נזקים שלא תוקנו בפועל על ידי המבוטח, בניגוד לחובתן לפצות בגין הנזק באופן שיביא את המבוטח או הניזוק, קרוב ככל הניתן, למצב בו היה מצוי אלמלא מקרה הביטוח. נטען כי בעשותן כן, נוהגות חברות הביטוח בניגוד לחובות אמון ותום לב מוגברות המוטלות עליהן, מטעות מבוטחים ומנצלות את בורותם וחולשתם, מתעשרות שלא כדין על חשבון המבוטחים, מפרות את חובות השיפוי המוטלות עליהן על פי חוזי הביטוח ועל פי עקרון השיפוי בדיני הנזיקין ומתנהלות בניגוד להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון ובניגוד לנהלים פנימיים.</p>	<p>כל מבוטח ו/או מוטב ו/או צד ג', בכל סוג ביטוח שהוא, אשר במועד הגשת תביעת הביטוח לא תיקן את הנזק שתבע בגינו, ואשר קיבל מחברת הביטוח תגמולי ביטוח ו/או שיפוי בגין הנזק מבלי שתגמולי הביטוח כללו את רכיב המע"מ החל על עלות התיקון.</p>	<p>ביום 20 בפברואר, 2017 נתן בית המשפט פסק דין במסגרתו הורה על מחיקת התובענה על הסף נגד החברה ונגד ארבע חברות ביטוח נוספות וקבע כי המבקשים היו מנועים מלהגיש את בקשת האישור לבית המשפט מאחר והם מנהלים תביעה מלאה הכוללת את סוגיית רכיב המע"מ בבית משפט בהרצליה.</p> <p>ביום 28 במרס, 2017 הגישו המבקשים ערעור לבית המשפט העליון על החלטת בית המשפט המחוזי הנ"ל.</p> <p>ביום 3 בינואר, 2018 דחה ביהמ"ש העליון את הערעור, בהסכמת הצדדים, ללא צו להוצאות לאחר שהמליץ למערערים למשוך את הערעור תוך שמירת זכותם להגיש תובענה חדשה בשם אימון הציבור - חברה לתועלת הציבור בע"מ כתובעת ייצוגית.</p>	---

באור 27: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה	הצדדים	טענות מרכזיות	הקבוצה	פרטים	סכום התביעה
2.	09/15 מחוזי-תל אביב	מבוטחת בביטוח רכב נגד החברה וחברת ביטוח נוספת.	לטענת התובעים, הנתבעות נוקטות בפרקטיקה פסולה כאשר הן משלמות תגמולי ביטוח, מבלי לצרף ריבית צמודה כמתחייב בדיון, בגין התקופה שתחילתה במועד קרות מקרה הביטוח ועד למועד תשלום תגמולי הביטוח בפועל לידי המבוטח; ולחילופין, בגין התקופה שתחילתה 30 יום מיום מסירת תביעת הביטוח לחברות ועד למועד תשלום תגמולי הביטוח בפועל לידי המבוטח.	כל מי שקיבל, במהלך 7 השנים שקדמו להגשת התובענה ו/או למצער במהלך 3 השנים שקדמו להגשת התובענה ו/או יקבל עד למתן פסק הדין בתובענה, תגמולי ביטוח מהחברות מבלי שצורפה להם ריבית כדיון.	ביום 27 בנובמבר, 2016 הגישה החברה תגובה לבקשה לאישור תובענה ייצוגית. בדיון שהתקיים בבית המשפט ביום 21 ביוני, 2017 הסכימו הצדדים, בהמלצת בית המשפט, לוותר על שלב החקירות בבקשת האישור ולהגיש סיכומים בכתב. על החברה להגיש סיכומים עד ליום 17 ביולי, 2018.	10 מיליון ש"ח
3.	08/16 מחוזי-מרכז	מבוטח בביטוח רכב מקיף נגד החברה וחברת ביטוח נוספת	לטענת התובע נהוגות החברות הנתבעות שלא כדין כשהן גובות פרמיה יותר גבוהה בביטוחי רכב חובה ומקיף לנהגים צעירים (שגילם נמוך מ- 24 במועד עריכת הביטוח), אך לא מפחיתות את הפרמיה עם הגעת המבוטחים לגיל 24, במהלך תקופת הביטוח. לטענת התובעים מדובר, בין היתר, בהפרת חוק חוזה הביטוח.	כל מי שרכש ביטוח מהמשיבות, אשר במהלך תקופת הביטוח השתנה גילו, או בשל משך הזמן בו החזיק ברישיון נהיגה היה זכאי להפחתה בתעריף פרמיית הביטוח, מבלי שחברת הביטוח הפחיתה את דמי הביטוח (הפרמיה) בהתאם, בשבע השנים האחרונות.	לאור פסק דין שניתן בתביעה ייצוגית אחרת המתנהלת בבית המשפט המחוזי מרכז, הגישו המבקשים ביום 8 בדצמבר, 2016 בקשה מוסכמת לתיקון הבקשה לאישור התובענה הייצוגית ולהסרת הטענות לעניין ביטוח החובה של המשיבות והותרת רק הטענה כלפי הביטוח המקיף. בית המשפט קיבל את הבקשה וביום 17 בינואר, 2017 הגישו המבקשים בקשת אישור מתוקנת. החברה הגישה תגובה לבקשת האישור המתוקנת ביום 6 באפריל, 2017. התקיימו מספר דיוני קדם משפט ונקבע דיון לשמיעת סיכומים בעל פה ליום 8 ביולי, 2018.	100 מיליון ש"ח - ללא חלוקה בין החברות הנתבעות

באור 27: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה	הצדדים	טענות מרכזיות	הקבוצה	פרטים	סכום התביעה
4.	12/16 מחוזי-מרכז	חברה מבוטחת בביטוח רכב נגד החברה	לטענת התובע בקרות אירוע ביטוחי שבעקבותיו מוכרז רכב של מבוטח כאובדן גמור, גובה החברה את מלוא דמי הביטוח המקיף בגין התקופה שלאחר האירוע, בדרך של קיזוז מתגמולי הביטוח המשולמים למבוטח בניגוד לדין. בנוסף נטען, שביחס לתקופה שלאחר קרות האירוע הביטוחי, נמנעת החברה מגביית דמי ביטוח חובה, ומשיבה למבוטח את דמי ביטוח החובה ששולמו מראש בקשר לתקופה שלאחר קרות האירוע, אך עושה זאת בפריסה לתשלומים בערך נומינאלי, וללא הוספת ריבית והצמדה בניגוד לדין.	קבוצה ראשונה - כלל המבוטחים בביטוח מקיף לרכב, שנגרם לרכבם אירוע ביטוח מסוג "אובדן גמור" או "אובדן גמור להלכה", אשר החברה גבתה מהם דמי ביטוח מלאים בגין התקופה שלאחר ביטול הסכם הביטוח עקב מקרה הביטוח האמור, בין אם באמצעות הפחתה מתגמולי הביטוח ובין אם בדרך אחרת. קבוצה שנייה - כלל המבוטחים בביטוח חובה, אשר ביטלו את ביטוח החובה וקיבלו חזרה את החלק היחסי של דמי הביטוח ששילמו עבור התקופה שלאחר הביטול, בתשלומים נדחים מהחברה בערכם הנומינלי בלבד.	בהתאם להמלצת בית המשפט ולאחר שהצדדים ניהלו משא ומתן הושגה בניהם הסכמה בדבר הסתלקות ללא צו להוצאות ביחס לקבוצה הראשונה, והסתלקות מתוגמלת ביחס לקבוצה השנייה. ביום 30 בנובמבר, 2017 הגישו הצדדים בקשה מוסכמת להסתלקות. ביום 26 דצמבר, 2017 נתן בית המשפט החלטה המאשרת את בקשת ההסתלקות.	---

באור 27: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה	הצדדים	טענות מרכזיות	הקבוצה	פרטים	סכום התביעה
5.	1/17 מחוזי-מרכז	מבוטחים בביטוח רכב נגד החברה	לטענת התובעים החברה נוקטת בפרקטיקה לפיה כאשר המבוטח מעדכן אותה במהלך תקופת הביטוח, כי הגיע למדרגות גיל ו/או ותק נהיגה שעל פי המקובל בחברה, ממנו ואילך הוא זכאי לתשלום הפרמיה בסכום נמוך יותר, היא מזכה אותו באופן יחסי לעומת כלל תקופת הביטוח, כך שמופחתת הפרמיה בשל הגעתו למדרגת גיל ו/או ותק מופחתת (להלן - הפרקטיקה). לטענת התובע, נוהגת החברה בניגוד לדין בהימנעותה מלגלות באופן יזום למבוטחיה על קיום הפרקטיקה האמורה.	מבוטחים בביטוח רכב חובה, צד ג' ומקיף, בתקופה שתחילתה בשבע השנים הקודמות להגשת התובענה, אשר הגיעו במהלך תקופת הביטוח למדרגת גיל ו/או ותק נהיגה המזכה על פי דין וכן על פי פרקטיקה הנהוגה אצל החברה בהפחתת דמי הביטוח, ואשר החברה נמנעה מלנהוג כלפיהם על פי דין וכן על פי אותה פרקטיקה נהוגה, ואשר כתוצאה מכך לא קיבלו את ההפחתה בפרמיה.	החברה הגישה תשובה לבקשת האישור ביום 15 ביוני, 2017. בקדם משפט שהתקיים ביום 22 ביוני, 2017 בו הוחלט על איחוד הדיון במספר בקשות שמתעוררות בהן שאלות דומות ומשותפות. קדם משפט נוסף התקיים ביום 13 בספטמבר, 2017 בעניין תביעה זו והתביעה שעניינה מפורט בסעיף 3 לעיל. במסגרת הדיון ב"כ המבקש חזר מהטענה כי החברה גובה כספים מהמבוטחים שלא כדין, והודיע שיסתפק בטענת הנוהג בלבד. קדם משפט נוסף התקיים ביום 22 בפברואר, 2018 ונקבעו דיונים לשמיעת ראיות בתיק לחודש אוקטובר 2018.	43.3 מיליון ש"ח

באור 27: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה	הצדדים	טענות מרכזיות	הקבוצה	פרטים	סכום התביעה
6.	4/17 מחוזי-מרכז	מבוטח בביטוח רכב נגד החברה וחברות ביטוח נוספות	לטענת התובעים, הנתבעות נוהגות להוסיף לפרמיה הנגבית בגין פוליסות ביטוח שנפרסו לתשלומים, ריבית (דמי אשראי או דמי גבייה) שלא כדין, או תוך חריגה משיעורי הריבית שהוצגו בפוליסה. בנוסף נטען, שהחברות הנתבעות אינן מקיימות את חובת הגילוי המוטלת עליהן לגבי שיעור הריבית בחישוב שנתי. נטען כי גביית ריבית כאמור מבססת לתובעים עילות תביעה על בסיס עשיית עושר שלא כדין, הפרת חובה חקוקה, הפרת חוזה, הטעייה, הפרת הוראות דין, והפרת חובה לנהוג בתום לב.	מבוטחים ששילמו לחברות הנתבעות ריבית, דמי אשראי, דמי גבייה, דמי הסדר תשלומים ביתר, או כל תשלום דומה, תוך חריגה מהוראות הדין ו/או תוך חריגה משיעורי הריבית אשר הוצגו בפוליסות.	החברה טרם הגישה תשובה לבקשה. דיון קדם משפט נקבע ליום 9 באפריל, 2018.	7.6 מיליון ש"ח
7.	9/17 מחוזי-ירושלים	מבוטחת נגד החברה וחברות ביטוח נוספות	לטענת התובעים, הנתבעות נמנעות, כעניין של מדיניות, מהוספת ריבית פיגורים לפי חוק פסיקת ריבית והצמדה, תשכ"א-1961 למבוטחיהן, לסכום שנפסק לחובתן על-ידי בית המשפט, במקרים בהם הן אינן עומדות במועד הפרעון שנקבע בפסק-הדין או בחוק (במקרים שלא נקבע מועד כאמור בפסה"ד).	מי ששולמו לו על ידי מי מהמשיבות סכומי כסף שנפסקו לזכותו על ידי רשות שיפוטית במועד המאוחר למועד הפירעון (כהגדרת המונח בחוק פסיקת ריבית והצמדה, תשכ"א-1961), מבלי שהתווספו לתשלום הסכום הפסוק הפרשי הצמדה ו/או ריבית ו/או ריבית צמודה.	התובענה מצויה בשלבי הבקשה לאישורה. החברה הגישה תגובה לבקשה ביום 8 במרס, 2018.	נטען כי הסכום לא ניתן להערכה

באור 27: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה	הצדדים	טענות מרכזיות	הקבוצה	פרטים	סכום התביעה
8.	01/18 מחוזי-מרכז	אמון הציבור, חברה לתועלת הציבור נגד החברה ו - 5 חברות ביטוח נוספות	<p>לאחר תקופת הדיווח הוגשה התביעה בהמשך לפסק דינו של בית המשפט העליון בהליך המפורט בסעיף 1 לעיל, במסגרתו המליץ בית המשפט העליון למערערים למשוך את הערעור, תוך שמירת זכותם להגיש תובענה חדשה בשם ארגון אמון הציבור כתובע ייצוגי ושמירת כל טענותיהן של חברות הביטוח.</p> <p>לטענת המבקשת, חברות הביטוח הנתבעות נוהגות בפרקטיקה לפיה בעת תשלום תגמולי ביטוח עבור נזקים שלא תוקנו בפועל על ידי המבוטח, הן נמנעות מתשלום רכיב המע"מ שלטענת המבקשים אמור לחול על נזקים אלו.</p> <p>לטענת המבקשת, חברות הביטוח חייבות בתשלום רכיב המע"מ עבור התיקונים, אף אם התיקונים לא בוצעו בפועל, כחלק מחובתן לפצות בגין הנזק, באופן שיביא את המבוטח או הניזוק קרוב ככל הניתן למצב בו היה מצוי אלמלא מקרה הביטוח.</p> <p>המבקשת טוענת כי בעשותן כן, חברות הביטוח נוהגות בניגוד לחובות אמון ותום לב מוגברות המוטלות עליהן כחברות ביטוח; מתעשרות שלא על יסוד זכות שבדין על חשבון המבוטחים; ומפרות את חובות השיפוי המוטלות עליהן על פי חוזי הביטוח ועל פי עקרון השיפוי בדיני הנזיקין. כמו כן, נטען שהתנהלות חברות הביטוח מנוגדות להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון ואת נהליהן הפנימיים.</p>	<p>כל מבוטח ו/או מוטב ו/או צד ג', בכל סוג ביטוח שהוא, אשר במועד הגשת תביעת הביטוח לא תיקן את הנזק שתבע בגינו, ואשר קיבל מחברת הביטוח תגמולי ביטוח ו/או שיפוי בגין הנזק מבלי שתגמולי הביטוח כללו את רכיב המע"מ החל על עלות התיקון.</p> <p>בנוסף נתבקש, ביחס לכל קבוצה, הגדרה של תת קבוצה של "כל חברי הקבוצה אשר זכאים בניכוי מס תשומות חלקי".</p> <p>מהתובענה הוחרגו חברי קבוצה אשר זכאים בניכוי מס תשומות מלא.</p>	<p>התובענה מצויה בשלבי הבקשה לאישורה. בקשה שהגישה המבקשת לאיחוד הדיון עם בקשות העומדות ותלויות כנגד חברות ביטוח אחרות נדחתה על ידי בית המשפט. ביום 5 במרס, 2018 הגישו חברות הביטוח (למעט חברת הראל) לבית המשפט בקשה לסילוק על הסף של הבקשה לאישור התביעה כייצוגית. טרם התקבלה החלטת בית המשפט בבקשה. דיון קדם משפט נקבע ליום 8 ביולי, 2018.</p>	4.1 מיליון ש"ח לשנה

באור 27: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. בקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

9. טבלה מסכמת:

להלן טבלה מסכמת של הסכומים הנתבעים במסגרת בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענה ייצוגית שאושרה כנגד החברה, כפי שצוינו על ידי התובעים בכתבי הטענות אשר הוגשו מטעמם. מובהר כי הסכום הנתבע אינו מהווה בהכרח כימות של סכום החשיפה המוערכת על ידי החברה, שכן המדובר בהערכות מטעם התובעים אשר דינן להתברר במסגרת ההליך המשפטי. עוד מובהר כי הטבלה להלן אינה כוללת הליכים שהסתיימו.

הסכום הנתבע	כמות תביעות	בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות
מיליוני ש"ח		
60.9	3	צוין סכום המתייחס לחברה
100.0	1	התביעה מתייחסת למספר חברות ולא צוין סכום ספציפי לחברה
-	2	לא צוין סכום התביעה

ב. התקשרויות

בגין השקעות פיננסיות אחרות קיימת לחברה התחייבות להשקעות עתידיות בקרן השקעה שסכומה הכולל ליום 31 בדצמבר, 2017 הינו כ- 3,646 אלפי ש"ח (ליום 31 בדצמבר, 2016 סך של כ- 4,718 אלפי ש"ח).

לכבוד
בעלי המניות של שירביט חברה לביטוח בע"מ

א.נ.,

הנדון: דוח מיוחד של רואה החשבון המבקר על מידע כספי נפרד לפי דרישת הממונה
על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח),
התשמ"א-1981

ביקרנו את המידע הכספי הנפרד המובא לפי דרישת הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 של שירביט חברה לביטוח בע"מ (להלן - החברה) לימים 31 בדצמבר 2017 ו-2016 ולכל אחת מהשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר, 2017, 2016 ו-2015 ואשר נכלל כנספח לדוחות הכספיים המאוחדים. המידע הכספי הנפרד הינו באחריות הדירקטוריון וההנהלה של החברה. אחריותנו היא לחוות דיעה על המידע הכספי הנפרד בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין במידע הכספי הנפרד הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובפרטים הכלולים במידע הכספי הנפרד. ביקורת כוללת גם בחינה של הכללים החשבונאיים שיושמו בעריכת המידע הכספי הנפרד ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של החברה וכן הערכת נאותות ההצגה של המידע הכספי הנפרד. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, המידע הכספי הנפרד ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לדרישות שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בחוזר ביטוח 4-1-2011.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, הננו מפנים את תשומת הלב לאמור בבאור 27 לדוחות הכספיים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

תל-אביב,
29 במרס, 2018

**תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולר")
לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחטון**

המדיניות החשבונאית שפורטה בבאור 2 בדוחות הכספיים המאוחדים בדבר עיקרי המדיניות החשבונאית, יושמה בהכנת דוח תמציתי זה.

להלן נתונים כספיים תמציתיים על בסיס הדוחות הכספיים הנפרדים של החברה (להלן - **דוחות סולר**), הערוכים לפי תקני דיוח כספי בינלאומיים (IFRS) למעט המפורט להלן:

1. מדידת ההשקעות בחברות מוחזקות המחושבת על בסיס אקוויטי.
 2. זכויות במקרקעין כוללות גם זכויות במקרקעין המוחזקות באמצעות חברה מוחזקת שהחזקת זכויות אלה היא עיסוקה היחיד.
- לא הוצג בדוחות כספיים אלו מידע נוסף אודות השקעות פיננסיות סולר, מכיוון שאלו אינם שונים מפירוט ההשקעות הפיננסיות על בסיס הדוחות הכספיים המאוחדים, כאמור בבאור 10.
- לא הוצג בדוחות כספיים אלו מידע בדבר מגזרי פעילות "סולר" מכיוון שאלו אינם שונים באופן מהותי ממגזרי הפעילות על בסיס דוחות מאוחדים, כאמור בבאור 3.

א. דוחות על המצב הכספי

ליום 31 בדצמבר		
2016	2017	
אלפי ש"ח		
4,442	5,761	נכסים בלתי מוחשיים
457	-	נכסי מסים נדחים
36,093	37,273	הוצאות רכישה נדחות
33,341	35,248	רכוש קבוע
902	912	השקעות בחברות בנות
64,103	69,402	נדל"ן להשקעה
158,123	257,110	נכסי ביטוח משנה
1,968	4,378	נכסי מסים שוטפים
8,408	10,251	חייבים ויתרות חובה
91,302	94,643	פרמיות לגבייה
		השקעות פיננסיות:
771,058	634,772	נכסי חוב סחירים
142,084	123,141	נכסי חוב שאינם סחירים
30,519	42,395	מניות
10,601	68,521	אחרות
954,262	868,829	סה"כ השקעות פיננסיות
29,898	40,225	מזומנים ושווי מזומנים
<u>1,383,299</u>	<u>1,424,032</u>	סך כל הנכסים
		הון מניות
41,766	41,766	הון מניות
52,869	52,869	פרמיה על מניות
16,922	19,958	קרנות הון
94,707	95,029	יתרת רווח
206,264	209,622	סה"כ הון
965,243	959,366	התחייבויות בגין חוזי ביטוח
7,370	9,711	התחייבויות בגין חוזי ביטוח
11,238	12,599	התחייבויות בגין מסים נדחים
132,911	182,083	התחייבויות בשל הטבות לעובדים
60,273	50,651	זכאים ויתרות זכות
1,177,035	1,214,410	התחייבות פיננסית
<u>1,383,299</u>	<u>1,424,032</u>	סך כל ההתחייבויות
		סך כל ההון וההתחייבויות

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולר")
לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון (המשד)

ב. דוחות על רווח או הפסד ורווח כולל אחר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
אלפי ש"ח			
486,037	554,828	534,116	פרמיות שהורווחו ברוטו
31,192	89,920	137,974	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
454,845	464,908	396,142	פרמיות שהורווחו בשייר
23,782	29,531	27,752	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
4,417	14,435	22,718	הכנסות מעמלות
483,044	508,874	446,612	סך כל ההכנסות
399,000	467,423	427,508	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו
19,297	74,028	113,865	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
379,703	393,395	313,643	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
94,475	98,852	105,563	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
20,963	22,553	22,618	הוצאות הנהלה וכלליות
1,883	2,881	2,998	הוצאות מימון
497,024	517,681	444,822	סך כל ההוצאות
24	74	39	חלק ברווחי חברות הנמדדות לפי שיטת השווי המאזני
(13,956)	(8,733)	1,829	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(5,124)	(1,613)	1,084	מסים על ההכנסה (הטבת מס)
(8,832)	(7,120)	745	רווח נקי (הפסד)
			רווח כולל אחר:
2,450	4,675	4,868	הערכה מחדש בגין רכוש קבוע
(235)	(1,377)	(650)	הפסד אקטוארי בגין תוכניות להטבה מוגדרת
35	(33)	(676)	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ
(562)	21	(929)	השפעת המס בגין רכיבים של רווח כולל אחר
1,688	3,286	2,613	רווח כולל אחר, נטו
(7,144)	(3,834)	3,358	סה"כ רווח (הפסד) כולל

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולר")
לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון (המשד)

ג. דוחות על השינויים בהון

הון המניות	פרמיה על מניות	קרנות הון	יתרת רווח	סה"כ הון
אלפי ש"ח				
41,766	52,869	10,916	98,135	203,686
-	-	-	(8,832)	(8,832)
יתרה ליום 1 בינואר, 2015				
הפסד				
רווח (הפסד) כולל אחר:				
-	-	2,450	-	2,450
-	-	-	(235)	(235)
-	-	35	-	35
-	-	(650)	88	(562)
-	-	1,835	(147)	1,688
-	-	1,835	(8,979)	(7,144)
השפעה מצטברת, נטו, ליום 31 בדצמבר, 2015 של שינויים בעתודות ביטוח בביטוח כללי				
-	-	-	13,556	13,556
41,766	52,869	12,751	102,712	210,098
-	-	-	(7,120)	(7,120)
יתרה ליום 31 בדצמבר, 2015				
הפסד				
רווח כולל אחר:				
-	-	4,675	-	4,675
-	-	-	(1,377)	(1,377)
-	-	(33)	-	(33)
-	-	(471)	492	21
-	-	4,171	(885)	3,286
-	-	4,171	(8,005)	(3,834)
41,766	52,869	16,922	94,707	206,264
-	-	-	745	745
רווח נקי				
רווח כולל אחר:				
-	-	4,868	-	4,868
-	-	-	(650)	(650)
-	-	(676)	-	(676)
-	-	(1,156)	227	(929)
-	-	3,036	(423)	2,613
-	-	3,036	322	3,358
41,766	52,869	19,958	95,029	209,622
יתרה ליום 31 בדצמבר, 2017				

שירביט חברה לביטוח בע"מ

פרק ד' - פרטים נוספים על המבטח

לשנת 2017

תקנה 11: השקעות בחברות בת וחברות קשורות לתאריך המאזן

שם החברה	סוג המניה	מספר המניות	סה"כ ע.ג. ש"ח	עלות אלפי ש"ח	ערך מאזני אלפי ש"ח	שיעורי ההחזקה % (*)
וי.אר.סי. אחזקות בע"מ (להלן: "וי.אר.סי.")	רגילה	1,000	1	13,165	42,842	100
ארגוס חברה לאומית י.ר. בע"מ (להלן: "ארגוס לאומית")	הנהלה 0.001 ש"ח	10	20	318	211	100
ארגוס לאומית י.ר. בע"מ (להלן: "ארגוס לאומית")	רגילות א' 0.0001 ש"ח	200,000	15	150,000		
	רגילות ב' 0.0001 ש"ח	150,000	5	50,000		
	רגילות ג' 0.0001 ש"ח	50,000				
אוצר סוכנות לביטוח (1993) בע"מ (להלן: "אוצר")	רגילה 1 ש"ח	2,000	2,000	171	231	100 (**)
Shirbit Partners LLP (להלן: "השותפות")	שותפות	-	-	7,636	7,121	100 (***)

(*) שיעורי ההחזקה בניירות ערך, בהון, בזכויות הצבעה ובסמכויות למינוי מנהלים.
 (**) מוחזקות על ידי וי.אר.סי.
 (***) כ- 1% מהזכויות בשותפות מוחזקות במישרין על ידי בעל שליטה בחברה, מר יגאל רבנוף.

רשימת יתרות הלוואות שניתנו לתאריך המאזן:

- שטר הון לארגוס לאומית, אינו נושא ריבית ו/או הצמדה, ללא מועד פרעון. יתרת שטר ההון ליום המאזן הינה בסך 470 אלפי ש"ח.
- הלוואה ל- HASIDA LLC נושאת ריבית בשיעור שנתי של 7%. ההלוואה ניתנה לתקופה של 3 שנים, עם חידוש אוטומטי בתום תקופת ההסכם לשנה נוספת, כל שנה. יתרת ההלוואה ליום המאזן הינה כ- 12,682 אלפי ש"ח.

תקנה 12: שינויים בהשקעות בחברות בת ובחברות קשורות בתקופת הדוח

אין.

תקנה 13: הכנסות של חברות בנות וקשורות והכנסות התאגיד מהן לתאריך המאזן (באלפי ש"ח)

שם החברה	רווח (הפסד) לפני מס	רווח (הפסד) כולל אחרי מס	דיבידנד	דמי ניהול	ריבית בינחברתית
וי.אר.סי. אחזקות בע"מ	(1,181)	3,495	-	-	37
ארגוס חברה לאומית י.ר. בע"מ	24	-	-	-	-
אוצר סוכנויות לביטוח (1993) בע"מ	15	-	-	-	-
Shirbit Partners LLC	(118)	4	-	-	786

תקנה 14: רשימת קבוצות של יתרות הלוואות שניתנו לתאריך המאזן, אם מתן ההלוואות היה אחד מעיסוקיו העיקריים של התאגיד

לתאריך המאזן, מתן הלוואות אינו אחד מעיסוקיה העיקריים של החברה.

תקנה 20: מסחר בבורסה

מניות החברה אינן נסחרות בבורסה לניירות ערך.

תקנה 21: תגמולים לנושאי משרה בכירה ולבעל עניין

להלן פירוט התגמולים ששולמו לכל אחד מחמשת בעלי התגמולים הגבוהים ביותר מבין נושאי המשרה הבכירה בחברה או בתאגיד בשליטת החברה, בקשר עם כהונתם בחברה או בתאגיד בשליטת החברה וכן תגמולים ששולמו לבעלי עניין בחברה, בשנת 2017 (באלפי ש"ח):

<u>תפקיד נושא המשרה</u>	<u>סה"כ שכר ונלוות</u>
1. יו"ר הדירקטוריון (*)	2,178
2. מנכ"ל	1,534
3. משנה למנכ"ל	1,072
4. מנהל מחלקה	643
5. משנה למנכ"ל	636

(*) סכום אשר מהווה דמי ניהול ששולמו לחברה בבעלותו.

תקנה 21א: השליטה בתאגיד

מר יגאל רבנוף, הינו בעל השליטה המלאה בחברה (100%), באמצעות שירביט אחזקות בע"מ, חברה פרטית בבעלותו המלאה.

תקנה 22: עסקאות עם בעל שליטה

- א. בחודש מאי 2014, אישרו ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה ובחודש ספטמבר 2014 אישרה האסיפה הכללית הסכם ניהול עם חברת האם. במסגרת ההסכם ניתנים לחברה שירותי ניהול, בתמורה חודשית בסך 150 אלפי ש"ח בתוספת מע"מ כחוק. ההסכם תקף עד ליום 31 בדצמבר, 2017, וממועד זה ימשיך ההסכם לחול כל עוד לא יקבעו הצדדים אחרת.
- ב. על פי הסכם ניהול, שנחתם בין אוצר לבין חברת האם (כפי שתוקן מעת לעת), תספק אוצר שירותי ניהול לחברת האם, תמורת סכום חודשי בסך של 8.25 אלפי ש"ח לתקופה שעד סוף חודש דצמבר 2016 (כולל), והחל מחודש ינואר, 2017 ואילך עומד הסכום על סכום חודשי של 6 אלפי ש"ח.
- ג. ביום 29.8.16, לאחר אישור ועדת הביקורת, אישר דירקטוריון החברה את תנאי העסקת בנו של בעל השליטה, תמורת שכר חודשי של 36,000 ש"ח.
- ד. ביום 29.12.16 לאחר אישור ועדת הביקורת, אישר דירקטוריון החברה את תנאי התקשרות החברה עם עו"ד משה מצליח, חתנו של בעל השליטה בהסכם למתן שירותי ייצוג משפטי לחברה, בתחום התביעות והגבייה. לפרטים נוספים ראו ביאור 26.
- ה. תקנה 270 (4) לחוק החברות לא חלה על החברה.

תקנה 24(א): החזקות בעלי עניין ונושאי משרה בכירה בניירות ערך של התאגיד

<u>מס'</u>	<u>שם בעל המניות</u>	<u>מס' חברה/ת.ז.</u>	<u>ע.ג. המוחזק בתאריך 27.3.18</u>	<u>שיעור ההחזקה בהון ובהצבעה</u>
1.	שירביט אחזקות בע"מ	51-197683-9	41,764,000	100%

תקנה 24(ב): החזקות בעלי עניין ונושאי משרה בכירה בניירות ערך של חברה מוחזקת מהותית

כל החברות המוחזקות של התאגיד, הן חברות פרטיות בבעלותו המלאה.

תקנה 24(ד): מניות רדומות וניירות ערך המירים למניות רדומות

אין.

תקנה 24א. הון המניות של התאגיד

ההון הרשום של התאגיד: 50,000,000 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ג.
ההון המונפק של התאגיד: 41,764,000 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ג., כל המניות מקנות זכויות הצבעה.

תקנה 24ב. מרשם בעלי המניות של התאגיד

שירביט אחזקות בע"מ, ח.פ. 51-197683-9. מס' מניות מוחזקות: 41,764,000 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ג.
כל אחת (מהוות 100% מההון המונפק).

כתובת: יד חרוצים 18, נתניה 4216002, ת.ד. 6137.

תקנה 25א. מען רשום של התאגיד, כתובת הדוא"ל ומספרי הטלפון והפקס

ראה עמוד 4 לפרק א' - "תיאור עסקי התאגיד".

- א.**
1. שם: יגאל רבנוף
 2. מספר זיהוי: 004218095.
 3. שנת לידה: 1948.
 4. מענו: מושב אודים.
 5. נתינות: ישראלית.
 6. דח"צ או דירקטור בלתי תלוי: לא.
 7. חברותו בוועדות הדירקטוריון: אינו חבר בוועדות דירקטוריון.
 8. האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין: לא.
 9. מכהן כדירקטור משנת: 2012.
 10. השכלה: לימודי כלכלה וסטטיסטיקה.
 11. התעסקותו בחמש השנים האחרונות ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש כדירקטור: מכהן כדירקטור בתאגידים הבאים: וי.אר.סי. אחזקות בע"מ; אוצר סוכנות לביטוח (1993) בע"מ; ירקון סוכנות לביטוח בע"מ; ארגוס חברה לאומית י.ר. בע"מ.
 12. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד: לא.
- ב.**
1. שם: ראובן שרוני
 2. מספר זיהוי: 0703561-1.
 3. שנת לידה: 1938.
 4. מענו: משמר הגבול 8, תל-אביב.
 5. נתינות: ישראלית.
 6. דח"צ או דירקטור בלתי תלוי: לא.
 7. חברותו בוועדות הדירקטוריון: חבר בוועדת השקעות.
 8. האם הוא עובד של התאגיד, חברת בת, חברה קשורה או של בעל עניין: לא.
 9. מכהן כדירקטור משנת: 2003¹.
 10. השכלה: בוגר החוג ליחסים בינ"ל ומזרח תיכון (האוניברסיטה העברית), Shiller International MBA- Paris.
 11. התעסקותו בחמש השנים האחרונות ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש כדירקטור: עד שנת 2012 כיהן כיו"ר הדירקטוריון של התאגיד. החל משנת 2013 משמש כדירקטור.
 12. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד: לא.

¹ כיהן כיו"ר הדירקטוריון משנת 2003 ועד שנת 2012. שב לכהן כחבר דירקטוריון בשנת 2013.

- ג. 1. שם: **חן לבון**
2. מספר זיהוי: 058233784.
3. שנת לידה: 1963.
4. מענו: אילנות 43, ראש העין.
5. נתינות: ישראלית.
6. דח"צ או דירקטור בלתי תלוי: דח"צ.
7. חברותו בוועדות הדירקטוריון: חבר בוועדת ביקורת ובוועדת מאזן.
8. האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל ענין: לא.
9. מכהן כדירקטור משנת: 2013.
10. בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח: בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
11. השכלה: דוקטורנט באוניברסיטת בן גוריון במסלול מינהל עסקים, בוגר בכלכלה ומנהל עסקים באוניברסיטת בן גוריון, בעל תואר שני בכלכלה מאוניברסיטת בן גוריון.
12. התעסקותו בחמש השנים האחרונות ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש כדירקטור: רואה חשבון מוסמך עצמאי; מכהן כדירקטור בתאגידים הבאים: הכשרת היישוב לישראל בע"מ; הכשרת היישוב בישראל-אלפא בע"מ; צמיחה אינווסטמנט האוס בע"מ.
13. האם הוא בן משפחה של בעל ענין אחר בתאגיד: לא.

- ד. 1. שם: **דניאל כרוסט**
2. מספר זיהוי: 050644236.
3. תאריך לידה: 1951.
4. מענו: רח' זלמן שזר 2, רמת פולג, נתניה.
5. נתינות: ישראלית.
6. דח"צ או דירקטור בלתי תלוי: לא.
7. חברותו בוועדות הדירקטוריון: אינו חבר בוועדות הדירקטוריון.
8. האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל ענין: לא.
9. מכהן כדירקטור משנת 2010.
10. השכלה: דיפלומה בבנקאות מהמכללה למנהל.
11. התעסקותו בחמש השנים האחרונות ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור: החל משנת 2011, מכהן כסמנכ"ל שיווק בחברת ניסקו טלמטיקס סיסטמס, מקבוצת ניסקו ארדן בע"מ. חבר דירקטוריון בחברת B2B - בי.טי.בי. מקשרים הלוואות בישראל בע"מ.
12. האם הוא בן משפחה של בעל ענין אחר בתאגיד: לא.

- ה. 1. שם: **רן אפרתי**
 2. מספר זיהוי: 028073260.
 3. תאריך לידה: 1971.
 4. מענו: הרצל 76, בת ים.
 5. נתינות: ישראלית.
 6. דח"צ או דירקטור בלתי תלוי: דח"צ.
 7. חברותו בוועדות הדירקטוריון: חבר בוועדת השקעות, בוועדת ביקורת ובוועדת מאזן.
 8. האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל ענין: לא.
 9. מכהן כדירקטור משנת 2013.
 10. השכלה: בעל תואר בוגר בניהול וכלכלה מהאוניברסיטה הפתוחה.
 11. בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח: בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
 12. התעסקותו בחמש השנים האחרונות ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור: משנת 2012 מנהל השקעות תיקי פלטינום בבית השקעות מיטב דש. כיהן כדירקטור וחבר ועדת ביקורת בחברת מילניום גמל והשתלמות בע"מ.
 13. האם הוא בן משפחה של בעל ענין אחר בתאגיד: לא.
- ו. 1. שם: **יוסף ג'קסון**
 2. מספר זיהוי: 000189662.
 3. שנת לידה: 1941.
 4. מענו: גלעד 4, רמת גן.
 5. נתינות: ישראלית.
 6. דח"צ או דירקטור בלתי תלוי: דח"צ.
 7. חברותו בוועדות הדירקטוריון: חבר בוועדת ביקורת.
 8. האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל ענין: לא.
 9. מכהן כדירקטור משנת: 2012.
 10. בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח: לא.
 11. השכלה: בעל תואר בוגר בפילוסופיה וגיאוגרפיה ותואר שני מהמכון להיסטוריה של המדעים.
 12. התעסקותו בחמש השנים האחרונות ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש כדירקטור: עיתונאי באתר האינטרנט YNET של ידיעות אחרונות.
 13. האם הוא בן משפחה של בעל ענין אחר בתאגיד: לא.
- ז. 1. שם: **ברוך גרנות**
 2. מספר זיהוי: 00894354.
 3. שנת לידה: 1948.
 4. מענו: יצחק שדה 19, רעננה.
 5. נתינות: ישראלית.
 6. דח"צ או דירקטור בלתי תלוי: לא.
 7. חברותו בוועדות הדירקטוריון: חבר בוועדת מאזן, בוועדת השקעות ובוועדת הביקורת².
 8. האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל ענין: לא.
 9. מכהן כדירקטור משנת: 2015.
 10. בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח: בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
 11. השכלה: בעל תואר בוגר בכלכלה מאוניברסיטת תל אביב.
 12. התעסקותו בחמש השנים האחרונות ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש כדירקטור: כיהן כסמנכ"ל בכיר, מנהל החטיבה הפיננסית בבנק אוצר החייל, עד חודש ספטמבר 2015.
 13. האם הוא בן משפחה של בעל ענין אחר בתאגיד: לא.

² הצטרף כחבר בוועדת הביקורת לאחר תקופת הדח"ח

- ח. 1. שם: דורית זינגר
2. מספר זיהוי: 5599460.
3. שנת לידה: 1959.
4. מענה: זעירא מרדכי 14, תל אביב.
5. נתינות: ישראלית.
6. דח"צ או דירקטור בלתי תלוי: דח"צ.
7. חברות בוועדות הדירקטוריון: חברה בוועדת ביקורת.
8. האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל ענין: לא.
9. מכהנת כדירקטור משנת: 2017³
10. בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית או מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח: בעלת מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח.
11. השכלה: בעלת תואר בוגר בכלכלה מאוניברסיטת תל אביב ותואר מוסמך במנהל עסקים מאוניברסיטת תל אביב.
12. התעסקותה בחמש השנים האחרונות ופירוט התאגידים שבהם משמשת כדירקטור: מכהנת כדירקטור בגופים הבאים: החברה לניהול קרן השתלמות למשפטנים בע"מ (י"ר) והדסה מרכזים רפואיים, מתן ייעוץ ויזום בנושאי ביטוח ופיננסים, שיווק ופיתוח עסקי במסגרת שותפות Calltact. כיהנה כמשנה למנכ"ל הכשרה חברה לביטוח בע"מ עד שנת 2013.
13. האם היא בן משפחה של בעל ענין אחר בתאגיד: לא.

תקנה 26 א': נושאי משרה בכירה של התאגיד נכון למועד פרסום הדוח

- א. 1. שם: גיל ספיר
2. מספר זיהוי: 022870208.
3. שנת לידה: 1967
4. התפקיד בתאגיד: מנכ"ל וממונה על התחום העסקי.
5. נתינות: ישראלית.
6. התפקיד שהוא ממלא בחברה בת של התאגיד או בבעל ענין בו: אינו ממלא.
7. האם הוא בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל ענין: לא.
8. השכלה: בוגר מנהל עסקים, המכללה למנהל תל-אביב.
9. ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות: מנכ"ל התאגיד.
10. תאריך תחילת כהונה: 2012.

³ החלה לכהן בדירקטוריון ביום 14 בספטמבר, 2017

- ב. 1. שם: מאיר איליה
2. מספר זיהוי: 024664633
3. שנת לידה: 1970
4. התפקיד בתאגיד: מבקר פנים
5. נתינות: ישראלית
6. התפקיד שהוא ממלא בחברת בת של התאגיד או בבעל ענין בו: אינו ממלא.
7. האם הוא בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל ענין: לא.
8. השכלה: בעל תואר שני מוסמך MBA במנהל עסקים מהמכללה למנהל ראשון לציון. בעל תואר ראשון בוגר בעסקים, חשבונאות ומימון מהמכללה למנהל בראשון לציון. בעל תואר שני במשפטים LLM מאוניברסיטת בר-אילן.
9. ניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות: רואה חשבון ומבקר פנימי מוסמך.
10. תאריך תחילת כהונה: מרץ 2013.
11. הממונה הארגוני על המבקר הפנימי: יו"ר הדירקטוריון.
- ג. 1. שם: צבי ליבושור
2. מספר זיהוי: 50897271
3. שנת לידה: 1951
4. התפקיד בתאגיד: משנה למנכ"ל ומנהל האגף לביטוח כללי.
5. נתינות: ישראלית
6. התפקיד שהוא ממלא בחברת בת של התאגיד או בבעל ענין בו: אינו ממלא.
7. האם הוא בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל ענין: לא.
8. השכלה: בעל תואר ראשון במנהל עסקים מהמכללה למנהל בתל אביב. רואה חשבון מטעם מועצת רואי החשבון בישראל.
9. ניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות: מנכ"ל קבוצת שחר אחזקות וניהול (ק.א.ש.ג.) בע"מ.
10. תאריך תחילת כהונה: יולי 2014.
- ד. 1. שם: מנשה קורוט
2. מספר זיהוי: 56400484
3. שנת לידה: 1960
4. התפקיד בתאגיד: משנה למנכ"ל.
5. נתינות: ישראלית
6. התפקיד שהוא ממלא בחברה בת של התאגיד או בבעל ענין בו: אינו ממלא.
7. האם הוא בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל ענין: לא.
8. השכלה: מנתח טכני של שוק ההון - מכללת פסגות. מנתח מערכות - סיוון מחשבים.
9. התעסקותו בחמש השנים האחרונות: משנה למנכ"ל.
10. תאריך תחילת כהונה: 2012.

- ה. 1. שם: רונן שקד
2. מספר זיהוי: 024371114
3. שנת לידה: 1969
4. התפקיד בתאגיד: סמנכ"ל כספים.
5. נתינות: ישראלית.
6. התפקיד שהוא ממלא בחברת בת של התאגיד או בבעל עניין בו: אינו ממלא.
7. האם הוא בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין: לא.
8. השכלה: בעל תואר ראשון במנהל עסקים התמחות בחשבונאות מהמכללה למנהל בראשל"צ, רואה חשבון מטעם מועצת רואי החשבון בישראל.
9. ניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות: סמנכ"ל כספים בתאגיד.
10. תאריך תחילת כהונה: 2009.

- ו. 1. שם: מיכה וידבסקי
2. מספר זיהוי: 30541411
3. שנת לידה: 1946
4. התפקיד בתאגיד: סמנכ"ל מטה החברה ומנהל משאבי אנוש.
5. נתינות: ישראלית.
6. התפקיד שהוא ממלא בחברת בת של התאגיד או בבעל עניין בו: אינו ממלא.
7. האם הוא בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין: לא.
8. השכלה: תיכונית ובי"ס לניהול של כור.
9. ניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות: סמנכ"ל בתאגיד.
10. תאריך תחילת כהונה: 2000.⁴

- ז. 1. שם: ד"ר סטיוארט קוטס
2. מספר זיהוי: 337998256
3. שנת לידה: 1944
4. תפקיד שהוא ממלא בתאגיד: אקטואר ממונה בענפי ביטוח כללי.
5. נתינות: ישראלית.
6. התפקיד שהוא ממלא בחברת בת של התאגיד או בבעל עניין בו: אין.
7. האם הוא בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין: לא.
8. השכלה: בעל תואר ראשון בסטטיסטיקה, לונדון, בעל תואר שני בסטטיסטיקה, לונדון; תואר דוקטור במתמטיקה, לונדון; חבר ב- INSTITUTE OF ACTUARIES לונדון, חבר באגודת האקטוארים בישראל.
9. ניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות: אקטואר ממונה בתאגיד.
10. תאריך תחילת כהונה: 2009.⁵

⁴ משמש כסמנכ"ל בתאגיד משנת 2000 ומשנת 2012 כסמנכ"ל מטה החברה ומשאבי אנוש.

⁵ כיהן כאקטואר ממונה משנת 2009 עם הפסקה בכהונה בשנת 2012.

- ח. 1. שם: **דב רפאל**
 2. מספר זיהוי: 01762535-1.
 3. שנת לידה: 1953.
 4. תפקיד שהוא ממלא בתאגיד: אקטואר בריאות.
 5. נתינות: ישראלית ובריטית.
 6. התפקיד שהוא ממלא בחברת בת של התאגיד או בבעל עניין בו: אין.
 7. האם הוא בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין: לא.
 8. השכלה: בוגר ומוסמך למתמטיקה, אוניברסיטת קיימברידג', אנגליה, אקטואר מוסמך, חבר מלא באגודת האקטוארים בישראל.
 9. ניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות: ייעוץ אקטוארי עצמאי.
 10. תאריך תחילת כהונה: 2012.
- ט. 1. שם: **אייל אלבלק**
 2. מספר זיהוי: 057362758.
 3. שנת לידה: 1962.
 4. התפקיד שהוא ממלא בתאגיד: מנהל מערכות מידע.
 5. נתינות: ישראלית.
 6. התפקיד שהוא ממלא בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו: אינו ממלא.
 7. האם הוא בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין: לא.
 8. השכלה: על תיכונית.
 9. התעסקותו בחמש השנים האחרונות: החל מאוגוסט 2012 - מנהל מדור יישומי אלמנטרי - 'הפניקס חברה לביטוח בע"מ'.
 10. תאריך תחילת כהונה: מרס 2016.
- י. 1. שם: **גל סער**
 2. מספר זיהוי: 02268660-4.
 3. שנת לידה: 1966.
 4. התפקיד שהיא ממלאת בתאגיד: יועצת משפטית.
 5. נתינות: ישראלית.
 6. התפקיד שהיא ממלאת בחברת בת של התאגיד או בבעל עניין בו: אינה ממלאת.
 7. האם היא בת משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין: לא.
 8. השכלה: עורכת דין, LL.B בעלת תואר ראשון במשפטים, אוניברסיטת ת"א.
 9. ניסיונה העסקי בחמש השנים האחרונות: יועצת משפטית של התאגיד.
 10. תאריך תחילת כהונה: 2012.

- יא.**
1. שם: **רונן נביזדה**
 2. מספר זיהוי: 037471786.
 3. שנת לידה: 1980.
 4. תפקיד שהוא ממלא בתאגיד: מנהל השקעות.
 5. נתינות: ישראלית.
 6. התפקיד שהוא ממלא בחברת בת של התאגיד או בבעל עניין בו: אין.
 7. האם הוא בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין: לא.
 8. השכלה: תואר ראשון במנהל עסקים בהתמחות במימון ושוק ההון, הקריה האקדמית אונו.
 9. ניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות: מנהל השקעות בתאגיד.
 10. תאריך תחילת כהונה: 2012.
- יב.**
1. שם: **חגית דוד**
 2. מספר זיהוי: 029277399.
 3. שנת לידה: 1975.
 4. תפקיד בתאגיד: מנהלת סיכונים.
 5. נתינות: ישראלית.
 6. התפקיד שהיא ממלאת בחברת בת של התאגיד או בבעל עניין בו: אינה ממלאת.
 7. האם היא בת משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין: לא.
 8. השכלה: תואר שני בכלכלה מאוניברסיטת בר אילן.
 9. ניסיונה העסקי בחמש השנים האחרונות: מנהלת סיכונים אשראי בבנק UBANK.
 10. השנה שבה החלה כהונתה: 2016.
- יג.**
1. שם: **אלסיה קושניר**
 2. תעודת זהות: 313973695.
 3. שנת לידה: 1980.
 4. תפקיד בתאגיד: חשבת.
 5. נתינות: ישראלית.
 6. התפקיד שהיא ממלאת בחברת בת של התאגיד או בבעל עניין בו: אינה ממלאת.
 7. האם היא בת משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין: לא.
 8. השכלה: רואת חשבון, בעלת תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות, אוניברסיטת ת"א.
 9. ניסיונה העסקי בחמש השנים האחרונות: חשבת בתאגיד.
 10. השנה שבה החלה כהונתה: 2010.
- יד.**
1. שם: **מעין מלמד**
 2. תעודת זהות: 303531636.
 3. שנת לידה: 1981.
 4. תפקיד בתאגיד: מנהלת מחלקת אקטואריה.
 5. נתינות: ישראלית.
 6. התפקיד שהיא ממלאת בחברת בת של התאגיד או בבעל עניין בו: אינה ממלאת.
 7. האם היא בת משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין: לא.
 8. השכלה: תואר ראשון בכלכלה ומנהל עסקים, אוניברסיטת חיפה, תואר שני בסטטיסטיקה, מגמת אקטואריה בכלכלה וחשבונאות, אוניברסיטת חיפה.
 9. ניסיונה העסקי בחמש השנים האחרונות: עד שנת 2017 - אקטוארית ביטוח כללי במנורה מבטחים בע"מ.
 10. השנה שבה החלה כהונתה: 2017.⁶

⁶ החלה לכהן בחודש ספטמבר 2017

תקנה 26ב': מספר מורשי החתימה העצמאיים

נכון למועד הדוח, מר יגאל רבנוף הוא מורשה חתימה עצמאי (כהגדרת מונח זה בחוק ניירות ערך, תשכ"ח-1968) בחברה, לאור זכויות החתימה בחברות הבת של החברה, אשר קובעות, בין היתר, כי חתימתו של מר רבנוף בשם חברות הבת, בכל דבר ועניין, תחייבנה את חברות הבת, ללא הגבלה בסכום. לפרטים אודות מר יגאל רבנוף, בעל השליטה בחברה, ראו תקנה 26 לעיל.

למעט האמור לעיל, אין מורשי חתימה עצמאיים בחברה.

תקנה 27: רואה החשבון של התאגיד

קוסט פורר גבאי את קסירר, רואי חשבון, רח' מנחם בגין 144א', תל-אביב.

תקנה 28: שינויים בתזכיר או בתקנון התאגדות

אין.

תקנה 29: המלצות והחלטות הדירקטוריון

אין.

תקנה 29א': החלטות החברה

נושאי המשרה בחברה, כהגדרתם בחוק החברות, מכוסים בפוליסת תקיפה לביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה.

גיל ספיר
מנכ"ל

יגאל רבנוף
יו"ר הדירקטוריון

תאריך: 29 במרס, 2018

שירביט חברה לביטוח בע"מ

פרק ה' - הצהרת האקטואר בענפי הביטוח

ליום 31 בדצמבר, 2017

דין וחשבון אקטוארי בענפי הביטוח הכללי – דצמבר 2017
שירביט חברה לביטוח בע"מ

תוכן עניינים

1. הצהרת האקטואר
2. נקודות הדורשות תשומת לב מיוחדת
3. דוח התפתחות ההערכה האקטוארית של התביעות התלויות בביטוח כללי
4. ניתוח הערכת התביעות התלויות לכל ענף
5. ניתוח ההערכה של ההפרשה להוצאות עקיפות ליישוב התביעות
6. ניתוח ההערכה של העתודה לסיכונים שטרם חלפו

1. הצהרת האקטואר בענפי ביטוח כללי – דצמבר 2017

פרק א' – זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי שירביט חברה לביטוח בע"מ (להלן - המבטח) להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בענפי הביטוח הכללי עבור הדוחות הכספיים של המבטח (להלן – ההפרשות) ליום 31 בדצמבר 2017, כפי שמפורט להלן. החל מדצמבר 2012 מונית לתפקיד אקטואר ממונה בביטוח כללי לצורך הערכת הרזרבות של החברה בענפי הביטוח הכללי. אינני בעל עניין במבטח ואין לי קשרים עסקיים עם בעל עניין במבטח או עם בן משפחה של בעל עניין במבטח או עם חברה קשורה במבטח.

פרק ב' – היקף חוות הדעת האקטוארית

1. נוסח פסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

- א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
- ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
- ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות בסעיף 2 להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.
- ד. לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.
- ה. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים :
- 1) הפרשה שחושבה בגין הסדר ביטוח שיורי ("הפול") כפי שנתקבלה מהפול - ההפרשה התבססה על חישוב שבוצע על ידי הפול.
 - 2) הפרשה שחושבה עבור ביטוחים משותפים בהם החברה אינה מבטח מוביל – אין לחברה ביטוחים מסוג זה לכן לא חושבה הפרשה.
 - 3) לא נלקח בחשבון העדר מתאם בין הענפים השונים לצורך הפחתת סך ההפרשה הכוללת בגין תביעות תלויות עבור כל הענפים הכלולים בהערכתי.

2. נתונים המצורפים לפסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

- א. להלן הערכת סכום ההפרשות -
- 1) הפרשה לתביעות תלויות וההוצאות הישירות הנובעות מהן, הן ברמת הברוטו והן ברמת השייר - (כולל הפרשה לתביעות שעליהן המבטח טרם קיבל דיווח) (Reserve for Unpaid Losses and Unpaid Allocated Loss Adjustment Expenses):
- א) ענפים שאינם מקובצים :

ענף	הפרשה ברוטו (אלפי ש"ח)	הפרשה בשייר (אלפי ש"ח)
דירות	8,518	1,279
רכב רכוש	69,574	69,529
רכב חובה	587,949	428,654
סה"כ ענפים שאינם מקובצים	666,041	499,462

(ב) סה"כ הערכה עבור כל ענפי הביטוח הכלולים בהערכתי (לא כולל הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות) :

ענף	הפרשה ברוטו (אלפי ש"ח)	הפרשה בשייר (אלפי ש"ח)
שאינם מקובצים	666,041	499,462
מקובצים	60,104	31,013
סה"כ מקובצים ושאינם מקובצים	726,145	530,475

(2) הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב התביעות הן ברמת הברוטו והן ברמת השייר –
(Reserve for Unpaid Unallocated Loss Adjustment Expenses):

	הפרשה ברוטו (אלפי ש"ח)	הפרשה בשייר (אלפי ש"ח)
סה"כ	15,266	15,266

הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב התביעות הינה בגין הענפים מקובצים ושאינם מקובצים יחד.

(3) הפרשה לפער בין העתודה לסיכונים שטרם חלפו כפי שחישב האקטואר לבין הפרמיה שטרם הורווחה ברמת השייר לגבי כל אחד מענפי הביטוח הבאים ::

(א) ביטוח לפי דרישות פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970: אין צורך בהפרשה.

(ב) ביטוח רכב מנועי - רכוש (עצמי וצד שלישי): אין צורך בהפרשה.

(ג) ביטוח מקיף דירות: אין צורך בהפרשה.

אני מצהיר ומאשר כי בענפים הבאים: רכב חובה, רכב רכוש ומקיף דירות:

1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכל כתוקפם ביום הדוח הכספי:
א. הוראות חוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א - 1981 והתקנות לפיו;
ב. הוראות והנחיות המפקח על הביטוח;
ג. עמדת המפקח בנושא חישוב עתודות בביטוח כללי;
ד. כללים אקטואריים מקובלים.
2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
3. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
4. ההפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 1.א.2(א), בגין הענפים שאינם מקובצים (רכב רכוש, רכב חובה, מקיף דירות) מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות, המוגדרות לעיל, בכל ענף שפורט בנפרד, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
5. סך ההפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 1.א.2(ב), מהווה לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות בענפים המקובצים ושאינם מקובצים בכללותם, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
6. ההפרשה המפורטת בפרק ב' סעיף 2.א.2, מהווה לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין הוצאות עקיפות ליישוב התביעות, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
7. ההפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 3.א.2, מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין הפער בין הסיכונים שטרם חלפו והפרמיה שטרם הורווחה ברמת השייר (ככל שקיים) בענפים שפורטו, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' – הערות והבהרות

האומדנים האקטואריים מתייחסים לתוחלת התביעות ובגלל האופי הסטוכסטי של תשלומי התביעות, מתקיימות סטיות סביב התוחלת.

אי הוודאויות הסטטיסטיות והאחרות קיימות בכל תהליך תביעה ובמיוחד בהערכת רזרבה בענף רכב חובה. אי הוודאות נובעת משינויים עתידיים בלתי צפויים בסביבה הסוציו-אקונומית והמשפטית (שינוי גיל הפרישה, שינויים בהוצאות רפואיות וכו'), אשר לא ניתן לחזותן מראש ולכן, עלות התביעות בפועל תהיה שונה (גבוהה או נמוכה) מההערכה האקטוארית.

בשנים 2016 ו- 2017 הושפע אופן הטיפול בתביעות על ידי החברה מהגורמים הבאים:

- ביקורת חיצונית בתחום התביעות בשנת 2017.
- החלטת הנהלת החברה משנת 2016 לסלק במהירות תביעות גדולות. החלטה זו גרמה להאצת תשלומים.
- הורדת ריבית ההיוון בתקנות הביטוח הלאומי כתוצאה ממסקנות והמלצות ועדת וינוגרד.

הגורמים המפורטים לעיל השפיעו על התביעות המשולמות והתלויות כפי שיפורט להלן:

- שולמו תשלומים בסכומים גבוהים יותר מהצפוי.

- שולמו מספר גדול יותר של תביעות גדולות בשלב מוקדם מהצפוי.
- מחלקת התביעות הגדילה את ההערכה הראשונית באופן מהותי במהלך שנת 2017.

לאור האמור, המודלים האקטואריים נבחנו בזהירות יתרה ואנו נמשיך לבחון את התוצאות במהלך 2018.

בהתאם לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה-1995, (להלן: "החוק") מוקנית למוסד לביטוח לאומי ("מל"ל") זכות תביעה מצד שלישי להשבת גמלאות ששילם או עתיד לשלם, אם המקרה משמש עילה גם לחייב צד שלישי לפי פקודת הנזיקין או חוק הפלתי"ד ("זכות שיבוב"), כלומר המל"ל יכול לתבוע את חברות הביטוח בגין כספים אשר שילם או עתיד לשלם למבוטחיהן. גובה הערך המהוון של הקצבאות שישולמו לנפגעי תאונות עבודה ואופן היווןן של אותן קצבאות, נקבע בתקנות הביטוח הלאומי (היוון), התשל"ח-1978 ("התקנות").

בשנת 2016 פורסם תיקון לתקנות ("התיקון") הכולל, בין היתר עדכון של לוחות התמורות ושל שיעורי ההיוון לצורך חישוב הקצבאות האמורות. בהתאם לתיקון יעמוד שיעור הריבית לצורך היוון קצבה שנתית על 2% במקום 3% שהיו קבועים בתקנות ערב תיקון.

כמו כן קובע התיקון כי לוחות התמורות ושיעורי היוון הקצבאות יעודכנו שוב ב-1 בינואר 2020 ובכל ארבע שנים שלאחר מועד זה לפי ממוצע פשוט ארבע שנתי של הממוצעים החודשיים של שיעורי התשואה החודשיים של כל אגרות החוב הממשלתיות, ובכל מקרה לא תרד הריבית ביום 1 בינואר 2020 לפחות מ-1%.

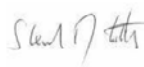
בחודש אוקטובר 2017 התקנות נכנסו לתוקף. בעקבות זאת, גדלו הסכומים שעל חברות הביטוח לשלם לביטוח לאומי במסגרת תביעות שיבוב שמגיש המל"ל כנגד מבטחים בגין הקצבאות שזכאים להן נפגעי תאונות עבודה ובהתאמה יכול והדבר ישפיע גם על גובה הסכומים שיהיה על חברות הביטוח לשלם לנפגעים בתביעות נכות ומוות אחרות.

בהתאם לכך ביצעה החברה אומדן של השפעת העדכון האמור. ההפרשה ליוגורד, בשנת 2017, בענף רכב חובה עומדת על כ-21.2 מיליון ש"ח בשייר לפני מס. יודגש כי בשלב זה קיימת אי ודאות בקשר להשפעת העדכון האמור על התחייבויות החברה לנפגעים בתביעות נכות ומוות אחרות - הנושא ממתין להחלטת בית המשפט העליון בנוגע לאופן היוון הקצבאות בתביעות שאינן מל"ל. כמו כן, יתכן שהעדכון הצפוי של שיעור הריבית ב-1 בינואר, 2020 יהיה שונה מתחזית החברה. החישוב לקביעת העתודות הסתמך על כמות קטנה של נתונים והוא כולל בתוכו הנחות עבודה המבוססות על שיקול דעת אקטוארי וניסיונם של אנשי מחלקת תביעות. ככל שהחברה תצבור ידע וניסיון נוספים, יתכן שהתפתחות התביעות בעתיד תהיה שונה משמעותית מהערכות החברה ובהתאם לכך יתכן שהחברה תידרש לעדכן את אומדניה בהמשך. בוצע שינוי בריבית היוון בה השתמשנו להיוון תביעות התלויות בענף רכב חובה ביחס לאשתקד. התשואה הריאלית הפנימית הגלומה בנכסי החוב המוחזקים כנגד ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח החובה והחבויות, הינה כשיעור ריבית ההיוון אשר קבענו בשיעור של 1.6% ריאלי מתוך ראייה ארוכת טווח. בענפי החבויות לא חל שינוי בריבית ההיוון (1.25% מעל המדד).

לא היה שינוי מהותי בהפרשות שפורטו בפרק ב' לעיל בהשוואה להפרשות שפורטו בדוח לתקופה הקודמת. יישמתי את עמדת הממונה בקשר לנוהג המיטבי לחישוב עתודות בביטוח כללי. חישבתי "עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח" לפי הפירוש כי קיים סיכוי סביר למדי ("likely Fairly") כי ההתחייבות

הביטוחית שנקבעה תספיק לכיסוי התחייבויות המבטח. לגבי תביעות תלויות בענפי חובה וחבויות הבחינה של סיכוי סביר מכוונת לאומדן הסתברות של 75% לפחות. ההתחייבויות לפי הנוהג המיטבי מהוונות לפי ריבית ריאלית חסרת סיכון בתוספת 50% פרמיית אי נזילות.

בדומה לאשתקד ראיתי את כל ענפי הביטוח האחרים (מקיף לבתי עסק, הנדסי, ביטוח כלי שיט, אחריות מקצועית, חבות מעבידים, אחריות המוצר ואחריות כלפי צד ג') כענפים מקובצים הבלתי ניתנים להערכה אקטוארית מאחר והניסיון אינו מתאים לביסוס הערכה האקטוארית. השתמשתי בהערכות הפרטניות המבוססות על סמך חוות דעת מומחי החברה ובהתאם להמלצות יועציהם המשפטיים, כאשר בחלק מהענפים הוספתי ביטוי מסוים לפי שיקול דעתי, כרכיב IBNR בשנים ה"צעירות" (בענפים: בתי עסק, חקלאי וכלי שיט השתמשתי בהערכות של מחלקת תביעות בלבד).

<u>29 מרס, 2018</u>	<u>אקטואר ממונה</u>	<u>זר' סטיוארט קוטס</u>	<u>חתימה</u>
תאריך	תפקיד	שם האקטואר	חתימה

2. נקודות הדורשות תשומת לב מיוחדת

- האומדנים האקטואריים מתייחסים לתוחלת התביעות ובגלל האופי הסטוכסטי של תשלומי התביעות, ניתן לצפות לסטיות סביב התוחלת. יודגש שוב כי הרזרבות שחושבו כפופות למידה רבה של אי וודאות ועל כן אין כל הבטחה שהעלות הסופית בפועל תהיה בדומה להערכות.
 - שינויים בחקיקה, פסיקה וגורמים חיצוניים אחרים המשפיעים על תביעות גוף (כגון: חוק ההסדרים במשק, העברת האחריות בגין הוצאות רפואיות לקופות החולים ברכב חובה, חוק הפנסיה, פס"ד "השנים האבודות", מדיניות המל"ל, המלצות ועדת וינוגרד) עלולים להשפיע משמעותית על יישוב התביעות ובאופן שונה מהצפוי.
 - ברכב חובה הרזרבות מהוות נתח משמעותי מתוך סה"כ הרזרבות ולאור זאת ישנה חשיבות בחידוד אי הוודאות הגלומה בהערכות.
- בשנים 2016 ו- 2017 הושפע אופן הטיפול בתביעות על ידי החברה מהגורמים הבאים :
- (1) ביקורת חיצונית בתחום התביעות בשנת 2017.
 - (2) החלטת הנהלת החברה משנת 2016 לסלק במהירות תביעות גדולות. החלטה זו גרמה להאצת תשלומים.
 - (3) הורדת ריבית ההיוון בתקנות הביטוח הלאומי כתוצאה ממסקנות והמלצות ועדת וינוגרד.
- הגורמים המפורטים לעיל השפיעו על התביעות המשולמות והתלויות כפי שיפורט להלן :
- שולמו תשלומים בסכומים גבוהים יותר מהצפוי.
 - שולמו מספר גדול יותר של תביעות גדולות בשלב מוקדם מהצפוי.
 - מחלקת התביעות הגדילה את ההערכה הראשונית באופן מהותי במהלך שנת 2017.
- מהשוואת הערכות המחלקה לשנות חיתום 2010-2015 - כפי שהוערכו במאזן 2016 לעומת מאזן 2017, עולה כי בשנת 2017 גדלו הערכות המחלקה באופן משמעותי. מחלקת התביעות נימקה את השוני בכך שהערכת התביעות הפכה לשמרנית יותר.
- הניסיון מלמד כי לאחר ביצוע ביקורות בחברה, הערכות המחלקה נוטות להיות שמרניות ואף עודפות. בהתאם, הביקורות שבוצעו השפיעו על גובה ההערכות כמפורט לעיל ולאור זאת, לא ניתן להסתמך כלל על מודל המשולם + תלוי או להשוות אליו.
- ההפרשות לתביעות תלויות חושבו בהתאם לעמדת הממונה שפורסמה בינואר 2015, לעניין נוהג מיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי לצורך הדוחות הכספיים כך שישקפו באופן נאות והולם את ההתחייבויות הביטוחיות.
- נקודות הדורשות תשומת לב מיוחדת בקשר להמלצות ועדת וינוגרד : בהתאם לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה-1995, (להלן: "החוק") מוקנית למוסד לביטוח לאומי ("מל"ל") זכות תביעה מצד שלישי להשבת גמלאות ששילם או עתיד לשלם, אם המקרה משמש עילה גם לחייב צד שלישי לפי פקודת הניקין או חוק הפלת"ד ("זכות שיבוב"), כלומר המל"ל יכול לתבוע את חברות הביטוח בגין כספים אשר שילם או עתיד לשלם למבוטחיהן. גובה הערך המהווה של הקצבאות שישולמו לנפגעי תאונות עבודה ואופן היווןן של אותן קצבאות, נקבע בתקנות הביטוח הלאומי (היוון), התשל"ח-1978 ("התקנות"). בשנת 2016 פורסם תיקון לתקנות ("התיקון") הכולל, בין היתר עדכון של לוחות התמורה ושל שיעורי ההיוון לצורך חישוב הקצבאות האמורות. בהתאם לתיקון יעמוד שיעור הריבית לצורך היוון קצבה שנתית על 2% במקום 3% שהיו קבועים בתקנות ערב תיקון. כמו כן קובע התיקון כי לוחות התמורה ושיעורי היוון הקצבאות יעודכנו שוב ב-1 בינואר 2020 ובכל ארבע שנים שלאחר מועד זה לפי ממוצע פשוט ארבע שנתי של הממוצעים החודשיים של שיעורי התשואה החודשיים של כל אגרות החוב הממשלתיות, ובכל מקרה לא תרד הריבית ביום 1 בינואר 2020 לפחות מ-1%.

בחודש אוקטובר 2017 התקנות נכנסו לתוקף. בעקבות זאת, גדלו הסכומים שעל חברות הביטוח לשלם לביטוח לאומי במסגרת תביעות שיבוב שמגיש המל"ל כנגד מבטחים בגין הקצבאות שזכאים להן נפגעי תאונות עבודה ובהתאמה יכול והדבר ישפיע גם על גובה הסכומים שיהיה על חברות הביטוח לשלם לנפגעים בתביעות נכות ומוות אחרות. יודגש כי בשלב זה קיימת אי ודאות בקשר להשפעת העדכון האמור על התחייבויות החברה לנפגעים בתביעות נכות ומוות אחרות - הנושא ממתין להחלטת בית המשפט העליון בנוגע לאופן היוון הקצבאות בתביעות שאינן מל"ל. כמו כן, יתכן שהעדכון הצפוי של שיעור הריבית ב-1 בינואר, 2020 יהיה שונה מתחזית החברה.

החשוב לקביעת העתודות הסתמך על מדגם נתונים והוא כולל בתוכו הנחות עבודה המבוססות על שיקול דעת אקטוארי וניסיונם של אנשי מחלקת תביעות. ככל שהחברה תצבור ידע וניסיון נוספים, יתכן שהתפתחות התביעות בעתיד תהיה שונה משמעותית מהערכות החברה ובהתאם לכך יתכן שהחברה תידרש לעדכן את אומדניה בהמשך.

- ביום 11 בינואר 2018 התקבלה, במסגרת התכנית הכלכלית לשנת 2019, החלטת הממשלה בעניין שינוי מנגנון ההתחשבנות לפי סעיף 328 לחוק הביטוח הלאומי בין המוסד לחברות הביטוח (להלן - הסדר השיבוב החדש), לגבי תאונות דרכים. בבסיס השינוי המוצע תבוטל זכות השיבוב הפרטנית הקיימת למוסד מכוח סעיף 328 לחוק הביטוח הלאומי בגין תאונות דרכים, ופועל יוצא מכך - יבוטלו ההסכמים שנחתמו להסדרת זכות זו. חלף זכות שיבוב זו, ייקבע הסדר התחשבנות כולל במסגרתו יועבר מידי שנה למוסד סכום קבוע (להלן - הסכום הקובע) מחברות הביטוח לצורך כיסוי חבותן. בהתבסס על הסכום הקובע לשנת 2010, ותוך התאמות לשינויים שאירעו בענף ביטוח רכב חובה, יחושבו הסכומים הקובעים לשנים 2014-2018. חלקה של כל חברת ביטוח בסכום הקובע לכל אחת מהשנים 2014-2018 יקבע ביחס לחלקה בסך דמי הביטוח בענף רכב חובה באותה השנה. בתקנות יקבע גם פריסת העברת התשלום בגין השנים 2014-2018. נכון להיום הסכום הקובע בגין שנים 2014-2018 וכן הסכום שידרשו החברות להעביר בגין כל שנה החל משנת 2019 נידון בין איגוד חברות הביטוח לבין המוסד לביטוח הלאומי.

3. דוח התפתחות ההערכה האקטוארית של התביעות התלויות בביטוח כללי

התפתחות התביעות מפורטת בטופס 10 המצורף מטה בענפים שאינם מקובצים: רכב רכוש, רכב חובה ומקיף דירות. במסגרת סעיף 4 להלן ניתנת התייחסות ברמת הענף המוערך להתפתחות התביעות המוערכות בברוטו בהתאם למפורט בטופס 10.

בענף רכב חובה

עד שנת חיתום 2015 הרזרבות ברוטו חוזקו בכ- 27.3 מיליון ₪. הסיבות לעליה מפורטות בטבלה באלפי ש"ח:

סה"כ שינוי	הוצ' עקיפות לישוב תביעות	מודל אקטוארי	פול	הצמדה+ היוון	שנות חיתום
27,343	5,063	13,117	1,046	8,117	2000-2015

השפעה של עליה במדד המחירים לצרכן (1.003) והיוון בשנה לפי ריבית 1.25% מסתכמת לכ- 8 מיליון ₪. הערכות לפי המודל האקטוארי עלו בכ- 13.1 מיליון ₪ על כל שנות החיתום עד 2015 כולל, בעיקר בגלל הקדמת התשלומים לקראת יישום תקנות וינוגרד.

בענף רכב רכוש:

- (1) עד שנת נזק 2015 הגדלנו את הרזרבות בכ-9 מיליון ש"ח. הגידול נובע בגלל הערכת חסר של תביעות שיבוב.
- (2) שנת נזק 2016 הגדלנו את הרזרבות בכ-0.9 מיליון ₪ עקב התפתחות בשנה זו.
- (3) הערכות לשנת 2017 חושבו לפי עמדת ממונה וכוללות תוספת מרווח סיכון.

ענף דירות :

ענף קטן בהיקפו שכל שינוי קטן מבחינת הסכומים יכול להראות שינוי משמעותי באחוזים. שינוי בהערכות ברוטו עומד על 7.7%- בעוד שהשינוי בהערכות נטו עומד על 4.1% (בטופס 4_10), חשוב לציין שמדובר בסכומים קטנים מאוד.

4. ניתוח הערכת התביעות התלויות לכל ענף

ענפים שאינם מקובצים הינם רכב רכוש, רכב חובה ומקיף דירות. שאר הענפים (מקיף לבתי עסק, הנדסי, ביטוח כלי שיט, אחריות מקצועית, חבות מעבידים, אחריות המוצר ואחריות כלפי צד ג') קטנים בהיקפם לביצוע הערכה סטטיסטית. ברכב רכוש ובדירות החישובים נערכו על בסיס שנת אירוע ואילו ברכב חובה החישובים נערכו על בסיס שנת חיתום.

רכב רכוש

- א. בדקנו את תשלומי התביעות על בסיס תאריך רישום אל מול הנתונים בטופסי 2 ו 3.
- ב. לצורך הערכת הרזרבות בוצעו חישובים המבוססים על מספר שיטות בסיס נתונים חודשי. כל המשולשים הינם משולשי תביעות משולמות וצמודות למדד המחירים הידוע ב- 31/12/2017.
- ג. בוצע שינוי בבסיס הנתונים, וכעת המשולשים מתבססים על 5 שנים לעומת 8 שנים אשתקד. בהשוואת תוצאות שני המודלים הפער היה כמיליון ₪.

שיטות בהן השתמשנו לפי בסיס נתונים חודשי :

המשולשים החודשיים נבנו עבור שנות נזק 2013 עד 2017.

- (1) חישוב לפי שיטת ה- LINK RATIO עבור כל החודשים.
- (2) חישוב לפי שיטת ה- LINK RATIO עבור 12 חודשים אחרונים.
- (3) חישוב לפי שיטת ה- LINK RATIO עבור 36 חודשים אחרונים.
- (4) חישוב לפי שיטת ה- CHAIN LADDER עבור כל החודשים.

שיטות בהן השתמשנו לפי בסיס נתונים שנתי :

מודל bootstrap חושב על בסיס המשולשים השנתיים אשר נבנו עבור שנות נזק 2000 עד 2017.

ב. חישוב רזרבה - BE :

- (1) עד שנת נזק 2012 כולל, הערכות מתבססות על הערכות מחלקת תביעות.
- (2) משנת נזק 2013 עד 2017 הערכות חושבו לפי שיטת ה- LINK RATIO לכל השנים לפי בסיס חודשי לפי חלוקה הבאה :

א) נתוני מקיף חולקו ל 4 אפיקים (ישירים, סוכנים, קולקטיביים, "רכב אחר"), כדי לשקף את השינויים בתמהיל התיק. במשולשים אלה השתמשנו ב"זנב", אשר חושב על בסיס משולשים שנתיים לשנות נזק 2000 עד 2012, כדי לשקף את השפעת

התפתחות תשלומי שיבוב משנות נזק 2000 עד 2012. בשנת נזק 2017 בוצע תיקון בהתאם לאפיק:

אפיק ישיר וסוכנים - נערך תיקון לשבעה חודשים אחרונים והינו מכפלה של עלות תביעה ממוצעת לפוליסה בתקופה 01/2016-12/2016 ושל יחידות חשיפה באותם 12 חודשים. על מנת לשקף את ההטבה בניסיון בשנת נזק 2017 הופעל פקטור הפחתה בשיעור של 94%.

אפיק קולקטיבים - נערך תיקון לתשעה חודשים אחרונים והינו מכפלה של עלות תביעה ממוצעת לפוליסה בתקופה 01/2015-12/2015 ושל יחידות חשיפה באותם 12 חודשים. על מנת לשקף את ההטבה בניסיון בשנת נזק 2017 הופעל פקטור הפחתה בשיעור של 97%.

אפיק "רכב אחר" - נערך תיקון לשבעה חודשים אחרונים והינו מכפלה של עלות תביעה ממוצעת לפוליסה בתקופה 01/2016-12/2016 ושל יחידות חשיפה באותם 12 חודשים. על מנת לשקף את ההטבה בניסיון בשנת נזק 2017 הופעל פקטור הפחתה בשיעור של 95%.

נזקי צד ג' מפוליסות צד ג' - בהערכה זו השתמשנו ב"זנב", אשר חושב על בסיס משולשים שנתיים לשנות נזק 2000 עד 2012. נערך תיקון ל-12 חודשים אחרונים והינו מכפלה של עלות תביעה ממוצעת לפוליסה בתקופה 01/2016-12/2016 ושל יחידות חשיפה באותם 12 חודשים. על מנת לשקף את ההטבה בניסיון בשנת נזק 2017 הופעל פקטור הפחתה בשיעור של 99%.

נזקי גניבה מסוג "נגנב ולא נמצא" - הערכות אלה מתבססות על הערכות של מחלקת תביעות בתוספת IBNR.

- (3) הרזרבות הוונו לפי ריבית היוון של 0% מעל המדד.
- (4) ניכינו הפרשה בגין תשלומים צפויים ממבטחי משנה בביטוח רכב יוקרה וביטוח משאיות.
- ג. הרזרבות הסופיות התבססו על רזרבת BE בתוספת מרווח לסיכון שחושב לפי הנוהג המיטבי:
 - (1) רזרבת BE - 65.2 מיליון ₪ ללא מרווח לסיכון.
 - (2) מרווח לסיכון אשר חושב כהפרש בין הערכת BE לבין הערכת מודל bootstrap – 5.1 מיליון ש"ח הקצאת נכסים שאינם בשווי הוגן על סך 1.3 מיליון ₪ אשר הוקצו באופן יחסי לגודל העתודה בהתאם לחוזר 2015-1-14.
 - (3) סה"כ הפרשה הסופית 69.0 מיליון ₪.

ביטוח דירות

- א. ענף דירות הינו ענף קטן בהיקפו.
- ב. בדקנו את תשלומי התביעות על בסיס תאריך רישום אל מול הנתונים בטופסי 2 ו 3.
- ג. לצורך הערכת הרזרבות בוצעו חישובים המבוססים על מספר שיטות לפי בסיס נתונים חודשי. כל המשולשים הינם משולשי תביעות משולמות וצמודות למדד המחירים הידוע ב 31/12/2017, אשר לא כללו תביעות מעל סכום נזק של 250,000 ₪. בוצעה הערכה נפרדת לתביעות גדולות. שיטות בהן השתמשנו לפי בסיס נתונים חודשי: המשולשים החודשיים נבנו עבור שנות נזק 2012 עד 2017.

(4) חישוב לפי שיטת ה-LINK RATIO עבור כל השנים משנת 2012.

(5) חישוב לפי שיטת ה-LINK RATIO עבור שנים עשר החודשים האחרונים.

ד. חישוב סופי של הרזרבה :

(1) עד שנת נזק 2013 הערכות מתבססות על הערכות מחלקת תביעות עבור התביעות החיוביות בלבד.

(2) משנת נזק 2014 עד 2017 הערכות חושבו לפי שיטת ה-LINK RATIO לכל השנים לפי בסיס חודשי. עבור חודשים 04/2017-12/2017 נערך תיקון המתבסס על מכפלה של עלות תביעה לפוליסה בתקופה 01/2016-09/2016 ושל יחידות החשיפה באותם 9 החודשים.

(3) מודל תביעות מעל 250,000 ₪ : ביצענו חישוב של כמות התביעות הממוצעת לשנה וגובה התביעה הממוצעת על בסיס התביעות מעל 250,000 ₪ שנפתחו בתקופת נזק 2001-2013. סכום תביעות ה-IBNR חושב כמכפלה בין כמות תביעות ה-IBNR לבין התביעה הממוצעת. הערכה הסופית התבססה על הערכת מחלקת תביעות בתוספת סכום ה-IBNR המחושב.

ה. לא הונח גורם "זנב".

ו. הרזרבות הוונו לפי רבית היוון של 0% מעל המדד.

ז. השינוי בהתפתחות ביחס לאשתקד מבחינה שקלית הינו זניח.

ח. ניכינו הפרשה בגין תשלומים צפויים ממבטחי משנה לפי חוזה יחסי.

ט. מכיוון שהרזרבות נטו מביטוח משנה הינם בהיקף מאוד נמוך כ-1.3 מיליון ש"ח ובנוסף לעובדה שהענף רווחי לאורך הזמן אנו מניחים שהרזרבה שחושבה הינה עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח.

רכב חובה

א. בדקנו את תשלומי התביעות על בסיס תאריך רישום אל מול הנתונים בטופסי 2 ו 3.

ב. התאמנו את הנתונים של חלקה של "אבנר" חברה לביטוח בתביעות שלא נמצאות בבסיס הנתונים.

ג. יישמנו את המודלים האקטואריים למשולשי תשלומים בחלוקה לכל התשלומים בניכוי תשלומים לביטוח הלאומי, תביעות גדולות נבחרות והוצאות רפואיות וכללנו את תשלומי תביעות קל כבד של הפול.

ד. היות ומשנת 2010 הוצאות רפואיות משולמות כשיעור מהפרמיה ברוטו (9.4%), החלטנו להוציא תשלומי הוצאות רפואיות ממשולשי התביעות המשולמות ולבצע התאמה בגין עבור שנים 2009 ולפניה.

ה. ממשולש התשלומים זיהינו כי בשנים הקלנדריות 2016, 2017 יש התפתחות חריגה בגורמי ההתפתחות בשנות חיתום 2010-2015. אנו מאמינים שעובדה זאת נובעת משינוי באופן הטיפול בתביעות בחברה כתוצאה מהגורמים הבאים :

(1) ביקורת חיצונית בתחום התביעות בשנת 2017.

(2) החלטת הנהלת החברה משנת 2016 לסלק במהירות תביעות גדולות. החלטה זו גרמה להאצת תשלומים.

3) הורדת ריבית ההיוון בתקנות הביטוח הלאומי כתוצאה ממסקנות והמלצות ועדת וינוגרד.

לאור אי הוודאות, לצורך הערכת העלות הסופית של התביעות התלויות ייושם מודל "Chain Ladder" תוך שימוש בתשלומים שבצעו בשנת 2017 ובגורמי ההתפתחות שנבחרו במודל של מאזן דצמבר 2016. הסיבה לכך היא שאנו מאמינים כי ה-ULT שהתקבל בדצמבר 2016 אכן נכון אך חל שינוי בקצב התשלומים של התביעות. אנו נמשיך לבחון את המודל במהלך שנת 2018.

גורמי ההתפתחות שנבחרו התבססו על ממוצע 4 שיטות הבאות על בסיס תשלומי התביעות:

Link Ratio לכל השנים

Chain ladder לכל השנים

Link Ratio בשלוש שנים האחרונות

Chain ladder בשלוש שנים האחרונות

מודל Incurred נבחר אך לא יושם כי בסיס הנתונים עד שנת 2009 לא שלם, ולדעתי למשולש משנת 2009 אין מספיק התפתחות לביצוע הערכה.

ו. להלן מקדמי התפתחות **שהוחרגו** מהמשולש במאזן דצמבר 2016:

שנת מקדם	שנת התפתחות	שנת חיתום
1.0698	12	2002
1.1949	6	2010
1.2627	5	2011
1.4730	4	2012

המקדמים לעיל הוחרגו בגלל שהיו גבוהים מהממוצע בתוספת סטיית תקן אחת.

ז. בחנו מחדש את הנתונים והבחנו כי מספר התביעות אשר גבוהות מ-4 מיליון ש פחת באופן מהותי החל משנת חיתום 2010. עד שנת חיתום 2010 היו בממוצע 2 תביעות מעל 4 מיליון ש, החל מחיתום 2010 יש פחות מתביעה בשנה אשר עולה על 4 מיליון ש.

שיקפנו שינוי זה ע"י הגדלת יחס התביעות האפריורי בשיטת ה-BF והפחתנו את ההפרשה לתביעות הגדולות.

ח. מודל Bornhuetter-Ferguson (BF) נבדק על שנות חיתום 2012-2016. שנת הבסיס שנבחרה הינה 2013 והיא מתבססת על ממוצע בין שנת חיתום 2012 לבין שנת חיתום 2013, אשר מייצגות כ-68% $[1 - \frac{1}{f}]$ כך שמתקבל יחס תביעות 77%. יחס התביעות שנבחר הוא הגבוה מבין המודל הבסיסי לבין שיטת ה-BF. בוצעה סטנדרטיזציה של שיעור הנזקים עבור מודל BF על ידי לקיחה בחשבון של השינויים בפרמיה ממוצעת ובשכיחות התביעה לאורך השנים. עבור שנת חיתום 2017 נקבע יחס תביעות גבוה יותר מיחס התביעות שהתקבל בשני המודלים על מנת לשקף את אי הוודאות.

שניו בשכחות	שיעור שניו בפרמיה	שנת חיתום
		2010
88%	86%	2011
87%	91%	2012
105%	103%	2013
94%	100%	2014
88%	95%	2015
100%	97%	2016
100%	115%	2017

שיעורי נזק שבטבלה מטה אינם כוללים את ההפרשות לביטוח לאומי, תביעות גדולות, הוצאות רפואיות, פול, סטיית תקן וההפרשה הנדרשת בעקבות המלצות ועדת וינוגרד. יחס התביעות הפוסטריורי בגין 2017 הינו גבוה מיחס התביעות בגין 2016 וזאת בעקבות הפחתת ההשפעה של התביעות הגדולות.

UW year	Selected Posterior LR 2016	LR based on basic model 2017	Priory LR 2017	Selected Posterior LR 2017
2011		71.39%	71.39%	71.39%
2012		78.03%	78.03%	78.03%
2013	64.60%	75.88%	76.96%	76.96%
2014	68.80%	75.99%	72.11%	73.93%
2015	59.10%	79.85%	66.33%	70.12%
2016	56.20%	82.35%	68.40%	70.00%
2017		71.55%	59.43%	68.00%

בחינת סבירות התוצאה מתבצעת על יחס התביעות אשר כולל את כל מרכיבי ההפרשה, ללא פול ולפני היוון, כפי שמוצג בטבלה מטה.

UW year	LR_2016	LR_2017
2012	92%	90%
2013	82%	89%
2014	89%	85%
2015	82%	82%
2016	83%	82%
2017		83%

- ט. בשנות חיתום 2000 עד 2009 החלטנו להתבסס על **נתוני מחלקת תביעות**. שנים אלה מאופיינות במספר תביעות מאוד קטן ולכן הערכה על בסיס "case by case" מדויקת יותר.
- י. הונח כי אין זנב בתביעות התלויות.
- יא. כדי לאמוד את חלקם של **מבטחי משנה** בתביעות יישמנו את תוכניות ביטוח המשנה מסוג Excess of loss (XL) בהתאם לחוזה לכל שנה. משנת 2010 הערכנו את ההחזרים הצפויים

ממבטחי משנה באמצעות מודל Lognormal . עבור שנים אלה הפחתנו את כמות התביעות הגדולות לפחות מתביעה אחת לשנה, בהתאם לשינוי שבוצע בהערכת התביעות הגדולות בברוטו.

יב. אין חדלות פירעון בחברות ביטוח משנה שביטחו את החברה היום ובעבר.

יג. בשנת חיתום 2016 ו-2017 לחברה חוזה ביטוח משנה יחסי מסוג quota share עם השייר של 40% ו-25% בהתאמה אשר כולל את חלק של הפול.

יד. הערכות ברוטו לא מהוונות שנלקחו בחשבון באופן מפורש במיליוני ש"ח:

ביטוח לאומי: 41.9 מיליון ₪. ההערכה בוצעה באמצעות הפעלת מקדמי התפתחות בשיטת ה-Link Ratio על תשלומי מל"ל ובשילוב הערכה המבוססת על תביעה ממוצעת כפול מספר תביעות צפוי.

תביעות גדולות: 25.3 מיליון ₪ (81.5 מיליון ₪ אשתקד).

UW year	2016	2017
2000-2010	10,850	11,500
2011-2017	70,668	13,827

סטיית תקן: 44.3 מיליון ₪ חושבה על בסיס שיטת "MACK" עבור שנות חיתום 2000 עד 2017.

תביעות פול: 89.5 מיליון ₪ נתוני הפול מתבססות על הנתונים מהפול ובכלל זה ההערכות של אקטואר הפול נכון ל 31/12/2017. הרזרבה כוללת את ההפרשה הנדרשת בעקבות המלצות ועדת וינוגרד.

הוצאות רפואיות: 2.4 מיליון ₪. הסכומים מתבססים על הצפי של מחלקת התביעות בדבר סכום החובות שישולם על ידי החברה עבור שנות החיתום עד 2009 כולל. עבור שנות חיתום 2010-2017 ההערכה בוצעה באמצעות הפעלת מקדמי התפתחות בשיטת ה-Link Ratio על תשלומי הוצ' רפואיות שלא במסגרת חוק הפל"ד ובשילוב הערכה המבוססת על תביעה ממוצעת כפול מספר תביעות צפוי.

הפרשה הנדרשת בעקבות המלצות ועדת וינוגרד: הפרשה ברוטו 38.6 מיליון ₪ אשר כוללת הפרשה על סך 8.9 מיליון ₪ שחושבה על ידי הפול.

טו. ריבית ההיוון בה השתמשנו הינה 1.6% לשנה מעל המדד.

בחירת ריבית היוון התבססה על סמך ניתוח שבוצע במחלקת השקעות. על פי הדוח התשואה הגלומה בתיק - IRR הינה 1.6%.

טז. הפרשה הנדרשת בעקבות המלצות ועדת וינוגרד

מכיוון שההמלצות מתייחסות אך ורק לתביעות ביטוח לאומי ולא ברור בשלב זה מה דינן של תביעות שכבר נמצאות בטיפול, להלן ההנחות ששימשו אותי בעת ביצוע חישוב ההפרשה. חשוב להבהיר שככל שיתקבל מידע מדויק יותר לגבי יישום המלצות ועדת וינוגרד נעדכן את ההנחות ואת ההפרשות בהתאם.

לצורך חישוב ההפרשה התבססנו על אותן הנחות אשתקד. עבור חיתום 2017 הנחנו תוספת של 15% אשר מתוכה רק 70% מהתביעות יושפעו. סה"כ הפרשה בעקבות המלצות ועדת וינוגרד ברוטו 38.6 מיליון ₪ אשר כוללת הפרשה על סך 8.9 מיליון ₪ שחושבה על ידי הפול. לאחר הפעלת ביטוח משנה QS ההפרשה הינה 21.2 מיליון ₪ אשר כוללת 5 מיליון ₪ בגין הפול.

יז. נוהג מיטבי

יישמתי את עמדת הממונה בקשר לנוהג המיטבי לחישוב עתודות בביטוח כללי. חישבתי "עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח" לפי הפירוש כי קיים סיכוי סביר למדי (הסתברות של 75% לפחות) כי ההתחייבות הביטוחית שנקבעה תספיק לכיסוי התחייבויות המבטח.

חישוב (BE) Best Estimate

הערכת BE מורכבת מהערכות לפי המודל הבסיסי עם התאמה ל-BF בתוספת הפרשות לביטוח לאומי, הוצאות רפואיות, ו-91% מההפרשה לוינוגרד.

Independent Risk

הערכנו רזרבות לפי שיטות סטוכסטיות בהתאם לנוהג המיטבי: Bootstrap model ומודל LogNormal עם התאמה ל-BF. המודלים חושבו על בסיס תביעות משולמות צמודות למדד שהתפרסם ביום 15/12/2017. יישמנו את המודלים הסטוכסטיים למשולשי תשלומים ללא החרגת תשלומים לביטוח הלאומי, תביעות גדולות נבחרות והוצאות רפואיות וכללנו את תשלומי תביעות קל כבד של הפול. CoV חושב כיחס בין סטיית התקן ותביעות התלויות המחושבות לפי מודל LogNormal עם התאמה ל-BF. הנחנו את אותו שיעור של CoV להערכות ברוטו ולביטוח משנה.

Internal Systemic Risk and External Systemic Risk

לצורך הערכת סיכונים אלה השתמשנו בבסיס נתוני מילימן ומעורבותם של אנשי חיתום, מסלקי תביעות והנהלת החברה בהסתכלות על הרמות השונות של הסיכון.

Consolidated CoVs

כדי לחשב את Consolidated CoVs השתמשנו בקובץ העבודה של מילימן.

Risk Margins

חישוב מרווח סיכון בוצע בקובץ העבודה המקורי של מילימן (Framework for assessing risk margin) ומתבסס על הממוצע של התפלגויות Normal ו-Lognormal. להלן תוצאות של קובץ העבודה:

	OS Claims	UPR	Total
Reserve Amounts (BE)	369,865	11,630	381,495
Independent Risk (CoV)	9.0%	9.0%	8.8%
Internal Systemic Risk (CoV)	7.6%	7.6%	7.5%
External Systemic Risk (CoV)	2.5%	2.8%	2.5%
Consolidated CoVs	12.1%	12.1%	11.8%
Risk Margins (75% probability)	8.1%	8.2%	7.8%

ההתחייבויות לפי הנוהג המיטבי מהוונות לפי ריבית ריאלית חסרת סיכון ל-31/12/2017 בתוספת 50% פרמיית אי נזילות. הנושא של הקצאת נכסים לא נלקח בחשבון לצורך היוון

העתודות.

נכון ל-31/12/2017 העתודות בביטוח חובה הולמות ועומדות בהסתברות של 75% לפחות כי ההתחייבות שנקבעה תספיק לכיסוי התחייבויות החברה. מרווח סיכון של הפול נלקח בחשבון בעת חישוב העתודות.

ענפים מקובצים

ענפים מקובצים הינם ענפים שהמודלים האקטואריים המקובלים, אינם מתאימים ליישום בעבורם. נתונים כגון: היקף ענף מבחינת מספר פוליסות, פרמיה, תמחיל תיק, יציבות, מספר תביעות, תשלומי תביעות, הטרוגניות הענף מבחינת אופי הכיסויים, חשיפה לתביעות גדולות וכדומה, הינם נתונים שעל בסיסם אנו קובעים האם ענפים אלה ניתנים להערכה באמצעות הכלים שברשותנו. בדומה לאשתקד ראינו את כל ענפי הביטוח ה"אחרים" (מקיף לבתי עסק, הנדסי, חקלאי, ביטוח כלי שייט, אחריות מקצועית, חבות מעבידים, אחריות המוצר ואחריות כלפי צד ג') כענפים מקובצים הבלתי ניתנים להערכה אקטוארית. השתמשנו בהערכות של מחלקת התביעות כבסיס, כאשר בחלק מהענפים הוספנו ביטוי מסוים לפי שיקול דעתנו, כרכיב IBNR בשנים ה"צעירות" (בענפים: בתי עסק, חקלאי וכלי שייט השתמשנו בהערכות של מחלקת תביעות). בענפי החבויות (אחריות מקצועית, חבות מעבידים, אחריות המוצר ואחריות כלפי צד ג') הערכים הוונו בריבית של 1.25% לשנה מעל המדד.

בענפי חבויות חישבנו את הרזרבות בנוסף לפי מודל פשוט של BOOTSTRAP שהתבסס על משולש אחד וגם ערכנו חישוב לכל סוג של חבות לפי חלוקה הבאה: צד ג, חבות מעבידים וענפי אחריות מקצועית ואחריות המוצר יחד. בחנו את הצורך ברישום הפרשה הנדרשת בעקבות המלצות ועדת וינוגרד בענפי החבויות והסכומים נמצאו כאינם מהותיים.

5. ניתוח ההערכה של הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב התביעות

ההוצאות שנלקחו בחשבון לצורך מודל ההערכה האקטוארית של ההפרשה להוצאות עקיפות ליישוב התביעות, נתקבלו ממחלקת הנהלת חשבונות לפי מהות ההוצאה והענף. העלות השנתית של ההוצאות העקיפות לטיפול בתביעות, חולקה בסכום של מספר התביעות הפתוחות בסוף השנה ומספר התביעות שסולקו במהלך השנה, זאת לשם קבלת הוצאה ממוצעת לטיפול בתביעה בודדת ברמת הענף. הערכנו את מספר התביעות שקרו אך עדיין לא דווחו לכל ענף. סכום ההפרשה הנדרש הינו מכפלה של ההוצאה הממוצעת לטיפול בתביעה בודדת בסכום של מספר התביעות הפתוחות בסוף השנה ומספר התביעות שקרו אך עדיין לא דווחו לפי ענף. סכום ההפרשה הנדרש לפי תוצאות המודל הינו 15.6 מיליון ₪.

6. ניתוח ההערכה של הפרשה לפרמיה בחסר

נבחן הצורך בעתודה לכיסוי הפסדים עתידיים ברמת השייר בגין ביטוחים בהם התמורה שהמבטח גובה אינה מכסה את תעריף הסיכון, העלות ליישוב תביעות וההוצאות הנלוות לביטוחים אלה (Premium Deficiency Reserve) בענפים הבאים:

(1) ביטוח לפי דרישות פקודת ביטוח מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970.

(2) ביטוח רכב מנועי – רכוש (עצמי וצד שלישי).

(3) ביטוח מקיף לדירות.

תיאור המודל להערכת ההפרשה לפרמיה בחסר

ההפרשה לפרמיה בחסר חושבה ברכב חובה תוך הפרדה של הפול, ברכב רכוש תוך הפרדה בין כיסוי מקיף לצד ג' ובענף דירות. כדי לחשב אם יש צורך בפרמיה בחסר, חושבו העלויות הצפויות ונזכו מהפרמיה שלא הורווחה כהגדרתה מטה. באם צפוי שיישאר עודף מהפרמיה שטרם הורווחה, נקבע שאין צורך ברזרבה לפרמיה בחסר. כל החישובים נעשו במונחים ריאליים והונו בהתאם לשיעור ההיוון בעתודות.

1. פרמיה שלא הורווחה – עתודת פתיחה נלקחה מספרי החברה ליום 31.12.2017.

2. תביעות צפויות :

- בענף חובה עלות התביעות הצפויות ברוטו מתקבלת מהמודל האקטוארי לחישוב העתודות על בסיס שנת חיתום. לצורך תחשיב הפרמיה בחסר נלקח רק החלק הלא מורווח משנת החיתום כולל מרווחי הזהירות.
- בענף רכב רכוש עלות התביעות הצפויות ברוטו מתקבלת ע"י הכפלת עלות לפוליסה, כפי שחושבה במודל האקטוארי לצורכי העתודות, בכמות יחידות החשיפה שטרם הורווחה. תוך כדי הפרדה בין כיסוי מקיף לצד ג' כאשר בכיסוי מקיף יש תוספת בגין עלות גניבה.
- בנוסף לכיסוי הראשי נמכרים ריידרים (שמשות, גרירה, רכב חלופי). הפרמיה בגין ריידרים אלה כבר כלולה בתוך הפרמיה שלא הורווחה. לשה"כ עלות התביעות הצפויה נוספה עלות בגין ספקי שרות עבור החשיפה שטרם הורווחה.
- בענף דירות עלות התביעות הצפויות ברוטו מתקבלת ע"י הכפלת עלות לפוליסה כולל מרווח הזהירות, כפי שחושבה במודל האקטוארי לצורכי העתודות, בכמות יחידות החשיפה שטרם הורווחה. העלות לוקחת בחשבון תביעות גדולות וריידרים.

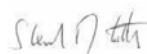
3. הוצאות ועמלות :

- הוצאות הרכישה - נלקחו מספרי החברה ליום 31.12.2017.
- הוצאות הנהלה וכלליות – שיעור ההוצאות חושב מתוך ספרי החברה נכון ל- 31.12.2017 והופעל על הפרמיה שטרם הורווחה.
- הוצאות עקיפות לסילוק תביעות עתידיות התבססו על סמך מודל המשמש לחישוב העתודה להוצאות העקיפות לתביעות התלויות במאזן.

4. עלות ביטוח משנה – נלקחה בחשבון הפרמיה שמועברת למבטחי המשנה בכל אחד מהענפים בהתאם לחוזי ביטוח המשנה היחסיים. מפרמיית המשנה הופחת חלקו של מבטח המשנה בתביעות וכן נלקחו בחשבון החוזרי עמלה בהתאם לחוזים.

5. תוספות מחוץ למודל – תוספת בגין מרווח זהירות נוספה בענף רכב רכוש כ-5.5 מיליון ₪ בשייר.

6. בהתאם לתוצאות המודלים שתוארו לעיל אין צורך בהפרשה לפרמיה בחסר בכל אחד משלושת הענפים.

חתימה

ד"ר' סטיוארט קוטס

שם האקטואר

אקטואר ממונה

תפקיד

29 מרץ 2018

תאריך

טופס 10ג' - התפתחות החברה האקטוארית של התביעות התלויות בביטוח כללי - ברוטו

חזרה

שם החברה: שריבט חברה לביטוח בע"מ

לשנת: 2017

(באלפי ₪)

סך ההערכה ענפים לפי שנת נזק																סך ההערכה ענפים לפי שנת חיתום					
סה"כ	אובדן רכוש	מקיף דירות	בנקים למשכנתאות	מקיף בתי עסק	ביטוח רכב רכוש	ביטוח הנדסי	ביטוח חקלאי	נזקי טבע	ענפים אחרים	רכב חובה	מעבידים	אחריות צד שלישי	מקצועית	אחריות המוצר	ענפים אחרים						
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)						
1. תביעות לגבי אירועים לפני שנת הדו"ח ¹																					
1א	הערכה אקטוארית של התביעות התלויות לראשית השנה ² (כולל IBNR)	591,272	0	6,422	0	0	62,430	0	0	522,420	0	0	0	0	0						
2א	הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות לראשית השנה	11,118	0	202	0	0	2,947	0	0	7,969	0	0	0	0	0						
3א	הנחת הריבית בתוספת המדד בפועל במשך השנה על ההערכה האקטוארית של התביעות התלויות וההוצאות העקיפות לראשית השנה ³ (כולל IBNR)	8,117	0	0	0	0	0	0	0	8,117	0	0	0	0	0						
4א	סה"כ (1א+2א+3א)	610,507	0	6,624	0	0	65,377	0	0	538,506	0	0	0	0	0						
1ב	תשלום תביעות במשך השנה	249,633	0	4,033	0	0	70,063	0	0	175,537	0	0	0	0	0						
2ב	תשלום הוצאות עקיפות במשך השנה	8,650	0	105	0	0	2,400	0	0	6,145	0	0	0	0	0						
3ב	סה"כ (1ב+2ב)	258,283	0	4,138	0	0	72,463	0	0	181,682	0	0	0	0	0						
1ג	הערכה אקטוארית של התביעות התלויות לסוף השנה (כולל IBNR)	382,426	0	2,901	0	0	2,242	0	0	377,283	0	0	0	0	0						
2ג	הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות לסוף השנה.	7,528	0	97	0	0	547	0	0	6,884	0	0	0	0	0						
3ג	סה"כ (1ג+2ג)	389,954	0	2,998	0	0	2,789	0	0	384,167	0	0	0	0	0						
ד.	סה"כ התפתחות התביעות (3ג+3א)	648,237	0	7,136	0	0	75,252	0	0	565,849	0	0	0	0	0						
ה.	עודף/חסר בהערכות (4א-4ד)	-37,730	0	-512	0	0	-9,875	0	0	-27,343	0	0	0	0	0						
ו.	שיעור העודף/ חוסר מההערכה האקטוארית של התביעות התלויות לראשית השנה (כולל IBNR) (4א/4ה) (באחוזים)	-6.2%		-7.7%			-15.1%			-5.1%											
2. תביעות לגבי אירועים בשנת הדו"ח ⁴																					
א.	הערכה אקטוארית של התביעות התלויות לסוף השנה (כולל IBNR)	199,041	0	5,617	0	0	67,332	0	0	126,092	0	0	0	0	0						
ב.	הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות לסוף השנה.	3,669	0	237	0	0	1,784	0	0	1,648	0	0	0	0	0						
ג.	סה"כ (א+ב)	202,710	0	5,854	0	0	69,116	0	0	127,740	0	0	0	0	0						
3. סך הכל:																					
א.	הערכה אקטוארית של התביעות התלויות לסוף השנה (1ג1+2א)	581,467	0	8,518	0	0	69,574	0	0	503,375	0	0	0	0	0						
ב.	הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות לסוף השנה (1ג2+2ב)	11,197	0	334	0	0	2,331	0	0	8,532	0	0	0	0	0						
ג.	סה"כ (א+ב)	592,664	0	8,852	0	0	71,905	0	0	511,907	0	0	0	0	0						

טופס 10ד' - התפתחות ההערכה האקטוארית של התביעות התלויות בביטוח כללי - בשייר																לשנת: 2017		חזרה		שם החברה: שירביט חברה לביטוח בע"מ	
סך ההערכה ענפים לפי שנת נזק																סך ההערכה ענפים לפי שנת חיתום					
ס"ה"כ	אובדן רכוש	מקיף דירות	למשכנתאות	מקיף בתי עסק	רכב רכוש	הנדסי	ביטוח חקלאי	נזקי טבע	ענפים אחרים	רכב חובה	מעבידים	צד שלישי	מקצועית	אחריות המוצר	ענפים אחרים						
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)						
1. תביעות לגבי אירועים לפני שנת הדו"ח ¹																					
1א	559,954	0	1,352	0	62,124	0	0	0	0	496,478	0	0	0	0	0						
2א	11,118	0	202	0	2,947	0	0	0	0	7,969	0	0	0	0	0						
3א	7,714	0	0	0	0	0	0	0	0	7,714	0	0	0	0	0						
4א	578,786	0	1,554	0	65,071	0	0	0	0	512,161	0	0	0	0	0						
1ב	246,295	0	871	0	69,887	0	0	0	0	175,537	0	0	0	0	0						
2ב	8,650	0	105	0	2,400	0	0	0	0	6,145	0	0	0	0	0						
3ב	254,945	0	976	0	72,287	0	0	0	0	181,682	0	0	0	0	0						
1ג	360,471	0	418	0	2,197	0	0	0	0	357,856	0	0	0	0	0						
2ג	7,528	0	97	0	547	0	0	0	0	6,884	0	0	0	0	0						
3ג	367,999	0	515	0	2,744	0	0	0	0	364,740	0	0	0	0	0						
ד.	622,944	0	1,491	0	75,031	0	0	0	0	546,422	0	0	0	0	0						
ה.	-44,158	0	63	0	-9,960	0	0	0	0	-34,261	0	0	0	0	0						
ו.	-7.6%		4.1%		-15.3%					-6.7%											
2. תביעות לגבי אירועים בשנת הדו"ח ⁴																					
א.	118,083	0	861	0	67,332	0	0	0	0	49,890	0	0	0	0	0						
ב.	3,669	0	237	0	1,784	0	0	0	0	1,648	0	0	0	0	0						
ג.	121,752	0	1,098	0	69,116	0	0	0	0	51,538	0	0	0	0	0						
3. סך הכל:																					
א.	478,554	0	1,279	0	69,529	0	0	0	0	407,746	0	0	0	0	0						
ב.	11,197	0	334	0	2,331	0	0	0	0	8,532	0	0	0	0	0						
ג.	489,751	0	1,613	0	71,860	0	0	0	0	416,278	0	0	0	0	0						

טופס 10ה' - חסברים בדבר החערכה האקטוארית של התביעות התלויות בביטוח כללי									
שם החברה: שירביט חברה לביטוח חזרה (באלפי ₪)									
301.3%									
ברוטו					בשייר				
החסברים	החלק המוערך ע"י האקטואר מתוך ההפרשה בדוחות הכספיים (באחוזים)	ענף מקובץ כן/לא	ריבית היוון (באחוזים)	החסברים	החלק המוערך ע"י האקטואר מתוך ההפרשה בדוחות הכספיים (באחוזים)	ענף מקובץ כן/לא	ריבית היוון (באחוזים)	החסברים	
ענפים ללא עורך	אובדן רכוש	לא	100.0%	0.0%	לא	100.0%	0.0%	ענף קטן בהיקפו שכל שינוי קטן מבחינת הסכומים יכול להראות שינוי משמעותי באחוזים.	
	מקיף דירות	לא	100.0%	0.0%	לא	100.0%	0.0%		
	בנקים למשכנתאות								
	מקיף בתי עסק								
	רכב רכוש	לא	100.0%	0.0%	לא	100.0%	0.0%	עד שנת נזק 2015 הרזרבות גדלו בכ- 7.4 מיליון ₪. את הסיבות לכך ניתן לראות בדיון וחשבון אקטוארי בפרק 3.	
	ביטוח הנדסי								
	ביטוח חקלאי								
	נזקי טבע								
	ענפים אחרים								
ענפים עם עורך	רכב חובה	לא	100.0%	1.3%	לא	100.0%	1.6%	עד שנת חיתום 2014 הרזרבות גדלו בכ- 25.4 מיליון ₪. את הסיבות לכך ניתן לראות בדיון וחשבון אקטוארי בפרק 3.	
	אחריות מעבידים								
	צד שלישי								
	אחריות מקצועית								
	אחריות המוצר								
ענפים אחרים									

הצהרת אקטואר בענפי ביטוח בריאות – דצמבר 2017
שירביט חברה לביטוח בע"מ

הצהרת האקטואר בענפי ביטוח בריאות – דצמבר 2017 **שירביט חברה לביטוח בע"מ**

נתבקשתי על ידי שירביט חברה לביטוח בע"מ (להלן – המבטח) להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בענפי ביטוח הבריאות עבור הדוחות הכספיים של המבטח (להלן – ההפרשות) ליום 31/12/2017, כפי שמפורט להלן. אני משמש יועץ חיצוני למבטח החל מתאריך 1/1/2012. איני בעל עניין במבטח ואין לי קשרים עסקיים עם בעל עניין במבטח או עם בן משפחה של בעל עניין במבטח, או עם חברה בת של המבטח או עם חברה קשורה למבטח. איני בעל עניין, עובד או יועץ קבוע של חברה בת של המבטח או של חברה קשורה למבטח או של גורם אחר המספק למבטח שירותים.

פרק ב' – היקף חוות הדעת האקטוארית

1. היקף חוות הדעת האקטוארית

- א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
- ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
- ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות בענפים המפורטים להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.
- ד. לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.
- ה. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים:
(1) ההפרשה שחושבה עבור ביטוחים משותפים בהם החברה אינה מבטח מוביל – אין ביטוחים כאלה לכן לא חושבה הפרשה.

2) העדר מתאם בין הענפים השונים לצורך הפחתת סך ההפרשה הכוללת עבור כל הענפים הכלולים – לא נבדק מתאם כזה ומטעמי שמרנות הוערכה הפחתה בסכום 0.

2. נתונים המצורפים לפסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

א. הפרשה לתביעות תלויות וההוצאות הישירות הנובעות מהן כוללת הפרשה לתביעות שעליהן המבטח טרם קיבל דיווח (Reserve for Unpaid Losses and Unpaid (Allocated Loss Adjustment Expenses).

1. הפרשה לתביעות תלויות וההוצאות הישירות הנובעות מהן לגבי כל אחד מענפי הביטוח הסטטיסטיים הכלולים בהערכה בברוטו ובשייר היא כלהלן:

שייר	ברוטו	
4,021	4,056	ביטוח נסיעות לחו"ל

2. יצוין כי ביטוח תאונות אישיות קיבוצי (עמותת "חבר") הגיע לסיומו בפברואר 2007 והעסקה לא חודשה. עסקה זו היא לפיכך, משנת 2007 ואילך, בתהליך של אזילת תביעות (claim run-off). תהליך זה הגיע לסיומו שכן תקופת ההתיישנות בעסקה זו היא עד 10 שנים. לא נפתחו תביעות החדשות, על כן לא הופרשה עתודה בגין עסקה זו.

3. הפרשה לתביעות תלויות וההוצאות הישירות הנובעות מהן לגבי כל אחד מענפי הביטוח הלא-סטטיסטיים הכלולים בהערכה ללא סכום ההפרשה בגין השלמה לעודף מצטבר של הכנסות על הוצאות בברוטו ובשייר היא כלהלן:

שייר	ברוטו	
8	76	ביטוח בריאות (ניתוחים ואשפוז, הוצאות רפואיות, מחלות קשות)
119	617	ביטוח תאונות אישיות

ב. להלן פירוט העתודה להוצאות עקיפות אשר מסתכמת בסך של 348 אלפי ש"ח:

ענף	עתודה בגין הוצאות עקיפות לשוב תביעות חדשות אלפי ש"ח
בריאות	6
חבר	0
נסיעות לחול	331
תאונות אישיות	11

הפרשה הנובעת מתנאי חוזה ביטוח: אין צורך בעתודה כזאת.
הפרשה בגין השתתפות ברווחים: אין צורך בעתודה כזאת.
לא חלו שינויים בהנחות היסוד או בשיטות חישוב ההפרשות לעומת מועד הדיווח האחרון.

פרק ג' – חוות הדעת

אני מצהיר ומאשר כי בענף ביטוח נסיעות לחו"ל הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי:

א. הוראות חוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א – 1981 והתקנות לפיו;

ב. הוראות והנחיות המפקח על הביטוח;

ג. כללים אקטוארים מקובלים.

1. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
 2. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
 3. ההפרשות המפורטות בפרק ב', מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות בביטוח נסיעות לחו"ל ("ענף סטטיסטי") כתוקפן ביום הדוח הכספי.
 4. ההפרשות המפורטות בפרק ב', מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות בביטוח בריאות (ניתוחים ואשפוז) ובביטוח תאונות אישיות (שהם "ענפים לא סטטיסטיים") כתוקפן ביום הדוח הכספי.
- לא חושבה הפרשה לפרמיה בחסר בגין ביטוחים בהם התמורה שהמבטח גובה אינה מכסה את תעריף הסיכון, העלות ליישוב תביעות וההוצאות הנלוות לביטוחים אלה (Premium Deficiency Reserve) משום שלא ידוע למבטח על ביטוחים כאלה בתיק החברה.

פרק ד' – הערות והבהרות

1. בביטוח ענפים שהם עדיין לא סטטיסטיים התבססנו על אומדני מחלקת התביעות בתוספת גורמי שמרנות. לתביעות הגדולות ביותר נערך מעקב שוטף של המחלקה האקטוארית בתאום עם מחלקת התביעות. המחלקה האקטוארית דואגת לוודא שחלקם של מבטחי המשנה בתביעה מחושב כהלכה.
2. בביטוח נסיעות לחו"ל נערכת השוואה של הערכה אקטוארית של התביעות עם הערכת מחלקת התביעות, בנפרד בתביעות רכוש ובתביעות נזקי גוף. עבור נזקי גוף ורכוש, לדוח הכספי נלקחות הערכות אקטואריות. כמו כן מוערך הסכום התלוי בגין תביעות גבוהות שטרם דווחו. לא נעשו שינויים מהותיים בהנחות ושיטות האקטואריות בהשוואה להערכה האקטוארית השנתית הקודמת. הנתונים נבדקו הן מול מחלקת התביעות והן מול הנהלת החשבונות.
3. ביטוח תאונות אישיות קיבוצי (עמותת "חבר") הגיע לסיומו בפברואר 2007 והעסקה לא חודשה. עסקה זו היא לפיכך, משנת 2007 ואילך, בתהליך של אזילת תביעות (claim run-).

Off). תהליך זה הגיע לסיומו שכן תקופת ההתיישנות בעסקה היא עד 10 שנים. לצורך הדוח הכספי לא הופרשו עתודות.

4. מטעמי שמרנות לא נערכו היוונים של תחזיות תשלומי תביעות.

חתימה

דב רפאל

שם האקטואר

אקטואר

תפקיד

29/03/2018

תאריך